

เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายเชือก โขติช่วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองและการจัดการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARISON OF THE COMMUNICATION STRATEGIES OF THE GOVERNMENTS OF
YINGLUCK SHINAWATRA AND GENERAL PRAYUT CHAN-O-CHA

Mr. Chuek Chotchuay

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Politics and Governance

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
โดย	นายเชือก โขติช่วย
สาขาวิชา	การเมืองและการจัดการปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.นันทนา นันทวโรภาส)

เชือก โชติช่วย : เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรและรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (A COMPARISON OF THE COMMUNICATION STRATEGIES OF THE GOVERNMENTS OF YINGLUCK SHINAWATRA AND GENERAL PRAYUT CHAN-O-CHA) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล , 268 หน้า.

วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดหลักคือการสื่อสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม และศึกษาผ่านตัวอย่างเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ในรอบ 2 ปี ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (document research)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำทางการเมืองที่มีการเข้าสู่อำนาจแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และผู้นำแบบอำนาจนิยมที่มาด้วยวิธีพิเศษ เช่น การรัฐประหาร มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่การใช้คำ ซึ่งสะท้อนธรรมชาติของอำนาจที่ผู้นำทางการเมืองนั้นมีอยู่ ขณะที่การสื่อสารของผู้นำในเชิงเนื้อหาสาระของสาร ทั้งตัวนโยบายและการตอบสนองต่อปัญหา ก็ทำให้ทราบกลยุทธ์การสื่อสาร ในมิติความพยายามรักษาอำนาจและมิติการมองไปในอนาคตเพื่อจะกลับคืนสู่อำนาจ โดยพบว่าผู้นำประชาธิปไตยจะใช้กลยุทธ์ทำให้ชอบธรรมและลดความชอบธรรม ส่วนผู้นำแบบอำนาจนิยมจะใช้กลยุทธ์ข่มขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป โดยสรุปคือ อำนาจ คือเครื่องมือในการสื่อสารของผู้นำทางการเมือง

ภาควิชา การปกครอง ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การเมืองและการจัดการปกครอง ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2559

5680938824 : MAJOR POLITICS AND GOVERNANCE

KEYWORDS: COMMUNICATION STRATEGIES / YINGLUCK SHINAWATRA / PRAYUTH CHAN-O-CHA / DEMOCRACY / AUTHORITARIAN / กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง / ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร / ประยุทธ์ จันทร์โอชา / ประชาธิปไตย / อำนาจอธิปไตย

CHUEK CHOTCHUAY: A COMPARISON OF THE COMMUNICATION STRATEGIES OF THE GOVERNMENTS OF YINGLUCK SHINAWATRA AND GENERAL PRAYUT CHAN-O-CHA. ADVISOR: KANOKRAT LERTCHOOSAKUL, Ph.D., 268 pp.

This thesis analyzes and compare political communication strategies between governments of Miss Yingluck Shinawatra and General Prayuth Chan-o-cha. This research uses qualitative research method especially content analysis and the framework of political communication in democracy and authoritarianism. To do so, it analyzes contents from 2 television programs: “Yingluck’s Government talk with people” and “National Broadcast by General Prayuth Chan-o-cha” during the past 2 years.

The research argues that the political leader who have different access to power, democratic leaders who comes from the election and the authoritarian leadership of the coup, uses different communication strategies. Word usage reflects the nature of the power of each political leader. Contents of communication, policy and response to the problems also demonstrate different communication strategies to preserve power and ensure potential to return to power afterward. While democratic leader uses the legitimization and delegitimization strategy, the authoritarian leadership uses the coercion strategies.

Department: Government Student's Signature

Field of Study: Politics and Governance Advisor's Signature

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้ทดสอบกับสถานการณ์จริงฉบับนี้ ไม่สามารถสำเร็จได้เพียงเพราะความวิริยะอุตสาหะส่วนตัวที่มีขึ้นมีลง แต่ที่สำคัญก็ด้วยกัลยาณมิตรช่วยประคับประคอง ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

หากพูดในเชิงติดตลก ตลอดกระบวนการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทำให้ผู้เขียนวิเคราะห์กลยุทธ์ที่ช่วยทำชิ้นงานเสร็จสิ้นตามกระบวนการลงได้ ก็คงเป็นการใช้กลยุทธ์แบบอำนาจนิยมคือการบังคับข่มขู่ ซึ่งก็เป็นทฤษฎีที่ใช้ในงานชิ้นนี้

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เอาใจใส่อย่างดียิ่ง และเป็นครูที่สอนการเขียนงานวิชาการชั้นเลิศ ร่วมกับรองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ ประธานกรรมการ ที่ให้คำแนะนำทั้งในรอบและนอกรอบ แลผมยังเป็นครูที่ช่วยจุดประกายความสนใจในการศึกษาเชิงสถาบันทางการเมืองและแนวพฤติกรรมศาสตร์ รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นันทนา นันทวโรภาส กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สละเวลาอันมีค่าช่วยขัดเกลางานวิจัยชิ้นนี้ให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งในฐานะที่ผู้เขียนเป็นสื่อมวลชน นับว่าท่านอาจารย์นันทนา เป็นบุคคลสำคัญในแวดวงสื่อสารการเมืองท่านหนึ่ง ที่ต้องสัมภาษณ์ให้ได้อีกด้วย

ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูล แม้อาจจะไม่ปรากฏในงานวิจัย แต่ถือว่าเป็นประโยชน์และมีส่วนช่วยให้งานสมบูรณ์ ทั้งคุณบุญเลิศ คชายุทธเดช คุณธีรศักดิ์ รัตนเสวี คุณวาสนา นาน่วม

ผู้เขียนขอขอบพระคุณไปยังอาจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์ ที่คอยให้กำลังใจและเป็นที่ปรึกษาในการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ขอขอบคุณ คุณจิรศักดิ์ ขำหรั่ง กัลยาณมิตรที่มีส่วนอย่างยิ่งในการช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณครอบครัว “โชติช่วย” ที่เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลัง ขอขอบคุณผู้บริหารและผู้ร่วมงาน TV24 (เอเชียแอฟเทค) ที่ให้ผู้เขียนทำงานที่ชอบและยังนำความรู้ด้านงานข่าวมาช่วยในงานวิจัยนี้ด้วย

ขอบคุณตัวเองที่อดทน และขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งที่ระลึกได้ก็ดี ที่ระลึกไม่ได้ก็ดี

สุดท้าย ขอขอบพระคุณ คุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา สองนายกรัฐมนตรีคนสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์ไทย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	13
สารบัญแผนภูมิ.....	15
บทที่ 1 บทนำ	16
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	16
1.2 คำถามวิจัย.....	23
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	23
1.4 สมมุติฐานของการวิจัย.....	24
1.5 ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	24
1.6 นิยามศัพท์	24
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	28
2.1.1 แนวคิดการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการ.....	28
2.1.2 แนวคิดเรื่องการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยม	32
2.1.3 แนวคิดเรื่องหน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง.....	34
2.1.4 แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร	36
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
2.2.1 งานศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งลักษณะผู้นำและการนับความถี่คำ (words count)	38

2.2.2 งานศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์กลยุทธ์ผ่านคำพูดของผู้นำรัฐบาล	45
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	47
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	49
3.1 แนวทางการศึกษาวิจัย.....	49
3.2 เครื่องมือการศึกษา	49
3.3 การจัดระเบียบข้อมูล	52
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ	54
4.1 ที่มาของคำ.....	54
4.2 การจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำ	57
4.3 การนับคำ.....	60
4.4 การวิเคราะห์ผลการนับคำ	67
4.5 วิเคราะห์กลยุทธ์ ผู้นำกับการใช้คำ	73
4.5.1 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำประชาธิปไตย	73
4.5.2 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำอำนาจนิยม	74
บทที่ 5 รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร.....	76
5.1 รูปแบบการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมเมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม..	77
5.2 การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม	81
5.3 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร.....	85
5.3.1 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ	86
1) การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อน ของประชาชน	87
2) การสื่อสารเชิงตอบสนอง รับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทาง การเมือง	88

3)	การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้ เพื่อชี้แจงตอบโต้การ โจมตีทางการเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย	88
5.3.2	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียงล่วงหน้า.....	89
1)	การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณมติ	90
2)	การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ	91
3)	การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม	92
5.3.3	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ	93
1)	การสื่อสารเชิงกดเสียงประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อ แก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน	93
2)	การสื่อสารเชิงปรามการชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รัก ชาติ	95
3)	การสื่อสารเชิงแสดงความซิงซังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการ ตรวจสอบ	96
4)	การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษา สถานการณ์.....	97
5.3.4	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ	98
1)	การสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการโดยอ้าง ประโยชน์ส่วนรวม.....	98
2)	การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ	101
3)	การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ	102
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	105
6.1	สรุปผลการศึกษา	105
6.1.1	มิติที่ 1 : การเข้าสู่อำนาจ	106
6.1.1.1	กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำประชาธิปไตย.....	106

6.1.1.2	กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำอำนาจนิยม.....	107
6.1.2	มิติที่ 2 : การพยายามรักษาอำนาจ.....	109
6.1.2.1	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ.....	110
6.1.2.2	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ.....	111
6.1.3	มิติที่ 3 : การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจ.....	111
6.1.3.1	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียงล่วงหน้า.....	112
6.1.3.2	กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ.....	112
6.2	วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	118
6.2.1	การสื่อสารในระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม.....	118
6.2.2	โมเดลองค์ประกอบการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล ประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม.....	122
6.2.3	การปรับตัวของผู้นำอำนาจนิยม.....	123
6.3	ข้อเสนอแนะงานวิจัย.....	125
	รายการอ้างอิง.....	127
	ภาคผนวก.....	130
	ภาคผนวก 1: รูปแบบการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์เมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม.....	130
1.1	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน.....	130
1.1.1	ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง.....	130
1.1.2	สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าวและยางพารา.....	132
1.1.3	ของแพง เศรษฐกิจย่ำแย่.....	134
1.1.4	การจัดการหรือรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้อง.....	137
1.1.5	การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่า ไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต.....	139

1.1.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือภายใน กรม.	141
1.1.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้.....	142
1.1.8 ความปรองดอง.....	143
1.1.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน.....	145
1.1.9.1 โครงการบริหารจัดการน้ำ.....	145
1.1.9.2 โครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (one tablet per child)	148
1.1.9.3 นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท	150
1.1.9.4 พ.ร.บ. ปรองดอง	151
1.1.9.5 โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 2 ล้านล้านบาท, โครงการ รถไฟฟ้าความเร็วสูง.....	152
1.1.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า.....	156
1.1.11 ด้านอื่นๆ เช่น การแก้ข้อบกพร่องส่วนตัว,คุณสมบัติส่วนตัว	163
1.2 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : รายการคืนความสุขให้คนในชาติ.....	167
1.2.1 ภัยธรรมชาติ เช่นน้ำท่วมน้ำแล้ง	167
1.2.2 สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา	169
1.2.3 ของแพง เศรษฐกิจย่ำแย่.....	173
1.2.4 การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง	180
1.2.5 การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่า ไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต.....	183
1.2.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม.....	185
1.2.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้.....	188
1.2.8 ความปรองดอง.....	190
1.2.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน	191

1.2.9.1 กฎอัยการศึกและมาตรา 44.....	194
1.2.9.2 โครงการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูง และ โครงการบริหารจัดการน้ำ.....	195
1.2.9.3 การร่างรัฐธรรมนูญ และการออกกฎหมาย.....	197
1.2.9.4 การจัดระเบียบสังคมและผู้มีอิทธิพล.....	198
1.2.9.5 โรงไฟฟ้า.....	200
1.2.9.6 โครงการประชารัฐ.....	202
1.2.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า.....	203
1.2.11 อื่นๆ เช่น การแก้ข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติพิเศษส่วนตัว.....	207
ภาคผนวก 2: การวิเคราะห์หน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง.....	210
2.1 กรณีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง.....	210
2.2 สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา.....	214
2.3 ของแพง เศรษฐกิจย่ำแย่.....	223
2.4 การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง.....	230
2.5 การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูก ครรลอง เช่น เรื่องทุจริต.....	236
2.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม.....	241
2.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้.....	247
2.8 ความปรองดอง.....	249
2.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน.....	253
2.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า.....	259
2.11 ด้านอื่นๆ เช่น การแก้ข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติส่วนตัว.....	265
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	268

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงสมรภูมิกेतติสเบิร์ก ปี ค.ศ. 1863	40
ตารางที่ 2 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงสงครามเพิร์ลฮาร์เบอร์ ปี ค.ศ. 1941	41
ตารางที่ 3 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงปฏิบัติการปลดปล่อยอิรัก ปี ค.ศ. 2003	42
ตารางที่ 4 เทปรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” ในรอบ 2 ปี ตั้งแต่ปี 2554-2556 จำนวน 25 ตอน.....	50
ตารางที่ 5 เทปรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ในรอบ 2 ปี ตั้งแต่ปี 2557-2559 จำนวน 25 ตอน.....	51
ตารางที่ 6 การกำหนดคำเบื้องต้นจากเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนและรายการคืนความสุขให้คนในชาติ.....	55
ตารางที่ 7 การจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตย	58
ตารางที่ 8 ผลการนับคำบ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กรณีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ...	61
ตารางที่ 9 ผลการนับคำบ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา.....	63
ตารางที่ 10 ผลการนับคำบ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม กรณีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร.....	65
ตารางที่ 11 ผลการนับคำบ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม กรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา..	66
ตารางที่ 12 สรุปลักษณะผู้นำกับการใช้คำ.....	75
ตารางที่ 13 เปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์ เมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม.....	78
ตารางที่ 14 การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม	81
ตารางที่ 15 ความถี่การใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์เมื่อมี “ภาวะเผชิญความท้าทายร่วมกัน” 11 ด้าน	84

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมใน 2 มิติ.....	86
ตารางที่ 17 สรุปลกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร.....	103
ตารางที่ 18 เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยมใน 3 มิติ.....	115
ตารางที่ 19 ตัวแบบ (model) องค์ประกอบการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม.....	122

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 Berlo's Model of Communication.....	36
แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework)	48
แผนภูมิที่ 3 เปรียบเทียบผลการนับคำบ่งชี้ประชาธิปไตย ผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ”	68
แผนภูมิที่ 4 เปรียบเทียบผลการนับคำบ่งชี้อำนาจนิยมผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ”	70
แผนภูมิที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้คำของผู้นำประชาธิปไตยและผู้ใช้อำนาจนิยม	71

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“การสื่อสารทางการเมือง เป็นดั่งเส้นใยสมองของรัฐบาล หากปราศจากซึ่งการสื่อสารรัฐบาลก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้”¹

จากรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกันของรัฐบาลทั่วโลก ทำให้เกิดคำถามว่ารัฐบาลแต่ละระบอบ โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมซึ่งมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน มีกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างไร มีสิ่งใดเป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะ เพื่อทรงไว้ซึ่งอุดมการณ์และเป้าหมายทางการเมือง เนื่องจาก “การสื่อสาร” นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ และได้รับความสนใจในการศึกษาทางรัฐศาสตร์ ดังคำกล่าวของ Karl W. Deutsch ที่ยกไว้ข้างต้น รวมทั้ง Almond and Powell² ที่ระบุว่า การสื่อสารทางการเมือง เป็นหน้าที่พื้นฐานหนึ่งของระบบการเมือง เพื่อการดำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของระบบการเมืองและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมือง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อต้องการนำเอากรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารที่แตกต่างของระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม มาทดสอบในสนามทดลองจริงที่มีความน่าสนใจยิ่ง คือกรณีศึกษาประเทศไทย ประเทศซึ่งมีการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือนอยู่บ่อยครั้ง จึงเป็นเสมือน 1 ประเทศ 2 ระบอบในเวลาใกล้เคียงกัน อันจะทำให้ลดปัจจัยด้านความแตกต่างทางภาษา บริบทการเมือง และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน หากศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

Karl W. Deutsch นักรัฐศาสตร์ชาวเชค เชื้อสายเยอรมันเป็นผู้ที่สื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมืองอย่างยิ่ง โดยอธิบายว่า การสื่อสารนั้นเปรียบเสมือนเส้นใยประสาทของมนุษย์ และการสื่อสารทางการเมือง ก็เป็นดั่งเส้นใยสมองของรัฐบาล หากปราศจากซึ่งการสื่อสาร

¹ Deutsch, K. W. (1966). *The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control. With a New Introd.* New York: Free Press.

² Almond, G. A., & Powell, G. B. (1978). *Comparative politics: system, process, and policy* (2 ed.). Boston: Little, Brown.

รัฐบาลก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ การเมืองจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจแยกออกจากการสื่อสารได้เลย เพราะปราศจากการสื่อสาร ก็ไม่อาจนำมาซึ่งการตอบรับสนับสนุนจากประชาชน³

Rush and Althoff กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมือง คือการแลกเปลี่ยน อภิปราย ถ่ายทอดข่าวสารทางการเมืองต่างๆ ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองนั้น ซึ่งทำให้สมาชิกต่าง ๆ นี้ยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการเมืองนั้นๆ ด้วย ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองในแต่ละสังคมการเมืองจะเป็นเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองของแต่ละสังคมนั้นด้วย หากเป็นสังคมประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมืองย่อมมีอิสระ และหลากหลายรูปแบบมากกว่าสังคมเผด็จการอย่างแน่นอน⁴

กรอบความคิดการกระทำหน้าที่ทางการเมืองของการสื่อสารอาจแยกการศึกษาได้เป็น 3 ลักษณะ คือ กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในฐานะพื้นฐานความคิด การชวนเชื่อและสาธารณสมบัติ ในฐานะที่เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสื่อสารการเมือง การทำหน้าที่ทางการเมืองของกระบวนการสื่อสารจะเชื่อมโยงต่อเนื่องกันไปจากแหล่งทางการเมืองไปจนถึงผู้รับสารทางการเมือง และแม้ว่าแหล่งสารทางการเมืองอาจมีหลายประเภท แต่ก็อาจกล่าวได้ว่าแหล่งสารทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในการสื่อสารทางการเมือง คือ รัฐบาลและองค์กรทางการเมืองการปกครอง อย่างไรก็ตาม การสื่อสารทางการเมืองสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของของแหล่งที่จะติดต่อสื่อสารไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดการยอมรับต่อผู้ส่งสาร การยอมรับเป็นการรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสาร การมีทัศนคติที่ดีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น และถึงที่สุดคือพฤติกรรมเป็นไปตามเจตนาธรรมของผู้ส่งสาร ในทางการเมืองหากประชาชนในฐานะผู้รับสารยอมรับรัฐบาลในฐานะผู้ส่งสารแล้ว ก็จะทำให้การบริหารงานบ้านเมืองเป็นไปโดยราบรื่น เนื่องจากประชาชนเข้าใจและให้การยอมรับ⁵

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและการสื่อสารทางการเมืองได้ว่า ในเมื่อรัฐบาลเป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งในระบบการเมือง ซึ่งการเมืองนั้นมักเป็นเรื่องของการใช้อำนาจมาจัดการกับสถานะที่เป็นอยู่ให้เป็นไปตามเจตจำนงของรัฐบาลเอง และแน่นอนว่าย่อมเกี่ยวข้องกับกระบวนการกล่อมเกลாதองการเมืองหรือกระบวนการที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ เหล่านี้ถือว่าเป็นหน้าที่ของ “การสื่อสารทางการเมือง” เพื่อให้รัฐบาลดำรงอยู่ได้

³ Karl W. Deutsch. (1966). *The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control. With a New Introd.* New York: Free Press; อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมีเดีย. หน้า 104-105.

⁴ Rush, M., & Althoff, P. (1971). *An Introduction to political Sociology.* London: Nelson. Page.14; อ้างใน สฤกษ์รัฐ แจ้งสมบูรณ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 6.

⁵ วัลลภ ลำพวย. (2551). “แนวคิดและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง”. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ส่วนการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เราปฏิเสธไม่ได้ว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ “กลยุทธ์การสื่อสาร”

Thomas and Scotte กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นรูปวิธีของการปฏิบัติและการจัดการทรัพยากรที่กำหนดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ หรือเป็นแผนการปฏิบัติที่อธิบายถึงการจัดสรรทรัพยากรและกิจกรรมอื่นๆให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมและช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในระยะยาว องค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย (purpose) ภารกิจ (mission) เป้าหมาย (goal) วัตถุประสงค์ (objective) และวิธีการจะบรรลุเป้าหมายนั้นจะต้องใช้นโยบาย กลยุทธ์และแผน⁶

กลยุทธ์การสื่อสาร จึงหมายถึง การสื่อสารที่มีการเชื่อมโยงกับนโยบายและเป้าหมายตามพันธกิจและโครงสร้างขององค์กร รวมทั้งมีความสอดคล้องกับทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่ โดยพิจารณาจากกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพอย่างครบถ้วนถ่องแท้ ซึ่งกลยุทธ์การสื่อสารขององค์กรมี 3 ประการ คือ การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรโดยรวม การวิเคราะห์ผู้รับสารที่แท้จริง และการกำหนดช่องทางนำส่งข้อมูลที่เหมาะสม รวมทั้งวิธีการที่จะใช้ส่งสารที่ต้องการสื่อสารอย่างเหมาะสม⁷

หากจัดประเภทรัฐบาลตามรูปแบบการปกครองออกเป็น 2 ระบอบ คือ 1. รัฐบาลแบบอำนาจนิยมหรือระบบการเมืองแบบปิด และ 2. รัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้งหรือรัฐบาลประชาธิปไตยในระบบการเมืองแบบเปิด จะพบว่ามีการใช้กลยุทธ์แตกต่างกันตามทฤษฎีการสื่อสาร

นอกจากนี้ยังสามารถสรุปความแตกต่างระหว่างการสื่อสารซึ่งเป็นที่รับทราบโดยทั่วไปว่า ในระบบการเมืองแบบปิดที่เป็นเผด็จการหรืออำนาจนิยม มักเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) ตามทฤษฎีสื่อสารทางการเมือง หรือเข้าลักษณะทฤษฎีเข็มฉีดยา (hypodermic needle theory) ที่เชื่อว่าองค์กรหรือผู้ส่งข่าวสาร เป็นผู้ที่มีอำนาจและบทบาทสำคัญที่สุด เพราะสามารถกำหนดข่าวสารและส่งข่าวสารไปยังผู้รับ โดยการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้ คล้ายกับหมอที่ฉีดยารักษาผู้ป่วย และยังเป็นการปิดพื้นที่การวิพากษ์วิจารณ์ ขณะที่การสื่อสารในระบบการเมืองแบบเปิด หรือรัฐบาลประชาธิปไตย มักเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) ที่มีการประเมินและติดตามผลตอบรับจากผู้รับสาร (feedback) ซึ่งสื่อมวลชนในระบบประชาธิปไตยจะมี

⁶ Bateman, T. S., & Snell, S. A. (1999). *Management, Building Competitive Advantage*: McGraw-Hill.; อ้างใน สมควร สาคกร. (2554). บทบาททางการเมืองและกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของทหารในภาวะวิกฤตทางการเมืองไทย : กรณีศึกษาระหว่างวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2552. คุชกุณินพนธ์ปรัชญาคุชกุณินพนธ์ (การสื่อสารการเมือง). มหาวิทยาลัยเกริก. หน้า 80

⁷ รงชัย สันติวงษ์, & ขนาธิป สันติวงษ์. (2542). องค์การกับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 101-115.

สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร มีการแข่งขันระหว่างพรรคและกลุ่มการเมืองต่างๆหลากหลายช่องทาง

ตัวอย่างประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ เช่น ประเทศคิวบา ช่องทางการไหลของข่าวสารในแนวดิ่ง(โครงข่าย)ประกอบด้วยองค์กรมวลชนต่างๆ กองทัพ สื่อมวลชน พรรคคอมมิวนิสต์ สถาบันการศึกษา และโครงสร้างพิเศษอื่นๆ เช่น คณะกรรมการปกป้องการปฏิวัติ เป็นต้น สำหรับช่องทางการไหลของข่าวสารในแนวนอน(เครือข่าย)ระหว่างสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และข้าราชการระดับสูงเป็นไปอย่างสะดวกและกว้างขวาง ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบเสรีนิยม เช่น สหรัฐอเมริกา ที่ช่องทางการไหลของข่าวสารในแนวดิ่ง(โครงข่าย) ประกอบด้วยระบบราชการ กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ สื่อมวลชน และพรรคการเมือง ส่วนช่องทางการไหลข่าวสารในแนวนอน(เครือข่าย)ปรากฏอยู่มากมายในแต่ละระดับ รวมถึงการสื่อสารภายในและระหว่างองค์กรสำคัญๆ เช่น รัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศมีลักษณะที่ซับซ้อนมาก⁸

จากระบบการปกครองที่แตกต่าง นำมาสู่ธรรมชาติของการสื่อสารที่แตกต่าง นี่คือภาพรวมกรอบคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารในระดับสากล และสิ่งที่พอจะทำให้เห็นกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลในทางปฏิบัติได้ ก็คือการวิเคราะห์จากการสื่อสารของรัฐบาลเอง

รูปแบบของรายการสื่อสารทางการเมือง เป็นรายการที่ฝ่ายบริหารประเทศผลิตขึ้นมาเพื่อให้ผู้บริหารประเทศในช่วงเวลานั้นทำการสื่อสารกับประชาชนผ่านสื่อมวลชนที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ นับว่าการสื่อสารทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อมวลชนมีศักยภาพที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับรัฐบาลในทางใดทางหนึ่ง จากในอดีตที่ผ่านมา ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1930 Joseph Goebbels รัฐมนตรีกระทรวงโฆษณาชวนเชื่อของนาซี ได้ใช้ประโยชน์จากสื่อทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของ Adolf Hitler ให้มหาชนยอมรับและเทคะแนนนิยมให้กับ Adolf Hitler เป็นอย่างมาก นำไปสู่การสร้างความเป็นวีรบุรุษและการปฏิวัติวัฒนธรรมในเวลาต่อมา⁹

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีบางคนจัดรายการวิทยุเพื่อสื่อสารกับประชาชนโดยตรง ตัวอย่างเช่น ประธานาธิบดีบิล คลินตัน สำหรับเมืองไทย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ริเริ่ม

⁸ เสถียร เขยประดับ. (2540). การสื่อสารกับการเมือง : เน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 141.

⁹ ปิยะฉัตร ใหม่แก้ว. (2552). รูปแบบ เนื้อหา วิธีการนำเสนอ และวาทกรรมในรายการเปิดบ้านพิษณุโลก. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 1-2.

นำเอารายการวิทยุมาใช้เพื่อสนับสนุนแนวนโยบายรัฐบาล โดยใช้ชื่อรายการว่า “นายมันกับนายคง” นับเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ใช้ช่องทางการสื่อสารโดยตรงถึงประชาชน¹⁰

ขณะที่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร จัดรายการ “นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน” ในเวลาต่อมา ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลายคนมีรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ภารกิจของรัฐบาล ใช้เป็นเวทีตอบโต้การเมือง หรือแม้กระทั่งการสร้างวาทกรรมต่างๆ เช่น รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ จัดรายการ “เปิดบ้านพิษณุโลก” รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช จัดรายการ “สนทนาประสาสมัคร” รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จัดรายการ “เชื่อมั่นประเทศไทยกับนายกฯ อภิสิทธิ์” รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จัดรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน”

แม้กระทั่งภายหลังการเข้ามามีอำนาจการปกครองจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และเรื่อยมาถึงการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2557 จนกระทั่งระยะเวลาต่อจากนั้น ได้สร้างช่องทางสื่อสารหลัก นอกจากการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนทั่วไป คือ การจัดรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยพลเอกประยุทธ์เป็นผู้จัดรายการหลัก รวมถึงมีรายการ “เดินหน้าประเทศไทย” ซึ่งเป็นนำเสนอภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและผลงานรัฐบาล แยกออกมาอีกด้วย

นั่นแปลว่าที่ผ่านมา ทั้งในไทยและต่างประเทศ ในแต่ละรัฐบาลทั้งประชาธิปไตยและอำนาจนิยมให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เป็นที่มาของการจัด “รายการ” ผ่านสื่อกระแสหลัก เช่นเดียวกับการศึกษาการสื่อสารของรัฐบาลผ่านรายการเหล่านี้เช่นกัน

ทั้งนี้ การรัฐประหาร เมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 นับเป็นจุดสำคัญของการศึกษางานชิ้นนี้ เนื่องจากเป็นรอยต่อระหว่างการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบประชาธิปไตย มาสู่ระบอบอำนาจนิยม กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลเลือกตั้งหรือรัฐบาลพลเรือน มาสู่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลทหารของคณะผู้ยึดอำนาจ

ซึ่งในภาพรวมการสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ มักเป็นการสื่อสารในเชิงนโยบาย และการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง อย่างความคืบหน้าโครงการที่ได้หาเสียงไว้ รวมทั้งการแก้ข้อกล่าวหาต่างๆ จากการถูกโจมตีทางการเมือง

ขณะที่การสื่อสารของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ มักเน้นย้ำเหตุผลของการเข้ามาควบคุมอำนาจ และย้ำปัญหาของรัฐบาลที่ผ่านมา และหรือ สภาพปัญหาของสังคมไทยที่เป็นอยู่ ในเกือบทุกเวทีของการสื่อสาร สอดคล้องกับการแถลงผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ครั้งแรกว่า

¹⁰ นันทนา นันทวโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง: วิทยุและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย. หน้า 178-179.

“การเข้ามาควบคุมสถานการณ์ของ คสช. เป็นการเข้ามาเพื่อยุติความรุนแรง ปลดล็อคข้อจำกัด เล็กน้อยต่าง ๆ ที่ค้างค้ำอยู่ในกระบวนการ รออนุมัติจากรัฐบาลที่ผ่านมาอีกมากมาย และเพื่อคืนความสุขให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ รวมทั้งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนเฉพาะหน้าเป็นการชั่วคราว เพื่อให้ประเทศนั้นเดินหน้าต่อไปได้ ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า ชาวต่างชาติ มีความสุข และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของทุกคน ทุกประเทศโดยรวม และที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวงตลอดมา ได้รับการปกป้องจากคนไทยทุกคน”¹¹

ในการศึกษานี้จึงกำหนดให้รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ หมายถึงรัฐบาลประชาธิปไตย ส่วนรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ กำหนดให้เป็นรัฐบาลอำนาจนิยม โดยแบ่งเกณฑ์ตามที่มาของอำนาจ เพื่อสะดวกต่อการศึกษเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสาร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการแสดงความเห็นต่อกรณีการสื่อสารของรัฐบาลทั้งสองยุคอยู่จำนวนหนึ่ง อาทิ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ ระบุว่า “สถานภาพของ พลเอกประยุทธ์ต่างกับคุณยิ่งลักษณ์ค่อนข้างมาก โดยเปรียบเทียบรัฐบาลเผด็จการทหารที่ยึดอำนาจในบริบทของไทย แม้จะต้องดูแลชนชั้นนำ พวกพ้องหรือทหารด้วยตนเอง รัฐบาลพลเอกประยุทธ์จะสามารถใช้อำนาจหรือมีความเป็นอิสระโดยเปรียบเทียบ (*relative autonomy*) ไม่ต้องเอาใจผู้ออกเสียงเลือกตั้งหรือกลุ่มผลประโยชน์เหมือนที่คุณยิ่งลักษณ์ต้องทำ เราจึงมักได้ยิน พลเอกประยุทธ์พูดอยู่เสมอว่า “ผมไม่ใช่ข้าราชการเมือง” เหมือนกับจะบอกว่า ผมคำนึงถึงผลของส่วนรวมมากกว่าผลของกลุ่มผลประโยชน์ ความจริงเป็นอย่างใดคงต้องประเมินจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไป”¹²

รุจิระ โรจนประภาณต์ อธิบายว่า ลักษณะการพูดที่แข็งกร้าว ขวานผ่าซาก และไม่มีการขัดเกลาสำนวนของ พลเอกประยุทธ์ เมื่อครั้งเป็นผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ไม่ได้ทำให้ผู้ฟังรู้สึกระคายเคือง เพราะไม่ได้มีสถานะเป็นนักการเมืองที่โยงกับประชาชนโดยตรง แต่สะท้อนความเป็นทหารสูง ที่จะต้องไม่ประนีประนอม เต็ดขาด มีลักษณะในเชิงอำนาจ และเมื่อประกอบกับบริบทสังคมในยุคที่ พลเอกประยุทธ์ เติบโตมาในยุคเบบี้บูมเมอร์ อันเป็นช่วงที่สังคมยังมีความซับซ้อนน้อย ไม่เหมือนยุคหลัง วิธีคิดในการพูดจึงไม่ค่อยมีการเคลือบแฝง ตรงไปตรงมา ทั้งนี้ รุจิระ ระบุว่า “ในบทบาทของการเป็น ผบ.ทบ. ถือว่าสอบผ่าน คนจะรู้สึกเฉยๆ ผิดพลาดอย่างไร คนฟังย่อมสามารถ

¹¹ รายงานคืนความสุขให้คนในชาติ, วันที่ 30 พฤษภาคม 2557.

¹² ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์. (2558). รัฐบาลประชาธิปไตยเลือกตั้ง vs รัฐบาลเผด็จการทหาร : ประสบการณ์ล่าสุดของไทย. Retrieved 30 พฤษภาคม 2558 http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1432287878

เข้าใจได้ เพราะว่าไม่ใช่พนักงานการเมืองที่บริหารประเทศ ทำให้มีช่องที่คนจะยอมรับและให้อภัยต่อลักษณะท่าทางแข็งกร้าวแบบนี้”¹³

สุขุม นวลสกุล มองว่า การพูดจาซึ่งข้ง ห้วนสั้น เป็นการพูดที่ราวกับว่า พลเอกประยุทธ์ กำลังสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาในกองทัพมากกว่าพูดกับมวลชน และมองว่าหากเข้าสู่ตำแหน่งนายกฯ ทำที่อาจต้องเปลี่ยนจากเดิม “ขณะเป็นหัวหน้า คสช. บทบาทจะอยู่ในฐานะควบคุมประชาชน แต่หากเป็นนายกฯ จะเป็นบทบาทผู้ดูแลประชาชน สำเนียงและเสียงต้องแสดงออกถึงความมีเมตตา เห็นอกเห็นใจ”¹⁴

นันทนา นันทวโรภาส วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง การสื่อสารของผู้นำใน 5 ยุค 5 สมัย ที่มีทั้งความเหมือนและแตกต่างกัน โดยระบุว่า “การสื่อสารในรายการคืนความสุขให้คนในชาติใหม่มีไม่ดี ยิ่งมาออกตอน 2 ทุ่ม คนไทยต้องการพักผ่อน เพราะผ่านชีวิตประจำวันมาหนักหนาสาหัส แต่พอท่านออกมาด้วยบุคลิกที่แข็งตึง จากสุขอาจกลายเป็นทุกข์ ต่อให้คนรักเราแค่ไหน อาจไม่มีใครอยากฟัง ท่านนายกฯคนปัจจุบันอยู่ในวงการทหารมาตลอดชีวิต ใช้การสื่อสารแบบทางเดียว พอมาเจอการสื่อสารแบบ 2 ทางที่มีการโต้ตอบ ดูเหมือนยังปรับตัวไม่ได้ ขณะเดียวกัน เข้าใจว่าท่านนายกฯ ยังไม่มีเป้าหมายของการสื่อสารที่ชัดเจน เนื่องจากไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แตกต่างจากนายกฯที่มาจากการเลือกตั้ง ที่มีเป้าหมายชัดเจนเพราะมาจากการเลือกตั้งแล้วสื่อสารนโยบายและผลงานให้ประชาชนยอมรับสนับสนุน แต่ท่านประยุทธ์อาจไม่รู้อาจจะสื่อสารทำไม เพราะไม่ต้องการคะแนนนิยมเพื่อชนะเลือกตั้ง”¹⁵

ส่วนกรณีอดีตนายกฯยิ่งลักษณ์ นันทนา ระบุว่า “คุณยิ่งลักษณ์จึงเป็นนายกฯที่พูดตามสคริป พูดอย่างระมัดระวังตัวมากและตอบคำถามน้อย เพิ่งมาช่วงท้ายสมัย ถึงเริ่มจะตอบได้กับสื่อมวลชนบ้างเป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตาม การอ่านสคริปผิดของคุณยิ่งลักษณ์ ไม่ได้ผิดในสาระสำคัญ เช่น อ่านวรรคตอนผิด แต่คุณยิ่งลักษณ์ก็ยังสามารถประคับประคองการสื่อสารของตนเองให้ไปบรรลุเป้าหมายได้ รวมทั้งในการจัดรายการโทรทัศน์ก็จะไม่จัดเองหรือพูดเองคนเดียว แต่มีพิธีกรและรัฐมนตรีมาออกทีวีแทน มาตอบคำถามแทน ซึ่งเป็นวิธีการที่ลบลบจุดอ่อนของตนเองได้ดีโดยตัวคุณยิ่ง

¹³ ธีรพร บัวทอง. (2557). ถอดรหัส"ลีลาวาทะ"นายกฯไทย จนถึงสมัย "พล.อ.ประยุทธ์". Retrieved 5 มิถุนายน 2558

<http://news.thaipbs.or.th/content/ถอดรหัสลีลาวาทะนายกฯไทย-จนถึงสมัย-พลอประยุทธ์>

¹⁴ Ibid.

¹⁵ นันทนา นันทวโรภาส. (2558). "ดร.นันทนา" วิพากษ์สื่อสารการเมืองของผู้นำ จากยุคทักษิณ ถึง นายกฯ ประยุทธ์. Retrieved 5 มิถุนายน 2558 http://www.isranews.org/isra-news/item/37935-interview_580415.html

ลักษณะเองสื่อสารไม่ดี แต่ก็รู้วิธีการจัดการจุดอ่อนของตนเองให้สามารถสื่อสารกับประชาชนได้ ใช้ทีมงานเข้ามาตอบคำถาม ไม่เอาตนเองเข้าไปปะทะ ทำให้มีภาพลักษณ์เป็นคนอ่อนโยน ถ่อมตัว และสุภาพ”¹⁶

การวิเคราะห์จากนักวิชาการผ่านการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนดังกล่าว มีความน่าสนใจในมุม การสื่อสารของตัวนายกรัฐมนตรีว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้ผู้นำทั้งสองแสดงออกถึงการสื่อสารในลักษณะที่ แตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการและตอบโจทย์ของผู้วิจัยจากที่กล่าวมาทั้งหมด คือ การศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ในบริบททาง การเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งคาดว่าจะน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากการสื่อสารทางการเมืองของผู้นำ ต่อไปในอนาคต

การศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อภายใต้ยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และยุคพลเอก ประยุทธ์ จึงเหมาะสมที่จะเป็นกรณีศึกษา โดยการนำแนวคิดการสื่อสารทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม เข้ามาวิเคราะห์กับการสื่อสารในรัฐบาลทั้งสองเพื่อทราบกล ยุทธ์การสื่อสารระหว่างรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ อันนำไปสู่การวิเคราะห์ หากลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยมต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งมีการเข้าสู่ อำนาจต่างกัน ใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจและเพื่อกลับคืนสู่อำนาจ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายใต้กรอบทฤษฎีการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม
2. เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองระหว่างผู้นำในระบอบประชาธิปไตยและ ผู้นำในระบอบอำนาจนิยม

¹⁶ Ibid.

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

การขึ้นสู่อำนาจ วิธีการรักษาอำนาจ และการมองไปอนาคตเพื่อจะกลับคืนสู่อำนาจของผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ส่งผลต่อกลยุทธ์การสื่อสารที่แตกต่างกันระหว่างนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

1.5 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายใต้กรอบแนวคิดความแตกต่างของทฤษฎีการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม ใน 3 มิติ คือ มิติการเข้าสู่อำนาจ มิติการรักษาอำนาจ และมิติการมองไปในอนาคตเพื่อวางแผนคืนสู่อำนาจ เพื่อมุ่งหาภาพรวมกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง การศึกษานี้มีขอบเขตศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านรายการของรัฐบาล 2 ยุค คือ รายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” โดยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ระยะเวลา 2 ปี คือ พ.ศ. 2554-2556 และรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ระยะเวลา 2 ปี คือ พ.ศ. 2557-2559

1.6 นิยามศัพท์

รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หมายถึง นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำรัฐบาล ฉะนั้น คำว่า “การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์” จึงเป็นการกล่าวถึงนางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล

รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หมายถึง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำรัฐบาลและคณะรัฐประหาร

โดยเหตุผลที่ใช้ชื่อหัวข้อวิจัยว่า “เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” เนื่องจากต้องการศึกษาการสื่อสารของผู้นำรัฐบาล เพราะหากเอ่ยเพียงชื่ออาจทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการศึกษาในบริบทที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้นำรัฐบาล

การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในงานชิ้นนี้ หมายถึง การสื่อสารผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ตามลำดับ

กลยุทธ์การสื่อสาร, กลยุทธ์ หมายถึง การสื่อสารที่มีการเชื่อมโยงกับนโยบายและเป้าหมายตามพันธกิจและโครงสร้างขององค์กร รวมทั้งมีความสอดคล้องกับทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่ โดย

พิจารณาจากกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างครบถ้วนถ่องแท้¹⁷ โดยสรุปคือ วิธีการที่จะทำให้การสื่อสารของรัฐบาลประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนจะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยที่ตนมีทำการกำหนด แต่งตั้ง ถอดถอนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นตัวแทนของตนเพื่อที่จะทำการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักประชาธิปไตยซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ประการคือ¹⁸ หลักอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชน (popular sovereignty), หลักเสรีภาพ (liberty), หลักความเท่าเทียม (equality), หลักกฎหมาย (rule of law) และหลักเสียงข้างมาก (majority rule, minority right) อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของงานชิ้นนี้ **ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบที่ผู้นำมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน**

ระบอบเผด็จการหรืออำนาจนิยม หมายถึง รูปแบบการปกครองที่มีอยู่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คนคนเดียว หรือกลุ่มเดียว ใช้อำนาจบริหาร ตุลาการ นิติบัญญัติ แบบเบ็ดเสร็จ ปราศจากการถ่วงดุลอำนาจจากฝ่ายอื่น ประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีทัศนคติว่า อำนาจอธิปไตยต้องอยู่ภายใต้การบังคับใช้คนที่มีความสามารถเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเท่านั้นควรจะเป็นผู้ปกครอง โดยหลักการของความไม่เชื่อมั่นในศักยภาพความสามารถของมนุษย์ว่าจะเท่าเทียมกัน หรือปกครองกันเองได้ หากให้สิทธิเสรีภาพในการปกครองแก่ประชาชนแล้วจะเกิดความสับสนวุ่นวายและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด¹⁹ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของงานชิ้นนี้ **ระบอบเผด็จการหรืออำนาจนิยม หมายถึง ระบอบที่ผู้นำไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน หรือ ระบอบที่ผู้นำมาจากการรัฐประหาร**

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รวมทั้งข้อจำกัด เงื่อนไข และข้อได้เปรียบ

¹⁷ ธงชัย สันติวงษ์, & ชนาธิป สันติวงษ์. (2542). องค์การกับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 101-115.

¹⁸ สาวิตรี ก้อนอาทร. (2551). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. หน้า 17.

¹⁹ สนธิ บุญยรัตกลิน. (2555). ผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ : กรณีของนายกรัฐมนตรีร่วมสมัย. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 60

2. ผลการศึกษาทำให้ทราบความแตกต่างของกลยุทธ์การสื่อสารระหว่างระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม
3. ผลการศึกษาทำให้ช่วยขยายการศึกษาประเด็นทางรัฐศาสตร์ให้มีความร่วมสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมให้มากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัย ได้แบ่งการเขียนวิทยานิพนธ์ออกเป็น 6 บท ตามลำดับคือ บทที่ 1 บทนำ อันเป็นการระบุถึงหลักการ เหตุผล และสภาพปัญหาที่นำมาสู่การศึกษาในครั้งนี้ ต่อมาในบทที่ 2 เป็นการรวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการทดสอบสมมุติฐาน ในบทที่ 3 จะเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งเป็นการเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผ่านข้อมูลหลัก 2 ชุดคือรายการของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และรายการของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จากนั้นในบทที่ 4 “ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ” ซึ่งเป็นผลการศึกษาส่วนที่สะท้อนการใช้คำของผู้นำแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าสู่อำนาจที่แตกต่างกัน ต่อมาในบทที่ 5 “รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบ” เป็นผลการศึกษาส่วนที่สะท้อนความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้งสองระบอบ ในมิติของการพยายามรักษาอำนาจและการมองไปในอนาคตเพื่อกลับคืนสู่อำนาจของผู้นำ ส่วนบทที่ 6 เป็นการสรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบและผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พร้อมอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในการต่อยอดงานชิ้นนี้ต่อไป

บทที่ 2 กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทฤษฎีการสื่อสาร ถือเป็นหนึ่งในการศึกษาด้านการสื่อสารทางการเมือง เพื่อวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชน ในการดำรงไว้ซึ่งเป้าหมายและภารกิจของรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม นั่นคือทฤษฎีการสื่อสาร งานวิจัยนี้จึงใช้กรอบแนวคิดหลักคือ การสื่อสารทางการเมือง (political communication) ร่วมกับแนวคิดทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม

ในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธการสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นแนวคิดและทฤษฎี เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ซึ่งเป็นกรอบโครงหลักและเป็นทฤษฎีพื้นฐานของงานวิจัยนี้ และแนวคิดเรื่องหน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง โดยแนวคิดดังกล่าวจะนำมาใช้วิเคราะห์ประโยชน์หรือเนื้อหาของสื่อสารของผู้นำว่าใช้กลยุทธ์แบบใด

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักคือ งานศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งลักษณะผู้นำและการนับความถี่คำ (words count) อาทิ งานของ Kurt Lewin และงานของ Fashiku Cristopher Oluwatoyin ที่แบ่งภาวะผู้นำจากการสื่อสาร งานวิจัยของ Anna-Lena Fredriksson ที่ใช้วิธีการศึกษาด้วยการนับความถี่คำในสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา งานของชัยอนันต์ สมุทวณิช และกนก วงษ์ตระหง่าน ที่ใช้วิธีการนับความถี่คำในประกาศคณะปฏิวัติ-รัฐประหาร ขณะที่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกกลุ่มคืองานศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์กลยุทธ์ผ่านคำพูดของผู้นำรัฐบาล อาทิ งานของ Wala' Al-Majali ที่ได้วิเคราะห์สุนทรพจน์ของผู้นำทางการเมืองของประธานาธิบดีกลุ่มประเทศอาหรับในช่วง “Arab Spring” และงานของพิรงรอง รามสูต ซึ่งได้วิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งทั้งหมดมีส่วนช่วยและเป็นแนวทางในการตอบคำถามวิจัยที่ว่า การเข้าสู่อำนาจที่ต่างกันของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยม จะส่งผลต่อกลยุทธ์การสื่อสารอย่างไร

ส่วนในตอนท้ายจะเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการแสดงให้เห็นกรอบคิดโดยรวมในการศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบกลยุทธการสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1.1 แนวคิดการเมืองในระบบประชาธิปไตยและเผด็จการ
- 2.1.2 แนวคิดเรื่องการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยม
- 2.1.3 แนวคิดเรื่องหน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง
- 2.1.4 แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร

2.1.1 แนวคิดการเมืองในระบบประชาธิปไตยและเผด็จการ

ระบอบประชาธิปไตย ที่หมายถึง ระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนจะเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยที่ตนมีทำการกำหนด แต่งตั้ง ถอดถอนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นตัวแทนของตนเพื่อที่จะทำการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักประชาธิปไตยซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ประการคือ²⁰

1. หลักอำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชน (popular sovereignty) โดยอำนาจสูงสุดเด็ดขาดเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจการออกกฎหมาย บริหารและตุลาการ โดยใช้วิธีการประชาธิปไตยทางอ้อม²¹ คือการที่ประชาชนใช้อำนาจผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร ใช้อำนาจบริหารผ่านทางฝ่ายบริหารและใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล ซึ่งถือได้ว่าหลักการดังกล่าวนี้ฝ่ายปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน (government by consent)
2. หลักเสรีภาพ (liberty) ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือในด้านการเมือง ซึ่งจากการที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถใช้หลักเสรีภาพในหลายทาง และสามารถใช้สิทธิต่างๆของตนภายใต้ขอบเขตของกฎหมายได้แก่ เสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ถอดถอนผู้ปกครองในระบบประชาธิปไตย

²⁰ สวัสดิ์ ก้อนอาทร. (2551). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. หน้า 17.

²¹ ทินพันธ์ นาคะตะ. (2541). รัฐศาสตร์ ทฤษฎีความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิติฯ. หน้า 9-12.

เสรีภาพในการเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ทั้งการพูด การเขียนหรือผ่านสื่อต่างๆ เสรีภาพในการชุมนุมหรือการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งเป็นไปตามครรลองกฎหมายที่เป็นประชาธิปไตย เสรีภาพในทรัพย์สิน เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

3. หลักความเท่าเทียม (equality) ประชาชนทุกคนต้องได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำ โดยเริ่มจากความเท่าเทียมกันในด้านการเมือง นั่นคือทุกคนจะได้รับสิทธิในการตัดสินใจในการเลือกคนเข้าไปปกครองประเทศอย่างเท่าเทียม และจากนั้นหลักความเท่าเทียมนี้จะขยายไปสู่โอกาสในด้านต่างๆ เช่น โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจหรือสังคม
4. หลักกฎหมาย (rule of law) เนื่องจากมีปรัชญาทางกฎหมายที่สำคัญคือ ชนกลุ่มใดทำการกำหนดตัวบทกฎหมายก็จะเป็นประโยชน์ต่อชนกลุ่มนั้น ดังนั้นระบบประชาธิปไตยจึงกำหนดให้ประชาชนได้มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้กฎหมายที่บัญญัตินั้นสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และประชาชนต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยหลักกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย สามารถสรุปได้ดังนี้
 - 4.1 กฎหมายต้องมีที่มาอย่างชอบธรรม เป็นกฎหมายซึ่งมาจากระบอบประชาธิปไตย โดยกฎหมายต้องมาจากฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชนโดยการเลือกตั้ง
 - 4.2 การบังคับใช้กฎหมายต้องเสมอภาคและเท่าเทียม คือ บุคคลที่อยู่ใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายทุกคน ไม่ว่าจะแจ่งจ่างกันที่ฐานะ เชื้อชาติ ศาสนา ทุกคนจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายของเท่าเทียม
 - 4.3 ประชาชนต้องได้รับการคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม
5. หลักเสียงข้างมาก (majority rule, minority right) ยึดหลักที่ว่า การตัดสินใจใดๆ ต้องใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ แต่ในกรณีที่เสียงข้างมากมิได้ก่อประโยชน์ให้คนส่วนใหญ่ ประชาชนที่มีเสียงข้างน้อยมีสิทธิในการปฏิเสธเสียงข้างมากได้เช่นกัน และประชาชนเสียงข้างน้อยก็จะกลายเป็นเสียงข้างมากต่อไป ดังนั้น หลัก

เสียงข้างมากนี้เป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนำไปเป็นแนวคิดในการเลือกตั้ง²²

ทั้งนี้ หากวิเคราะห์รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเข้ากับแนวคิดสื่อสารทางการเมืองในบริบทประเทศไทย จะพบว่า ที่ผ่านมามีความใกล้เคียงกับ “ยุคสื่อสารการเมืองปฏิสัมพันธ์”²³ ในปี 2516-2548 ตามแนวคิดที่ว่า การสื่อสารการเมืองในยุคนี้ประชาชนเริ่มเข้ามามีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองโดยการเดินขบวนประท้วง ซึ่งหากรัฐบาลไม่ตอบสนองในแนวทางที่เรียกร้องก็จะมีมาตรการในการกดดันด้วยการรวมตัวกันประท้วงต่อต้าน รัฐบาลในยุคดังกล่าวจึงต้องฟังเสียงประชาชน ไม่อาจสื่อสารทางเดียวได้ดังเดิม จำเป็นต้องเปิดหูเปิดตารับฟังปฏิกิริยาตอบกลับ (feed back) จากประชาชนว่ามีความพึงพอใจในนโยบายเพียงใด และต้องการให้รัฐบาลตอบสนองในด้านใดบ้าง การสื่อสารจึงมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ (interactive) ระหว่างผู้ส่งสารคือรัฐบาลและผู้รับสารคือประชาชน ทั้งนี้ เป็นเพราะรัฐบาลเป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง การละเลยเสียงของประชาชนไม่อาจนำชัยชนะมาสู่การเลือกตั้งครั้งต่อไป

ขณะที่ **ระบอบเผด็จการ** หมายถึง รูปแบบการปกครองที่มีอยู่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คนคนเดียว หรือกลุ่มเดียว ใช้อำนาจบริหาร ตุลาการ นิติบัญญัติ แบบเบ็ดเสร็จ ปราศจากการถ่วงดุลอำนาจจากฝ่ายอื่น ประชาชนเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีทัศนคติว่า อำนาจอธิปไตยต้องอยู่ภายใต้การบังคับใช้คนที่มีความสามารถเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเท่านั้นควรจะเป็นผู้ปกครอง โดยหลักการของความไม่เชื่อมั่นในศักยภาพ ความสามารถของมนุษย์ว่าจะเท่าเทียมกัน หรือปกครองกันเองได้ หากให้สิทธิเสรีภาพในการปกครองแก่ประชาชนแล้ว จะเกิดความสับสนวุ่นวายและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด²⁴

ธรรมชาติของเผด็จการทหารและผู้นำในระบอบอำนาจนิยม เช่น

²² กระทบ ทองธรรมชาติ. (2531). การเมืองการปกครองไทย (3 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 120-122.

²³ นันทนา นันทโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย. หน้า 192-193.

²⁴ สนธิ บุญยรัตกลิน. (2555). ผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ : กรณีของนายกรัฐมนตร่วมสมัย. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 60.

1. อาจเคลือบแฝงอยู่ในรูปแบบประชาธิปไตยบางส่วน เช่น มีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง แต่รัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งนั้นไม่มีความหมายอย่างจริงจัง เป็นไปเพื่ออ้างความชอบธรรมให้ผู้ปกครองเท่านั้น
2. สร้างเหตุผลหรืออุดมการณ์โน้มน้าวให้คนทั่วไปเห็นคล้อยตาม เช่น จำเป็นต้องมีการปกครองเช่นนี้ในยามที่บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะวิกฤติ ในยามสงคราม หรือในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยมักเน้นแนวคิดชาตินิยม และส่งเสริมวิธีคิดแบบบุคคลาธิษฐาน กล่าวคือ ให้ความสำคัญและความหวังกับผู้นำทางการเมือง มากกว่าการพัฒนาาระบบการเมืองที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้
3. ไม่อดทนอดกลั้นต่อการกระทำใดๆที่เป็นศัตรูกับรัฐ มีการใช้กำลังที่รุนแรงกำจัดศัตรู โดยผู้ปกครองสามารถควบคุมทหาร และใช้กำลังทหารเป็นเครื่องมือในการปกครอง
4. มีนโยบายต่างประเทศที่ก้าวร้าวรุนแรง พร้อมทั้งจะเข้าทำสงครามรุกรานประเทศอื่น มุ่งจัดสรรงบประมาณไปยังด้านความมั่นคง การป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์
5. รัฐเข้าควบคุมระบบการติดต่อสื่อสารมวลชน ไม่เปิดให้มีสื่อเสรี²⁵

จรรยา สุภาพ (2522)²⁶ ระบุลักษณะบางประการของลัทธิเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยม ดังนี้

1. เป็นการผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนกลุ่มเดียวหรือกลุ่มน้อย
2. ผู้นำจะมีอำนาจสูงสุดในกลุ่มนั้น
3. ผู้นำมักจะไม่เห็นเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องฟังเสียงประชาชนทั้งสิ้น
4. ผู้นำไม่ได้มาจากประชาชน แต่งตั้งตัวเองขึ้นมาปกครองชาติด้วยกำลัง
5. ผู้นำแต่ละคนมีความนิยมไม่เหมือนกัน
6. ผู้นำแต่ละคนมักจะมีความต้องการที่ขัดต่อความต้องการของปวงชน คือ ผู้นำต้องการอำนาจ แต่ประชาชนต้องการเสรีภาพ

²⁵ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2553). เอกสารคำสอนวิชาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁶ จรรยา สุภาพ. (2522). หลักรัฐศาสตร์ (2 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. หน้า 402.

7. ผู้นำจะวางแผนเกี่ยวกับวิถีชีวิตของประชาชนทั้งปวง โดยไม่ให้ประชาชนมีเสรีภาพ กำหนดการดำรงชีวิตได้เอง
8. ระบอบเผด็จการ เชื่อว่า ฐานะของรัฐอยู่เหนือชีวิตปวงชน

ทั้งนี้ หากวิเคราะห์รูปแบบการปกครองในระบอบเผด็จการ เข้ากับแนวคิดสื่อสารทางการเมืองในบริบทประเทศไทย จะพบว่า ที่ผ่านมามีความใกล้เคียงกับ “ยุคสื่อสารการเมืองทางเดียว”²⁷ ในปี 2475-2516 ตามแนวคิดที่ว่า เป็นการสื่อสารจากผู้นำทางการเมืองไปสู่ประชาชน (top-down communication) ในห้วงเวลาที่มีรัฐบาลทหาร สื่อมวลชนจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ มีการตรวจสอบข่าวก่อนการตีพิมพ์ มีการปิดหนังสือที่เสนอข่าวไม่สอดคล้องกับคณะผู้ปกครอง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไม่อาจกระทำได้ การสื่อสารทางการเมืองของผู้ปกครองที่เป็นทหารนั้นจะไม่ใส่ใจในปฏิกริยาของประชาชนเพราะไม่เชื่อในพลังประชาชน การสื่อสารของผู้ปกครองในยุคนี้จึงสอดคล้องกับทฤษฎีกระสุนปืน (magic bullet theory) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้ส่งสารเป็นผู้ที่เหนือกว่าผู้รับสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปเพื่อเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อและการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสาร ดังนั้นหากจำเป็นต้องโกหก บิดเบือนก็จำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้รับสาร คนไทยยุคนี้จึงขาดทั้งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นจริง และขาดซึ่งการแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1.2 แนวคิดเรื่องการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยม

แนวคิดเรื่องการสื่อสารของผู้นำที่แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะทางการปกครอง ซึ่งนำมาใช้ในงานชิ้นนี้ คือแนวคิดภาวะผู้นำจากการใช้อำนาจ (leadership based on the use of authority)²⁸ โดย Kurt Lewin นักจิตวิทยาชาวเยอรมันที่ได้ศึกษารูปแบบพฤติกรรมของผู้นำ (leadership) จากการสังเกตและทดลองทางจิตวิทยา ซึ่งจากการศึกษา Lewin ได้จัดแบ่งลักษณะผู้นำออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม (authoritarian leadership or “autocratic”)

หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะควบคุมการตัดสินใจทั้งหมดไว้ที่ตัวผู้นำ ผู้กตติการตัดสินใจไว้ที่คนคนเดียว หรือใช้การตัดสินใจของตนไปควบคุมการตัดสินใจของกลุ่มบุคคลอื่นๆ โดยผู้นำในลักษณะนี้ มักจะสั่งการในทุกๆเรื่องให้บุคคลอื่นทำตาม

²⁷ นันทนา นันทวโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย. หน้า 191-192.

²⁸ Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Social Psychology, 10*(2). Page 271.

โดยรูปแบบการสื่อสารของผู้นำที่มีลักษณะอำนาจนิยม จะมีดังนี้²⁹

1. มีลักษณะของการสั่งการแบบบนลงล่าง (downward) และเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication)
2. ควบคุมการตัดสินใจผู้ตาม (controls discussion with followers)
3. มีลักษณะการกุมอำนาจเหนือปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (controls discussion with followers)
4. มักเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือขั้นตอนต่างๆด้วยตัวเอง
5. มักเป็นคนกำหนดความสำเร็จของงาน
6. ไม่สนใจผลตอบรับ
7. ให้อำนาจกับคนที่สงบปากสงบคำ และมักลงโทษผู้กระทำผิด
8. ไม่มีลักษณะของการเป็นผู้ฟังที่ดี
9. หากินกับความขัดแย้ง (ฉกฉวยผลประโยชน์จากความขัดแย้ง)

นอกจากนี้ สาร (message) ของการสื่อสารแบบผู้นำอำนาจนิยม มักจะเป็นรูปแบบของคำสั่งที่ต้องเชื่อฟัง โดยไม่มีคำถาม ไม่อนุญาตให้แสดงความคิดเห็น หรือไม่อนุญาตให้ตัดสินใจ ผู้นำมักผูกขาดการตัดสินใจไว้ผู้เดียว และการมอบหมายงานมักไม่ตั้งอยู่บนความสนใจหรือความถนัดของผู้ตาม³⁰

2. ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย (participative leadership or “democratic”) ผู้นำแบบนี้จะใช้การควบคุมเมื่อสถานการณ์บังคับ และมักกระจายการตัดสินใจและเปิดโอกาสให้ทุกคนเสนอแนวคิดได้อย่างเสรี นอกจากนี้ผู้นำแบบประชาธิปไตยยังใช้การตัดสินใจของกลุ่มเป็นขั้นตอนการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจทั้งหมด ทำให้สมาชิกทั้งหมดรู้สึกมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ ผู้นำแบบประชาธิปไตย มักมีรูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะ “ความร่วมมือ (cooperation)” “การแบ่งหน้าที่กันทำ (delegation of duty)”, “การแบ่งอำนาจ (delegation of authority)”, “การใช้ภาษาประชาธิปไตย (democratic and politic language)”, “การสื่อสารสองทาง (two-way communication)” อีกทั้ง ผู้นำมักใช้การสื่อสารผ่านรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับองค์กรโดยใช้ลักษณะของการปรึกษาหารือและการพูดคุยกับบุคคลที่หลากหลายในองค์กร ผู้นำมักบริหารจัดการอำนาจที่มาจากผู้ตาม³¹

²⁹ Hackman, M. Z., & Johnson, C. E. (2013). *Leadership: A communication perspective*: Waveland Press.

³⁰ O., F. C. (2016). Leader's communication pattern : a predictor of lecturer's job performance in Nigeria. *International Journal of Educational Leadership and Management*. Page 116.

³¹ Ibid. Page 115.

3. **ลักษณะผู้นำแบบเสรีหรือผู้นำแบบให้อิสระ (delegative leadership or “laissez faire”)** ผู้นำในลักษณะนี้ค่อนข้างให้ความใส่ใจกับสมาชิกกลุ่มน้อยมาก มีแนวคิดแบบ “Let people do that they like” จึงทำให้รูปแบบการสื่อสารมีลักษณะที่ไม่ชัดเจน ไม่มีรูปแบบตายตัว ทำให้การบูรณาการการทำงานในส่วนต่างๆอ่อนแอลงตามไปด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ลักษณะผู้นำแบบให้อิสระจะไม่ค่อยพบในรูปแบบการปกครองแบบใด เนื่องจากไม่สามารถบริหารภาพรวมขององค์กรขนาดใหญ่ระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จะใช้ในการบริหารจัดการในองค์กรขนาดเล็กเพื่อสรรหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเท่านั้น

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเน้นเฉพาะ **ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม และ ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย** เท่านั้น

2.1.3 แนวคิดเรื่องหน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง

แนวความคิดที่มีผู้นิยมนำมาวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองเป็นประจำ คือ ทฤษฎีว่าด้วยปฏิบัติการเชิงอำนาจทางการเมืองหรือ แนวคิดเรื่องวาทกรรม (discourse) อันหมายถึงระบบและกระบวนการในการสร้าง ผลิตเอกลักษณ์ และความหมายให้กับสรรพสิ่งต่างๆในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมวงกว้าง ในขณะที่เดียวกันวาทกรรมก็ทำหน้าที่เกิดกด ปิดกั้นมิให้เอกลักษณ์และความหมายของบางอย่างเกิดขึ้น หรือทำให้เอกลักษณ์และความหมายบางอย่างที่ดำรงอยู่แล้วในสังคม เลือนหายไปได้พร้อมๆกัน³²

Chilton และ Schaffner³³ ได้จำแนกหน้าที่กลยุทธ์ (strategic function) ของวาทกรรมทางการเมืองไว้ 4 ประเภท คือ

1. การข่มขู่หรือบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (coercion)

การข่มขู่ (coercion) คือการใช้อำนาจเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมบุคคลอื่น วาทกรรมที่จัดอยู่ในประเภทของการบังคับที่อยู่ในรูปแบบชัดเจน เช่น การใช้คำสั่ง กฎหมาย บทบัญญัติ และรูปแบบที่ไม่ค่อยชัดเจน มีความลึกซึ้งกว่า เช่น การจัดระเบียบวาระของนักรการเมือง การเลือกหัวข้อในการสนทนา การวางจุดยืนของตนเองและคนอื่น

³² ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.

³³ Chilton, P., & Schaffner, C. (1997). Discourse and Politics. In V. Dijk & T. A. (Eds.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage. Page 211-215.

ในประเด็นความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ การสร้างความจริงขึ้นมาบางอย่าง และทำให้คนฟังต้องยอมรับเพื่อจะดำเนินการพูดหรือเขียนต่อไปได้ เป็นต้น

2. การต่อต้าน (resistance, opposition, and protest)

Chilton และ Schäffner ให้ความหมายของการต่อต้านว่าเป็นหน้าที่ด้านกลยุทธ์ของวาทกรรมการเมืองที่ถูกนำมาใช้โดย “ผู้ที่คิดว่าตนเองอยู่ฝ่ายต่อต้านอำนาจ” วาทกรรมที่อยู่ในรูปแบบนี้ อาทิเช่น การพ่นสีกำแพง (Graffiti) พวกคนชายขอบ การใช้โครงสร้าง รูปแบบของภาษาชนิดต่างๆ เช่น คำขวัญ เพลง การยื่นฎีกา การปลุกระดม เป็นต้น

ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์ในการสื่อสารของผู้ที่อยู่ในฝ่ายอำนาจหรือรัฐบาล กลยุทธ์ด้านนี้จึงไม่ถูกนำมาศึกษา

3. การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล (dissimulation)

คือการควบคุมการไหลของข้อมูลข่าวสาร หรือการควบคุมวาทกรรมผ่านวิธีการต่างๆ เช่น การทำให้เป็นความลับ (secrecy) และการปิดกั้นไม่ให้ข้อมูลเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ ซึ่ง Chilton และ Schäffner จัดว่าเป็นการควบคุมข่าวสารในเชิงปริมาณ ในขณะที่เดียวกัน มีการควบคุมข่าวสารในเชิงคุณภาพ เช่น การโกหก การเลี่ยงตอบคำถาม รวมถึงการปฏิเสธที่จะตอบคำถาม หรือการพูดโดยไม่บอกแหล่งที่มา การพูดด้วยคำหวาน (euphemism) ซึ่งส่งผลให้ข้อความคลุมเครือ เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นที่ไม่อยากอ้างถึง

4. การทำให้ชอบธรรมและลดความชอบธรรม (legitimization and delegitimization)

การทำให้ชอบธรรมและลดความชอบธรรม เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ ในงานชิ้นนี้จะใช้คำว่า “การอ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม” หรือเรียกแบบย่อว่า “การอ้างความชอบธรรม” โดยหน้าที่เชิงกลยุทธ์นี้คล้ายกับการข่มขู่ เนื่องจากทำให้ผู้ฟังยอมรับสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอสถานภาพและภาพลักษณ์ของผู้พูดที่น่าเสนอผ่านบุคคลที่สาม เช่น สื่อมวลชน รวมถึงทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อผู้พูด ล้วนมีอิทธิพลต่อการยอมรับในตัวผู้พูด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งเป็นนักการเมือง ได้แก่ การอ้างถึงความต้องการของประชาชน หลักการหรืออุดมการณ์ทั่วไป การแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี และการโอ้อวดผลงาน เป็นต้น ในขณะที่การลดความชอบธรรม เป็นการนำเสนอ

ภาพลักษณ์ในทางลบของฝ่ายตรงข้าม การทำให้เห็นถึงความแตกต่างของทั้งสองฝ่าย การตำหนิ กล่าวโทษ และการดูถูก เป็นต้น³⁴

2.1.4 แนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสาร

Berlo อธิบายว่า กระบวนการสื่อสาร (communication process) คือความสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์ประกอบทางการสื่อสาร ที่เรียกว่ากระบวนการ SMCR มาจากคำว่าแหล่งสาร (source) สาร (message) ช่องทาง (channel) และผู้รับสาร (receiver) ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันเป็นส่วนๆ โดยอิสระได้ตามแผนภูมิ ดังนี้³⁵

แผนภูมิที่ 1 Berlo's Model of Communication

Source	Message	Channel	Receiver
Communication Skills	Elements	Seeing	Communication Skills
Attitudes	Contents	Hearing	Attitudes
Knowledge	Treatment	Touching	Knowledge
Social System	Structure	Smelling	Social System
Culture	Code	Tasting	Culture

ทั้งนี้ เขาเชื่อว่ากระบวนการสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ขององค์ประกอบหลักในแต่ละขั้นตอนของการสื่อสาร โดยเฉพาะแหล่งสารและผู้รับสาร ได้แก่

1. ทักษะในการสื่อสาร (communication skills) คือ ความสามารถในการถ่ายทอดสารทั้งในด้านการพูด การเขียนการแสดงสีหน้าท่าทางประกอบระหว่างการสื่อสาร
2. ทักษะคติ (attitudes) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารมาก เนื่องจากบุคคลมักจะประเมินสื่อต่างๆ เข้าข้างตนเองและจะสื่อสารได้ดีในเรื่องที่มีทัศนคติตรงกัน

³⁴ อรวรรณ ปิรันธนโรวาท. (2546). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 107-109.

³⁵ Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: an introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston. อ้างใน ธีรวิวัฒน์ ประกอบผล และคณะ. (2548). พฤติกรรมการสื่อสาร (*Communication behavior*). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

3. ความรู้ (knowledge) หมายถึง การมีความรู้ในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำ จะส่งผลให้การสื่อสารนั้นถูกต้อง น่าเชื่อถือ

4. ระบบสังคม (social system) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของบุคคล หมายความว่า หากผู้ส่งสารและหรือผู้รับสารอยู่ในสังคมที่ต่างกัน ก็จะมีพฤติกรรมกรรมการสื่อสารที่ไม่เหมือนหรือไม่สอดคล้องกัน เช่น หากผู้ส่งสารและหรือผู้รับสารอยู่ในระบบสังคมเปิด มีเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ย่อมรับรู้ข่าวสาร หรือให้ความสนใจหรือไม่ให้ความสนใจในข่าวสารอย่างเป็นอิสระมากกว่าในระบบสังคมแบบปิด ขาดเสรีภาพ ขาดความเป็นประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็น

5. วัฒนธรรม (culture) ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนหรือต่างกันจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารได้

ทั้งนี้ เป้าหมายของการสื่อสารทุกชนิดย่อมพยายามที่จะมีอิทธิพลไม่มากนักน้อยต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความเชื่อ ทศนคติ และการกระทำของบุคคล โดยยุทธวิธีที่ใช้เพื่อสร้างประสิทธิผลของการสื่อสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ใช้การรับรู้ (cognitive approach) ที่เน้นเกี่ยวกับเหตุผลและหลักตรรกวิทยา มี 4 แนวทาง คือความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (credibility) การปลูกฝัง (internalization) การแสดงความเป็นพวกเดียวกัน (identification) และการคล้อยตาม (compliance) ส่วนอีกแนวทางคือแนวทางที่ใช้เจตคติ (affective approach) คือยุทธวิธีที่มุ่งไปยังความต้องการทางจิตวิทยาและอารมณ์ของโดยจะแบ่งลักษณะของการใช้สารออกเป็น 2 ด้าน คือเนื้อสารที่เป็นการกระตุ้นทางอารมณ์ และลำดับชั้นของความต้องการของมนุษย์ 5 ประการ คือ ความต้องการทางกายภาพ ความปลอดภัย การยอมรับ ได้รับความนับถือ และความต้องการมีความสามารถซึ่งนักการสื่อสารสามารถนำมาใช้เป็นเป้าหมายในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ตอบสนองต่อการสื่อสารไปในแนวที่ต้องการ³⁶

แนวคิดกระบวนการ SMCR ของ Berlo นับว่าเป็นภาพใหญ่ของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาล แม้งานวิจัยชิ้นนี้จะได้ศึกษาทุกองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารอย่างละเอียด แต่หากนำผลการศึกษาที่ได้ไปอภิปรายเพื่อเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยกับรัฐบาลอำนาจนิยมผ่านกรอบ SMCR แล้ว นับว่ามีส่วนช่วยให้เห็นกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทั้งสองรูปแบบได้มากขึ้น

³⁶ Ibid.

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองในสังคมไทย นับว่าได้รับความนิยมนับอย่างมากระหว่างการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะการศึกษาการสื่อสารของนายกรัฐมนตรื ขณะที่การศึกษาการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบร่วมกับทฤษฎีทางการเมืองการปกครอง ยังไม่แพร่หลายนัก ทั้งนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งลักษณะผู้นำและการนับความถี่คำเพื่อวิเคราะห์ความหมาย และงานที่เกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบการสื่อสาร ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่

2.2.1 งานศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งลักษณะผู้นำและการนับความถี่คำ (words count)

ในต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ลักษณะของผู้นำ ผ่านพฤติกรรมการทำงาน และวิธีการสื่อสารอย่างแพร่หลาย เป็นต้นว่า

ในปี 1939 กลุ่มนักวิจัยที่นำโดยนักจิตวิทยา Kurt Lewin ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยเรื่อง **Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates**³⁷ มีการกำหนดรูปแบบผู้นำที่แตกต่างกัน โดยเป็นการระบุประเภทของผู้นำที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น และแบ่งรูปแบบการเป็นผู้นำออกเป็น 3 รูปแบบ จากศึกษาจากเด็กนักเรียนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งใน 3 กลุ่มที่มีรูปแบบผู้นำทั้ง 3 รูปแบบ คือ แบบอำนาจนิยม (autocratic) แบบประชาธิปไตย (democratic) และแบบเสรีหรือให้อิสระ (laissez-faire) โดยนักวิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กนักเรียนในรูปแบบต่างๆ ของการเป็นผู้นำตามที่ได้รับมอบหมาย และพบว่า ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม มักให้ความคาดหวังที่ชัดเจนสำหรับสิ่งที่ต้องทำ มีการแบ่งแยกระหว่างผู้นำและผู้ติดตามอย่างเห็นได้ชัด ผู้นำแบบอำนาจนิยมมักตัดสินใจได้อย่างอิสระ แม้มีข้อมูลเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย มักมีการตัดสินใจที่ไม่สร้างสรรค์ และ Lewin ยังพบว่า มันเป็นการยากที่จะเปลี่ยนสไตล์ผู้นำอำนาจนิยมไปเป็นสไตล์ผู้นำประชาธิปไตย และรูปแบบผู้นำแบบอำนาจนิยมมักถูกนำไปใช้กับสถานการณ์ที่มีเวลาน้อยมากสำหรับการตัดสินใจของกลุ่ม

ส่วนลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยนั้น Lewin พบว่าเป็นรูปแบบความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้นำประชาธิปไตยมักเสนอแนวทางให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจากการศึกษาของ Lewin เด็กนักเรียนในกลุ่มนี้มีประสิทธิผลน้อยกว่าสมาชิกในกลุ่มอำนาจนิยม แต่ผลงานของพวกเขามีคุณภาพที่สูงขึ้นมาก ผู้นำที่มีส่วนร่วมสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วม แต่

³⁷ Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Social Psychology, 10*(2).

เป็นผู้ตัดสินใจในขั้นสุดท้ายของกระบวนการ ทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกระบวนการ และมีแรงบันดาลใจและสร้างสรรค์มากขึ้น

สุดท้ายลักษณะผู้นำแบบเสรี นักวิจัยพบว่าเด็กที่อยู่ภายใต้การนำของผู้นำแบบเสรี เป็นกลุ่มที่มีประสิทธิผลน้อยที่สุดในทั้งสามกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือเล็กน้อย และไม่สามารถทำงานได้อย่างอิสระ ผู้นำจะมีการนำเสนอ และให้คำแนะนำแก่สมาชิกในกลุ่มน้อยหรือไม่มีเลย และปล่อยให้สมาชิกกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ แต่ผู้นำในรูปแบบนี้จะมีประสิทธิภาพในกรณีที่สมาชิกในกลุ่มมีคุณสมบัติในด้านความชำนาญสูง

Fashiku Cristopher Oluwatoyin นักวิจัยแห่ง Obafemi Awolowo University มีงานวิจัยเรื่อง **Leader's communication pattern : a predictor of lecturer's job performance in Nigeria**³⁸ โดยศึกษารูปแบบการสื่อสารของผู้นำ ผ่านการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไนจีเรีย คือ Kwara State Colleges of Education เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ประเทศไนจีเรีย โดยใช้วิธีการสำรวจเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง และใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่ายแบบสัดส่วนเพื่อเลือก 200 คนและ 300 คนจากมหาวิทยาลัยดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ "แบบสอบถามเชิงบรรยายของ Provosts " หรือ Provosts' Communication Styles Descriptive Questionnaire" (PCSDS) และ "แบบสอบถามเชิงบรรยายประสิทธิผลของครู" หรือ "Teachers' Effectiveness Descriptive Questionnaire" (TEDQ) ที่ได้รับการออกแบบเพื่อดึงข้อมูลจากอาจารย์และนักเรียน และใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ "เพียร์สัน" (Pearson product moment correlation coefficient statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างรูปแบบการสื่อสารประชาธิปไตยของผู้นำและการปฏิบัติงานของอาจารย์ รูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยมของผู้นำไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของอาจารย์ รูปแบบการสื่อสารของผู้นำแบบเสรีไม่มีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ โดยผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารของผู้นำช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของคณาจารย์ในวิทยาลัยการศึกษารัฐควีนส์ และแนะนำให้ผู้นำควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการสื่อสารแบบประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถาบัน

ทั้งนี้ งานของ Kurt Lewin และ Fashiku มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัยในการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์ เนื่องจากผู้วิจัยได้ต่อยอด

³⁸ O., F. C. (2016). Leader's communication pattern : a predictor of lecturer's job performance in Nigeria.

แนวคิด ลักษณะหรือสไตล์ของผู้นำ 3 ประเภท ของ Kurt Lewin ที่ศึกษาพฤติกรรมของเด็กนักเรียน ในโรงเรียน มาสู่การศึกษาผู้นำทางการเมืองระดับประเทศ ขณะทำงานของ Fashiku ซึ่งศึกษาเจาะจง มาที่การสื่อสารทางการเมืองในระดับมหาวิทยาลัย และแบ่งผู้นำตามสไตล์สื่อสารเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกับ Kurt Lewin เหล่านี้มีส่วนช่วยให้การจำแนกคำ (key word) ของผู้นำต่างระบอบ มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

งานศึกษาเกี่ยวกับการนับความถี่คำแล้ววิเคราะห์ความหมายนั้น ปรากฏในงานของ **Anna-Lena Fredriksson**³⁹ นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษได้เผยแพร่ผลงานวิจัยในชื่อ Ideational Function and Lexical Repetition in Three American Presidential Speeches เพื่อศึกษาการใช้หน้าที่ของภาษาในฐานะสิ่งสื่อความคิด หรือ Ideational Function เพื่อถ่ายทอดชุดความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้นำและประชาชน ในสุนทรพจน์ทางการเมือง จากการวิเคราะห์การกล่าวสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาในช่วงเกิดภาวะสงคราม 3 ครั้ง คือในปี ค.ศ. 1863, 1941 และ 2003 โดยศึกษาในสองขั้นตอน คือ วิเคราะห์ไวยากรณ์ตามระบบ Michael Halliday's Systemic Functional Grammar (SFG) หรือที่เรียกว่า Function ideational เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะด้านความคิดของกลุ่มตัวอย่าง และประการที่สอง ใช้การวิเคราะห์คำศัพท์เฉพาะด้าน ด้วยการนับคำ (words count) เพื่อศึกษาความถี่ของการใช้คำและใช้วิเคราะห์เนื้อหาของสุนทรพจน์ดังกล่าว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงสมรภูมิกेटตีส์เบิร์ก ปี ค.ศ. 1863⁴⁰

The Gettysburg Address 1863		
Total words - 266	Number of times	Percentage of total words (%)
dedicate	6	2.2
here	6	2.2
nation	5	1.8
People	3	1.1
dead	3	1.1
devotion	2	0.8

³⁹ Fredriksson, A.-L. (2008). *Ideational Function and Lexical Repetition in Three American Presidential Speeches*:

School of Humanities and Informatics, University of Skövde.

⁴⁰ Ibid. Page 22.

Total words - 266	Number of times	Percentage of total words (%)
war	2	0.8
new	2	0.8
Total repetitions:	29	11%

ตารางที่ 2 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงสงครามเพิร์ลฮาร์เบอร์ ปี ค.ศ. 1941⁴¹

The Pearl Harbor Attack 1941		
Total words - 524	Number of times	Percentage of total words (%)
attack	11	2.1
Japanese	8	1.5
United States of America	6	1.1
Japan	5	1.0
American	5	1.0
people	5	0.9
yesterday	4	0.8
last night	4	0.8
peace	3	0.6
nation	3	0.6
war	2	0.4
Total repetitions:	56	11%

⁴¹ Ibid. Page 23.

ตารางที่ 3 การนับคำในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ช่วงปฏิบัติการปลดปล่อยอิรัก ปี ค.ศ.
2003⁴²

The Operation Iraqi Freedom 2003		
Total words - 474	Number of times	Percentage of total words (%)
forces	6	1.2
American	5	1.0
military	5	1.0
the world	4	0.8
peace	4	0.8
people	4	0.8
nation	4	0.8
families	4	0.8
coalition	4	0.8
free	2	0.4
praying	2	0.4
war	2	0.4
security	2	0.4
Total repetitions:	48	10%

จากตารางทั้ง 3 ปรากฏข้อมูลว่า ช่วงสมรภูมิกะตีสเปิร์ก ปี ค.ศ. 1863 สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา มีการใช้คำว่า “dedicate” (การอุทิศ) และ “here” (ที่นี่, อเมริกา) มากที่สุด ช่วงสงครามเพิร์ลฮาร์เบอร์ ปี ค.ศ. 1941 สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา มีการใช้คำว่า “attack” (โจมตี) มากที่สุด

และช่วงปฏิบัติการปลดปล่อยอิรัก ปี ค.ศ. 2003 สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา มีการใช้คำว่า “forces” (กองกำลัง) มากที่สุด

Anna-Lena Fredriksson จึงสรุปว่าเนื้อหาของสุนทรพจน์ที่ประธานาธิบดีใช้ มีการวางแผนเพื่อเน้นคำและความหมายของคำเพื่อให้เพื่อแสดงวัตถุประสงค์ของการพูด และข้อมูลสำคัญอย่างชัดเจน แม้ว่าผู้ฟังจะไม่ได้ให้ความสำคัญก็ตาม และพบว่า คำซ้ำและวลีบางคำถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างวาทศิลป์ ในสุนทรพจน์ทางการเมือง รวมทั้งการศึกษานี้ยืนยันว่าการใช้คำซ้ำ แบบ lexical

⁴² Ibid. Page 25.

repetitions ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยการใช้คำศัพท์ซ้ำเดิม ซึ่งอาจจะซ้ำเดิมทั้งหมดหรือซ้ำเดิมบางส่วนก็ได้ รวมถึงคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันด้วย ถูกใช้เป็นคำพูดเชิงโวหารในสุนทรพจน์ประธานาธิบดีทั้ง 3 ช่วง เพื่อตอกย้ำสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

สำหรับประเทศไทย งานศึกษาเกี่ยวกับการนับความถี่คำแล้ววิเคราะห์ความหมายนั้น พบในงานของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ กนก วงษ์ตระหง่าน⁴³ ที่ได้วิเคราะห์การใช้ภาษาในการเมืองไทยที่ใช้ในแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติรัฐประหารจำนวน 11 ฉบับ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณควบคู่กับการตีความหมายโดยเชื่อมโยงกับบริบททางการเมืองในช่วงเวลาที่มีการประกาศแถลงการณ์เหล่านั้น ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์สี่ด้าน ได้แก่ การอ้างอิงถึงสถาบันการเมือง การเชื่อมโยงสถาบันทางการเมืองกับสภาพการณ์หรือบทบาทต่างๆ สำนวนภาษาและการใช้คำ เปรียบเปรย และแบบฉบับของคำ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าในแต่ละเหตุการณ์ทางการเมือง หรือประเด็นทางการเมืองมีการใช้ภาษาอย่างไร มีสัญลักษณ์ใด หรือคุณค่าใด และสภาพการณ์ใดบ้างที่ได้รับการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง ผลการศึกษาพบว่า ประกาศของคณะปฏิวัติ-รัฐประหาร ตลอดจนคำแถลงนโยบายของรัฐบาลที่มีจากการปฏิวัติ-รัฐประหาร มีแบบฉบับ (pattern) ของการประกาศเจตนารมณ์ การอ้างอิงถึงสถาบันต่างๆ และการเชื่อมโยงสถาบันการเมืองกับสภาพการณ์หรือบทบาทต่างๆ ของสถาบันเหล่านั้นที่คล้ายกันมาก เช่น อ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิวัติ-รัฐประหาร ด้วยเหตุผลที่ว่า “ถ้าจะดำเนินการตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ย่อมไม่ทันต่อเหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องยึดอำนาจการปกครอง” รวมถึงการใช้ภาษาที่ลอกเลียนกันมาจากประกาศคณะปฏิวัติชุดก่อนหน้า โดยอาจแต่งเสริมเติมต่อเปลี่ยนคำนาม หรือ สลับลำดับของประโยค ส่วนความแตกต่างระหว่างคำประกาศของคณะปฏิวัติ-รัฐประหาร กับคำแถลงของนโยบายรัฐบาลที่มาจากยึดอำนาจ คือ ภาษาในคำประกาศมักเป็นภาษาชาวบ้าน ขณะที่คำแถลงนโยบายเป็นภาษาราชการ ชัยอนันต์ และกนก ยังพบว่ามีการปรับเปลี่ยนความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ด้วยข้ออ้างต่างๆ ที่สื่อให้เห็นความจำเป็นของรัฐบาลที่ได้อำนาจมาอย่างไม่ชอบธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมให้เข้ากับผลประโยชน์ทางอำนาจผ่านความหมายใหม่ คือ “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ”⁴⁴

ในส่วนของการศึกษาโดยการนับความถี่คำนั้น พบว่า ชัยอนันต์ และกนก กำหนดคำที่อ้างอิงถึงสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ 10 คำ คือ

1. ชาติ ประเทศ ประเทศชาติ บ้านเมือง

⁴³ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, & กนก วงษ์ตระหง่าน. (2526). ภาษากับการเมือง (1 ed.). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁴⁴ นันทพร วงษ์เชษฐา. (2554). ความหมายทางการเมืองในคำปราศรัยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร : 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551-12 เมษายน พ.ศ. 2552. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 24-25.

2. ราษฎร ประชาชน ชาวไทย
3. ศาสนา
4. พระมหากษัตริย์
5. รัฐธรรมนูญ
6. ประชาธิปไตย
7. รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร
8. รัฐบาล คณะรัฐมนตรี
9. กฎหมาย
10. การเมือง นักการเมือง

ทั้งนี้ปรากฏผลการศึกษาว่า คำที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดในบรรดาประกาศคณะปฏิวัติ-รัฐประหารทั้ง 11 ฉบับ คือ คำว่า “ชาติ ประเทศ ประเทศชาติ บ้านเมือง” ที่พบกว่า 111 ครั้ง ซึ่งชัยอนันต์ และกนก กล่าวไว้ว่า แถลงการณ์และประกาศของคณะปฏิวัติมักจะมีเชื่อมโยง ชาติ ประเทศ ประเทศชาติ บ้านเมือง กับความเสื่อมลงเพราะการกระทำของรัฐบาล หรือเพราะสถานการณ์ที่รัฐบาลไม่สามารถป้องกันแก้ไขไว้ได้ เป็นการชี้ให้ประชาชนเห็นว่า หากไม่มีการแทรกแซงด้วยการเข้ายึดอำนาจแล้ว ชาติบ้านเมืองจะไม่สามารถอยู่รอดได้

โดยภาพรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการนับคำ (words count) เพื่อสะท้อนความหมาย ทั้งในไทยและต่างประเทศนั้น ยังอยู่แค่รอบการศึกษาคำที่พบว่ามีความสอดคล้องกับบริบททางการเมืองในขณะนั้น เป็นต้นว่า ในคำประกาศและแถลงการณ์คณะปฏิวัติ-รัฐประหารของไทยในอดีต มีคำว่า “ชาติบ้านเมือง” เนื่องจากคณะผู้ยึดอำนาจได้เน้นให้ประชาชนเห็นถึงปัญหาของชาติบ้านเมืองมากกว่ายามปกติ ส่วนในสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีมักเน้นย้ำคำว่า “กองกำลัง”, “การอุทิศ”, “การโจมตี” ในภาวะสงคราม เพื่อปลุกความเป็นชาตินิยมและความเสียสละของทหาร

ดังนั้น งานวิจัยเกี่ยวกับการนับคำ ที่ต่อยอดมาสู่การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก จึงเป็นที่มาของงานวิจัยชิ้นนี้ ที่เป็นการนำเอาวิธีศึกษาแบบ words count มาผนวกกับแนวคิดลักษณะของผู้นำทางการเมือง เพื่อต่อยอดงานวิชาการให้ลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2.2 งานศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์กลยุทธ์ผ่านคำพูดของผู้นำรัฐบาล

Wala' Al-Majali⁴⁵ ได้ศึกษาการใช้วาทกรรมผ่านสุนทรพจน์ของผู้นำทางการเมืองในช่วง Arab Spring ในงานเขียนเรื่อง Discourse Analysis of the Political Speeches of the Ousted Arab Presidents during the Arab Spring Revolution using Halliday and Hasan's Framework of Cohesion ซึ่งการศึกษานี้ได้ออกแบบเพื่อสำรวจลักษณะทางภาษาศาสตร์ของสุนทรพจน์ทางการเมืองของประธานาธิบดีกลุ่มประเทศอาหรับในช่วง “Arab Spring” โดยศึกษาจากสุนทรพจน์ทางการเมืองของประธานาธิบดีกลุ่มประเทศอาหรับตั้งแต่ เดือนธันวาคม ค.ศ. 2010 ถึง เดือนธันวาคม ค.ศ. 2012 ซึ่งสุนทรพจน์ทั้ง 7 ฉบับ แบ่งออกเป็น สุนทรพจน์จาก Zain Al-Abdeen Bin Ali ประธานาธิบดีตูนิเซีย 3 ฉบับ, สุนทรพจน์ของ Hosni Mubarak ประธานาธิบดีอียิปต์ 3 ฉบับ, และสุนทรพจน์ของ Muammer Al-Gaddafi ประธานาธิบดีลิเบีย 1 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่าการกล่าวสุนทรพจน์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่าง “Arab Spring” มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากลักษณะของสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีในสถานการณ์ปกติ มีการใช้คำเพื่อให้เกิดอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมากรวมทั้งใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบข่มขู่ผู้ประท้วงพลเรือนอีกด้วย

ในประเทศไทย การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ 2”⁴⁶ ของ **พิรธรอง รามสูต** ซึ่งมีการใช้กรอบคิด หน้าที่กลยุทธ์ (strategic function) ของวาทกรรมทางการเมือง โดยวิเคราะห์การสื่อสารของอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2549 ผ่าน 7 กรณีศึกษา คือ

กรณีศึกษาที่ 1 : การแปรรูปสื่อของรัฐ : สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

กรณีศึกษาที่ 2 : การครอบครองสื่อข้ามหลายประเภทโดยพันธมิตรทางการเมืองของรัฐ : แกรมมี่ ซ็่อหุ้มนมติชน-บางกอกโพสต์

กรณีศึกษาที่ 3 : การออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

กรณีศึกษาที่ 4 : การปิดเว็บไซต์ www.fm9225 และเว็บไซต์ www.thai-insider.com

กรณีศึกษาที่ 5 : การปลดและบีบให้ลาออกของบรรณาธิการบางกอกโพสต์ กรณีรายงานข่าว รันเวย์ร้ายที่สนามบินสุวรรณภูมิ

⁴⁵ Al-Majali, W. (2015). Discourse Analysis of the Political Speeches of the Ousted Arab Presidents during the Arab Spring Revolution using Halliday and Hasan's Framework of Cohesion. *Journal of Education and Practice*, 6(14).

⁴⁶ พิรธรอง รามสูต. (2549). “กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ 2”. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 4(1).

กรณีศึกษาที่ 6 : การวิเคราะห์วาทกรรมในรายการนายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชนและนายกฯ ทักซิณ พบสื่อมวลชน

กรณีศึกษาที่ 7: นายกรัฐมนตรีฟ้องร้องผู้ดำเนินรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ (และการแทรกแซงการ นำเสนอรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ด้วยวิธีต่างๆ)

ตัวอย่างที่ พิรงรอง ใช้กรอบคิด หน้าที่กลยุทธ์ (strategic function) ของวาทกรรมทางการเมืองมาวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ เช่น กรณีศึกษาที่ 6 ประเด็นการถูกกล่าวหาว่าทุจริตในการจัดซื้อเครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด พบว่ารัฐบาลทักษิณ มีการใช้กลยุทธ์ ดังนี้

- การข่มขู่หรือบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ : การกล่าวอ้างความจริงบางอย่างขึ้นมาเพื่อให้ผู้ฟังต้องยอมรับ โดยนายกรัฐมนตรี กล่าวผ่านรายการ “นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน” ว่าไม่มีการทุจริตการจัดซื้อเครื่อง CTX ในกรณีของประเทศไทย โดยอ้างถึงข้อความในจดหมายจากบริษัท จีอี อินวิชั่นที่แสดงถึงผล การสอบสวนการทุจริต

“จีอีฯ ทำหนังสือยืนยันมาว่าที่ประเทศไทยไม่มีปัญหา เพราะเนื่องจากว่าบริษัท อินวิชั่นฯ ไม่ได้เป็นคู่สัญญากับรัฐเลย คนที่เป็นคู่สัญญากับรัฐคือบริษัทร่วมค้าของบริษัท อิตัลไทย”⁴⁷

“สรุปใจความจดหมายสั้น ๆ คือว่า ไม่มีการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับ ข้าราชการหรือนักการเมืองของประเทศไทยเลย เพราะการสอบสวนนี้ รวม 3 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ ไทย และจีน แต่ของไทยไม่มีเกี่ยวข้อง เลย”⁴⁸

- การปิดบัง/ซ่อนเร้นข้อมูล : การเลี่ยงตอบคำถาม และการตอบคำถามอย่างคลุมเครือ

“ผมไม่ขอระบุอะไรทั้งสิ้นในช่วงนี้ แต่ผมรู้ว่ากำลังจะเกิดอะไรขึ้น อะไรกำลังเดินอยู่ อะไรกำลังทำกันอยู่”⁴⁹

- การทำให้ชอบธรรม/ไม่ชอบธรรม : การแสดงถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นผู้นำประเทศ เช่น การไม่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ การทำงานอย่างโปร่งใส

“ถ้ามีความไม่ปกติเกิดขึ้น สงสัยว่าข้าราชการหรือนักการเมืองคนใด เข้าไปเกี่ยวพัน เมื่อพบเราต้องเล่นงาน ถ้าไม่พบต้องให้สหรัฐอเมริกา แสดงความชัดเจนขึ้นมา

⁴⁷ รายการ นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน, วันที่ 30 เมษายน 2548.

⁴⁸ รายการ นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน วันที่ 14 พฤศจิกายน 2548.

⁴⁹ รายการ นายกฯ ทักซิณคุยกับประชาชน, วันที่ 28 พฤษภาคม 2548

ไม่อย่างนั้นเราก็เสียหาย ขอเรียนพี่น้องว่า ผมกำลังติดตามเรื่องนี้จะดูแลอย่างไรให้รัดกุม และให้ตรงไปตรงมา”⁵⁰

“ผมไม่ได้นั่งนอนใจ แต่ถ้าหากว่าอะไรที่จะเสียชื่อประเทศโดยไม่มีมูล ความจริง ผมยอมไม่ได้ แต่ถ้ากรณีที่คนไทยไปทำผิด แล้วผมจะปกป้องนั้นคนละเรื่องกัน ผมไม่ปกป้อง ผิดก็ต้องลงโทษ”⁵¹

ส่วนภาพรวม พินิจมองว่ากลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ คือ วิธีการต่างๆที่รัฐบาลใช้ในการควบคุมสื่ออย่างโจ่งแจ้งและแยบยล ซึ่งวิธีการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์ (strategy) ทั้งในเชิงโครงสร้าง (structure) และในเชิงปฏิบัติการ (action) เพื่อจัดการกับเสรีภาพทางข่าวสารผ่านสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตาม ทั้งการศึกษาของ Wala' Al-Majali ที่ศึกษาการใช้วาทกรรมผ่านสุนทรพจน์ของผู้นำทางการเมืองในช่วง Arab Spring และงานของ พินิจรอง ที่ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ เป็นการศึกษาเชิงเดี่ยว ยังไม่ได้ศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างระบอบการปกครองที่แตกต่าง โดยเฉพาะวิธีการศึกษาของ พินิจรอง ที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะนำมาศึกษากับรัฐบาลอำนาจนิยมของไทยเพื่อให้เห็นกลยุทธ์การสื่อสาร เพราะที่ผ่านมายังไม่พบการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยมของไทยเท่าใดนัก

เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการของงานศึกษาข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาหัวข้อ “เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” ในครั้งนี้

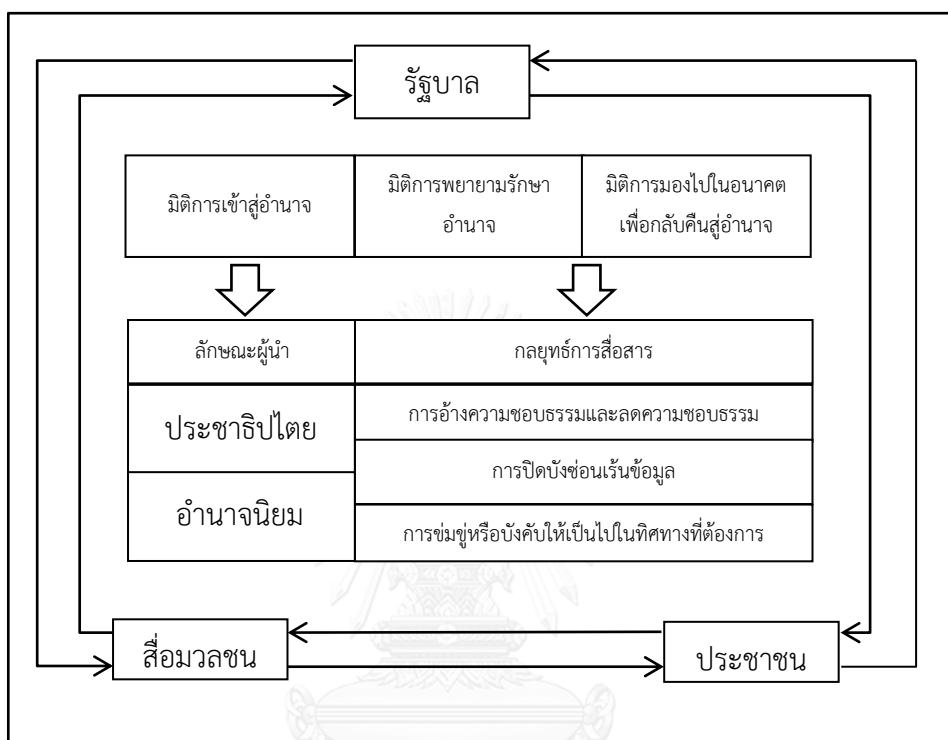
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยนำเสนอแบบจำลองการศึกษาที่ผนวกกับแนวคิดเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของผู้นำแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ร่วมกับแนวคิดกลยุทธ์การสื่อสารมาอธิบายกลยุทธ์การสื่อสารออกเป็น 3 มิติคือ 1.การเข้าสู่อำนาจ 2.การพยายามรักษาอำนาจ และ3.การมองไปในอนาคตเพื่อจะกลับคืนสู่อำนาจ ซึ่งเป็นกรอบความคิดเพื่อใช้ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ตามแบบจำลองดังนี้

⁵⁰ รายงาน นายกทักษิณคุยกับประชาชน, วันที่ 30 เมษายน 2548

⁵¹ รายงาน นายกทักษิณคุยกับประชาชน, วันที่ 14 พฤศจิกายน 2548

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework)

แบบจำลองข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้วิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารซึ่งอยู่ท่ามกลางการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารระหว่างตัวแสดงหลักคือ รัฐบาล สื่อมวลชนและประชาชน โดยงานชิ้นนี้แบ่งประเด็นการศึกษา ตามกรอบคิดดังนี้

1. ลักษณะผู้นำ ภายใต้แนวคิดหลักคือการสื่อสารในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมหรือเผด็จการ แบ่งเป็น
 - 1.1 ผู้นำแบบประชาธิปไตย
 - 1.2 ผู้นำแบบอำนาจนิยม
2. กลยุทธ์การสื่อสาร ตามแนวคิดของ Chilton และ Schäffner แบ่งเป็น
 - 2.1 การอ้างชอบธรรมและการลดความชอบธรรม
 - 2.2 การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล
 - 2.3 การข่มขู่หรือบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 แนวทางการศึกษาวิจัย
- 3.2 เครื่องมือการศึกษา
- 3.3 การจัดระเบียบข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 แนวทางการศึกษาวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดลักษณะผู้นำทางการเมือง และทฤษฎีหน้ากลยุทธ์ (strategic function) ของวาทกรรมทางการเมือง ด้วยการศึกษาผ่านข้อมูล 2 ชุด คือ ตัวอย่างเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนในรอบ 2 ปี และรายการคืนความสุขให้คนในชาติในรอบ 2 ปี ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (document research)

3.2 เครื่องมือการศึกษา

เพื่อให้การศึกษานี้มีข้อมูลที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยเลือกใช้การวิจัยเอกสาร 2 ประเภท คือเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยแบ่งออกเป็น

1) เอกสารชั้นต้น (primary document) ในที่นี้คือเทปรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ” นับว่าเป็นเอกสารหลักของงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ตาม ด้วยจำนวนตอนที่ออกอากาศจำนวนมาก แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างทั้ง 2 รายการ จำนวน 25 ตอน ประกอบด้วย การออกอากาศครั้งแรก 1 ตอน เพราะรายการครั้งแรกจะบ่งบอกรูปแบบ หรือ concept ของรายการ และเทปรายการในสัปดาห์สุดท้ายของเดือนอีก 24 ตอน โดยเหตุผลที่เลือกสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเพราะคาดว่าเป็นสัปดาห์ที่นายกรัฐมนตรีจะสรุปเหตุการณ์และสารต่างๆที่เกิดขึ้นในรอบเดือนได้ดีที่สุด

ในกรณีสัปดาห์สุดท้ายของเดือนที่นายกรัฐมนตรีไม่ได้เป็นผู้จัด ผู้วิจัยจะขยับลำดับเทปรายการเข้ามาเป็นของสัปดาห์ก่อนหน้า จนกว่าจะเป็นเทปที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้จัด จะได้ว่า

ตารางที่ 4 เทปรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” ในรอบ 2 ปี ตั้งแต่ปี 2554-2556
จำนวน 25 ตอน

รายการ รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน	
ตอนที่	วันที่ออกอากาศ
1	1 ตุลาคม 2554
2	29 ตุลาคม 2554
3	26 พฤศจิกายน 2554
4	31 ธันวาคม 2554
5	14 มกราคม 2555
6	25 กุมภาพันธ์ 2555
7	31 มีนาคม 2555
8	28 เมษายน 2555
9	5 พฤษภาคม 2555
10	2 มิถุนายน 2555
11	28 กรกฎาคม 2555
12	25 สิงหาคม 2555
13	29 กันยายน 2555
14	27 ตุลาคม 2555
15	24 พฤศจิกายน 2555
16	29 ธันวาคม 2555
17	26 มกราคม 2556
18	23 กุมภาพันธ์ 2556
19	30 มีนาคม 2556
20	27 เมษายน 2556
21	25 พฤษภาคม 2556
22	29 มิถุนายน 2556
23	20 กรกฎาคม 2556
24	24 สิงหาคม 2556
25	14 กันยายน 2556

ตารางที่ 5 เทปรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ในรอบ 2 ปี ตั้งแต่ปี 2557-2559 จำนวน
25 ตอน

รายการ คืนความสุขให้คนในชาติ	
ตอนที่	วันที่ออกอากาศ
1	30 พฤษภาคม 2557
2	27 มิถุนายน 2557
3	25 กรกฎาคม 2557
4	29 สิงหาคม 2557
5	26 กันยายน 2557
6	31 ตุลาคม 2557
7	28 พฤศจิกายน 2557
8	26 ธันวาคม 2557
9	30 มกราคม 2558
10	27 กุมภาพันธ์ 2558
11	27 มีนาคม 2558
12	24 เมษายน 2558
13	29 พฤษภาคม 2558
14	26 มิถุนายน 2558
15	31 กรกฎาคม 2558
16	28 สิงหาคม 2558
17	25 กันยายน 2558
18	30 ตุลาคม 2558
19	27 พฤศจิกายน 2558
20	25 ธันวาคม 2558
21	29 มกราคม 2559
22	26 กุมภาพันธ์ 2559
23	25 มีนาคม 2559
24	29 เมษายน 2559
25	27 พฤษภาคม 2559

2) เอกสารชั้นรอง (secondary document) ประกอบด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ ข่าว บทวิเคราะห์ เป็นต้น มาเป็นข้อมูลเสริมเพื่อช่วยในการวิเคราะห์

3.3 การจัดระเบียบข้อมูล

ในการจัดระเบียบข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ตามการวิเคราะห์ใน 3 มิติ คือ

กรอบที่ 1 ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ จะใช้อธิบาย มิติการเข้าสู่อำนาจของผู้นำ

กรอบที่ 2 รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบ จะใช้อธิบายมิติการพยายามรักษาอำนาจ และมิติการมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนสู่อำนาจ

โดยทั้ง 2 กรอบ ผู้วิจัย เน้นศึกษาเอกสารชั้นต้น (primary document) ในที่นี้คือเทปรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 รายการ จำนวน 25 ตอน จากนั้นนำมาถอดเทปรายการให้เป็นตัวอักษร

ในกรอบที่ 1 ผู้วิจัยจะสร้างกลุ่มคำที่เป็นดัชนีชี้วัดระดับความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม จากนั้นใช้ระบบคอมพิวเตอร์ทำการนับความถี่คำ (words count) ทั้ง 2 รายการ เพื่อวิเคราะห์ตามทฤษฎี

ในกรอบที่ 2 ผู้วิจัยจะนำเอกสารถอดเทปทั้ง 2 รายการ มาแบ่งเนื้อหาออกเป็น 11 ด้าน/นโยบาย ตามการเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ร่วมกัน เมื่อแบ่งเนื้อหาเป็นด้านๆ และสรุปรูปแบบหรือแนวทางการสื่อสารของรัฐบาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์กลยุทธ์ จากนั้นก็จะนำกลยุทธ์มาจำแนกอธิบายตามมิติการศึกษาต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลที่ได้โดยการวิจัยเอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์กรอบการวิจัยและคำถามวิจัย กล่าวคือ

1. นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งมีลักษณะผู้นำทางการเมืองต่างกัน มีการใช้คำในการสื่อสารแบบใด : ศึกษาผ่านกรอบการเปรียบเทียบ “การสื่อสาร” ของรัฐบาลทั้งสองผ่านวิธีการนับความถี่ของคำตามแนวคิดลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม และลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่ออธิบายว่า นอกจากธรรมชาติของที่มาของอำนาจและการใช้อำนาจแล้ว “คำพูด” ของตัวผู้นำทางการเมือง สามารถ

สะท้อนลักษณะผู้นำและกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองได้ ซึ่งในส่วนนี้จะตอบโจทย์กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลในมิติที่ 1 คือ การเข้าสู่อำนาจ

2. รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไร : วิเคราะห์เนื้อหาของสาร (content) ผ่านรายการหลักของรัฐบาลทั้งสองยุค เพื่อสะท้อนความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้งสองระบอบระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม เพื่อเพิ่มน้ำหนักประเด็นความสัมพันธ์ของรูปแบบการปกครองและกลยุทธ์การสื่อสารให้หนักแน่นยิ่งขึ้นกว่าวิธีการนับคำ และเมื่อได้กลยุทธ์การสื่อสารหลักของผู้นำทั้งสองระบอบแล้ว ก็จะนำไปสู่การวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาล ในมิติที่ 2 การรักษาอำนาจ และมิติที่ 3 การเตรียมการเพื่อกลับคืนสู่อำนาจอีกครั้ง

บทที่ 4 ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา การเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

โดยเป็นการเปรียบเทียบ “การสื่อสาร” ของรัฐบาลทั้งสองที่มีลักษณะผู้นำทางการเมืองที่แตกต่าง คือ ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย และลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม ด้วยการศึกษาในกรอบ “การใช้คำ” เพื่ออธิบายว่า นอกจากธรรมชาติของ ที่มาของอำนาจและการใช้อำนาจแล้ว “คำพูด” ของตัวผู้นำทางการเมือง ที่ผู้วิจัยศึกษาผ่านรายการโทรทัศน์ของทั้งสองรัฐบาลนั้น ก็เป็นกลยุทธ์การสื่อสารที่สอดคล้องสัมพันธ์กับระบอบการปกครอง กล่าวคือ จากรูปแบบการใช้คำของผู้นำทางการเมืองสามารถวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารผ่าน มิติที่ 1 “การเข้าสู่อำนาจ” ของรัฐบาลทั้งสองระบอบได้

สำหรับวิธีการและขั้นตอนการวิจัยในบทนี้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.) ที่มาของคำ: เป็นการอธิบายที่มาของคำหลักในการศึกษาเปรียบเทียบเทปรายการทั้ง 2 รัฐบาล
- 2.) การจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำ : เป็นการนำเอาแนวคิดลักษณะการสื่อสารแบบผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยม มาจำแนกออกเป็นกลุ่มคำหลัก
- 3.) การนับคำ : เป็นขั้นตอนการนำกลุ่มคำหลักมานับกับในเทปรายการทั้ง 2 รัฐบาล พร้อมคิดเป็นร้อยละ ต่อจำนวนคำทั้งหมดของแต่ละรายการ
- 4.) การวิเคราะห์ผลการนับคำ: เป็นการนำเอาผลลัพธ์ของการนับคำ มาสร้างเป็นตารางและกราฟ เพื่อวิเคราะห์ผลและกลยุทธ์การสื่อสาร
- 5.) การวิเคราะห์กลยุทธ์ ผู้นำกับการใช้คำ

4.1 ที่มาของคำ

เพื่อเป็นการจำกัดกรอบของคำ ให้อยู่ในเฉพาะเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ขั้นตอนแรกผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตคำจากการถอดเทปรายการด้วยตาเปล่า เพื่อสุ่มเลือกเอาคำที่ปรากฏในเทปทั้งสองรายการ และคาดว่าจะมีนัยสำคัญที่สามารถ

สะท้อนกลยุทธ์การสื่อสารได้ เบื้องต้น สุ่มได้จำนวนคำทั้งสิ้น 145 คำ และแบ่งออกเป็น 8 หมวดหมู่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การกำหนดคำเบื้องต้นจากเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนและรายการคืนความสุขให้คนในชาติ

หมวดหมู่ของคำ	คำที่กำหนด
คำแทนตัวผู้ส่งสาร	ดิฉัน/ผม เรา / พวกเรา คณะ คสช. รัฐบาล
คำแทนตัวผู้รับสาร	ท่าน เขา/พวกเขา ประชาชน พี่น้อง สังคม
คำแสดงอารมณ์ (Mood) ของผู้ส่งสาร	กราบเรียน/เรียน/กราบ ขออนุญาต ขอขอบคุณ ชื่นชม ขออภัย ขอโอกาส ขอร้อง เหนื่อย ท้อ ท้อมเท
คำแสดงรูปแบบการดำเนินการของผู้ส่งสาร	แถลง บริหาร/จัดการ แก้ไข หรือ ตอบรับ แบ่งงาน ช่วยเหลือ คลี่คลาย ประสานงาน บูรณาการ พยายาม เตรียมพร้อม ร้องเรียน รับฟัง คืบหน้า ปลุกฝัง รายงาน ตรวจ เร่งรัด ปิดกั้น ห้าม สั่งการ อำนาจ คำสั่ง จำเป็น ควบคุมปราบปราม จับกุม ดำเนิน
คำแสดงกิจกรรม เนื้อหา นโยบาย	นโยบาย ประชานิยม ประชาธิปไตย เต็มร้อย ปัญหา เศรษฐกิจ วิฤติ คลัง หนี้ ส่งออก กระตุ้น การเงิน รายได้ จ้างงาน ภาษี ต่างประเทศ การศึกษา เทคโนโลยี ท้องถิ่น GDP/ จีดีพี ท่องเที่ยว ลงทุน อุตสาหกรรม อาวุธ โปรงใส คอร์ปชั่น/ ททุจริต

หมวดหมู่ของคำ	คำที่กำหนด
คำแสดงปัญหาการเมืองของรัฐบาล	สามัคคี ประองตอง สมานฉันท์ เยียวยา ขัดแย้ง มั่นคง ประชาธิปไตย ความสงบ / สงบสุข / ความสุข ผิดกฎหมาย ผู้ชุมนุม / ผู้ ก่อเหตุ / แกนนำ / กลุ่ม / ฝ่าย / แบ่งพวก ต่อต้าน รุนแรง คัดค้าน เลือกลง เสรีภาพ / สิทธิ สื่อ ปลุกระดม ประท้วง ปฏิรูป บิดเบือน
คำแสดงเงื่อนไขเวลา	รัฐบาลก่อนหน้า รัฐบาลที่แล้ว สะสม / สั งสม รัฐบาลที่ผ่านมา อดีต ปัจจุบัน ขณะนั้น
คำอื่นๆ	สภา รัฐธรรมนูญ กฎหมาย นิติรัฐ / นิติธรรม ทักษิณ ไทยรักไทย ประชาธิปัตย์ เพื่อไทย พรรค โครงสร้างพื้นฐาน เชิญชวน กลาโหม กองทัพ ร้องทุกข์ ตกลงาน สัญญา พอเพียง จงรักภักดี ราชการ ข้าว ขาดทุน ดีขึ้น ยุติธรรม เรียกร้อง

หลังจากที่ได้ตัวอย่างคำจากการสุ่มทั้งสิ้น 145 คำแล้ว ผู้วิจัยได้นำเอาคำเหล่านี้ ไปนับจำนวนในทศวรรษการที่เลือกสุ่มมาจากรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนจำนวน 25 เทป และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ 25 เทป พบว่า หลายคำมีความถี่ที่น้อยเกินไปจนไม่มีนัยสำคัญที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ และการแบ่งออกเป็น 8 หมวดหมู่ดังกล่าว ยังไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ทศวรรษการสื่อสารระหว่างประชาธิปไตยและอำนาจนิยม เนื่องจากยังไม่มีกรอบที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบในขั้นตอนที่ 1 นี้ พบข้อมูลที่น่าสนใจ เช่น ทั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ และพลเอกประยุทธ์ พูดคำว่า “เรา” หรือ “พวกเรา” ซึ่งอยู่ในหมวดคำแทนตัวผู้ส่งสาร มากที่สุดจากบรรดาคำอื่นๆ โดยกรณีนางสาวยิ่งลักษณ์ พบอยู่ที่ร้อยละ 2.06 ขณะที่พลเอกประยุทธ์ พบอยู่ที่ร้อยละ

ละ 1.17 นั้นหมายความว่า ผู้นำทั้งสองคนมักใช้คำที่แสดงการมีส่วนร่วมหรือการแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจร่วมกันระหว่างรัฐบาลและประชาชนอย่างโดดเด่น เพียงแต่นางสาวยิ่งลักษณ์ มีมากกว่าพลเอกประยุทธ์เกือบเท่าตัว

ขณะที่จำนวนคำทั้งหมดของรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน จำนวน 25 เทป อยู่ที่ 78,339 คำ เฉลี่ยเทปละ 3,134 คำ ส่วนรายการคืนความสุขให้คนในชาติ อยู่ที่ 161,996 คำ เฉลี่ยเทปละ 6,480 คำ นั้นหมายความว่า พลเอกประยุทธ์ใช้ปริมาณคำในการสื่อสารผ่านรายการแต่ละครั้งมากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์เป็นเท่าตัว

4.2 การจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำ

ต่อเนื่องจากชุดข้อมูลในขั้นตอนแรก ที่มีเพียงข้อมูลดิบคือ ความถี่ของการใช้คำ ในขั้นตอนที่สองนี้ ผู้วิจัยจะนำเอาแนวคิดและทฤษฎีมา “เลือกคำ” ที่มีนัยสำคัญเพื่อวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสาร

ทั้งนี้ จากกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม ซึ่งแบ่งลักษณะผู้นำออกเป็น 3 ประเภท คือ ผู้นำแบบอำนาจนิยม ผู้นำแบบประชาธิปไตย และผู้นำแบบให้อิสระ อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาผู้นำ 2 ประเภทคือแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตย เนื่องจากผู้นำแบบให้อิสระไม่ค่อยพบในรูปแบบการปกครองแบบใดและไม่นิยมศึกษาในองค์กรขนาดใหญ่ ดังนั้น รายละเอียดการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 จะได้ว่า

จาก **ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม** เมื่อนำมาจัดรูปแบบของคำสำคัญ หรือ keyword ที่สามารถอนุมานความหมายได้ถึงลักษณะของผู้นำอำนาจนิยม แบ่งเป็น 3 กลุ่มคำ ดังนี้

1. คำสำคัญ ที่แสดงการตัดสินใจเชิงเดี่ยว ได้แก่ ผม/ดิฉัน, ตน เป็นต้น
2. คำสำคัญ ที่แสดงการใช้คำสั่งเชิงคำสั่ง บัญชา และการใช้อำนาจในฐานะผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง และมีลักษณะของการออกคำสั่ง คุกคาม ช่มชู้ ได้แก่ สั่งการ, ห้าม, ควบคุม,ปราบปราม, จับกุม, อำนาจ, ปิดกั้น, ปลุกฝัง, รายงาน เป็นต้น
3. คำสำคัญ ที่แสดงลักษณะ หรือรูปแบบการปกครอง เช่น ความมั่นคง, ผู้นำ เป็นต้น

ส่วนลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย เมื่อนำมาจัดรูปแบบของคำสำคัญ ที่สามารถอนุมานความหมายได้ถึงลักษณะของผู้นำประชาธิปไตย สามารถกำหนดได้ดังนี้

1. คำสำคัญ ที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะ หรือมติ ได้แก่ เรา, พวกเรา, คณะ, รัฐบาล, คณะรัฐมนตรี, คณะผู้บริหาร เป็นต้น
2. คำสำคัญ ที่แสดงลักษณะการดำเนินการที่อยู่ในรูปแบบการปรึกษาหารือ เป็นการสื่อสารสองฝ่ายระหว่างรัฐบาลและประชาชน ได้แก่ หารือ, ปรึกษา, ตอบรับ, รับฟัง, ร้องเรียน, ประสานงาน, บูรณาการ, ช่วยเหลือ, แก้ไข, ความเห็น เป็นต้น
3. คำสำคัญ ที่แสดงลักษณะ หรือรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น สภา, นิติบัญญัติ, บริหาร, ตุลาการ, รัฐธรรมนูญ, ประชาธิปไตย, นิติรัฐ, นิติธรรม, ผู้แทน, ฝ่ายค้าน, ฝ่ายรัฐบาล, สิทธิ, เสรีภาพ, นโยบาย, เลือกตั้ง เป็นต้น

เมื่อนำแนวคิดการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม ผ่านแนวคิดภาวะผู้นำจากการใช้อำนาจ ผู้วิจัยได้เลือก “คำหลัก” จากขั้นตอนที่ 1 มาจำแนกตามลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยมและแบบประชาธิปไตย ได้ตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยมและประชาธิปไตย

ลักษณะผู้นำ	รูปแบบการสื่อสาร	คำสำคัญ(keyword) ที่มักใช้
ผู้นำอำนาจนิยม	1. มีการใช้คำแทนตัวเชิงเดี่ยว สะท้อนการตัดสินใจคนเดียว หรือคนกลุ่มน้อย มักเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือขั้นตอนต่างๆด้วยตัวเอง	1. ผม/ดิฉัน 2. ตน 3. ชื่อเฉพาะกลุ่ม หรือ คณะผู้ปกครอง 4. ผู้นำ
	2. การใช้คำมีลักษณะของการกุมอำนาจเหนือปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (controls discussion with followers) นิยมใช้คำสั่ง หรือรูปแบบของการสั่งการแบบบนลงล่าง (downward) และเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication)	1. สั่งการ 2. ห้าม 3. ควบคุม 4. รายงาน 5. คำสั่ง

ลักษณะผู้นำ	รูปแบบการสื่อสาร	คำสำคัญ(keyword) ที่มักใช้
ผู้นำอำนาจนิยม	3. นิยมใช้คำพูดเชิงขวน และให้รางวัลกับคนที่สงบปากสงบคำ และมักลงโทษผู้กระทำผิด นิยมใช้มาตรการรุนแรง และปราบปรามผู้สร้างความขัดแย้ง และเห็นต่าง ให้ ความสำคัญกับความมั่นคงมากกว่าสิทธิ เสรีภาพ	1. ปราบปราม 2. จับกุม 3. ปิดกั้น 4. ปลุกฝัง 5. ขัดแย้ง 6. ฝ่าฝืน 7. รุนแรง 8. ความมั่นคง
ผู้นำประชาธิปไตย	1. นิยมใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะ หรือมติ	1. เรา, พวกเรา 2. คณะ 3. รัฐบาล, คณะรัฐมนตรี, คณะผู้บริหาร
	2. นิยมใช้การสื่อสารที่แสดงลักษณะการดำเนินการที่อยู่ ในรูปแบบการปรึกษาหารือ และการสื่อสารสองฝ่าย ระหว่างรัฐบาลและประชาชน (two-way communication)	1. หารือ 2. ตอบรับ 3. รับฟัง 4. ร้องเรียน 5. ประสานงาน 6. บูรณาการ 7. ช่วยเหลือ 8. แก้ไข 9. ความเห็น

ลักษณะผู้นำ	รูปแบบการสื่อสาร	คำสำคัญ(keyword) ที่มักใช้
ผู้นำประชาธิปไตย	3. นิยมใช้คำที่สะท้อนลักษณะหรือรูปแบบการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย และแสดงการให้เกียรติประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย และความใกล้ชิดในฐานะผู้แทนประชาชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภา 2. รัฐธรรมนูญ 3. ประชาธิปไตย 4. นิติรัฐ, นิติธรรม 5. สิทธิ, เสรีภาพ 6. เลือกตั้ง 7. ประชาชน 8. พี่น้องประชาชน 9. กราบเรียน, เรียน 10. ขอขอบคุณ 11. ขออภัย 12. ขอรับรอง

จัดทำโดยผู้วิจัย

4.3 การนับคำ

เมื่อได้ “คำหลัก” ที่สามารถสะท้อนลักษณะผู้นำทางการเมือง หรือคำที่บ่งชี้ลักษณะผู้นำแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำหลักเหล่านี้ ไปนับจำนวนที่ปรากฏในรายการหลักของผู้นำรัฐบาลทั้ง 2 คือ “รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ “รายการคืนความสุขให้คนในชาติ” ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา รายการละ 25 ตอน(เทป) จากการเลือกสุ่มตามหลักการเลือกตัวอย่างประชากรในการศึกษา

โดยผู้วิจัย จะนำคำหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำประชาธิปไตย หรือคำที่บ่งชี้ลักษณะผู้นำประชาธิปไตย ไปนับจำนวนทั้งในกรณีนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์ ขณะเดียวกัน ก็จะนำคำหลัก ซึ่งเป็นกลุ่มคำตามลักษณะผู้นำอำนาจนิยม หรือคำที่บ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม ไปนับจำนวนทั้งในกรณีนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์เช่นกัน เพื่อเป็นการทดสอบแบบไขว้กลับไป-มา ให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น พบความถี่หรือจำนวนการใช้คำหลักตาม 4 ตาราง ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการนับค่างชี้ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กรมโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัด

ลักษณะผู้นำประชาธิปไตย																										
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : รายการรัฐบาลยี่ลักษณะพบประชาชน เทพที่																										
(ร้อยละ)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
ค่าที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะ หรือมติ																										
เรา / พวกเรา	2.06	1.16	0.94	0.40	2.09	2.11	1.56	2.31	1.12	2.03	0.16	2.90	2.27	1.70	2.60	3.65	3.42	2.45	3.26	2.65	3.27	2.93	1.56	1.85	0.91	0.30
คณะ	0.16	0.54	0.27	0.43	0.09	0.08	0.09	0.15	0.00	0.32	0.14	0.14	0.00	0.06	0.38	0.06	0.00	0.09	0.08	0.07	0.26	0.00	0.00	0.08	0.00	0.38
รัฐบาล	0.24	0.50	0.25	0.50	0.07	0.24	0.18	0.17	0.07	0.17	0.48	0.14	0.34	0.18	0.03	0.30	0.41	0.00	0.12	0.03	0.00	0.00	1.35	0.32	1.00	0.53
เฉลี่ย	0.82	0.73	0.48	0.44	0.75	0.81	0.60	0.86	0.45	0.73	0.32	1.06	0.87	0.65	1.00	1.34	1.28	0.85	1.15	0.92	1.18	0.98	0.97	0.75	0.64	0.40
การสื่อสารที่แสดงลักษณะการดำเนินงานแบบการปรีชาหาหรือ																										
แก้ไข	0.08	0.24	0.15	0.28	0.02	0.02	0.00	0.03	0.00	0.04	0.32	0.00	0.08	0.06	0.19	0.00	0.05	0.00	0.04	0.07	0.09	0.00	0.00	0.16	0.00	0.00
หาวิธี	0.10	0.04	0.04	0.33	0.04	0.05	0.00	0.14	0.37	0.00	0.32	0.20	0.00	0.18	0.14	0.06	0.00	0.02	0.04	0.10	0.34	0.09	0.00	0.04	0.18	0.38
ตอบรับ	0.01	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ช่วยเหลือ	0.10	0.06	0.60	0.21	0.02	0.00	0.00	0.04	0.07	0.13	0.16	0.07	0.03	0.00	0.03	0.12	0.10	0.02	0.15	0.10	0.13	0.00	0.07	0.00	0.00	0.30
ประสานงาน	0.01	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.09	0.00	0.00	0.04	0.09	0.00
บูรณาการ	0.07	0.12	0.00	0.00	0.06	0.04	0.08	0.03	0.15	0.00	0.00	0.34	0.08	0.18	0.03	0.03	0.41	0.00	0.12	0.00	0.00	0.18	0.00	0.08	0.00	0.00
พยายาม	0.08	0.04	0.02	0.00	0.13	0.33	0.03	0.06	0.00	0.47	0.00	0.00	0.03	0.00	0.08	0.24	0.05	0.05	0.04	0.00	0.00	0.00	0.14	0.00	0.09	0.00
ร้องเรียน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รับฟัง	0.02	0.02	0.02	0.00	0.04	0.05	0.03	0.03	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เฉลี่ย	0.05	0.06	0.10	0.09	0.03	0.06	0.02	0.04	0.07	0.08	0.09	0.07	0.03	0.05	0.05	0.05	0.07	0.01	0.04	0.03	0.08	0.03	0.02	0.04	0.04	0.08

ลักษณะผู้นำประชาธิปไตย																											
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : ราชการรัฐบเล็งลักษณะประชาชน เทปที่																											
(ร้อยละ)	รวม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
คำที่สะท้อนลักษณะ หรือรูปแบบการปกครอง																											
ประชาธิปไตย	0.01	0.00	0.00	0.02	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.32	0.03	0.00	0.00	0.00	0.12	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เลือกตั้ง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เสรีภาพ / สิทธิ	0.02	0.00	0.00	0.00	0.02	0.13	0.00	0.09	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สภา	0.03	0.04	0.00	0.05	0.06	0.02	0.00	0.03	0.00	0.00	1.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.12	0.00	0.07	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รัฐธรรมนูญ	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
นิติรัฐ / นิติธรรม	0.01	0.08	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประชาชน	0.35	0.80	0.33	0.28	0.42	0.34	0.25	0.25	0.42	0.33	0.23	0.21	0.20	0.48	0.36	0.23	0.57	1.15	0.34	0.52	0.39	0.37	0.43	0.24	0.26	0.45	0.07
พี่น้อง	0.11	0.05	0.15	0.05	0.05	0.21	0.38	0.12	0.27	0.08	0.09	0.06	0.02	0.05	0.09	0.15	0.36	0.28	0.09	0.09	0.16	0.12	0.34	0.06	0.02	0.07	0.00
กรบเรียน/เรียน/กรบ	0.17	0.38	0.17	0.02	0.11	0.02	0.13	0.20	0.00	0.55	0.00	0.03	0.13	0.00	0.16	0.30	0.31	0.46	0.23	0.00	0.04	0.09	0.27	0.12	0.00	0.23	0.00
ขอบคุณ	0.04	0.16	0.06	0.07	0.04	0.07	0.03	0.03	0.00	0.00	0.00	0.03	0.03	0.00	0.03	0.00	0.10	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.27	0.04	0.00	0.08	0.00
ขอยกย	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ขอร้อง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เฉลี่ย	0.06	0.13	0.06	0.04	0.06	0.07	0.07	0.06	0.06	0.08	0.16	0.03	0.03	0.04	0.05	0.08	0.12	0.16	0.06	0.05	0.05	0.05	0.11	0.04	0.02	0.07	0.07

จัดทำโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 9 ผลการนับค่าปัจจัยลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย กรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ลักษณะผู้นำประชาธิปไตย																										
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : รายการคืนความสุขให้คนในชาติ เทปที่																										
(ร้อยละ)	รวม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
ค่าที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะ หรือมติ																										
เรา / พวกเรา	1.17	0.25	1.42	0.71	1.08	1.06	0.81	1.63	0.70	1.24	0.95	1.02	1.33	1.20	1.42	1.89	0.81	0.55	1.10	1.25	1.36	1.43	1.06	1.28	1.30	1.44
คณะ	0.16	0.03	0.14	0.43	0.22	0.14	0.19	0.12	0.37	0.02	0.42	0.11	0.09	0.10	0.17	0.13	0.42	0.09	0.04	0.03	0.08	0.02	0.09	0.11	0.19	0.07
รัฐบาล	0.34	0.00	0.14	0.17	0.09	0.45	0.45	0.35	0.32	0.40	0.48	0.45	0.20	0.55	0.32	0.33	0.45	0.97	0.42	0.30	0.34	0.32	0.81	0.32	0.16	0.22
เฉลี่ย	0.55	0.09	0.56	0.44	0.46	0.55	0.48	0.70	0.47	0.55	0.62	0.53	0.54	0.62	0.64	0.78	0.56	0.54	0.52	0.53	0.59	0.59	0.65	0.57	0.55	0.58
การสื่อสารที่แสดงลักษณะการดำเนินการที่อยู่ในรูปแบบการปรึกษาหารือ																										
แก้ไข	0.15	0.00	0.47	0.00	0.35	0.00	0.17	0.17	0.22	0.20	0.14	0.06	0.12	0.10	0.22	0.27	0.15	0.14	0.12	0.21	0.21	0.05	0.06	0.05	0.09	0.12
หารือ	0.04	0.08	0.05	0.07	0.05	0.10	0.00	0.03	0.17	0.02	0.09	0.07	0.03	0.01	0.04	0.02	0.00	0.05	0.01	0.03	0.03	0.02	0.00	0.05	0.00	0.00
ตอบรับ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ช่วยเหลือ	0.07	0.03	0.13	0.03	0.03	0.05	0.19	0.00	0.17	0.21	0.04	0.08	0.05	0.13	0.04	0.15	0.06	0.05	0.09	0.00	0.00	0.05	0.22	0.02	0.02	0.07
ประสานงาน	0.01	0.03	0.01	0.02	0.00	0.01	0.04	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.01	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
บูรณาการ	0.04	0.05	0.03	0.02	0.03	0.03	0.08	0.02	0.10	0.00	0.04	0.01	0.07	0.01	0.06	0.08	0.09	0.00	0.04	0.12	0.05	0.03	0.00	0.01	0.09	0.05
พยายาม	0.07	0.03	0.15	0.12	0.09	0.13	0.08	0.03	0.07	0.13	0.03	0.02	0.08	0.05	0.06	0.06	0.00	0.05	0.08	0.15	0.08	0.07	0.06	0.05	0.06	0.05
ร้องเรียน	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.04	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00
รับฟัง	0.02	0.00	0.06	0.02	0.04	0.05	0.04	0.10	0.00	0.03	0.02	0.00	0.00	0.03	0.00	0.02	0.03	0.00	0.04	0.00	0.03	0.05	0.00	0.01	0.00	0.02
เฉลี่ย	0.05	0.02	0.10	0.03	0.07	0.04	0.07	0.04	0.09	0.07	0.04	0.03	0.04	0.04	0.05	0.07	0.05	0.03	0.04	0.06	0.05	0.03	0.04	0.02	0.03	0.03

ลักษณะผู้มาประชาธิปไตย																										
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : รายการคืนความสุขให้คนในชาติ เทปที่																										
(ร้อยละ)	รวม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
ค่าที่สะท้อนลักษณะ หรือรูปแบบการปกครอง																										
ประชาธิปไตย	0.04	0.20	0.09	0.12	0.04	0.03	0.11	0.03	0.00	0.00	0.03	0.01	0.01	0.07	0.06	0.00	0.00	0.09	0.11	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เลือกตั้ง	0.03	0.03	0.10	0.08	0.03	0.02	0.00	0.05	0.00	0.05	0.01	0.09	0.01	0.05	0.00	0.00	0.00	0.05	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00
เสรีภาพ / สิทธิ	0.03	0.10	0.04	0.18	0.00	0.11	0.02	0.00	0.00	0.02	0.03	0.02	0.01	0.03	0.00	0.10	0.00	0.05	0.03	0.03	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00
สภา	0.07	0.05	0.28	0.20	0.20	0.14	0.00	0.13	0.07	0.05	0.04	0.05	0.09	0.08	0.04	0.00	0.06	0.05	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02
รัฐธรรมนูญ	0.04	0.05	0.20	0.12	0.04	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.03	0.18	0.01	0.00	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.06	0.02	0.00	0.00
นิติรัฐ / นิติธรรม	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประชาชน	0.35	0.80	0.33	0.28	0.42	0.34	0.25	0.25	0.42	0.33	0.23	0.21	0.20	0.48	0.36	0.23	0.57	1.15	0.34	0.52	0.39	0.37	0.43	0.24	0.26	0.45
พี่น้อง	0.11	0.05	0.15	0.05	0.05	0.21	0.38	0.12	0.27	0.08	0.09	0.06	0.02	0.05	0.09	0.15	0.36	0.28	0.09	0.09	0.16	0.12	0.34	0.06	0.02	0.07
กรบเรียน/เรียน/กราบ	0.05	0.03	0.16	0.05	0.07	0.03	0.04	0.13	0.00	0.02	0.04	0.01	0.09	0.07	0.09	0.00	0.03	0.00	0.04	0.03	0.00	0.00	0.00	0.01	0.07	0.00
ขอบคุณ	0.05	0.03	0.03	0.07	0.13	0.05	0.08	0.03	0.10	0.02	0.04	0.02	0.06	0.04	0.02	0.06	0.09	0.09	0.05	0.03	0.03	0.03	0.09	0.02	0.04	0.10
ขออภัย	0.00	0.00	0.03	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ขอร้อง	0.03	0.03	0.01	0.02	0.07	0.07	0.00	0.02	0.05	0.02	0.02	0.02	0.00	0.01	0.04	0.02	0.00	0.05	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.04	0.00
เฉลี่ย	0.07	0.11	0.12	0.10	0.09	0.08	0.08	0.07	0.08	0.05	0.05	0.04	0.04	0.09	0.06	0.05	0.09	0.15	0.07	0.06	0.05	0.04	0.08	0.04	0.04	0.05

จัดทำโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 10 ผลการนับค่าบ่งชี้ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม กรณีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม																									
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : รายการรัฐบาลิอังกษประชาชน เทพที่																									
(ร้อยละ)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
ค่าที่แสดงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว																									
ดีจน/ผม	0.17	0.58	0.25	0.50	0.39	0.05	0.13	0.07	0.00	0.04	0.00	0.03	0.00	0.24	0.03	0.27	0.46	0.02	0.00	0.14	0.00	0.00	0.12	0.00	0.08
ค่าที่แสดงการใช้คำสั่ง																									
รายงาน	0.02	0.02	0.12	0.05	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ห้าม	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.16	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สั่งการ	0.02	0.08	0.00	0.05	0.00	0.00	0.08	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
คำสั่ง	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ควบคุม	0.01	0.00	0.04	0.02	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เฉลี่ย	0.01	0.02	0.03	0.02	0.00	0.04	0.01	0.01	0.00	0.03	0.01	0.01	0.00	0.01	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ค่าที่สะท้อนลักษณะ หรือรูปแบบการปกครอง																									
ปลูกฝัง	0.01	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.05	0.00	0.14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ปราบปราม	0.01	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
จับกุม	0.00	0.00	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ปิดกั้น	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
มั่นคง	0.05	0.04	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.04	0.00	0.17	0.00	0.06	0.22	0.15	0.05	0.08	0.00	0.21	0.04	0.00	0.00	0.00	0.09	0.15
เฉลี่ย	0.01	0.01	0.00	0.01	0.00	0.01	0.00	0.00	0.01	0.00	0.03	0.00	0.01	0.05	0.03	0.03	0.02	0.02	0.03	0.05	0.01	0.00	0.00	0.02	0.03

จัดทำโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 11 ผลการนับค่าปัจจัยลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม กรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม																												
พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : รายการที่ความสูงให้คะแนนชาติ เทพที่																												
(ร้อยละ)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25			
ค่าที่แสดงการใช้อำนาจเชิงเดียว																												
ดีเด่น/ชม	0.77	0.05	0.27	0.22	0.81	0.91	0.55	0.79	0.62	0.79	0.96	1.55	0.85	1.20	0.67	0.44	0.96	0.78	0.70	0.91	0.31	0.56	0.06	1.51	0.70	0.60		
ค่าที่แสดงการใช้คำสั่ง																												
รายงาน	0.02	0.00	0.01	0.02	0.00	0.01	0.00	0.00	0.02	0.01	0.06	0.05	0.03	0.01	0.02	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	
ห้าม	0.01	0.10	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.02	0.05	0.05	0.01	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	
สั่งการ	0.04	0.02	0.15	0.02	0.05	0.03	0.02	0.02	0.07	0.05	0.06	0.05	0.02	0.03	0.06	0.02	0.06	0.05	0.03	0.09	0.03	0.02	0.00	0.01	0.02	0.02	0.02	
คำสั่ง	0.01	0.03	0.03	0.03	0.00	0.01	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.03	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	
ควบคุม	0.04	0.20	0.00	0.08	0.03	0.03	0.02	0.12	0.07	0.03	0.05	0.01	0.02	0.03	0.04	0.00	0.00	0.05	0.09	0.00	0.03	0.07	0.12	0.04	0.01	0.00	0.00	
เฉลี่ย	0.02	0.07	0.05	0.03	0.02	0.02	0.01	0.03	0.04	0.02	0.05	0.02	0.01	0.01	0.02	0.02	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.03	0.01	0.01	0.01	0.01	
ค่าที่สะท้อนลักษณะ หรือรูปแบบการปกครอง																												
ปลุกฝั่ง	0.01	0.00	0.00	0.02	0.01	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.01	0.00	0.00	
ปราบปราม	0.01	0.05	0.06	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.01	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.03	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00
จับกุม	0.01	0.03	0.05	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.02	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00
ปิดกั้น	0.01	0.03	0.00	0.00	0.05	0.01	0.00	0.00	0.00	0.02	0.03	0.00	0.00	0.00	0.02	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
มันคง	0.07	0.12	0.11	0.12	0.09	0.01	0.08	0.07	0.17	0.05	0.04	0.02	0.09	0.04	0.07	0.02	0.15	0.18	0.00	0.12	0.03	0.02	0.25	0.04	0.07	0.05	0.05	
เฉลี่ย	0.02	0.04	0.05	0.03	0.01	0.01	0.02	0.01	0.03	0.02	0.03	0.01	0.02	0.01	0.01	0.01	0.03	0.04	0.01	0.03	0.01	0.01	0.05	0.01	0.02	0.02	0.01	0.01

จัดทำโดยผู้วิจัย

4.4 การวิเคราะห์ผลการนับคำ

จากผลการนับคำหลักที่เป็นตัวบ่งชี้วัดแนวโน้มความเป็นประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ทั้ง 4 ตาราง พบว่า

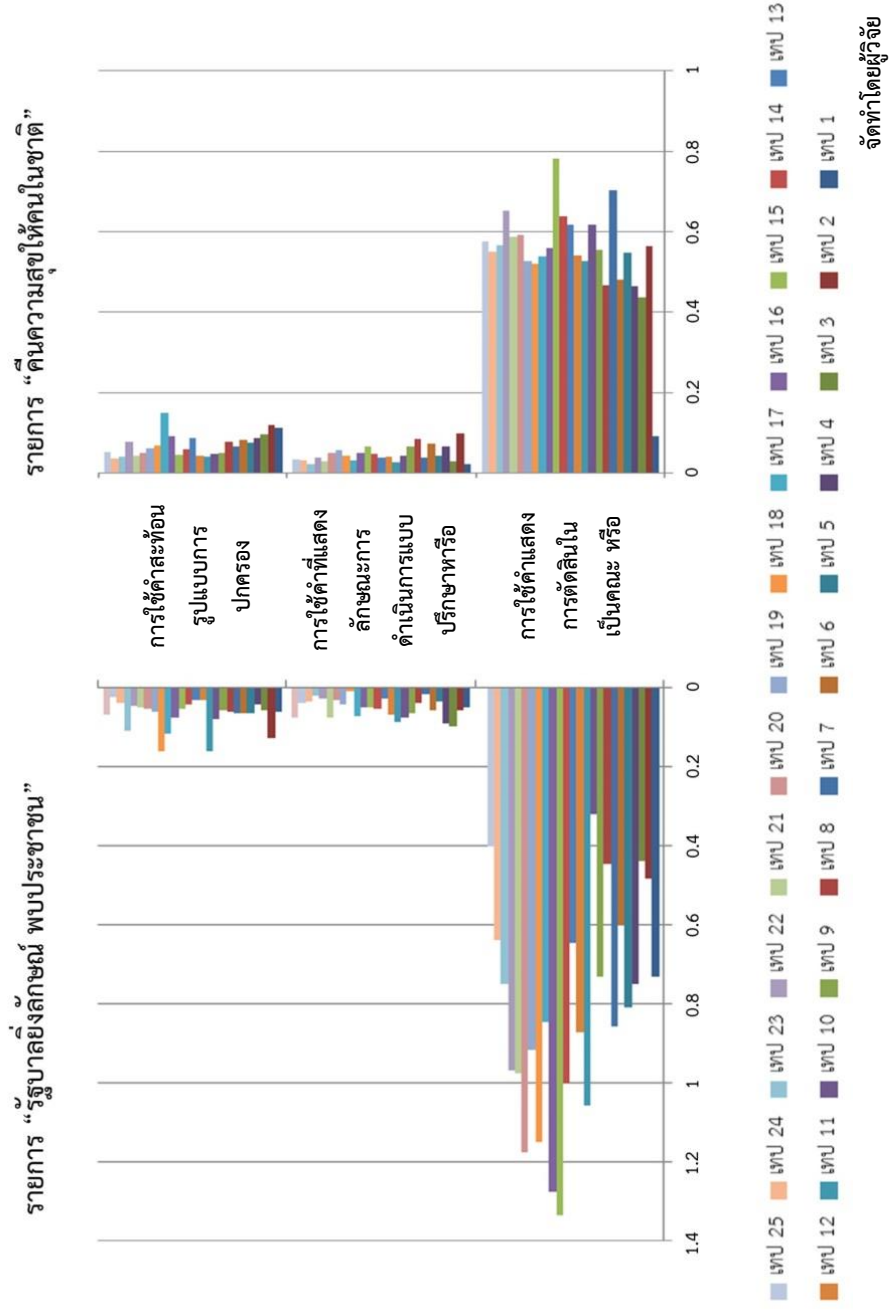
นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ใช้การสื่อสารผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” มีแนวโน้มใช้การสื่อสารแบบผู้นำประชาธิปไตยมากกว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยเฉพาะการใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นหมู่คณะ หรือเป็นมติ โดยจากการศึกษาพบว่า ในรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” มีการใช้คำที่แสดงออกในเชิงการตัดสินใจร่วม หรือมติ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.82 ซึ่งมากกว่าในรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ร้อยละ 0.26 หรือคิดเป็น 1.5 เท่า ส่วนในด้านการสื่อสารที่แสดงการปรึกษาหารือ และการสื่อสารสองฝ่ายระหว่างรัฐบาลและประชาชน พบว่า รายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.05 ส่วนรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.046 และการใช้คำที่สะท้อนลักษณะ หรือรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า รายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.062 ส่วนรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.065 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกันมาก

ส่วนพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีแนวโน้มการใช้คำในการสื่อสารผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ไปในรูปแบบของผู้นำอำนาจนิยมมากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้คำที่แสดงถึงการตัดสินใจเชิงเดี่ยวที่มีการใช้ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ(0.7734) มากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ใช้ในรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน”(0.1659) เท่ากับร้อยละ 0.607 หรือ มากกว่า 4.5 เท่า ส่วนการใช้คำในรูปแบบคำสั่ง (0.0237 – 0.0089) และการใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม(0.0204 – 0.014) พลเอกประยุทธ์ ใช้มากกว่า คือร้อยละ 0.015 และ 0.006 ตามลำดับ หรือ 2.7 และ 1.4 เท่า ตามลำดับ

(รายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” มีการใช้คำในรูปแบบคำสั่ง และการใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยมเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.0089 และ 0.014 ตามลำดับ)

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นแผนภูมิ 2 แผนภูมิ คือ แผนภูมิเปรียบเทียบผลการนับคำบ่งชี้ประชาธิปไตย และแผนภูมิเปรียบเทียบผลการนับคำบ่งชี้อำนาจนิยม จะได้ว่า

แผนภูมิที่ 3 เปรียบเทียบผลการนับค่าบ่งชี้ประชาธิปไตย ผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” และ “คืน
 ความสุขให้คนในชาติ”

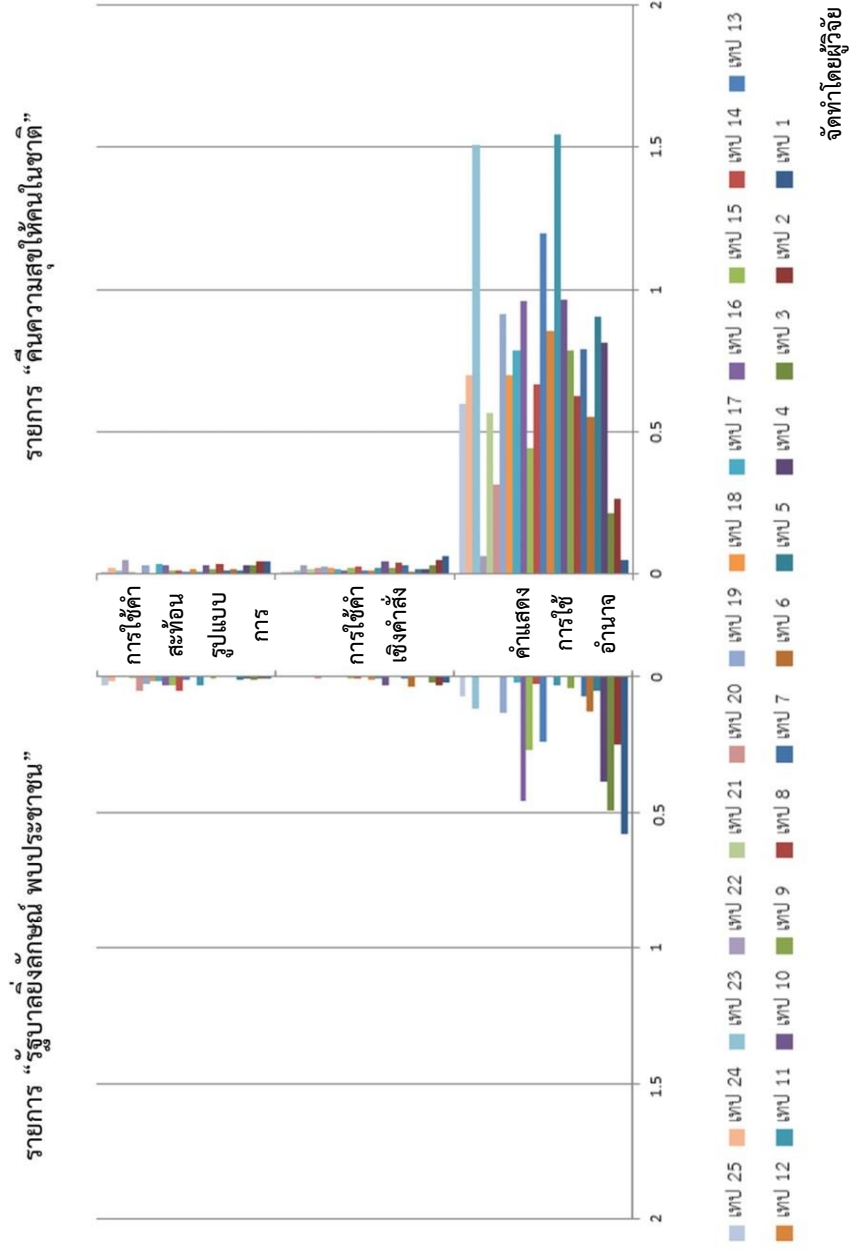

ซึ่งจาก แผนภูมิที่ 3 “เปรียบเทียบผลการนับคำบ่งชี้ประชาธิปไตยฯ” แห่งนี้ จะพบว่า ในภาพรวมนางสาวยิ่งลักษณ์ มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าพลเอกประยุทธ์ กล่าวคือนางสาวยิ่งลักษณ์ มีการใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะหรือมติ มีสัดส่วนร้อยละที่มากกว่าพลเอกประยุทธ์อย่างเด่นชัด ส่วนคำที่แสดงลักษณะการปรึกษาหารือของนางสาวยิ่งลักษณ์โดยเฉลี่ย ก็มากกว่าพลเอกประยุทธ์เช่นกัน

ขณะที่คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีค่าใกล้เคียงกันทั้งสองรัฐบาล ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ทั้งนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์ มีการกล่าวถึงคำหลักจำพวก “ประชาธิปไตย”, “สภา”, “รัฐธรรมนูญ”, “เลือกตั้ง” ในความถี่หรือจำนวนที่ใกล้เคียงกัน อันหมายความว่า หากผู้นำรัฐบาลใด มักกล่าวถึงคำว่าประชาธิปไตยหรือการเลือกตั้งจำนวนมาก ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีลักษณะเป็นผู้นำประชาธิปไตยเสมอไป เพราะอาจจะเป็นการกล่าวโจมตี หรือกำลังกล่าวอ้างว่าตนเองมีความเป็นประชาธิปไตยก็ได้

ช่องว่างดังกล่าวนี้เอง เป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัย ต้องใช้อีกดัชนีมาทดสอบอีกครั้ง คือการนับคำหลักที่เป็นตัวบ่งชี้ความเป็นอำนาจนิยมซึ่งสามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

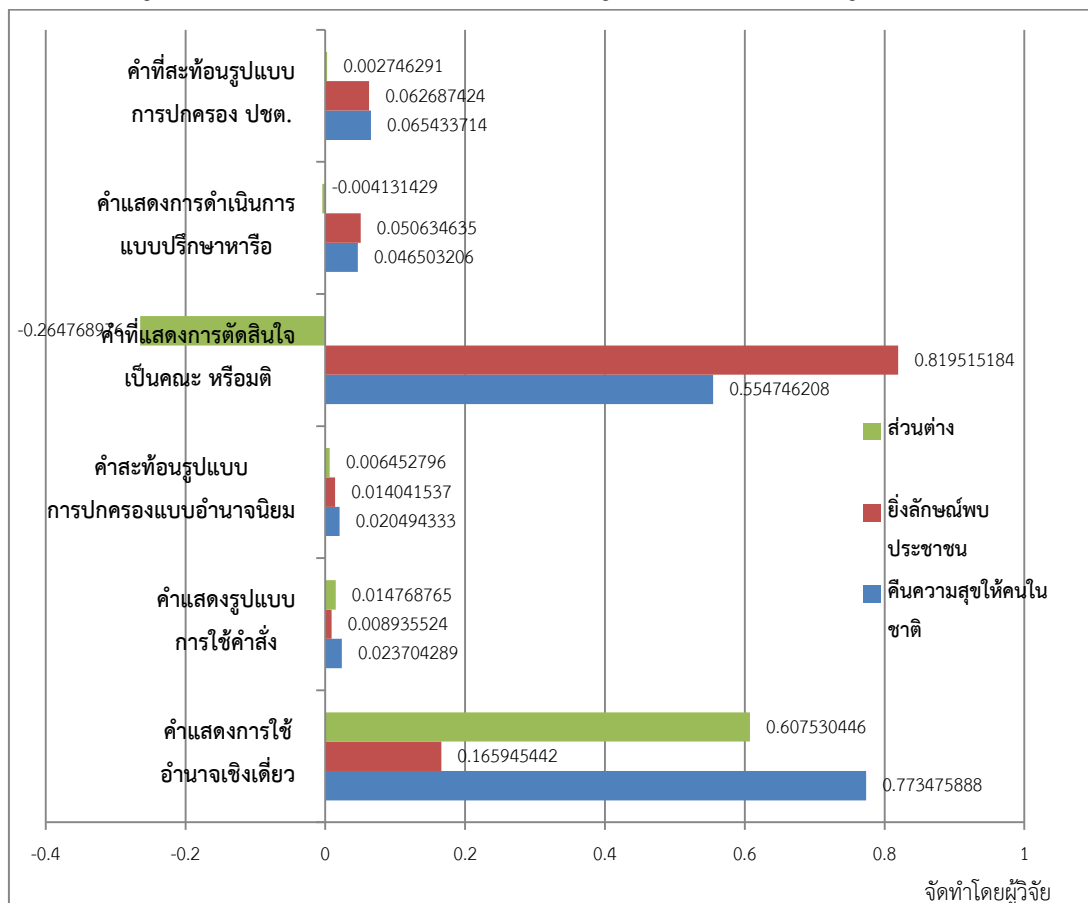
แผนภูมิที่ 4 เปรียบเทียบผลการนับค่าংশอำนาจนิยมผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” และ “คืนความสุจริตให้คนไทยชาติ”

ซึ่งจาก แผนภูมิที่ 4 “เปรียบเทียบผลการนับค่าบ่งชี้อำนาจนิยมฯ” ข้างต้นนี้จะพบว่า พลเอกประยุทธ์ มีการใช้ค่าที่สะท้อนถึงการใช้อำนาจเชิงเดียว มีการใช้ค่าเชิงคำสั่ง และมีการใช้ค่าสะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยมมากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์ทั้ง 3 กรณี อันหมายความว่า พลเอกประยุทธ์ มีลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยมมากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์

ทั้งนี้ หากนำทั้ง 2 แผนภูมิ คือการเปรียบเทียบผลการนับค่าบ่งชี้ประชาธิปไตย และการเปรียบเทียบผลการนับค่าบ่งชี้อำนาจนิยม ผ่านรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์ พบประชาชน” และ “คืนความสุขให้คนในชาติ” จะได้แผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการใช้คำของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยม

ดังนั้น สรุปว่า ในกรณีการใช้ดัชนีค่าหลักเพื่อชี้วัดลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยผ่านรายการของทั้งสองรัฐบาล พบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ มีลักษณะผู้นำประชาธิปไตย มากกว่าพลเอกประยุทธ์ ส่วนกรณีการใช้ดัชนีค่าหลักเพื่อชี้วัดลักษณะความเป็นผู้นำอำนาจนิยม พบว่า พลเอกประยุทธ์ มีลักษณะผู้นำอำนาจนิยมมากกว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ฉะนั้น จากการศึกษาในส่วนนี้ จึงสรุปได้ว่า

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีแนวโน้มเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ขณะที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีแนวโน้มเป็นผู้นำแบบอำนาจนิยม โดยสะท้อนผ่านการใช้คำ กล่าวคือ

ผู้นำที่มีลักษณะประชาธิปไตย มักมีรูปแบบการใช้คำดังนี้

- 1.) ใช้คำที่แสดงการดำเนินการแบบปรึกษาหารือ หมายถึง นิยมใช้การสื่อสารที่แสดงลักษณะการดำเนินการที่อยู่ในรูปแบบการปรึกษาหารือ และการสื่อสารสองฝ่ายระหว่างรัฐบาลและประชาชน (two-way communication) เช่นคำว่า หารือ ตอบรับ รับฟัง ร้องเรียน ประสานงาน บูรณาการ ช่วยเหลือ แก้ไข ความเห็น
- 2.) ใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะหรือมติ หมายถึง ความพยายามให้ให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารมีลักษณะของการแบ่งอำนาจ ไม่รวมศูนย์ หรือทำงานเป็นหมู่คณะ มีการตัดสินใจและรับผิดชอบร่วมกัน จึงมักสะท้อนผ่านคำสรรพนามบุรุษที่ 1 แบบพหูพจน์ เช่นคำว่า เรา พวกเรา คณะ รัฐบาล คณะรัฐมนตรี คณะผู้บริหาร

ผู้นำที่มีลักษณะอำนาจนิยม มักมีรูปแบบการใช้คำดังนี้

- 1.) ใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม หมายถึง นิยมใช้คำพูดที่ใช้คนสงบปากสงบคำ มักลงโทษผู้กระทำผิด นิยมใช้มาตรการรุนแรง ปราบปรามผู้สร้างความขัดแย้งและเห็นต่าง รวมถึงให้ความสำคัญกับความมั่นคง มากกว่าสิทธิ เสรีภาพ เช่นคำว่า ปราบปราม จับกุม ปิดกั้น ปลูกฝัง ขัดแย้ง ฝ่าฝืน รุนแรง ความมั่นคง
- 2.) ใช้คำที่แสดงรูปแบบการใช้คำสั่ง หมายถึง การใช้คำมีลักษณะของการกุมอำนาจเหนือปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (controls discussion with followers) นิยมใช้คำสั่ง หรือรูปแบบของการสั่งการแบบบนลงล่าง (downward) และเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) เช่นคำว่า สั่งการ ห้าม ควบคุม รายงาน คำสั่ง
- 3.) ใช้คำที่แสดงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว หมายถึง มีการใช้คำแทนตัวเชิงเดี่ยว สะท้อนการตัดสินใจคนเดียว หรือคนกลุ่มน้อย มักเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือขั้นตอนต่างๆด้วยตัวเอง เช่นคำว่า ผม/ดิฉัน ตน ชื่อเฉพาะกลุ่ม หรือคณะผู้ปกครอง ผู้นำ

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ทั้งผู้นำแบบประชาธิปไตยและผู้นำแบบอำนาจนิยม มีการใช้ “คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย” เช่น คำที่สื่อถึงสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และคำที่แสดงถึงการให้เกียรติประชาชน รวมถึงคำที่แสดงความใกล้ชิดกับประชาชน อาทิคำว่า สภา รัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตย นิติรัฐ นิติธรรม สิทธิ เสรีภาพ เลือกลงตั้งประชาชน พี่น้องประชาชน กราบเรียน/เรียน ขอขอบคุณ ขออภัย ขออภัย

ซึ่งกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจเกิดจากสาเหตุที่ตัวอย่างคำในกลุ่ม “คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย” มีจำนวนมาก จึงอาจมีผลต่อค่าเฉลี่ยร้อยละ เพราะตัวหามี มาก และ/หรือ คำอธิบายที่ว่าผู้นำแบบอำนาจนิยมก็พยายามจะสื่อสารเพื่ออ้างว่าตนเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งการพูดโจมตีสถาบันในระบอบประชาธิปไตยบ่อยๆ ก็อาจเป็นสาเหตุด้วยเช่นกัน

4.5 วิเคราะห์กลยุทธ์ ผู้นำกับการใช้คำ

การศึกษาในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะนำเอาผลของการนับคำซึ่งสะท้อนการใช้คำที่แตกต่างกันของผู้นำแบบประชาธิปไตยและผู้นำแบบอำนาจนิยม มาวิเคราะห์ใน 3 มิติ คือ มิติการขึ้นสู่อำนาจ มิติวิธีการรักษาอำนาจ และมิติการมองไปอนาคตเพื่อจะกลับคืนสู่อำนาจของผู้นำทางการเมืองทั้งนี้ ในการศึกษาบทที่ 4 ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ สามารถสะท้อนกลยุทธ์การสื่อสารใน “มิติการขึ้นสู่อำนาจ” ได้อย่างเด่นชัด โดยพบว่า ผู้นำในระบอบประชาธิปไตยและผู้นำในระบอบอำนาจนิยม ที่มีการขึ้นสู่อำนาจที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำประชาธิปไตย มาจากการเลือกตั้งหรือมติสภารณะ ขณะที่ผู้นำแบบอำนาจนิยมที่มาจากอำนาจพิเศษอย่างการรัฐประหาร ทำให้พวกเขาใช้คำในการสื่อสารที่แตกต่างกัน

4.5.1 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำประชาธิปไตย

เหตุผลที่ทำให้ผู้นำประชาธิปไตย มีการใช้คำที่แสดงถึงการปรึกษาหารือ และการตัดสินใจเป็นหมู่คณะ ก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของที่มาอำนาจ ที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นมติมหาชน ดังนั้น การดำเนินนโยบายหรือการตัดสินใจ ต้องบ่งบอกกว่ามีการตัดสินใจร่วมกัน และไม่เหมาะสมที่จะแสดงออกถึงการตัดสินใจเชิงเดี่ยว เพราะจะทำให้เสียความชอบธรรมที่ผู้นำเหล่านี้อ้างอิงจากระบอบประชาธิปไตย

ผู้นำที่มาจากเลือกตั้งหรือผู้นำประชาธิปไตย อย่างนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะมักใช้คำประเภท “ตอบรับ” “รับฟัง” “บูรณาการ” “แก้ไข” ที่พยายามสื่อถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามใจ

ประชาชนซึ่งเป็นฐานเสียง และบ่งบอกถึงการติดต่อประสานงานกันหรือหาร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล ขณะที่การใช้คำประเภท “เรา” “พวกเรา” “คณะรัฐบาล” ก็เป็นความพยายามแสดงภาพว่าผู้นำประชาธิปไตยเป็นตัวแทนของหมู่คณะ รวมทั้งหลีกเลี่ยงสรรพนามแทนตนเองที่มีลักษณะเป็นเอกพจน์หรือการตัดสินใจเชิงเดี่ยว จึงเป็นที่มาของการศึกษาที่พบว่า นางสาว ยิ่งลักษณ์ ใช้คำเรียกแทนตนเองว่า “เรา” มากกว่า “ดิฉัน” อย่างมีนัยสำคัญ

4.5.2 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำอำนาจนิยม

เหตุผลหลักที่ทำให้ผู้นำอำนาจนิยมมักคำพูดในเชิงคำสั่ง การใช้อำนาจเชิงเดี่ยว เพราะที่มาของผู้นำประเภทนี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน การยึดอำนาจเพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยข้ออ้างต่างๆ เป็นเหตุผลที่ว่าตัวผู้นำไม่จำเป็นต้องทำตามการเรียกร้องของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากตัวผู้นำอำนาจนิยมจะมีความคิดว่า ตัวเขาคือผู้ที่เข้ามาจัดการปัญหาต่างๆให้ถูกต้อง เพราะมติสาธารณะที่เลือกตั้งผู้นำประชาธิปไตยเข้ามา อาจไม่ใช่ความถูกต้องดังงามเสมอไป

เหล่านี้ทำให้ผู้นำอำนาจนิยม มักใช้คำที่แสดงถึงการตัดสินใจแบบเด็ดขาด เด็ดเดี่ยว และเน้นภาวะความมั่นคง เพราะต้องเต็มเต็มจุดบกพร่องของผู้นำประชาธิปไตยที่ตัดสินใจล่าช้าและเต็มไปด้วยความวุ่นวายทางการเมือง จึงเป็นที่มาของการที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้คำประเภท “ความมั่นคง” “ปราบปราม” “จับกุม” “ขัดแย้ง” จำนวนมาก ซึ่งสะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยมที่จะต้องสงบ เรียบร้อย ราบคาบ ไม่มีความขัดแย้งหรือการชุมนุมประท้วง และเน้นความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

ขณะเดียวกันผู้นำแบบอำนาจนิยม ก็มักใช้คำในเชิงการใช้คำสั่ง สั่งการแบบบนลงล่าง อย่างคำว่า “สั่งการ” “คำสั่ง” “ห้าม” “ควบคุม” จำนวนมาก ซึ่งก็สะท้อนบรรยากาศการเมืองแบบอำนาจนิยมที่ประชาชนเป็นผู้ที่ต้องถูกปกครอง จึงไม่จำเป็นต้องสนองตอบความต้องการ เสี่ยงสะท้อน หรือต้องนอบน้อมถ่อมตัว เพราะผู้นำอำนาจนิยมไม่ได้เข้าสู่อำนาจจากประชาชน จึงต้องสั่งให้ประชาชนทำตามแนวคิดของผู้มีอำนาจ ซึ่งรวมศูนย์การตัดสินใจเอาไว้คนเดียว

สอดคล้องกับการใช้คำแทนตัว ที่แสดงถึงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว เช่นการเน้นสรรพนามแทนตนว่า “ผม” หรือชื่อคณะรัฐประหาร คือ “คสช.” เพื่อตอกย้ำความสำคัญของตนเองให้ประชาชนได้รับทราบว่า ตนเป็นผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายด้วยตัวเอง ไม่ต้องผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการที่ล่าช้า ไม่ทันการณ์อย่างระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้นำอำนาจนิยมของไทย ก็พยายามใช้คำที่สะท้อนการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังที่พบในกรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เช่นการใช้คำที่บ่งบอกถึงสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อาทิ “นิติรัฐ นิติธรรม” “ประชาธิปไตย” “เลือกตั้ง” “รัฐธรรมนูญ” ที่มีความถี่ใกล้เคียงกับนางสาวยิ่งลักษณ์มาก ดังนั้น การศึกษาแบบนับคำซึ่งนิยมใช้ศึกษากับผู้นำในฝั่งตะวันตก อาจจะไม่เพียงพอต่อการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบในสองระบอบ จึงจำเป็นจะต้องศึกษาการสื่อสารในรูปประโยคและเนื้อหาสาระที่ผู้นำทางการเมืองได้สื่อสาร ซึ่งเป็นการสนองตอบต่อปัญหา อันเป็นที่มาของการศึกษาในบทที่ 5 รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

ฉะนั้น สามารถสรุปลักษณะผู้นำทางการเมือง กับการใช้กลยุทธ์การสื่อสารในรูปแบบการใช้คำเชิงเดี่ยว ซึ่งสะท้อนธรรมชาติของระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ซึ่งอยู่ในมิติการขึ้นสู่อำนาจได้ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปลักษณะผู้นำกับการใช้คำ

มิติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	การใช้คำของผู้นำประชาธิปไตย	การใช้คำของผู้นำอำนาจนิยม
การขึ้นสู่อำนาจ	ใช้คำที่แสดงการดำเนินการแบบปรีกษาหารี	ใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม
	ใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะหรือมติ	ใช้คำที่แสดงรูปแบบการใช้คำสั่ง
		ใช้คำที่แสดงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว
	ใช้คำที่สะท้อนการปกครองแบบประชาธิปไตย	

บทที่ 5 รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

การศึกษาในบทนี้ มุ่งเน้นวิเคราะห์รูปแบบประโยคและเนื้อหาสาระของสาร (content) ที่ได้สนองตอบต่อปัญหา ผ่านรายการหลักของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อสะท้อนความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้งสองระบอบระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยมว่า นอกจากที่มาของอำนาจจะแตกต่างกันและลักษณะความเป็นผู้นำจากการใช้คำจะต่างกันแล้ว การตอบคำถามและการจัดการปัญหาต่อนโยบายหรือภาวะที่เผชิญ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่ง ก็มีความแตกต่างกันด้วย ซึ่งจะมีส่วนเพิ่มน้ำหนักการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบระหว่างผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ในส่วนการใช้คำ ให้นักแน่นรอบด้านยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการตอบโจทย์การวิเคราะห์ในมิติที่ 2 คือการพยายามรักษาอำนาจ และมิติที่ 3 การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนสู่อำนาจ ซึ่งทั้ง 2 มิติไม่สามารถวิเคราะห์ได้จากการใช้คำเชิงเดียวได้ เนื่องจากการศึกษาที่ต้องเจาะลึกไปสู่เนื้อหาสาระเชิงนโยบาย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาในบทนี้ เป็น 3 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ 1 : รูปแบบการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมเมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม

เป็นการหารูปแบบ (pattern) การตอบคำถามและการแก้ปัญหาของผู้นำทางการเมืองในแต่ละนโยบายหรือแต่ปัญหาที่เหมือนกัน โดยส่วนนี้จะเน้นการสรุปเนื้อหารายการจากตัวอย่างที่สุ่มมาเป็นหลัก แล้วทำเป็นตารางเปรียบเทียบระหว่างนางสาวยิ่งลักษณ์และพลเอกประยุทธ์

ส่วนที่ 2 : การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและอำนาจนิยม

เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารจากภาวะความท้าทายร่วม แล้วหากกลยุทธ์เด่นของรัฐบาลประชาธิปไตยและอำนาจนิยมโดยเป็นการนำรูปแบบการตอบคำถามของผู้นำจากส่วนแรก มาวิเคราะห์หากกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้ง 2 ระบอบ ผ่านกรอบทฤษฎี “หน้าที่กลยุทธ์ (strategic function)” ของ Chilton และ Schaffner แล้วสร้างตารางเปรียบเทียบแนวโน้มการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์

ส่วนที่ 3 : กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

เมื่อได้กลยุทธ์การสื่อสารหลัก ของรัฐบาลประชาธิปไตยและอำนาจนิยมแล้ว การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารตามกรอบการศึกษาในมิติที่ 2 คือการพยายามรักษาอำนาจ และมิติที่ 3 การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนสู่อำนาจ

5.1 รูปแบบการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมเมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม

จากการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน ที่นำโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้วิจัยเลือกการเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ร่วมกัน 10 กรณี และอีก 1 จุดอ่อนหรือลักษณะเฉพาะของผู้นำรัฐบาล รวมเป็น 11 กรณี ดังนี้

“ภาวะเผชิญความท้าทายร่วมกัน” (incident) 11 กรณี คือ

1. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง
2. สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา
3. ของแพง เศรษฐกิจย่ำแย่
4. การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง
5. การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต
6. ปัญหาเรื่องความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน ครม.
7. ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้
8. ความปรองดอง
9. ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน
10. การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า
11. ด้านอื่นๆ เช่น การแก้ข้อบกพร่องส่วนตัว,คุณสมบัติส่วนตัว

ทั้งนี้ จากการสรุปเนื้อหาของรายการ ที่สองผู้นำรัฐบาลสื่อสารใน 11 ภาวะเผชิญความท้าทายร่วมกัน โดยที่ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาการอธิบายของผู้นำรัฐบาลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ส่วนของการอธิบายที่มาของปัญหา อันเป็นการทราบนิยามและมุมมองของผู้นำรัฐบาลที่มีต่อปัญหานั้นๆ และ 2. ส่วนของการแก้ปัญหา อันเป็นการทราบวิธีการแก้ปัญหาของผู้นำรัฐบาลในเชิงโครงสร้าง เชิงการสั่งการนโยบาย หรือ การใช้เทคนิคพิเศษเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว (รายละเอียดใน ภาคผนวก1) จะได้รูปแบบการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์เมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์ เมื่อเผชิญภาวะความท้าทายร่วม

ภาวะเผชิญความท้าทายร่วม	ยิ่งลักษณ์	ประยุทธ์
1. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง	เป็นปัจจัยควบคุมไม่ได้, อธิบายการรับมือ, ตั้งคณะกรรมการแก้ฟื้นฟูเยียวยา, ออกนโยบายเร่งด่วน	เป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้, ช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น, สอนประชาชนเรียนรู้ ปรับตัว ให้เข้าใจภาวะธรรมชาติ
2. สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา	อธิบายหลักเศรษฐศาสตร์, ตั้งคณะกรรมการรับฟัง, ฟื้นฟูเยียวยาเชิงนโยบาย	เป็นเพราะปัจจัยภายนอก, อุปสงค์มากเกินไป, เกษตรกรต้องปรับตัว, ใช้กลไกราชการแก้, การช่วยเหลือไม่บิดเบือนกลไกตลาดหรือภาระงบประมาณ
3. ของแพง เศรษฐกิจแย่	อธิบายหลักเศรษฐศาสตร์ กลไกตลาด, มอบหมายคณะกรรมการดูแล, แก้ไขเชิงนโยบาย	แนะนำให้ปรับตัวหรือพึ่งตนเองก่อน, เป็นเพราะปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่สั่งสม, ใช้กลไกราชการแก้, ไม่บิดเบือนกลไกตลาดหรือภาระงบประมาณ, มองประชาชนเป็นผู้รับ

ภาวะเผชิญความท้าทายร่วม	ยิ่งลักษณ์	ประยุทธ์
4. การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง	มอบหมายผู้เกี่ยวข้อง, รับฟังปัญหา, เจรจาโน้มน้าว	ห้ามปราม, ขอความร่วมมือเพื่อส่วนร่วม, อย่าเพิ่งเรียกร้อง, รัฐบาลมีเรื่องสำคัญต้องแก้ก่อน
5. การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกต้อง ครรลอง เช่น เรื่องทุจริต	ปฏิเสธ, หลีกเลี่ยงการพูดถึง, ยินดีให้ตรวจสอบ, ย้ำหลักประชาธิปไตยตรวจสอบได้	ปฏิเสธอย่างสิ้นเชิง, ย้ำอุดมการณ์เพื่อส่วนรวม ไม่เพื่อคิดส่วนตัว
6. ปัญหาเรื่องความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายในกรม.	ปฏิเสธทางอ้อม, ไม่ยอมรับตามตรง, แสดงภาพลักษณ์ความสัมพันธ์ที่ดี	ปฏิเสธความขัดแย้งภายใน, ย้ำอุดมการณ์เพื่อเป้าหมายเป็นหลัก
7. ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	ยอมรับว่ามีปัญหาในพื้นที่จริง, มอบหมายผู้เกี่ยวข้องเจรจา, สร้างความเชื่อมั่น, เชิงผ่อนปรน	ให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือความมั่นคง, ขอผู้ก่อเหตุหยุดพฤติกรรม, เน้นเอกราช
8. ความปรองดอง	ตั้งคณะกรรมการหาสาเหตุขัดแย้ง เน้น, ปัญหาความยุติธรรม ความเหลื่อมล้ำ, ใช้สถาบันทางการเมือง (สภาฯ)	อยู่เหนือความขัดแย้ง, ความปรองดองคือความสงบ เรียบร้อย, กำลังจัดการให้ส่วนอื่นปรองดอง, เน้นนิติความมั่นคง, ไม่ยืดหยุ่น กฎหมาย

ภาวะเผชิญความท้าทายร่วม	ยิ่งลักษณ์	ประยุทธ์
9. ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน	ฉายให้เห็นภาพความจำเป็น,สร้างภาพในอนาคต,โรดโชว์,โน้มน้าว	อธิบายความจำเป็นบางส่วน,ใช้กลไกพิเศษรวบรัด,อ้างผลประโยชน์ชาติ
10. การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า	อธิบายตนเองเสมอว่ามาจากประชาชน,เป็นประชาธิปไตย,เป็นที่ยอมรับนานาชาติ,หลีกเลี่ยงการพูดถึงรัฐบาลก่อนหน้า	ไม่ใช่ชนกการเมือง,คนยอมรับ,เข้ามาชั่วคราวเพื่อจัดการปัญหาจากรัฐบาลก่อนๆ,มาคืนความสุข,ระบอบเลือกตั้งมีปัญหา
11. อื่นๆ เช่น การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว,คุณสมบัติส่วนตัว	กรณีเป็นผู้หญิง,พูดผิดบ่อย,อ่อนประสบการณ์การเมือง,ยอมรับเพื่อปรับปรุง,พลิกจุดอ่อนเป็นโอกาส,อ้างอิงความชอบธรรมจากประชาธิปไตย	กรณีพูดเร็ว,ซีโมโห,ตุตัน,ต้องยอมรับให้ได้,เชื่อว่าเหมาะสมกับสถานการณ์,อ้างว่าจริงใจ

สามารถสรุปภาพรวมเมื่อมี “ภาวะเผชิญความท้าทายร่วมกัน” ทั้ง 11 ด้านพบว่า

นางสาวยิ่งลักษณ์ มีแนวโน้มการยอมรับปัญหามากกว่า และจะใช้การอธิบายเหตุผลโน้มน้าวแล้วตั้งกรรมการแก้ปัญหา สร้างภาพที่ยังไม่เกิดให้ปรากฏ มีลักษณะของการให้ความหวังประเทศในการมองไปข้างหน้า โดยจะพบการอ้างอิงความชอบธรรมจากการเป็นผู้แทนประชาชนเกือบทุกกรณี

ขณะที่พลเอกประยุทธ์ มีแนวโน้มการอธิบายตนเองว่าเป็นผู้รู้มาก เป็นผู้มาแก้ไข หรือ สະສາງปัญหาเก่าเพราะหวังดีต่อชาติ พยายามอ้างความชอบธรรมจากจุดบกพร่องของประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง และมีแนวโน้มไม่ยอมรับปัญหาที่เผชิญ โดยอาจโทษปัจจัยภายนอก นำมาสู่การแก้ไขปัญหาลักษณะเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

5.2 การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม

ทั้งนี้ เมื่อนำรูปแบบการสื่อสารและการใช้เทคนิคเมื่อเผชิญกับความท้าทายร่วมกัน มาวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎี “หน้าที่ของกลยุทธ์ (strategic function)” ที่ประกอบด้วย⁵²

1. การข่มขู่หรือบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (coercion)
2. กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม (legitimization and delegitimization)
3. กลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือ เบี่ยงเบนประเด็น หรือ การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล (dissimulation)

ซึ่งเมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์ภาวะความท้าทายร่วม 11 ด้าน ผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ (รายละเอียดและการวิเคราะห์อ่านต่อในภาคผนวก2) ทำให้เห็นแนวโน้มการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม ซึ่งมีความแตกต่างและปรากฏกลยุทธ์ที่โดดเด่น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 การเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม

ภาวะเผชิญความท้าทาย ร่วม	ผู้นำประชาธิปไตย (ยิ่งลักษณ์)	ผู้นำอำนาจนิยม (ประยุทธ์)
1. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ
2. สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม บน ฐานกลยุทธ์ควบคุมความจริง	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ บนฐานกลยุทธ์การ อ้างความชอบธรรม

⁵² Chilton, P., & Schaffner, C. (1997). Discourse and Politics. In V. Dijk & T. A. (Eds.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage. Page 211-215.

ภาวะเผชิญความท้าทาย ร่วม	ผู้นำประชาธิปไตย (ยิ่งลักษณ์)	ผู้นำอำนาจนิยม (ประยุทธ์)
3. ของแพง เศรษฐกิจ ย่ำแย่	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ ควบคุมกลยุทธ์ ควบคุมความจริง
4. การจัดการหรือการ รับมือกับผู้ชุมนุม เรียกร้อง	กลยุทธ์ควบคุมความจริง บน ฐานกลยุทธ์อ้างความชอบ ธรรมและลดความชอบธรรม	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ บนฐานกลยุทธ์อ้าง ความชอบธรรมและลด ความชอบธรรม
5. การตอบโต้ชี้แจงกรณี ที่ทำให้ภาพลักษณ์ รัฐบาลเสียหาย หรือ สิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูก ครรลอง เช่น เรื่อง ทุจริต	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม ร่วมกับกลยุทธ์ควบคุมความ จริง	กลยุทธ์ควบคุมความจริง ควบคู่กับกลยุทธ์ออกคำสั่ง หรือขู่บังคับให้ยอมรับ
6. ปัญหาเรื่องความ ขัดแย้งหรือ ความสัมพันธ์ระหว่าง หน่วยงาน หรือภายใน กรม.	กลยุทธ์ควบคุมความจริง (ละมุนละม่อม)	กลยุทธ์ควบคุมความจริง (แกมบังคับ)
7. ปัญหาจังหวัดชายแดน ใต้	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ

ภาวะเผชิญความท้าทาย รวม	ผู้นำประชาธิปไตย (ยิ่งลักษณ์)	ผู้นำอำนาจนิยม (ประยุทธ์)
8. ความปรองดอง	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม ควบคู่ กลยุทธ์ควบคุมความจริง	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ
9. ความจำเป็นในการ ออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการ เร่งด่วน	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ
10. การนิยามรัฐบาล ตนเองหรือรัฐบาลก่อน หน้า	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และลดความชอบธรรม
11. อื่นๆ เช่น การแก้ ข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติส่วนตัว	กลยุทธ์ควบคุมความจริง	กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ

จากตาราง ดังกล่าวพบว่ามีกรณีที่ของการใช้กลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำรัฐบาล พบว่ามีการใช้

- กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม 9 ครั้ง
- กลยุทธ์ควบคุมความจริง 6 ครั้ง
- กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ 0 ครั้ง

ผลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำรัฐบาล พบว่ามีการใช้

- กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม 3 ครั้ง
- กลยุทธ์ควบคุมความจริง 3 ครั้ง
- กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ 9 ครั้ง

ตารางที่ 15 ความถี่การใช้กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์เมื่อมี “ภาวะ เผชิญความท้าทายร่วมกัน” 11 ด้าน

หน้าที่กลยุทธ์	นางสาวยิ่งลักษณ์	ผลเอกประยุทธ์
กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม และทำลายความชอบธรรม	9 ครั้ง	3 ครั้ง
กลยุทธ์ควบคุมความจริง	6 ครั้ง	3 ครั้ง
กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ให้ยอมรับ	0 ครั้ง	9 ครั้ง

ดังนั้น จากผลการศึกษาพบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาลประชาธิปัตย์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมเป็นหลัก ควบคู่กับการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริงหรือการเบี่ยงประเด็นในบางกรณี ขณะที่ผลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาลอำนาจนิยม มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์การออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการเป็นหลัก ควบคู่กับกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมแก่รัฐบาลตนเองหรือทำลายความชอบธรรมรัฐบาลอื่น รวมทั้งกลยุทธ์ควบคุมความจริงในบางกรณีด้วย

จึงสรุปได้ว่าในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง “ผู้นำแบบประชาธิปัตย์” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ขณะที่ “ผู้นำแบบอำนาจนิยม” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ

ทั้งนี้ จากนิยามของ กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม/การทำให้ชอบธรรมและการทำให้ไม่ชอบธรรม (legitimization and delegitimization) หมายถึง การทำให้ผู้ฟังยอมรับ

สิ่งที่ผู้พูดนำเสนอสถานภาพและภาพลักษณ์ของผู้พูดที่นำเสนอผ่านบุคคลที่สาม เช่น สื่อมวลชน รวมถึงทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อผู้พูด ล้วนมีอิทธิพลต่อการยอมรับในตัวผู้พูด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งเป็นนักการเมือง ได้แก่ การอ้างถึงความต้องการของประชาชน หลักการหรืออุดมการณ์ทั่วไป การแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี และการโอ้อวดผลงาน เป็นต้น ในขณะที่การทำให้ไม่ชอบธรรม เป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ในทางลบของฝ่ายตรงข้าม การทำให้เห็นถึงความแตกต่างของทั้งสองฝ่าย การตำหนิ กล่าวโทษ และการดูถูก เป็นต้น

ขณะที่กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ/การบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (coercion) หมายถึง การใช้อำนาจเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมบุคคลอื่น วาทกรรมที่จัดอยู่ในประเภทของการบังคับที่อยู่ในรูปแบบชัดเจน เช่น การใช้คำสั่ง กฎหมาย บทบัญญัติ และรูปแบบที่ไม่ค่อยชัดเจน มีความลึกซึ้งกว่า เช่น การจัดระเบียบวาระของนักการเมือง การเลือกหัวข้อในการสนทนา การวางจุดยืนของตนเองและคนอื่นในประเด็นความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ การสร้างความจริงขึ้นมาบางอย่าง และทำให้คนฟังต้องยอมรับเพื่อจะดำเนินการพูดหรือเขียนต่อไปได้ เป็นต้น⁵³

ฉะนั้น การใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ นับว่าเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองของระบอบอำนาจนิยม สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ขณะที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ใช้การหวานล่อมและโน้มน้าวให้เห็นถึงข้อดีหรือสร้างความชอบธรรมให้ประชาชนตัดสินใจ อันสอดคล้องการระบอบประชาธิปไตย สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า รัฐบาลมักใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองในขณะนั้น

5.3 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

การวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสารในส่วนนี้ จะนำเอาผลการศึกษาที่พบในหัวข้อ 5.2 กลยุทธ์การสื่อสารที่ตอบสนองต่อปัญหาของผู้นำทั้งสองระบอบ อันได้แก่ กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ ของผู้นำประชาธิปไตย และกลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับของผู้นำอำนาจนิยม มาอธิบายให้เห็นภาพกลยุทธ์ที่ชัดเจนขึ้นผ่านการวิเคราะห์ ตามกรอบการศึกษามิติที่ 2 การพยายามรักษาอำนาจ และมิติที่ 3 การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนสู่อำนาจ ทั้งนี้ เมื่อสร้างตารางข้อมูลเปรียบเทียบจะได้ดังนี้

⁵³ อรรถพรณ ปิณฑนโรวาท. (2546). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 107-

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและอำนาจนิยมใน 2 มิติ

มิติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
การพยายามรักษาอำนาจ	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ชู้บังคับให้ยอมรับ
การมองไปในอนาคตเพื่อ หวนคืนอำนาจ		

สำหรับมิติการพยายามรักษาอำนาจนั้น คือการที่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ย่อมพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจไว้ให้นานที่สุด ด้วยวิธีการต่างๆ เพราะตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมักถูกโจมตีจากคู่แข่งทางการเมือง การชุมนุมประท้วง การตรวจสอบ หรือการถอดถอน ผู้นำรัฐบาลจึงต้องใช้กลยุทธ์การสื่อสารช่วยประคับประคองตำแหน่งหรือรักษาเสถียรภาพทางอำนาจด้วย

ขณะที่มิติการมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจนั้น เป็นการปูทางเพื่อจะกลับมามีอำนาจหรือดำรงตำแหน่งอีกครั้ง โดยหากเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยก็คือการดำเนินนโยบายเพื่อหาเสียง เอาใจประชาชนหวังชนะการเลือกตั้ง ส่วนรัฐบาลอำนาจนิยมก็คือการออกแบบสถาบันทางการเมืองหรือวางแผนเพื่อสืบทอดอำนาจ-อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยมต่อไป แม้จะมีการเลือกตั้งหรือมีรัฐธรรมนูญในอนาคต ซึ่งมักอยู่ในรูปแบบของการ “ปฏิรูปการเมือง”

จากตารางข้างต้นสามารถอธิบายได้ 4 ประเด็นคือ

1. กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ
2. กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียงล่วงหน้า
3. กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ
4. กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ จะได้ดังนี้

5.3.1 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ

ในภาพรวมกลยุทธ์หลักของผู้นำแบบประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ให้ครบวาระ คือ การอ้างความชอบธรรมจากระบอบประชาธิปไตยในแง่ที่มาของอำนาจ ทั้งเรื่องความต้องการของประชาชน ผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและการกระตือรือร้นเพื่อสนองประชาชน ในการกล่อมเกลาน้ำมันน้ำให้ประชาชนเห็นชอบกับการดำเนินนโยบายต่างๆ พร้อมทั้งตอบโต้ข้อโจมตีทางการเมืองเนื่องจากประชาชนเป็นแหล่งที่มาของอำนาจของรัฐบาล หากไม่ให้ความสำคัญก็จะไม่มีแรงสนับสนุนให้สามารถบริหารงานต่อไปได้ ซึ่งจากการศึกษาพบกลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ดังนี้

1) การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน

ไม่ว่าจะเป็นกรณีเผชิญกับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง สินค้าเกษตรตกต่ำ หรือสถานะสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพง เศรษฐกิจตกต่ำ ผู้นำประชาธิปไตย จะสร้างความชอบธรรม ด้วยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งเป็นนักการเมือง มีการอ้างถึงการรับฟังเสียงของประชาชน แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพยายามแสดงออกถึงการกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยแสดงให้เห็นภาพการลงพื้นที่ รายงานผลการส่งรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆเพื่อมาแก้ปัญหา มีการอธิบายสาเหตุของปัญหาอย่างสาเหตุของราคายางพาราหรือราคาผลไม้ที่ตกต่ำลง ว่าเป็นไปตามกลไกตลาด และยังแสดงภาพของการไปศึกษาดูงานต่างประเทศเพื่อกลับมาแก้ปัญหาการเกษตรในไทย เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ต่างประเทศมาลงทุนในประเทศ และเสริมโอกาสให้กับเอกชนไทยที่ไปลงทุนต่างประเทศ ผู้นำประชาธิปไตยมักยกผลหาหรือทวิภาคีกับต่างประเทศเรื่องของการเพิ่มเป้าหมายการค้าระหว่างกัน มีการใช้เวทีประชุมระหว่างประเทศเชิญนักธุรกิจของฝ่ายไทยไปเจอกับนักธุรกิจต่างประเทศ ซึ่งเหล่านี้ตรงกับหลักการกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง

ตัวอย่างการใช้การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“ท่านรัฐมนตรีที่ได้มีการสั่งการให้ลงไปค้างคืนที่จังหวัดที่มีปัญหาน้ำท่วมหนักค่ะ ทั้งหมด 12 จังหวัดนะคะ...รัฐบาลก็ไม่ได้นั่งนอนในเอนะคะก็เร่งรัดในการแก้ไขปัญหาน้ำ...ลักษณะของการทำงานที่เรียกว่า 2 พี่ 2 อาร์ จริง ๆ ต้องกราบเรียนพี่น้องประชาชนค่ะว่า วอร์รูม (War Room) นี้เป็นวอร์รูม 24 ชั่วโมง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

“เราเองก็จะรับฟังปัญหาแล้วก็ไปหารือในคณะกรรมการแต่ละชุด ให้คณะกรรมการนั้นมีส่วนร่วมในการที่จะคิดและรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน แล้วก็นำไปแก้ไข” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“ที่มาที่เราเห็นแล้วว่าเป็นความลำบากของพี่น้องประชาชนที่เจอผลกระทบช่วงนี้ เราเองพยายามที่จะมีมาตรการในการแก้ไข แล้วช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเฉพาะกลุ่มมากขึ้น อย่างเช่นโครงการรถเมล์ รถไฟ ค่าน้ำ ค่าไฟฟรี ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แล้วครม. ได้มีมติในการเห็นชอบให้ขยายต่อตรงนี้จะช่วยผู้มีรายได้น้อยสามารถที่จะขึ้นรถไฟ หรือรถเมล์ฟรี แล้วส่วนของการใช้ที่ต่ำกว่า 50 หน่วย” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 5 พฤษภาคม 2555)

2) การสื่อสารเชิงตอบสนอง รับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทางการเมือง

ในทุกๆรัฐบาลมักจะประสบกับข้อเรียกร้องของกลุ่มการเมืองต่างๆ ที่บางครั้งอาจยกระดับมาสู่การชุมนุมประท้วงเพื่อกดดันให้รัฐบาลตอบสนองข้อเรียกร้องหรือความต้องการ ประเด็นสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ผู้นำประชาธิปไตย นอกจากจะนิยมใช้การสื่อสารที่มีลักษณะของการใช้คำหวาน ภาษา สละสลวย หรือหลีกเลี่ยงการตอบโต้ ว่ายินดีรับฟังทุกปัญหา ทุกความเดือดร้อน ช่วยกันทางออก รับปากว่าจะตั้งคณะกรรมการรับฟังความเห็นเพื่อหาข้อสรุปแล้ว ยังมีการอ้างอิงความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยว่าจะรับฟังปัญหาแล้วนำสู่กระบวนการแก้ไขตามระบอบรัฐสภาซึ่งมีการตรวจสอบถ่วงดุลกันอยู่แล้ว และการชุมนุมเป็นสิทธิที่ทำได้ตามระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลไม่ได้ห้าม แต่ก็ไม่อยากให้เกิดภาพของความรุนแรงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ประเทศและผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจตามมา

ตัวอย่างการใช้การสื่อสารเชิงตอบสนอง รับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทางการเมือง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“รัฐบาลทำคนเดียวคงไม่สัมฤทธิ์ผลก็ขอความร่วมมือจากทุกคนให้เปิดใจ มองไปข้างหน้าว่าจะทำอะไรพร้อมนำข้อเสนอกลุ่มผู้ชุมนุมทุกฝ่ายเสนอสู่สภาหาทางออกร่วมกัน” (ราย
รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“และเราเองก็ส่งเสริมการชุมนุมการใช้สิทธิเสรีภาพโดยสงบ และสิ่งที่สำคัญดิฉันได้เน้นย้ำกับท่านผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติว่าการดูแลประชาชนนั้นจะต้องดูแลด้วยสันติและปราศจากอาวุธ และสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ นั้นพึงทำได้” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

3) การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้ เพื่อชี้แจงตอบโต้การโจมตีทางการเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย

การบริหารงานของรัฐบาลในขณะดำรงตำแหน่ง หลีกหนีไม่พ้นที่จะถูกโจมตีทางการเมือง โดยเฉพาะประเด็นที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย อย่างปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งหากถูกโจมตีอย่างหนักก็จะเป็นอุปสรรคต่อความเชื่อมั่นและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลได้

ผู้นำประชาธิปไตย ใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ ด้วยการสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้เพื่อชี้แจงตอบโต้การโจมตีทางการเมือง โดยเฉพาะการอ้างอิงระบอบประชาธิปไตย เสนอภาพของการที่รัฐบาลไม่นิ่งนอนใจ จึงได้การเพิ่มน้ำหนักในขั้นตอนตรวจสอบให้ประชาชนมีส่วนร่วม พร้อมย้ำเสมอว่า ระบอบประชาธิปไตย มีกลไกในการตรวจสอบอยู่แล้ว และมีองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ที่สำคัญภาคประชาชนสามารถตรวจสอบรัฐบาลได้ ซึ่งรัฐบาลเองก็พร้อมที่จะให้ข้อมูลและชี้แจงทุกประการ

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้ เพื่อชี้แจงตอบโต้การโจมตีทางการเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“คณะกรรมการในการจัดซื้อบางส่วนหนึ่ง ทีมงานที่ทำหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมก็ทำ และเราก็ต้องมีคณะกรรมการกลางในการตรวจสอบติดตามผลการทำงานด้วยแล้วที่สำคัญเราคงมีในลักษณะจากภาคประชาชนด้วย เพราะจริง ๆ แล้วงานก่อสร้างต่าง ๆ ก็เป็นรูปธรรม ดังนั้นพี่น้องประชาชนสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะผู้ที่อยู่บ้านใกล้เคียงกับบริเวณที่เราทำการก่อสร้าง” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 26 มกราคม 2556)

“มีกลไกของระบอบนี้ในการตรวจสอบอยู่แล้วมีองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และที่สำคัญภาคประชาชนที่จะตรวจสอบรัฐบาล รัฐบาลก็พร้อมในการที่จะให้ข้อมูล และชี้แจงทุกประการ” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

5.3.2 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียงล่วงหน้า

นอกจากที่ผู้นำประชาธิปไตยจะใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองให้ครบตามวาระการดำรงตำแหน่งและสร้างเสถียรภาพให้แก่ตัวรัฐบาลแล้ว สิ่งที่ควบคู่กันอยู่คือการใช้กลยุทธ์ที่สะท้อนการวางแผนเพื่อปูทางให้สามารถชนะการเลือกตั้งกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง นั่นคือการมองไปในอนาคตเพื่อหวนกลับคืนสู่อำนาจ และมักเรียกกันว่าเป็นการหาเสียงล่วงหน้านั่นเอง

รัฐบาลประชาธิปไตย มักสร้างนโยบายที่หวังผลต่อเนื่อง อย่างการนำทรัพยากรกระจายสู่ประชาชน การเอาใจประชาชน หรือนโยบายประชานิยม ซึ่งทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองที่เนื้อหาสาระของนโยบาย ดังนั้น การสื่อสารของผู้นำทางการเมืองจึงต้องยกเอาความสำเร็จของนโยบายที่กำลังดำเนินการ และการสร้างความคาดหวังว่า นโยบายเหล่านี้จะสร้างประโยชน์แก่ตัวประชาชน ผู้เป็นฐานเสียงได้อย่างไร อย่างไรก็ตามยังพบว่านอกจากนโยบายด้านเศรษฐกิจแล้ว ผู้นำ

ประชาธิปไตยยังพยายามเอาใจฐานเสียงทุกกลุ่มอย่างคนชายขอบหรือคนกลุ่มน้อยที่ทั้งประเทศหรือทั่วโลกให้ความสนใจ อย่างปัญหาทางภาคใต้ของไทย พร้อมเน้นย้ำความพยายามแก้ปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึกของประชาชนซึ่งเป็นปัญหาตึงเครียดและยังแก้ไขได้ยาก อย่างการสร้างความปลอดภัย เพื่อเป็นตัวหนุนส่ง เติมเต็มให้ชนะในสนามการเลือกตั้งด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบกลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ดังนี้

1) การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณมติ

สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นความได้เปรียบของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นรัฐบาลคือ ทำให้นโยบายได้ถูกผลักดันเป็นโครงการต่างๆของรัฐบาลจนนำไปสู่การปฏิบัติ ประชาชนจึงได้รับอานิสงส์จากนโยบายนั้นๆ และหากนโยบายใดเป็นที่พึงพอใจก็จะเป็นปัจจัยให้รัฐบาลในปัจจุบันกลับมาเป็นรัฐบาลอีกสมัยได้ จึงเป็นที่มาของความพยายามแข่งขันกันด้านนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ รวมถึงตัวรัฐบาลที่จะต้องนำเสนอภาพของความสำคัญและความสำเร็จของนโยบายตนเองอย่างเต็มที่

ผู้นำประชาธิปไตย จึงใช้กลยุทธ์อ้างความความชอบธรรมฯ อ้างความสามารถและแสดงวิสัยทัศน์ของรัฐบาล โน้มน้าวข้อดีของการมีโครงการว่าจะนำมาสู่การพัฒนาประเทศมหาศาล โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ แก้ปัญหาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ โดยพบว่า มีการสื่อสารผ่านรายการเป็นระยะๆ เพื่อกล่อมเกลาคณะเห็นเห็นภาพแบบรูปธรรม รวมถึงเชื่อมโยงกับนโยบายเก่าๆที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อนหน้านี้ด้วย ซึ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสร้างการรับรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ร่วมตัดสินใจ หรือการสร้างมติสาธารณะ ที่นอกจากจะเกื้อหนุนให้รัฐบาลมีผลงานในขณะดำรงตำแหน่งแล้ว ยังปูทางไปสู่การเลือกตั้งในอนาคตด้วย

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณมติ ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“เรื่องในอนาคตถ้าสมมุติว่าเรามีรถไฟความเร็วสูงและจะผ่านตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น รถไฟทางสายเหนือสิ่งที่ควรจะเป็นคือที่จังหวัดลำปางจะมีอะไรรับประทานหรือว่าแวะไปสายเหนือจะมีข้าวซอย แกงฮังเล ข้าวแต๋น ที่เป็นขนมหรือข้าวกรอบ ๆ มารับประทาน เรียกว่าจะเป็นอาหารเมนูสายเหนือ ลงมาจะมีเมนูในแต่ละที่ เช่น ผ่านทางโคราชจะมีหมี่โคราชให้รับประทาน เป็นต้น” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“ถ้ามาคุยถึงค่าแรงจริง ๆ แล้วถ้ากลับไปดูสถิติย้อนหลัง ค่าแรงของคนไทยไม่ได้เพิ่มขึ้นมาหลายปีแล้ว ขณะเดียวกันค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นทุกปีอันนี้ก็เรียนว่าส่วนหนึ่งก็เห็นใจ ผู้ใช้แรงงานเถอะค่ะ เพราะผู้ใช้แรงงานเองก็มีรายจ่ายที่จะต้องเกิดขึ้น...เราเชื่อมั่นว่า

ถ้าเราเข้าไปแก้ปัญหาจากฐานเรียกว่าฐานคนส่วนใหญ่มาก ที่สุดก็คือฐานล่างของปิรามิดมากที่สุดให้มีรายได้ขึ้นมาระดับหนึ่งก็จะทำ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

2) การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ

เนื่องจากประชาชนเป็นฐานเสียงของรัฐบาลประชาธิปัตย์ และโดยหลักการของระบอบประชาธิปัตย์นอกจากจะทำตามเสียงส่วนใหญ่แล้ว ยังจะต้องเคารพและรับฟังเสียงส่วนน้อยด้วย ในกรณีของประเทศไทย พื้นที่จังหวัดทางชายแดนภาคใต้ถูกขนานนามว่าเป็นพื้นที่ชายขอบที่ถูกรัฐไทยละเลยมาในอดีต จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่นความไม่สงบและการเรียกร้องของคนในพื้นที่ ทั้งนี้ พบว่าผู้นำประชาธิปัตย์จะให้ความสำคัญกับนโยบายแก้ปัญหาพื้นที่ภาคใต้ โดยแสดงความเห็นใจ รับฟัง และเร่งดำเนินการตอบวอนขอเรียกร้อง ซึ่งนับเป็นการสร้างคะแนนเสียงที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำประชาธิปัตย์ ใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ โดยเป็นการสร้างความชอบธรรมว่ารัฐบาลของตน รับฟังปัญหา และเข้าใจปัญหาข้อเรียกร้องในพื้นที่ที่มีมาอย่างยาวนาน เพราะฉะนั้น จึงต้องใช้แนวทางการพูดคุยเจรจาสันติภาพ รัฐบาลจะให้ความเสมอภาค ความยุติธรรมแก่คนทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ความขัดแย้งได้เนื่องจากขาดการทำงานแบบบูรณาการ อันเป็นการแสดงให้กลุ่มผู้เห็นต่างหรือประชาชนทั่วไปยอมรับในตัวรัฐบาลว่าเป็นรัฐบาลที่มีความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง พร้อมทั้งใช้เทคนิคการให้ความหวังว่ารัฐบาลจะเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ และส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องศาสนาของภาคใต้ให้มากขึ้น

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“แต่การแก้ปัญหาภาคใต้นั้น ต้องมาทำความเข้าใจในเรื่องของปัญหาในพื้นที่ก่อน แล้วก็มาแก้ที่ต้นทางว่าเราจะพยายามทำอะไร ทั้งในส่วนของการลดความรุนแรง แล้วก็ขณะเดียวกันเราก็ต้องไปเสริมสร้างในเรื่องของเศรษฐกิจหรือการเข้าใจในเรื่องของศาสนาหรืออะไรต่างๆ ในส่วนของภาคใต้มากขึ้นนะคะ อันนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ส่วนสุดท้ายสำหรับผู้ที่อยู่เสียบิดามารดารัฐบาลก็มีนโยบายที่จะเยียวยาใน เรื่องของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แน่นอนค่ะ...ไม่ว่าจะอยู่จังหวัดไหนเราต้องเท่าเทียมกันนะคะ...ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกันเช่นกันค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

3) การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม

แน่นอนว่าบริบทการเมืองในแต่และรัฐมักจะมีปัญหาเก่าที่ตกค้าง ซึ่งกระทบในแง่ความรู้สึก เบื่อหน่ายของประชาชนต่อการเมือง ทั้งนี้ หากรัฐบาลสามารถจัดการปัญหาเหล่านี้ได้ ก็จะเป็นปัจจัย หนุนให้เกิดภาพของการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ นำมาสู่คะแนนนิยมของรัฐบาลได้ โดยปัญหาการ ในการเมืองไทยที่เวลานี้คือความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง ทุกรัฐบาลจึงมีความพยายามที่จะ แก้ไขด้วยการสร้างความสามัคคีปรองดอง ในขณะที่ผู้นำประชาธิปไตยมักเน้นหลักการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อหาทางออก นั่นคือการสร้างภาพที่ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับประชาชนใน การตัดสินใจร่วมกัน นั่นก็คือการสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำประชาธิปไตยใช้การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม ซึ่ง อยู่ภายใต้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ ในการอธิบายและแก้โจทย์เรื่องการสร้างความปรองดอง โดย เน้นย้ำหลักการว่า ปรองดองต้องควบคู่กับคำว่าประชาธิปไตย ภายใต้มาตรฐานเดียวกันตามหลักนิติ ธรรม ที่เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ พร้อมทั้งยังแสดงภาพลักษณ์ว่าต้องใช้ของกลไกสภาฯ หรือ เวทีของสภาผู้แทนราษฎร ที่มีตัวแทนจากภาคประชาชนอยู่แล้วในการดำเนินการ รัฐบาลขอความ ร่วมมือจากทุกฝ่ายที่สามารถเสนอความเห็นต่างๆ เข้ามาได้ เพื่อร่วมกันถกเถียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาแนวทางสร้างความปรองดองด้วย เหล่านี้ หมายถึงการที่รัฐบาล พยายามสร้างการรับรู้แก่ผู้รับสารให้เห็นว่ารัฐบาลมีหลักการปรองดองที่เป็นสากล รับฟังข้อเสนอจาก ทุกฝ่าย

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

“คงต้องขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะเปิดใจ หันหน้ามาพูดคุยกัน หรือสามารถเสนอ ความเห็นต่างๆ เข้ามา เพื่อร่วมกันถกเถียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการอยู่ ภายใต้กรอบของประชาธิปไตย และกฎหมาย ให้ประเทศเกิดความสงบสุขและร่วมกัน เดินไปข้างหน้า สร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศชาติ ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

เป็นเรื่องการเมืองก็ต้องใช้กลไกทางการเมืองมาแก้ไข” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“หลักของการปรองดองคือทำอะไรให้เขาเรียกว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมนะคะ แล้วก็ให้ความเสมอภาคกับทุกคนแล้วที่สำคัญก็ต้องเป็นไปตามเรียกว่า "กฏนิติรัฐ" ที่ภายใต้ความยุติธรรมกับทุกคนแล้วก็เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศนั้น ดิฉันยึดคำนี้ก่อน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ในเรื่องปรองดองก็ได้เข้าสู่สภา ก็น่าจะปล่อยให้เป็นที่ของกลไกสภา เพราะว่าสภาเองก็มีตัวแทนที่มาจากภาคประชาชนอยู่ ก็จะสามารถที่จะคุยกันได้ว่าวิธีการหรือแนวทางอย่างไร” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

5.3.3 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ

เนื่องจากที่มาของอำนาจมาจากการยึดอำนาจการปกครอง หรือไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ฉะนั้นในภาพรวมแล้ว กลยุทธ์หลักในการรักษาอำนาจเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยไม่ฟังเสียงประชาชน ผู้นำอำนาจนิยมจึงใช้กลยุทธ์การข่มขู่บังคับฯ จัดการฝ่ายเห็นต่าง ไม่อนุญาตให้มีการเรียกร้องรวมถึงการตรวจสอบ เนื่องจากการเข้ามามีอำนาจของรัฐบาลอำนาจนิยมตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า มีเจตนาที่ดีเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติเอาไว้ จึงจำเป็นต้องยุติการใช้เสรีภาพชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ระหว่างการอยู่ในตำแหน่งย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นแรงต้านทานทางการเมืองไม่น้อย เพราะต้องต่อสู้กับกลุ่มการเมืองทั้งที่รัฐบาลอำนาจนิยมไปยึดอำนาจมา และกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่เสียผลประโยชน์ รวมถึงแรงเสียดทานจากนานาชาติ จากการศึกษาจึงพบว่า ผู้นำอำนาจนิยมใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบข่มขู่บังคับเพื่อรักษาอำนาจ ซึ่งทั้งหมดเป็นไปท่ามกลางการมีกฎหมายพิเศษอยู่ในมือ ดังนี้

- 1) การสื่อสารเชิงกดดันเสียงประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน

ทั้งกรณีเผชิญกับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง สินค้าเกษตรตกต่ำ หรือสภาวะสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพง เศรษฐกิจตกต่ำ ผู้นำอำนาจนิยมจะนิยามว่าเป็นความเดือดร้อนส่วนตัวตน โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเหล่านี้มาที่หลังเรื่องผลประโยชน์ของชาติ จึงผลักภาระว่าประชาชนจะต้องหัดพึ่งตัวเองเสียก่อน เนื่องจากปัญหาของการยังมีหลายเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไข

โดยเฉพาะการฟื้นฟูความเสียหายทางการคลัง รัฐจึงไม่สนับสนุนการใช้งบประมาณไปกับปัญหาเหล่านี้

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำอำนาจนิยมมักให้ประชาชนยอมรับสภาพและรู้จักโทษตนเอง เช่น กรณีภัยแล้ง ที่พลเอกประยุทธ์มักจะเน้นย้ำคือการให้ประชาชนยอมรับสภาพปัญหาให้ได้ และหาทางช่วยเหลือตัวเองในเบื้องต้น อย่าหวังพึ่งพารัฐบาลเพียงอย่างเดียว เพราะบางครั้งปัญหาก็มาจากประชาชนที่ตัดไม้ทำลายป่าเอง ในกรณีการแก้ปัญหาสินค้าเกษตรตกต่ำ ก็มักออกคำสั่งหรือชู้บังคับให้ยอมรับ อย่างการยืนยันว่ารัฐบาลไม่สามารถมีนโยบายอุดหนุนเกษตรกรได้ เนื่องจากเป็นไปตามกลไกตลาดเสรี ซึ่งพ่อค้าคนกลาง และเกษตรกรต้องช่วยกันและปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ ขณะที่ตัวอย่างการจัดการปัญหาเรื่องของแพงและเศรษฐกิจย่ำแย่ของผู้นำอำนาจนิยม มักไม่ยอมออกนโยบายเพื่ออุดหนุน ช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ที่เข้าข่ายลักษณะการบิดเบือนกลไกตลาดโดยเด็ดขาด มีการเรียกร้องให้ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการ พ่อค้าคนกลาง ยอมรับสภาพ ปรับตัวและช่วยเหลือตัวเองไปก่อน พร้อมทั้งออกกฎหมายควบคุมมิให้มีการกักตุนสินค้า ส่วนความเดือดร้อนของประชาชนพบการใช้คำว่า “ของแพงก็อย่าไปซื้อ รอให้เศรษฐกิจดีขึ้น” ให้ประชาชนเตรียมตัวเตรียมใจ

ตัวอย่างการใช้การสื่อสารเชิงกตเสียดประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“ณ วันนี้ก็เห็นเรียกร้องน้ำ สำหรับปลูกข้าวในพื้นที่ที่ห้ามปลูก ผมก็ไม่รู้ว่าจะเอาน้ำที่ไหน ก็เรียกร้องให้กรมชลประทานเปิดน้ำเพื่อจะมาเลี้ยงข้าว แล้วบอกว่าไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะทำอาชีพอื่นไม่เป็น ก็ต้องไปหาเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้าราชการ คุณย่ดำรงธรรมก็ได้ ไปบอกว่าไม่มีรายได้จะทำอะไร ผมคิดว่าเขาคงไม่ไปทรมาน ให้ไปใช้แรงงานจนมากมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ก็ต้องช่วยตัวเองบ้าง เงินทองก็รัฐสนับสนุนบ้าง สร้างอำนาจความสะดวกหาโอกาสให้อะไรให้ ต่างประเทศเขาไปโน่นแล้ว เรายังมานั่งต้องช่วยเหลือค่าการเกษตร” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“และอย่าเรียกร้องอะไรจนมากมาย จนเกินข้อเท็จจริง เป็นไปไม่ได้ ให้ความเป็นธรรมกับอาชีพอื่น ๆ เขาด้วย รัฐบาลก็มีหน้าที่ต้องดูแลเขาเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าดูแลเฉพาะเสียงส่วนใหญ่” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ทำของใช้ที่จำเป็นแจกจ่ายชุมชนลดค่าใช้จ่าย ช่วงนี้เงินไม่ค่อยเข้าเฟิ่งซื้อของข้างนอกเลยแพง เรานำมาทำอะไรที่จำเป็นต้องใช้ตะกร้า กระเป๋าก็ทำไปก่อน พอวันหน้าดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้นค่อยไปซื้อแพง ๆ นี่เขาเรียกว่ามีภูมิคุ้มกันต้องเข้าใจ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

2) การสื่อสารเชิงปราชญ์การชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักชาติ

ในกรณีการชุมนุมประท้วง ผู้นำอำนาจนิยมจะใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบขู่บังคับให้เป็นไปในทางที่รัฐต้องการ อย่างการใช้กฎหมายความมั่นคงเข้าจัดการ ซึ่งเป็นการสื่อสารเชิงห้ามปรามการชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักชาติ มีการอ้างกฎหมายความมั่นคงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในช่วงเปลี่ยนผ่าน หรือมีการใช้ลักษณะการสั่งการอย่างเด็ดขาดในการห้ามต่อต้าน ห้ามประท้วงจำนวนมาก หากฝ่าฝืนจะถูกดำเนินการตามกฎหมายพิเศษ สำหรับผู้ที่ไม่เชื่อฟังจะถือว่าไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดอง ไม่เคารพกติกา ทั้งนี้ กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย เพื่อความสงบเรียบร้อย โดยการใช้หลักการสื่อสารเช่นนี้ก็เป็นผลมาจากการไม่จำเป็นต้องใส่ใจเสียงเรียกร้องหรือฐานเสียงเหมือนพรรคการเมือง รวมทั้งที่ต้องเข้มงวดเช่นนี้เพื่อความสะดวกในการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลเผด็จระหว่งอยู่ในอำนาจ

ตัวอย่างการใช้การสื่อสารเชิงปราชญ์การชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักชาติของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“กรุณาอย่าเรียกร้องอะไรกันมากนัก ในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งโดยใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งจะต้องร่างขึ้นมาใหม่ ในระยะที่ 2 นี้ ให้ทันเวลาเพื่อจะนำไปสู่การเลือกตั้งประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ และเกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม ตามที่ทุกคนทุกฝ่ายต้องการ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“การประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองหรือต่อต้าน คสช. เกิน 5 คนนั้น มีความจำเป็นเนื่องจากช่วงนี้ เป็นระยะเริ่มแรกของการปฏิบัติงาน คสช. ต้องการให้เกิดความสงบสุข และปลอดภัยอย่างแท้จริงโดยทันที” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

3) การสื่อสารเชิงแสดงความชิงชังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ

แม้ผู้นำอำนาจนิยมจะไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และไม่ต้องใส่ใจการกับถูกตรวจสอบ แต่เนื้องด้วยของอ้างของการยึดอำนาจเข้ามาเป็นรัฐบาล ผู้นำอำนาจนิยมจึงจำเป็นต้องแสดงท่าทีที่ชิงชัง เอาจริงเอาจังกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันและเรื่องที่ทำให้ภาพลักษณ์ของรัฐบาลอำนาจนิยมเสียหายอื่นๆ อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดผู้นำอำนาจนิยมก็ไม่ปล่อยให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างเสรี พร้อมการปฏิเสธเสียงแข็ง เนื่องจากได้สร้างการรับรู้ว่าการทุจริต มักเกิดขึ้นในเฉพาะนักการเมืองจากการเลือกตั้งเท่านั้น กล่าวคือ ผู้นำที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น ความผดุงไว้ซึ่งการตรวจสอบจึงไม่มี

ในยุครัฐบาลอำนาจนิยม มักจะพบกรณี เรื่องความคลุมเครือของประเด็นการจัดซื้ออาหารทางการแพทย์ ปัญหาความโปร่งใสในการแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ที่จากการศึกษาพบว่าผู้นำแบบอำนาจนิยมจะปฏิเสธเสียงแข็งว่าไม่มีเรื่องการทุจริต เป็นเรื่องของการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนข้อมูล เป็นการกระทำเพื่อโจมตีรัฐบาลอำนาจนิยม

ตัวอย่าง การใช้การสื่อสารเชิงแสดงความชิงชังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“ส่วนผู้ที่คอยทุจริตเหล่านั้น ผมก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมยังมีข่าวจ้องจะทำความผิดตลอดเวลา นัดกันจะเป็นกลุ่มประโยชน์แอบอ้าง คสช. อ้างรัฐบาล อ้างความใกล้ชิดมีคนโน้นคนนี้มาตลอด สังคมต้องช่วยกันเฝ้าระวัง ทำให้เห็นว่าการทุจริตเหล่านั้นเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ไม่อย่างนั้นรัฐบาลก็จะทำอะไรไม่ได้อีก จะเริ่มโครงการอะไรใหม่ ๆ ก็เริ่มโจมตีกันไปอีกแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 ตุลาคม 2557)

“เพราะฉะนั้นสังคมอย่าเพิ่งไปตัดสินเลยว่าจะไปล็อกสเปกหรืออะไรก็แล้วแต่ ผมขอร้องไม่อย่างนั้นจะวุ่นวายไปหมด ทำงานก็ไม่ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

“อีกเรื่องที่ผมให้ความสำคัญสูงสุดในขณะนี้ ผมซักรำคาญแล้ว คือเรื่องของการทุจริตไม่ทุจริตเหล่านี้ ผมได้หารือกับท่านรัฐมนตรีกับรองนายกรัฐมนตรีทุกท่าน ผมจะดำเนินการอย่างจริงจังในกรณีที่มีการแอบอ้างว่ายังมีการทุจริตในนโยบายอยู่ ก็ผมเป็นนโยบาย ท่านว่าผมไม่ได้ เพราะผมไม่ได้มีเจตนาทุจริตอะไรเลย ไม่เคยต้องการผลประโยชน์ แต่ท่านกล่าวอ้างว่ามีการทุจริตเชิงนโยบาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

4) การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์

ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาลอำนาจนิยม สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยช่วยให้รักษาอำนาจไว้ได้คือการใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อประคองสถานการณ์และจัดการปัญหาต่างๆ ตั้งแต่ช่วงการเข้ามามีอำนาจใหม่ๆ จนถึงระหว่างการดำเนินนโยบาย การสื่อสารในเชิงชี้ความจำเป็นในการใช้กฎหมายพิเศษ จึงช่วยเป็นแรงหนุนให้การสื่อสารด้านอื่นๆ เป็นไปได้ง่าย ทั้งการลดเสียงของความเดือดร้อนของประชาชน การห้ามปรามการชุมนุมประท้วง และการไม่ยอมรับการตรวจสอบเรื่องทุจริต

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำอำนาจนิยม ใช้กลยุทธ์แบบขมขู่บังคับ ผ่านการสื่อสารในเชิงชี้ความจำเป็นในการใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์ของชาติที่อยู่ในห้วงของความวุ่นวายอันเป็นผลมาจากการใช้เสรีภาพมากเกินไป อย่างกรณีการใช้กฎอัยการศึก และมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2557 ที่ผู้นำแบบอำนาจนิยมอธิบายว่า เป็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถหยุดความรุนแรงได้ทันที เพราะกฎหมายปกติปัจจุบันไม่สามารถยุติความขัดแย้ง ความรุนแรงได้ รวมทั้งเพื่อให้การบริหารราชการมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรา 44 เพื่ออำนวยความสะดวกให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม นโยบายของการใช้อำนาจพิเศษเหล่านี้คือการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ผู้นำเพียงคนเดียว และบ่งชี้ลักษณะการสั่งการจากบนลงล่าง

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“ไม่ใช่ นำมาตรา 44 มาปราบโกง นำกฎหมายปกติมาปราบโกง แต่ นำมาตรา 44 มาอำนวยความสะดวกเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว สะดวก เจ้าหน้าที่ไม่อึดอัด ยอมรับสภาพกันบ้าง ตอนทำความผิดไม่เห็นรับเลย ไม่เห็นคิดเลย อย่าให้เป็นข่าวโครมครามกันนักเลย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“อย่ากดดันผม เจ้าหน้าที่กดดันอยู่แล้ว เพราะผมกดดันเขาให้ทำ ให้ทำ ให้เร็ว ให้ทัน พอท่านมากกดดันผมมาก ๆ ผมก็กดดันทับเข้าไปอีก แล้วงานก็เยอะ ต้องใช้เวลา เห็นใจกันบ้าง มาตรา 44 อย่าไปกังวลมากนักเลย สนใจอยู่นั่น พอเลิกกฎอัยการศึก ก็ มาตรา 44 อีกแล้ว จากมาตรา 44 จะไปอะไรอีก รู้สึกไม่ไว้ใจกันเลย ที่ทำผิดทำถูกมากมาย ก็รับไว้ใจกันมาหลายปีแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

5.3.4 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ

นอกจากผู้นำแบบอำนาจนิยมจะใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งเพื่อจัดการภารกิจให้ไปสู่เป้าหมายบางประการแล้ว สิ่งที่ควบคู่กันคือแผนงานที่คงไว้ซึ่งโครงสร้างทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยมที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจน้อยหรือมีส่วนร่วมน้อยเอาไว้ เหล่านี้ถูกเรียกว่า “การสืบทอดอำนาจ” ที่มีแฝงอยู่ในคำว่า “ปฏิรูป” อย่างไรก็ตามแม้ผู้นำอำนาจนิยมจะไม่ต้องเอาใจภูานเสียง แต่ยังคงจำเป็นต้องได้รับความนิยมนิยมความชื่นชมจากประชาชนอย่างน้อยก็มีผลงานในการพัฒนาประเทศ ก็เพื่อให้รัฐบาลประชาธิปไตยถูกเปรียบเทียบกับ จนคนส่วนใหญ่อยากอยู่ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมต่อไป และพยายามสื่อว่าสามารถทำได้ดีกว่ารัฐบาลประชาธิปไตยที่มีความล่าช้าในการตัดสินใจ จัดการปัญหาไม่เด็ดขาดและยังเต็มไปด้วยเรื่องผลประโยชน์ จากการศึกษาจึงพบว่าผู้นำอำนาจนิยมใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบข่มขู่บังคับเพื่อการสืบทอดอำนาจดังนี้

1) การสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการโดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม

นับเป็นกลยุทธ์แบบข่มขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการของผู้นำอำนาจนิยม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กรณีพลเอกประยุทธ์ มีการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญ และออกกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีการผลักดันโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง โครงการบริหารจัดการน้ำ การจัดระเบียบสังคม การจัดการพลังงาน โรงไฟฟ้าถ่านหินและโครงการประชารัฐ รวมอยู่ด้วย ซึ่งโดยภาพรวมมีการอธิบายที่มาของปัญหา โดยแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาในอดีต ที่ไม่สามารถแก้ด้วยระบอบปกติ พร้อมทั้งพบการใช้กลยุทธ์เปรียบเทียบเชิงข่มขู่ว่าหากไม่ยอมทำตาม จะทำให้เกิดผลเสียตามมา แล้วประเทศก็จะกลับสู่วงจรเดิม จึงเป็นที่มาของการผลักดันกฎหมาย และโครงการต่าง ๆ ในหลายด้านซึ่งต่างอ้างถึงความจำเป็นเร่งด่วนทั้งสิ้น อีกทั้งบังคับให้ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกับรัฐบาลในการทำงาน อย่างมองเฉพาะประชาธิปไตยอย่างเดียว หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว

ทั้งนี้มักพบการสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการ โดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม ในลักษณะต่อไปนี้

1.1) การชี้เป้าการปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ปัญหาเดิมๆ

ผู้นำอำนาจนิยมจะเน้นถึงความจำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิรูป และเพื่อเปิดทางให้สามารถแก้ปัญหาที่ติดขัดในภาวะปกติ ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญของแผนงานของ

รัฐบาล อย่างการร่างรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมาย การจัดระเบียบสังคมด้านต่างๆ พร้อมทั้ง ย้ำว่าเนื้อหาในกฎหมายเหล่านั้นจะแก้ปัญหาเก่าที่สะสมค้างคามานาน ทั้งเรื่องการทุจริต คอร์รัปชัน การฝ่าฝืนกฎหมายจนติดเป็นนิสัยของประชาชน และแก้ปัญหานักการเมือง ภายใต้อากาศที่ไม่ให้ประชาชนมีความขัดแย้ง ที่สำคัญคือการวางกรอบการพัฒนา ประเทศในมุมมองของผู้นำอำนาจนิยม

ตัวอย่าง การชี้เป้าการปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ปัญหาเดิมๆ ของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

“เพราะฉะนั้นวันนี้เราต้องหารัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับประเทศไทยของเราให้ได้ ขอความร่วมมือด้วยจากทั้ง คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ (สนช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) คงเข้าใจกันดีแล้ว ประเด็น สำคัญคือ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคณะทำงานใด ๆ ก็แล้วแต่ไม่ว่าจะเป็นประชาชนต้องมอง กลับมาที่ปัญหาของบ้านเรา โจทย์ของบ้านเราว่ามีอะไรบ้างแล้วเกิดจากปัจจัยภายใน ภายนอกอย่างไร” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“เมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้วก็เรียกร้องกับรัฐบาล เรียกร้องความต้องการจากรัฐบาลจนไม่มี ความเพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอ รัฐบาลก็ต้องมาดูแลเป็นพิเศษ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวมีปัญหา การบริหารราชการ ไขว้ไหม คนอื่นก็ไม่ต้องได้ นี่แหละคือปัญหาของประชาธิปไตยไทย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

- 1.2) การมุ่งเน้นความยั่งยืนของชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่การ เรียกร้องจากรัฐ

เป็นความพยายามเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน จากที่ในระบอบ ประชาธิปไตยมักจะมีการเรียกร้องนโยบายต่างๆเพื่อตอบสนองและเยียวยาความเดือดร้อน ประชาชนผู้เป็นฐานเสียง แต่ในระบอบอำนาจนิยมเมื่อไม่ได้ให้ความสำคัญกับฐานเสียงจึงไม่ เน้นการออกนโยบายประชานิยม แต่กลับเรียกร้องให้ประชาชนพึ่งพาตนเองเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างบรรยากาศความสงบเรียบร้อย หรือการใช้คำว่า “เพื่อความยั่งยืน” อย่างกรณีการ ออกนโยบาย “ประชารัฐ” ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ตัวอย่างการมุ่งเน้นความยั่งยืนของชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่การเรียกร้องจากรัฐ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“วันนี้ร่วมมือกับทุกภาคเอกชนไปด้วยในลักษณะประชารัฐ เพราะฉะนั้นต้องทำใหม่ คิดใหม่ ทำใหม่ อย่าทำแบบเดิม ถ้าทำแบบเดิมก็แบบเหมือนเดิม ก็ไม่สำเร็จ ไม่แข็งแรง ไม่มีอนาคต ประชาชนก็ยังช่วยตัวเองไม่ได้เหมือนเดิม เหมือนเราเลี้ยงไม่ให้เขาโต วันนี้ต้องให้ประชาชน เขาโตเร็ว ๆ ไม่ใช่โอบอุ้มดูแลกันไปตลอดวันหน้าเราจะโตไม่ทันเขา เราต้องสร้างการเติบโต จากภายใน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 ธันวาคม 2558)

1.3) การชี้ข้อดีของประชาพิจารณ์ว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญ

โดยการสื่อสารเช่นนี้ พบในการผลักดันนโยบายด้านโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมขนส่ง รถไฟความเร็วสูง โครงการบริหารจัดการน้ำ การสร้างโรงไฟฟ้า ซึ่งสามารถใช้เป็นข้ออ้างผลงานของรัฐบาลอำนาจนิยม ที่สามารถผลักดันโครงการที่ทำได้ยากในระบบปกเมืองปกติให้เกิดขึ้นได้ง่ายเพราะไม่ต้องฟังเสียงสะท้อนจากประชาชนแล้วยังเน้นให้ข้อมูลด้านเดียว ลักษณะดังกล่าวเป็นหนึ่งในการสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการโดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม ประชาชนในบางพื้นที่ต้องเสียสละเพื่อประเทศชาติ โดยเฉพาะการทำประชาพิจารณ์ ที่ผู้นำอำนาจนิยมมักกล่าวโจมตีว่าทำให้เสียเวลาและเป็นอุปสรรคในการผลักดันโครงการเพื่อประโยชน์ของชาติ

ตัวอย่างการชี้ข้อดีของประชาพิจารณ์ว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“ในเรื่องของการลงทุนภาครัฐแต่ใช้ไม่ได้เพราะว่าติดโน่นติดนี่มากมาย ผมจำเป็นต้องตัดสินใจ ไม่อย่างนั้นก็ไม่ได้งาน ไม่เกิดการจ้าง ไม่เกิดอะไรใหม่ ๆ เลย และก็บอกว่ารัฐบาลบริหารเศรษฐกิจไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมจึงอยากขอเรื่องอะไรที่จะเกิดประโยชน์ขอให้ช่วยกัน อย่าคัดค้านกันเลย มีปัญหาอะไรอยากให้รัฐแก้ปัญหาให้ เราก็แก้ปัญหาให้ แต่ต้องเดินหน้าให้ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“ในเรื่องของการที่จะทำให้ต้องไปทำให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนเขาคงไม่ยอมตรงนี้ แต่ทำอย่างไรเขาจะได้มีน้ำไว้ใช้ เพราะฉะนั้น ประชาชนต้องเข้าใจเราเหมือนกันว่าต้องหาทางออกที่จะทำ

อย่างไร ทำเชื่อมไม่ได้จะทำอย่างไร ทำอย่างอื่นได้ไหม แล้วจะช่วยกันดูแล
อย่างไรในระยะยาว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 พฤศจิกายน
2557)

2) การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ

ธรรมชาติของผู้นำอำนาจนิยมที่ไม่จำเป็นต้องใส่ใจเสียงประชาชน และยังเป็นชนชาย
ขอบซึ่งเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน ยิ่งถูกละเลยมากขึ้นในรัฐบาลอำนาจนิยม อีกทั้ง การที่รัฐ
อำนาจนิยมมักส่งเสริมแนวคิดชาตินิยม อาทิ ความเป็นไทย ศาสนาพุทธ และสถาบัน
พระมหากษัตริย์ แล้วชูขึ้นเป็นอุดมการณ์กระแสหลักเพื่ออ้างความชอบธรรมทางการเมือง ก็
ยิ่งทำให้อุดมการณ์ที่ขัดแย้งกับอุดมการณ์หลักของรัฐถูกปฏิเสธ เนื่องจากบรรยากาศ
การเมืองการปกครองยุคอำนาจนิยม ไม่เอื้อต่อความแตกต่างหลากหลาย

จากการศึกษาในกรณีปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยซึ่งถือเป็นชนชายขอบจึง
พบว่า ผู้นำอำนาจนิยม มักไม่แสดงความเข้าใจหรือเห็นอกเห็นใจผู้คิดต่างจากรัฐ โดยสื่อสาร
ไปยังกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบตรงๆว่า ขอให้หยุดกระทำการ และพบการสื่อสารไปยังประชาชน
ทั่วไปเพื่ออธิบายถึงสาเหตุการส่งกำลังทหารเข้าพื้นที่ว่า จำเป็นต้องทำ เพราะยังไม่มี ความ
สงบ หากภาคใต้สงบเรื่องก็จบ ทหารก็จะถอนกำลังออกมา โดยพลเอกประยุทธ์อธิบายว่า
สาเหตุปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้เกิดจากการเรียกร้องการใช้ความรุนแรงของกลุ่มผู้ก่อ
ความไม่สงบ ส่วนความหวาดระแวงเรื่องเจ้าหน้าที่ทำร้ายผู้บริสุทธิ์นั้น ผู้นำแบบอำนาจนิยม
ยืนยันว่าไม่เป็นความจริง

ตัวอย่าง การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลักและมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ

“แต่ยืนยันว่าไม่ต้องการใช้กฎหมายจริง ๆ แล้วไม่ต้องการใช้ ถ้าท่านเลิกใช้ความรุนแรง
เราก็ใช้กฎหมายปกติ ต้องรีบดำเนินการให้ได้โดยเร็ว การพูดคุยต้องไปคุยกันมาในทุก
มิติทุกกลุ่มด้วย ไม่ใช่คุยกลุ่มนี้อีกกลุ่มหนึ่งไม่เลิกอย่างนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหา
ปัจจุบันมียุทธศาสตร์ชัดเจน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“ฝากไปพวกที่ก่อเหตุต่าง ๆ ขอให้เลิก เรากลับมาเป็นคนไทย ร่วมกันพัฒนาชาติไทย
ด้วยกันดีกว่า เราจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โอกาสของภาคใต้มากมาย” (รายการคืน
ความสุขให้คนในชาติ, 29 เมษายน 2559)

3) การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ

ในด้านนโยบายการปรองดองสมานฉันท์ของรัฐบาลอำนาจนิยม ก็มีความแตกต่างจากรัฐบาลประชาธิปไตย เนื่องจากผู้นำอำนาจนิยมมักเน้นเอาตนเองเป็นศูนย์กลางความคิด โดยการเป็นกรรมการกลางให้แก่ฝ่ายการเมืองที่ขัดแย้ง ยกเว้นตนเองเพราะถือว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง และดูเหมือนว่าจะนำเอาเรื่องการสร้างความปรองดองนี้มาเป็นข้ออ้างในการสืบทอดอำนาจต่อไป ด้วยข้ออ้างในเชิงที่ว่า “หากบ้านเมืองยังไม่สงบก็จะไม่ไปไหน” เพราะสาเหตุของการเข้ามายึดอำนาจของรัฐบาลอำนาจนิยมก็เพราะต้องการให้บ้านเมืองมีความปรองดอง แต่ทว่า นิยามของความปรองดองในมุมมองของผู้นำอำนาจนิยม หมายถึงความสงบเรียบร้อย ไม่เกิดการทะเลาะเบาะแว้งในสังคม หรือแบ่งเป็นฝักฝ่าย การสร้างความปรองดองของผู้นำอำนาจนิยมจึงเป็นไปในเชิงการทำให้ทุกฝ่ายยอมรับกฎเกณฑ์บางประการที่เหมือนเป็นสูตรสำเร็จอยู่แล้วโดยที่รัฐบาลเป็นผู้กำกับทิศทาง ซึ่งตรงกับกลยุทธ์การข่มขู่บังคับหรือควบคุมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

ตัวอย่างการสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

“หัวใจคนไทยของแต่ละคน แต่ละพวกที่ขัดแย้งจะยอมรับในการปรองดองคือ พุดจากกัน เลิกทะเลาะกัน ไม่ใช่ความรุนแรงต่อกัน นั่นแหละปรองดอง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“คลช. ได้มอบหมายให้ กอ.รมน. ดำเนินการโดยเริ่มรวมกลุ่มจากเล็ก มาใหญ่ เพื่อให้ผู้เห็นต่างได้พบปะพูดคุยกันแต่เนิ่นและมีให้เป็นปัญหาต่อไปในระยะที่ 2 รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อเตรียมการสู่การปฏิบัติให้พร้อมในระยะที่ 2 โดยปราศจากความขัดแย้งตั้งแต่บัดนี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

ฉะนั้น ในหัวข้อ 5.3 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร ซึ่งแบ่งการอธิบายกลยุทธ์ออกเป็น 4 หัวข้อคือ 1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ 2.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียงล่วงหน้า 3.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ และ 4.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ เมื่อวิเคราะห์เข้ากับกรอบการศึกษาในมิติการพยายามรักษาอำนาจ และมิติการมองไปในอนาคตเพื่อกลับคืนสู่อำนาจ สามารถสรุปตารางผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 17 สรุปกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

มิติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
การพยายามรักษาอำนาจ	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ
	1.1 .การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน	1.1 การสื่อสารเชิงกตเสียดประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน
	1.2 การสื่อสารเชิงตอบสนองรับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทางการเมือง	1.2 การสื่อสารเชิงปรามการชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักษาดี
	1.3 การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้	1.3 การสื่อสารเชิงแสดงความชิงชังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ
		1.4 การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์

มติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
การมองไปในอนาคต เพื่อหวนคืนอำนาจ	2.กลยุทธ์การสื่อสารของ ผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการ หาเสียงล่วงหน้า	2.กลยุทธ์การสื่อสารของ ผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ
	2.1 การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณสมบัติ	2.1 การสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการโดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม 2.1.1 การซี้เข้าการปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ปัญหาเดิมๆ 2.1.2 การมุ่งเน้นความยั่งยืนของชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่การเรียกร้องจากรัฐ 2.1.3 การซี้ข้อต่อยประชาพิจารณ์ว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญ
	2.2 การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ	2.2 การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ
	2.3 การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม	2.3 การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้วิจัยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารของผู้นำในระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม ผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนในยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายใต้กรอบทฤษฎีการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม และเพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองระหว่างผู้นำในระบอบประชาธิปไตยและผู้นำในระบอบอำนาจนิยม เพื่อตอบคำถามงานวิจัยที่ว่า รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งมีการเข้าสู่อำนาจต่างกัน ใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจและมีการเตรียมการเพื่อกลับคืนสู่อำนาจอย่างไร

โดยงานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดหลักคือ การสื่อสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม อาทิแนวคิดลักษณะหรือสไตล์ผู้นำทางการเมือง และทฤษฎีหน้าที่กลยุทธ์ (strategic function) ของวาทกรรมทางการเมือง ด้วยการศึกษาผ่านตัวอย่างเทปรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนในรอบ 2 ปี และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ในรอบ 2 ปี ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (document research) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากคำถามการวิจัยที่ว่า รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งมีการเข้าสู่อำนาจต่างกัน ใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจและมีความคาดหวังเพื่อกลับคืนสู่อำนาจอย่างไร การศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ภายใต้กรอบแนวคิดความแตกต่างของทฤษฎีการสื่อสารแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยมใน 3 มิติ คือ มิติการเข้าสู่อำนาจ มิติการรักษาอำนาจ และมิติการคาดหวังเพื่อหวนคืนสู่อำนาจ เพื่อมุ่งหาภาพรวมกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมือง ซึ่งทำยที่สุดพบข้อสรุปว่า ผู้นำทางการเมืองที่มีการเข้าสู่อำนาจแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และผู้นำแบบอำนาจนิยมที่มาด้วยวิธีพิเศษ

อย่างการรัฐประหาร ส่งผลให้มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่การใช้คำ ซึ่งสะท้อนธรรมชาติของอำนาจที่ผู้นำทางการเมืองนั้นมีอยู่ ขณะที่การสื่อสารของผู้นำในเชิงเนื้อหาสาระของสาร ทั้งตัวนโยบายและการตอบสนองต่อปัญหา ก็ทำให้ทราบกลยุทธ์การสื่อสาร ในมิติความพยายามรักษาอำนาจและมิติการมองไปในอนาคตเพื่อจะกลับคืนสู่อำนาจ โดยพบว่าผู้นำประชาธิปไตยจะใช้กลยุทธ์สร้างความชอบธรรม ส่วนผู้นำอำนาจนิยมจะใช้กลยุทธ์ข่มขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป นั่นหมายความว่า ตัวอำนาจที่แตกต่างกันนี้เองที่เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารของผู้นำทางการเมืองระหว่างระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม

6.1.1 มิติที่ 1 : การเข้าสู่อำนาจ

การเข้าสู่อำนาจ เป็นหนึ่งในกระบวนการที่ชีวิตระบอบการปกครอง ในที่นี้จึงหมายถึงรูปแบบการปกครองหรือลักษณะผู้นำที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาที่มุ่งตอบโจทย์ในมิติการเข้าสู่อำนาจหรือการขึ้นสู่อำนาจ คือ การศึกษาในบทที่ 4 ลักษณะผู้นำกับการใช้คำ โดยศึกษาผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน ของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ด้วยวิธีการ “นับคำ” ที่เป็นคำเชิงเดียว ซึ่งเป็นคำที่ได้จากการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดความแตกต่างระหว่างการสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยม และเมื่อนำคำเหล่านั้นมาทดสอบก็พบว่านางสาวยิ่งลักษณ์มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย ส่วนพลเอกประยุทธ์มีลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม ขณะเดียวกันก็สามารถสะท้อนกลยุทธ์การสื่อสารได้ว่า ผู้นำประชาธิปไตยซึ่งเข้าสู่อำนาจจากการเลือกตั้งโดยประชาชน และผู้นำแบบอำนาจนิยมซึ่งเข้าสู่อำนาจจากการรัฐประหารจึงไม่สนใจการตอบสนองต่อประชาชนเท่ากับผู้นำแบบแรก ผู้นำทั้งสองแบบจึงมีการใช้คำที่แตกต่างกันตามที่มาของอำนาจ ดังนี้

6.1.1.1 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบข้อสรุปว่า ผู้นำที่มีลักษณะประชาธิปไตย มักมีรูปแบบการใช้คำดังนี้

- 1) ใช้คำที่แสดงการดำเนินการแบบปรึกษาหารือ หมายถึง นิยมใช้การสื่อสารที่แสดงลักษณะการดำเนินการที่อยู่ในรูปแบบการปรึกษาหารือ และการสื่อสารสองฝ่ายระหว่างรัฐบาลและประชาชน (two-way communication) เช่นคำว่า ทหารือ ตอบรับ รับฟัง ร้องเรียน ประสานงาน บูรณาการ ช่วยเหลือ แก้ไข ความเห็น
- 2) ใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็นคณะหรือมติ หมายถึง ความพยายามให้ให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารมีลักษณะของการแบ่งอำนาจ ไม่รวมศูนย์ หรือทำงานเป็นหมู่คณะ มีการตัดสินใจ

และรับผิดชอบร่วมกัน จึงมักสะท้อนผ่านคำสรรพนามบุรุษที่1 แบบพหูพจน์ เช่นคำว่า เรา พวกเรา คณะ รัฐบาล คณะรัฐมนตรี คณะผู้บริหาร

เหตุผลที่ทำให้ผู้นำประชาธิปไตย มีการใช้คำที่แสดงถึงการปรึกษาหารือ และการตัดสินใจเป็นหมู่คณะ ก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของที่มาอำนาจ ที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นนิมิตมหาชน ดังนั้น การดำเนินนโยบายหรือการตัดสินใจ ต้องบ่งบอกว่ามีมติร่วมกัน และไม่เหมาะสมที่จะแสดงออกถึงการตัดสินใจเชิงเดี่ยว เพราะจะทำให้เสียความชอบธรรมที่ผู้นำเหล่านี้อ้างอิงจากระบอบประชาธิปไตย

ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งหรือผู้นำประชาธิปไตย อย่างนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะมักใช้คำประเภท “ตอบรับ” “รับฟัง” “บูรณาการ” “แก้ไข” ที่พยายามสื่อถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามใจประชาชนซึ่งเป็นฐานเสียง และบ่งบอกถึงการติดต่อประสานงานกันหรือหาร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล ขณะที่การใช้คำประเภท “เรา” “พวกเรา” “คณะรัฐบาล” ก็เป็นความพยายามแสดงภาพว่าผู้นำประชาธิปไตยเป็นตัวแทนของหมู่คณะ รวมทั้งหลีกเลี่ยงสรรพนามแทนตนเองที่มีลักษณะเป็นเอกพจน์หรือการตัดสินใจเชิงเดี่ยว จึงเป็นที่มาของการศึกษาที่พบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้คำเรียกแทนตนเองว่า “เรา” มากกว่า “ดิฉัน” อย่างมีนัยสำคัญ

6.1.1.2 กลยุทธ์การใช้คำของผู้นำอำนาจนิยม

ผู้นำที่มีลักษณะอำนาจนิยม มักมีรูปแบบการใช้คำดังนี้

1) ใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยม หมายถึง นิยมใช้คำพูดที่ใช้คนสงบปากสงบคำ มักลงโทษผู้กระทำผิด นิยมใช้มาตรการรุนแรงปราบปรามผู้สร้างความขัดแย้ง และเห็นต่าง รวมถึงให้ความสำคัญกับความมั่นคง มากกว่าสิทธิ เสรีภาพ เช่นคำว่า ปราบปราม จับกุม ปิดกั้น ปลุกฝัง ขัดแย้ง ฝ่าฝืน รุนแรง ความมั่นคง

2) ใช้คำที่แสดงรูปแบบการใช้คำสั่ง หมายถึง การใช้คำมีลักษณะของการกุมอำนาจเหนือปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (controls discussion with followers) นิยมใช้คำสั่ง หรือรูปแบบของการสั่งการแบบบนลงล่าง (downward) และเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) เช่นคำว่า สั่งการ ห้าม ควบคุม รายงาน คำสั่ง

3) ใช้คำที่แสดงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว หมายถึง มีการใช้คำแทนตัวเชิงเดี่ยว สะท้อนการตัดสินใจคนเดียว หรือคนกลุ่มน้อย มักเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือขั้นตอนต่างๆด้วยตัวเอง เช่นคำว่า ผม/ดิฉัน ตน ชื่อเฉพาะกลุ่ม หรือคณะผู้ปกครอง ผู้นำ

เหตุผลหลักที่ทำให้ผู้นำอำนาจนิยมมักคำพูดในเชิงคำสั่ง การใช้อำนาจเชิงเดี่ยว เพราะที่มาของผู้นำประเภทนี้ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน การยึดอำนาจเพื่อขึ้นสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยข้ออ้างต่างๆ เป็นเหตุผลที่ว่าตัวผู้นำไม่จำเป็นต้องทำตามการเรียกร้องของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากตัวผู้นำอำนาจนิยมจะมีความคิดว่า ตัวเขาคือผู้ที่เข้ามาจัดการปัญหาต่างๆให้ถูกต้อง เพราะมติสาธารณะที่เลือกตั้งผู้นำประชาธิปไตยเข้ามา อาจไม่ใช่ความถูกต้องจึงงามเสมอไป

เหล่านี้ทำให้ผู้นำอำนาจนิยม มักใช้คำที่แสดงถึงการตัดสินใจแบบเด็ดขาด เด็ดเดี่ยว และเน้นภาวะความมั่นคง เพราะต้องเติมเต็มจุดบกพร่องของผู้นำประชาธิปไตยที่ตัดสินใจล่าช้าและเต็มไปด้วยความวุ่นวายทางการเมือง จึงเป็นที่มาของการที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้คำประเภท “ความมั่นคง” “ปราบปราม” “จับกุม” “ขัดแย้ง” จำนวนมาก ซึ่งสะท้อนรูปแบบการปกครองแบบอำนาจนิยมที่จะต้องสงบ เรียบร้อย ราบคาบ ไม่มีความขัดแย้งหรือการชุมนุมประท้วง และเน้นความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

ขณะเดียวกันผู้นำแบบอำนาจนิยมก็มักใช้คำในเชิงการใช้คำสั่ง สั่งการแบบบนลงล่าง อย่างคำว่า “สั่งการ” “คำสั่ง” “ห้าม” “ควบคุม” จำนวนมาก ซึ่งก็สะท้อนบรรยากาศการเมืองแบบอำนาจนิยมที่ประชาชนเป็นผู้ที่ต้องถูกปกครอง จึงไม่จำเป็นต้องสนองตอบความต้องการ เสี่ยงสะท้อน หรือต้องนอบน้อมถ่อมตัว เพราะผู้นำอำนาจนิยมไม่ได้เข้าสู่อำนาจจากประชาชน จึงต้องสั่งให้ประชาชนทำตามแนวคิดของผู้มีอำนาจ ซึ่งรวมศูนย์การตัดสินใจเอาไว้คนเดียว

สอดคล้องกับการใช้คำแทนตัว ที่แสดงถึงการใช้อำนาจเชิงเดี่ยว เช่นการเน้นสรรพนามแทนตนว่า “ผม” หรือชื่อคณะรัฐประหาร คือ “คสช.” เพื่อตอกย้ำความสำคัญของตนเองให้ประชาชนได้รับทราบว่า ตนเป็นผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายด้วยตัวเอง ไม่ต้องผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการที่ล่าช้า ไม่ทันการณ์อย่างระบอบประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้นำอำนาจนิยมก็พยายามใช้คำที่สะท้อนการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังที่พบในกรณีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เช่นการใช้คำที่บ่งบอกถึงสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อาทิ “นิติรัฐ นิติธรรม” “ประชาธิปไตย” “เลือกตั้ง” “รัฐธรรมนูญ” ที่มีความถี่ใกล้เคียงกับนางสาวยิ่งลักษณ์มาก ดังนั้น การศึกษาแบบนี้คำซึ่งนิยมใช้

ศึกษากับผู้นำในฝั่งตะวันตก อาจจะไม่เพียงพอต่อการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบในสองระบอบ จึงจำเป็นต้องศึกษาการสื่อสารในรูปประโยคและเนื้อหาสาระที่ผู้นำทางการเมืองได้สื่อสาร ซึ่งเป็นการสนองตอบต่อปัญหา

ทั้งนี้ สามารถสรุปกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำในมิติการเข้าสู่อำนาจ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางสรุปลักษณะผู้นำกับการใช้คำ

มิติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	การใช้คำของผู้นำ ประชาธิปไตย	การใช้คำของผู้นำ อำนาจนิยม
การขึ้นสู่อำนาจ	ใช้คำที่แสดงการดำเนินการ แบบปรึกษาหารือ	ใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการ ปกครองแบบอำนาจนิยม
	ใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็น คณะหรือมติ	ใช้คำที่แสดงรูปแบบการใช้ คำสั่ง
		ใช้คำที่แสดงการใช้อำนาจ เชิงเดี่ยว
	ใช้คำที่สะท้อนการปกครองแบบประชาธิปไตย	

6.1.2 มิติที่ 2 : การพยายามรักษาอำนาจ

จากผลการศึกษาในบทที่ 5 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร (content) ที่ได้สนองตอบต่อปัญหา ผ่านรายการหลักของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อสะท้อนความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้งสองระบอบระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม ในมิติที่การพยายามรักษาอำนาจ

สำหรับมิติการพยายามรักษาอำนาจนั้น คือการที่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเข้าสู่อำนาจแล้ว ย่อมพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งอำนาจไว้ให้นานที่สุด ด้วยวิธีการต่างๆ เพราะตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งมักถูกโจมตีจากคู่แข่งทางการเมือง การชุมนุมประท้วง การตรวจสอบ หรือการถอดถอน ผู้นำรัฐบาลจึงต้องใช้กลยุทธ์การสื่อสารช่วยประคับประคองตำแหน่งหรือรักษาเสถียรภาพทางอำนาจด้วย

ทั้งนี้ จากการศึกษาที่พบว่า “ผู้นำแบบประชาธิปไตย” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ขณะที่ “ผู้นำแบบอำนาจนิยม” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ กล่าวคือ

กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม/การทำให้ชอบธรรมและการทำให้ไม่ชอบธรรม (legitimization and delegitimization) หมายถึง การทำให้ผู้ฟังยอมรับสิ่งที่ผู้พูดนำเสนอ สถานภาพและภาพลักษณ์ของผู้พูดที่นำเสนอผ่านบุคคลที่สาม เช่น สื่อมวลชน รวมถึงทัศนคติของผู้ฟังที่มีต่อผู้พูด ล้วนมีอิทธิพลต่อการยอมรับในตัวผู้พูด การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งเป็นนักการเมือง ได้แก่ การอ้างถึงความต้องการของประชาชน หลักการหรืออุดมการณ์ทั่วไป การแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี และการโอ้อวดผลงาน เป็นต้น

ขณะที่กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ/การบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (coercion) หมายถึง การใช้อำนาจเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมบุคคลอื่น วาทกรรมที่จัดอยู่ในประเภทของการบังคับที่อยู่ในรูปแบบชัดเจน เช่น การใช้คำสั่ง กฎหมาย บทบัญญัติ และรูปแบบที่ไม่ค่อยชัดเจน มีความลึกซึ้งกว่า เช่น การจัดระเบียบวาระของนักการเมือง การเลือกหัวข้อในการสนทนา การวางจุดยืนของตนเองและคนอื่นในประเด็นความสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ การสร้างความจริงขึ้นมาบางอย่าง และทำให้คนฟังต้องยอมรับเพื่อจะดำเนินการพูดหรือเขียนต่อไปได้ เป็นต้น

ฉะนั้น เมื่อทราบกลยุทธ์หลักของผู้นำทางการเมือง เมื่อเผชิญกับปัญหาและการดำเนินนโยบาย จึงสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำที่ใช้ในการรักษาอำนาจระหว่างดำรงตำแหน่งได้ว่า

6.1.2.1 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ

ในภาพรวมกลยุทธ์หลักของผู้นำแบบประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ให้ครบวาระ คือ การอ้างความชอบธรรมจากระบอบประชาธิปไตยในแง่ที่มาของอำนาจ ทั้งเรื่องความต้องการของประชาชน ผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนและการกระตือรือร้นเพื่อสนองประชาชน ในการกลมเกลอโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นชอบกับการดำเนินนโยบายต่างๆ พร้อมทั้งตอบโต้ข้อโจมตีทางการเมือง เนื่องจากประชาชนเป็นแหล่งที่มาของอำนาจของรัฐบาล หากไม่ให้ความสำคัญก็จะไม่มีแรงสนับสนุนให้สามารถบริหารงานต่อไปได้ ซึ่งจากการศึกษาพบกลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ดังนี้

- 1) การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน
- 2) การสื่อสารเชิงตอบสนอง รับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทางการเมือง

- 3) การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้ เพื่อชี้แจงตอบโต้การโจมตีทางการเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย

6.1.2.2 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ

เนื่องจากที่มาของอำนาจมาจากการยึดอำนาจการปกครอง หรือไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ฉะนั้นในภาพรวมแล้ว กลยุทธ์หลักในการรักษาอำนาจอำนาจนิยมเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยไม่ฟังเสียงประชาชน ผู้นำอำนาจนิยมจึงใช้กลยุทธ์การข่มขู่บังคับฯ จัดการฝ่ายเห็นต่าง ไม่อนุญาตให้มีการเรียกร้อยรวมถึงการตรวจสอบ เนื่องจากการเข้ามามีอำนาจของรัฐบาลอำนาจนิยมตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า มีเจตนาที่ดีเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติเอาไว้ จึงจำเป็นต้องยุติการใช้เสรีภาพชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ระหว่างการอยู่ในตำแหน่งย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นแรงต้านทานทางการเมืองไม่น้อย เพราะต้องต่อสู้กับกลุ่มการเมืองทั้งที่รัฐบาลอำนาจนิยมไปยึดอำนาจมา และกลุ่มการเมืองภาคประชาชนที่เสียผลประโยชน์ รวมถึงแรงเสียดทานจากนานาชาติ จากการศึกษา จึงพบว่าผู้นำแบบอำนาจนิยมใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบข่มขู่บังคับเพื่อรักษาอำนาจ ซึ่งทั้งหมดเป็นไปท่ามกลางการมีกฎหมายพิเศษอยู่ในมือ ดังนี้

- 1) การสื่อสารเชิงกดดันเสียงประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน
- 2) การสื่อสารเชิงปรามการชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักชาติ
- 3) การสื่อสารเชิงแสดงความซิงซังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ
- 4) การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์

6.1.3 มิติที่ 3 : การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจ

สำหรับมิติที่ 3 การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจ ก็เช่นเดียวกับมิติการพยายามรักษาอำนาจ ที่ได้จากผลการศึกษาในบทที่ 5 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์รูปแบบและกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร (content) ที่ได้สนองตอบต่อปัญหา ผ่านรายการหลักของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อสะท้อนความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำทั้งสองระบอบระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม

สำหรับการมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจนั้น เป็นการปูทางเพื่อจะกลับมาใช้อำนาจหรือดำรงตำแหน่งอีกครั้ง โดยหากเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยก็คือการดำเนินนโยบายเพื่อหาเสียง เอาใจประชาชนหวังชนะการเลือกตั้ง ส่วนรัฐบาลอำนาจนิยมก็คือการออกแบบสถาบันทางการเมืองหรือวางแผนเพื่อสืบทอดอำนาจ-อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยมต่อไป แม้จะมีการเลือกตั้งหรือมีรัฐธรรมนูญในอนาคต ซึ่งมักอยู่ในรูปแบบของการ “ปฏิรูปการเมือง”

ทั้งนี้ จากการศึกษาที่พบว่า “ผู้นำแบบประชาธิปไตย” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ขณะที่ “ผู้นำแบบอำนาจนิยม” มีความโดดเด่นในการใช้กลยุทธ์การออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำที่ใช้ในการหวนคืนสู่อำนาจหรือสืบทอดอำนาจได้ว่า

6.1.3.1 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการทำเสียงล่วงหน้า

รัฐบาลประชาธิปไตย มักสร้างนโยบายที่หวังผลต่อเนื่อง อย่างการนำทรัพยากรกระจายสู่ประชาชน การเอาใจประชาชน หรือนโยบายประชานิยม ซึ่งทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองที่เนื้อหาสาระของนโยบาย ดังนั้น การสื่อสารของผู้นำทางการเมืองจึงต้องยกเอาความสำเร็จของนโยบายที่กำลังดำเนินการ และการสร้างความคาดหวังว่า นโยบายเหล่านี้จะสร้างประโยชน์แก่ตัวประชาชน ผู้เป็นฐานเสียงได้อย่างไร อย่างไรก็ตามยังพบว่านอกจากนโยบายด้านเศรษฐกิจแล้ว ผู้นำประชาธิปไตยยังพยายามเอาใจฐานเสียงทุกกลุ่มอย่างชนชายขอบหรือคนกลุ่มน้อยที่ทั้งประเทศหรือทั่วโลกให้ความสนใจ อย่างปัญหาทางภาคใต้ของไทย พร้อมเน้นย้ำความพยายามแก้ปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึกของประชาชนซึ่งเป็นปัญหาตักค้ำและยังแก้ไขได้ยาก อย่างการสร้างความปลอดภัย เพื่อเป็นตัวหนุนส่ง เต็มเต็มให้ชนะในสนามการเลือกตั้งด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบกลยุทธ์การอ้างความชอบธรรมฯ ดังนี้

- 1) การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณสมบัติ
- 2) การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ
- 3) การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม

6.1.3.2 กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการสืบทอดอำนาจ

นอกจากผู้นำอำนาจนิยมจะใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งเพื่อจัดการภารกิจให้ไปสู่เป้าหมายบางประการแล้ว สิ่งที่ควบคู่กันคือแผนงานที่คงไว้ซึ่งโครงสร้างทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยมที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจน้อยหรือมีส่วนร่วมน้อยเอาไว้ เหล่านี้ถูกเรียกว่า “การสืบทอดอำนาจ” ที่มักแฝงอยู่ในคำว่า “ปฏิรูป”

อย่างไรก็ตามแม้ผู้นำอำนาจนิยมจะไม่ต้องการเอาใจภูฐานเสียง แต่ยังคงจำเป็นที่จะต้องได้รับความนิยมนิยม ความชื่นชมจากประชาชนว่าอย่างน้อยก็มีผลงานในการพัฒนาประเทศ ก็เพื่อให้รัฐบาลประชาธิปไตย ถูกเปรียบเทียบ จนคนส่วนใหญ่อยากอยู่ภายใต้ระบอบอำนาจนิยมต่อไป และพยายามสื่อว่าสามารถ ทำได้ดีกว่ารัฐบาลประชาธิปไตยที่มีความล่าช้าในการตัดสินใจ จัดการปัญหาไม่เด็ดขาดและยังเต็มไปด้วย เรื่องผลประโยชน์ จากการศึกษาจึงพบว่าผู้นำแบบอำนาจนิยมใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบข่มขู่ บังคับเพื่อการสืบทอดอำนาจดังนี้

- 1) การสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการโดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม อาทิ การซื้อไปการปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ปัญหาเดิมๆ, การมุ่งเน้นความ ยั่งยืนของชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่การเรียกร้องจากรัฐ, การซื้อข้อย่อย ประชาพิจารณ์ว่าคือตัวถ่วงความเจริญ
- 2) การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ
- 3) การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาใน **มติที่ 2 การพยายามรักษาอำนาจ** และ **มติที่ 3 การมองไปใน อนาคตเพื่อกลับคืนสู่อำนาจ** ที่สรุปเป็นตารางได้ว่า

ตารางสรุปกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำเชิงเปรียบเทียบเนื้อหาของสาร

มติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
การพยายามรักษาอำนาจ	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ ประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบ วาระ	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ อำนาจนิยมเพื่อการรักษา อำนาจ
	1.1 .การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็น ความเดือดร้อนของประชาชน	1.1 การสื่อสารเชิงกตเสียด ประชาชน ให้เสียสละความ เดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหา เร่งด่วนของชาติก่อน

มติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
การพยายามรักษาอำนาจ	1.2 การสื่อสารเชิงตอบสนอง รับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อน คลายแรงกดดันทางการเมือง	1.2 การสื่อสารเชิงปรามการ ชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อ ความวุ่นวายไม่รักชาติ
	1.3 การสื่อสารเชิงสร้าง ภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้	1.3 การสื่อสารเชิงแสดงความ ชิงชังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ
		1.4 การสื่อสารเชิงชี้ความ จำเป็นในการบังคับใช้กฎหมาย พิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์
การมองไปในอนาคต เพื่อหวนคืนอำนาจ	2.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ ประชาธิปไตยเพื่อการหาเสียง ล่วงหน้า	2.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ อำนาจนิยมเพื่อการสืบทอด อำนาจ
	2.1 การสื่อสารเชิงขายนโยบาย ด้วยการสร้างสาธารณสมบัติ	2.1 การสื่อสารเชิงการกำหนด นโยบายเพื่ออนาคตแบบสั่งการ โดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม 2.1.1 การซื้อเข้าการปฏิรูป ประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ ปัญหาเดิมๆ 2.1.2 การมุ่งเน้นความยั่งยืนของ ชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเอง เป็นหลัก ไม่ใช่การเรียกร้องจาก รัฐ 2.1.3 การซื้อข้อต่อประชาชน พิจารณาว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญ

มิตี	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
การมองไปในอนาคต เพื่อหวนคืนอำนาจ	2.2 การสื่อสารเชิงเห็นใจจนชาย ขอบ	2.2 การสื่อสารเชิงเน้นอัต ลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจจน ชายขอบ
	2.3 การสื่อสารเชิงสร้าง สมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม	2.3 การสื่อสารเชิงสร้าง สมานฉันท์สูตรสำเร็จ

ซึ่งเมื่อนำผลการศึกษาใน **มิตีที่ 1 การขึ้นสู่อำนาจ** ที่วิเคราะห์การใช้คำของผู้หน้าที่แตกต่าง
ระหว่างสองระบอบ มารวมกับตารางข้างต้นที่เป็นการวิเคราะห์ซึ่งจำแนกเนื้อหาออกเป็น **มิตีที่ 2**
การพยายามรักษาอำนาจ และ**มิตีที่ 3 การมองไปในอนาคตเพื่อหวนคืนอำนาจ** จะได้ข้อสรุปของ
งานวิจัยชิ้นนี้ ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยและผู้นำอำนาจนิยมใน 3 มิตี

มิตี	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
	การใช้คำ (word)	
การขึ้นสู่อำนาจ	ใช้คำที่แสดงการดำเนินการ แบบปรึกษาหารือ	ใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการ ปกครองแบบอำนาจนิยม
	ใช้คำที่แสดงการตัดสินใจเป็น คณะ หรือมติ	ใช้คำที่แสดงรูปแบบการใช้ คำสั่ง
		ใช้คำที่แสดงการใช้อำนาจ เชิงเดี่ยว
	ใช้คำที่สะท้อนการปกครองแบบประชาธิปไตย	

มิติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
การพยายามรักษาอำนาจ	การใช้สาร (message)	
	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ	กลยุทธ์ขู่บังคับให้ยอมรับ
	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำประชาธิปไตยเพื่อการอยู่ครบวาระ	1.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำอำนาจนิยมเพื่อการรักษาอำนาจ
	1.1 .การสื่อสารเชิงกระตือรือร้น เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชน	1.1 การสื่อสารเชิงกตเสียดประชาชน ให้เสียสละความเดือดร้อนส่วนตัวเพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนของชาติก่อน
	1.2 การสื่อสารเชิงตอบสนองรับฟังข้อเรียกร้อง เพื่อผ่อนคลายแรงกดดันทางการเมือง	1.2 การสื่อสารเชิงปรามการชุมนุมประท้วง ว่าเป็นการก่อความวุ่นวายไม่รักชาติ
	1.3 การสื่อสารเชิงสร้างภาพลักษณ์การถูกตรวจสอบได้	1.3 การสื่อสารเชิงแสดงความซิงซังเอาจริงกับการปราบโกง แต่ไม่ยอมรับการตรวจสอบ
		1.4 การสื่อสารเชิงชี้ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อรักษาสถานการณ์

มติ	กลยุทธ์การสื่อสาร	
	ผู้นำประชาธิปไตย	ผู้นำอำนาจนิยม
การมองไปในอนาคต เพื่อหวนคืนอำนาจ	การใช้สาร (message)	
	กลยุทธ์ชูปัญหาคับให้ยอมรับ	กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม
	2.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ ประชาธิปไตยเพื่อการหา เสียงล่วงหน้า	2.กลยุทธ์การสื่อสารของผู้นำ อำนาจนิยมเพื่อการสืบทอด อำนาจ
	2.1 การสื่อสารเชิงขายนโยบายด้วยการสร้างสาธารณสมบัติ	2.1 การสื่อสารเชิงการกำหนดนโยบายเพื่ออนาคตแบบสังคมนิยม การโดยอ้างประโยชน์ส่วนรวม 2.1.1 การชี้เป้าการปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้ย้อนกลับสู่ปัญหาเดิมๆ 2.1.2 การมุ่งเน้นความยั่งยืนของชาติ ประชาชนต้องพึ่งตัวเองเป็นหลัก ไม่ใช่การเรียกร้องจากรัฐ 2.1.3 การชี้ข้อต่อประชาชนพิจารณาว่าเป็นตัวถ่วงความเจริญ
	2.2 การสื่อสารเชิงเห็นใจชนชายขอบ	2.2 การสื่อสารเชิงเน้นอัตลักษณ์หลัก และมักไม่ใส่ใจชนชายขอบ
	2.3 การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์แบบมีส่วนร่วม	2.3 การสื่อสารเชิงสร้างสมานฉันท์สูตรสำเร็จ

จัดทำโดยผู้วิจัย

ดังนั้น เมื่อสรุปในภาพรวมงานวิจัยชิ้นนี้ จึงพบว่า อำนาจทางการเมือง ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม ต่างมีการคิดกลยุทธ์ที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ กล่าวคือ การมีที่มาของอำนาจต่างกัน ย่อมทำให้ผู้นำประชาธิปไตยต้องสื่อสารอย่างระมัดระวัง และต้องเอาใจ, เคารพฐานเสียง และเต็มไปด้วยการอ้างความชอบธรรมในนโยบายเพื่อตอบสนองมติมหาชน ซึ่งเป็นการประคองสถานะรัฐบาลให้อยู่ครบวาระและหวังชนะการเลือกตั้งอีกครั้ง หรืออีกนัยหนึ่งคือการที่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้ง ก็จะทำให้ผู้นำคนนั้นสื่อสารแบบประชาธิปไตย ขณะที่ผู้นำอำนาจนิยมเต็มไปด้วยการสื่อสารแบบบังคับ, ข่มขู่, สั่งการ ให้ประชาชนทำตาม เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเคารพเสียงประชาชน โดยอาการบังคับ, ข่มขู่, สั่งการที่ว่ำนั้น ก็เพื่อผลประโยชน์ของชาติโดยเฉพาะด้านความมั่นคง และวางรากฐานที่อ้างว่าเป็นการแก้ปัญหาในอดีตเอาไว้

6.2 วิเคราะห์ผลการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้บรรลุเป้าหมายของการนำเอากรอบคิดและทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองมาทดสอบในสนามจริง นั่นคือ การทดสอบในบริบทการเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า ในยุคประชาธิปไตย การสื่อสารจะเป็นไปอย่างเสรี คำนึงถึงสาธารณสมบัติและปกป้องสิทธิเสรีภาพประชาชนเป็นสำคัญ มากกว่ายุคอำนาจนิยมที่เต็มไปด้วยการควบคุมบังคับ และอ้างว่าทำทุกอย่างเพื่อขับเคลื่อนประเทศโดยเน้นย้ำว่าเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่ต้องเสียสละ

ด้วยความชอบธรรมและที่มาของอำนาจทั้งสองระบอบที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อนำสารส่งไปยังผู้รับสารที่แตกต่างกันอีกด้วย

6.2.1 การสื่อสารในระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม

ในยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำรัฐบาล ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งหรือรัฐบาลประชาธิปไตย ท่วงทำนองของการสื่อสารย่อมต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์ ฐานเสียง และคะแนนนิยม เพราะหากทำไม่ถูกใจประชาชน ก็ยากที่จะชนะการเลือกตั้งเข้ามาเป็นอำนาจอีกครั้ง การสื่อสารของนางสาวยิ่งลักษณ์จึงเต็มไปด้วยการสื่อสารด้านนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นข้อดีของนโยบาย ความก้าวหน้าหรือความสำเร็จของนโยบาย รวมทั้งการปกป้องนโยบายจากการโจมตีทางการเมือง ที่สำคัญคือทุกการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์มักขมวดปมว่าทั้งหมดทั้งหมดเป็นไปเพื่อประชาชน ซึ่งถือเป็นผู้มีพระคุณ ดังนั้น กลยุทธ์การสื่อสารโดยรวมคือการสร้างความชอบธรรมให้กับ

รัฐบาลของเธอเองควบคู่กับการสร้างความชอบธรรมให้กับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบที่ทำให้เธอเข้ามามีอำนาจ โดยการสร้างความชอบธรรมที่ว่านี้เป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ในเชิงโน้มน้าวให้เห็นข้อดี เพื่อให้ประชาชนคล้อยตาม มากกว่าการบีบบังคับ สะท้อนผ่านการศึกษาในกรอบแนวคิด “หน้าที่ของกลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง” ที่ผู้วิจัยได้แยกภาวะที่รัฐบาลต้องเผชิญการตอบคำถามและใช้ไหวพริบแก้ปัญหาผ่านการสื่อสารออกเป็นด้านๆ แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบทั้งสองรัฐบาล ซึ่งพบว่า รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมฯ เป็นหลัก

และด้วยธรรมชาติของระบอบประชาธิปไตยเอง ส่งผลให้การสื่อสารของนางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาลผ่านทางรายการ “รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน” ซึ่งเป็นสนามการทดลองหลักของผู้วิจัยนั้น ทำให้พบว่า คำพูดของนางสาวยิ่งลักษณ์ ก็มีแนวโน้มของลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ มีการตัดสินใจเชิงมดี มีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ หรือการสื่อสารสองทางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน รวมทั้งการให้เกียรติประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย และมักมีคำที่สะท้อนถึงรูปแบบและสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย อาทิคำว่า พวกเรา, รัฐบาล, คณะรัฐมนตรี, ทหาร, ปกป้อง, ราษฎร์, รับฟัง, แก้ไขรัฐธรรมนูญ, ประชาธิปไตย, นิติรัฐ, นิติธรรม, ผู้แทน, ฝ่ายค้าน, สิทธิ, เสรีภาพ, เลือกตั้ง, พี่น้องประชาชน, ขอโอกาส, ขออนุญาต เป็นต้น เหล่านี้สะท้อนผ่านผลการศึกษาในกรอบแนวคิด “ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย” และแม้จะทดสอบอีกครั้งผ่านกรอบแนวคิด “ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม” ก็ตาม ยังถือว่านางสาวยิ่งลักษณ์มีแนวโน้มความเป็นผู้นำแบบอำนาจนิยมที่น้อยกว่าพลเอกประยุทธ์อยู่ดี

ขณะเดียวกันรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่เป็นรัฐบาลจากการรัฐประหารนั้น ภายใต้ระบอบที่ผู้นำมีอำนาจมาก และไม่มีเจตจำนงต้องสนใจฐานเสียง หรือมติสาธารณะ เพราะไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ที่สำคัญคือ เหตุผลหรือข้ออ้างการรัฐประหาร คือการยกข้อเสียของรัฐบาลประชาธิปไตยพร้อมอ้างว่าจะเข้ามาจัดการปัญหาและคืนความสุขจึงขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือโดยดี เป็นปัจจัยให้พลเอกประยุทธ์ สื่อสารแบบตรงไปตรงมาเชิงบังคับ โดยเอาความคิดเห็นตนเองเป็นใหญ่ ทั้งการสื่อสารผ่านรายการโทรทัศน์ และการสื่อสารกึ่งทางการผ่านการสัมภาษณ์ประจำวัน เช่น การพูดว่า “ของสิ่งนี้แพงก็ให้ไปซื้ออย่างอื่นแทน” “ปลูกข้าวไม่ได้ให้ไปปลูกอย่างอื่น” รวมทั้งการมีกิริยาอาการก้าวร้าว ดุดัน เช่น การโยนสิ่งของใส่ผู้สื่อข่าว⁵⁴ การฉรุสวาท⁵⁵ การมีท่าทีโมโหหนักข่าว

⁵⁴ สนุกตอทคอม. (2557). ภาพชุด บิ๊กตู่ สารพัดโยน ทั้งมามา-เปลือกกกล้วย หยอกล้อนักข่าว. Retrieved 1 เมษายน 2560

<http://news.sanook.com/1720533/>

⁵⁵ ผู้จัดการออนไลน์. (2558). “ประยุทธ์” สบถ “ไอ้ท่า” ถ่ายรูปขึ้นนิ้วกลาง ชูสื่อถามมากๆ โดนด้วย. Retrieved 1 เมษายน 2560

<http://www.manager.co.th/politics/viewnews.aspx?NewsID=9580000011465>

บ่อยครั้ง โดยสิ่งที่ทำให้พลเอกประยุทธ์สามารถทำสิ่งดังกล่าวได้ ก็เนื่องมาจากการที่ไม่จำเป็นต้องรักษาภาพลักษณ์และเอาใจใส่ประชาชน เพราะไม่จำเป็นต้องลงเลือกตั้ง หากต้องการจะมีอำนาจทางการเมืองก็สามารถทำได้ด้วยวิธีการอื่นๆ ขณะเดียวกันก็สามารถสื่อสาร (message) และช่องทางสื่อสาร (channel) ได้มากกว่ารัฐบาลจากการเลือกตั้ง

ท่วงทำนองการสื่อสารของพลเอกประยุทธ์จึงมักเต็มไปด้วยการสั่งสอน ต่อว่า และชี้แนะให้ทำตาม สะท้อนผ่านการศึกษาในกรอบแนวคิด “รูปแบบหรือหน้าที่ของกลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง” ที่ผู้วิจัยจำแนกเนื้อหารายการคืนความสุขให้คนในชาติ ออกเป็น 11 ด้าน เช่นเดียวกับรายการในยุคนางสาวยิ่งลักษณ์แล้วนำมาเปรียบเทียบกันซึ่งพบว่า เป็นกลยุทธ์ออกคำสั่งและการขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่รัฐบาลต้องการ โดยเชื่อว่าแนวทางและวิธีการของรัฐบาลรัฐประหารนี้เป็นแนวทางที่ถูกต้อง หากไม่ทำตามจะทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจะกลับไปสู่ววนแห่งความขัดแย้งเช่นในยุครัฐบาลเลือกตั้ง โดยเฉพาะการขู่บังคับเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย เน้นความมั่นคงเป็นหลัก

และด้วยธรรมชาติของระบอบอำนาจนิยม ส่งผลให้การสื่อสารของพลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาลผ่านทางรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งเป็นสนามการทดลองหลักของผู้วิจัยนั้น ทำให้พบว่า คำพูดของพลเอกประยุทธ์ ก็มีแนวโน้มของลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม คือ มีการใช้คำแทนตัวเชิงเดี่ยว สะท้อนการตัดสินใจคนเดียว หรือคนกลุ่มน้อย มักเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือขั้นตอนต่างๆด้วยตัวเอง การใช้คำมีลักษณะของการกุมอำนาจ นิยมใช้คำสั่ง หรือรูปแบบของการสั่งการแบบบนลงล่าง รวมทั้ง นิยมใช้คำพูดเชิงขู่ลงโทษผู้กระทำผิด นิยมใช้มาตรการรุนแรง และปราบปรามผู้สร้างความขัดแย้งและเห็นต่าง และให้ความสำคัญกับความมั่นคง มากกว่าสิทธิ เสรีภาพ อาทิคำว่า ผม, ศสช., ผู้นำ, สั่งการ, ห้าม, ควบคุม, คำสั่ง, ปราบปราม, จับกุม, ปิดกั้น, ปลูกฝัง, ขัดแย้ง, ฝ่าฝืน, รุนแรง, ความมั่นคง เป็นต้น เหล่านี้สะท้อนผ่านผลการศึกษาในกรอบแนวคิด “ลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม” และแม้จะทดสอบอีกครั้งผ่านกรอบแนวคิด “ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย” ก็ตาม ยังถือว่าพลเอกประยุทธ์มีแนวโน้มความเป็นประชาธิปไตยที่น้อยกว่านางสาวยิ่งลักษณ์อยู่ดี

สรุปได้ว่าการสื่อสารภายใต้ยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์และยุครัฐบาลพลเอกประยุทธ์ เป็นภาพจำลองของแนวคิดระหว่างการสื่อสารในระบอบประชาธิปไตยและระบอบอำนาจนิยม ตามลำดับ และธรรมชาติของอำนาจนี้เองที่เป็นเครื่องมือหรือตัวกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร ไม่ว่าจะในช่วงการขึ้นสู่อำนาจ การรักษาอำนาจ และการเตรียมการเพื่อจะกลับมามีอำนาจอีกครั้งหากครบกำหนดการดำรงตำแหน่ง

ทั้งนี้ หากนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดการแบ่ง “ยุคการสื่อสารทางการเมืองในประเทศไทย”⁵⁶ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ 1.ยุคสื่อสารการเมืองทางเดียว 2.ยุคสื่อสารการเมืองปฏิสัมพันธ์ 3.ยุคสื่อสารการเมืองผ่านสื่อใหม่ จะพบว่า⁵⁷

ในยุคพลเอกประยุทธ์ มีความคล้ายคลึงกับ ยุคสื่อสารการเมืองทางเดียว ในปี 2475-2516 ตามแนวคิดที่ว่า เป็นการสื่อสารจากผู้นำทางการเมืองไปสู่ประชาชน (top-down communication) ในห้วงเวลาที่มีรัฐบาลทหาร สื่อมวลชนจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ มีการตรวจสอบข่าวก่อนการตีพิมพ์ มีการปิดหนังสือที่เสนอข่าวไม่สอดคล้องกับคณะผู้ปกครอง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไม่อาจกระทำได้ การสื่อสารทางการเมืองของผู้ปกครองที่เป็นทหารนั้นจะไม่ใส่ใจในปฏิกริยาของประชาชนเพราะไม่เชื่อในพลังประชาชน การสื่อสารของผู้ปกครองในยุคนี้จึงสอดคล้องกับทฤษฎีกระสุนปืน (magic bullet theory) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้ส่งสารเป็นผู้ที่เหนือกว่าผู้รับสาร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นไปเพื่อเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อและการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสาร ดังนั้นหากจำเป็นต้องโกหก บิดเบือนก็จำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้รับสาร คนไทยยุคนี้จึงขาดทั้งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นจริง และขาดซึ่งการแสดงความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขณะที่ยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ มีความคล้ายคลึงกับ ยุคสื่อสารการเมืองปฏิสัมพันธ์ ในปี 2516-2548 ตามแนวคิดที่ว่า การสื่อสารการเมืองในยุคนี้ประชาชนเริ่มเข้ามามีอำนาจในการต่อรองทางการเมืองโดยการเดินขบวนประท้วง ซึ่งหากรัฐบาลไม่ตอบสนองในแนวทางที่เรียกร้องก็จะมีมาตรการในการกดดันด้วยการรวมตัวกันประท้วงต่อต้าน รัฐบาลในยุคดังกล่าวจึงต้องฟังเสียงประชาชน ไม่อาจสื่อสารทางเดียวได้ดังเดิม จำเป็นต้องเปิดหูเปิดตา รับฟังปฏิกริยาตอบกลับ (feed back) จากประชาชนว่ามีความพึงพอใจในนโยบายเพียงใด และต้องการให้รัฐบาลตอบสนองในด้านใดบ้าง การสื่อสารจึงมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ (interactive) ระหว่างผู้ส่งสารคือรัฐบาลและผู้รับสารคือประชาชน ทั้งนี้ เป็นเพราะรัฐบาลเป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง การละเลยเสียงของประชาชนไม่อาจนำชัยชนะมาสู่การเลือกตั้งครั้งต่อไป⁵⁸

⁵⁶ นันทนา นันทวโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย. หน้า 191.

⁵⁷ หากแบ่งยุคตาม พ.ศ.จะได้ว่าทั้งยุคพลเอกประยุทธ์และนางสาวยิ่งลักษณ์ อยู่ในยุคสื่อสารการเมืองผ่านสื่อใหม่ ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ยึดตามรูปแบบและกลยุทธการสื่อสารในการเปรียบเทียบ

⁵⁸ งานชิ้นนี้ไม่ได้เน้นศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารโดยตรง แต่ในการวิเคราะห์นั้นเป็นการเปรียบเทียบ “ภาพรวม” การสื่อสารของผู้นำรัฐบาล ผ่านการใช้คำและการใช้ประโยคในรายการ ที่สามารถสะท้อนถึงแนวโน้มการตอบสนองหรือไม่ตอบสนองต่อประชาชนได้ในระดับหนึ่ง

6.2.2 โมเดลองค์ประกอบการสื่อสารและกลยุทธการสื่อสารเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาล ประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม

เมื่อนำผลการศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบกลยุทธการสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์
ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับองค์ประกอบหลักใน
ทฤษฎีการสื่อสาร 4 อย่าง คือ 1. ผู้ส่งสาร(sender) 2.สาร (message) 3.ช่องทางการสื่อสาร
(channel) 4.ผู้รับสาร (receiver) หรือกรอบ SMCR ตามทฤษฎีของ David K. Berlo⁵⁹ จะได้ว่า

ตารางที่ 19 ตัวแบบ (model) องค์ประกอบการสื่อสารและกลยุทธการสื่อสารเปรียบเทียบ ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม

กลยุทธการสื่อสารของรัฐบาล ประชาธิปไตย	องค์ประกอบ การสื่อสาร	กลยุทธการสื่อสารของรัฐบาล อำนาจนิยม
ลักษณะผู้นำ (ผ่าน speech) แบบ ประชาธิปไตย คือ ตัดสินใจเป็นมติ ดำเนินการแบบปรึกษาหารือ และ ให้เกียรติประชาชน	S	ลักษณะผู้นำ (ผ่าน speech) แบบอำนาจ นิยม คือ ตัดสินใจเชิงเดี่ยว สั่งการแบบบน ลงล่าง และลงโทษผู้เห็นต่าง
มักใช้สารที่อ้างความชอบธรรม	M	มักใช้สารแบบขู่บังคับ
ใช้ช่องทางสื่อปกติของรัฐ	C	ควบคุมสื่ออย่างกว้างขวางโดยอำนาจ พิเศษ
รับฟังและตอบสนองประชาชน โดย มีฐานเสียงเป็นคนส่วนใหญ่	R	ไม่สนองตอบต่อประชาชนส่วนใหญ่ เพราะไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง โดยมีฐาน เสียงเป็นกลุ่มชนชั้นนำที่มีอำนาจต่อรอง สูง

จัดทำโดยผู้วิจัย

⁵⁹ Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: an introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

จากโมเดลองค์ประกอบการสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและรัฐบาลอำนาจนิยม ซึ่งมีที่มาจากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ผนวกกับการอภิปรายต่อยอดเรื่องการสื่อสารทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยและระบบอำนาจนิยม ในภาพรวมพบว่าข้อจำกัดภายใต้ระบบการปกครองที่แตกต่างกัน มีผลต่อกลยุทธ์การสื่อสาร กล่าวคือ ระบบประชาธิปไตย ไม่สามารถควบคุมสื่อได้ การใช้กลยุทธ์การสื่อสารด้วยวิธีสร้างวาทกรรมในเชิงข่มขู่บังคับ จึงมักไม่สัมฤทธิ์ผล (ต่อให้พูดจาข่มขู่บังคับเพียงใดก็ตาม) เพราะไม่มีอำนาจและองค์ประกอบรองรับผลของการบังคับข่มขู่ นั่นเป็นต้นว่า หากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์พูดจาข่มขู่ไม่ให้เกษตรกรมาชุมนุมประท้วง ก็คงไม่มีใครยำเกรงเท่ากับรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ที่ถืออำนาจพิเศษอยู่ในมือ ฉะนั้นข้อเสนอแนะทางออกสำหรับรัฐบาลประชาธิปไตย หากต้องการควบคุมการสื่อสาร ควรหันไปใช้สื่อใหม่ (new media) ให้มากขึ้น ควบคู่กับการสร้างความชอบธรรมให้มากที่สุด บนพื้นฐานของความจริง

ส่วนระบบอำนาจนิยม มีข้อได้เปรียบด้านการควบคุมสื่อหรือช่องทางการสื่อสารได้ รวมทั้งสามารถใช้กลยุทธ์การสื่อสารด้วยการข่มขู่บังคับได้ดีกว่ารัฐบาลประชาธิปไตย เนื่องจากมีอำนาจและองค์ประกอบรองรับการใช้ข่มขู่บังคับที่ว่่านั้น อย่างไรก็ตาม สาร (message) ที่มากจนเกินไป จะทำให้ประชาชนในฐานะผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่าถูกยัดเยียด จนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจ เป็นต้นว่ารายการคืนความสุขให้คนในชาติและการถ่ายทอดโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจที่ถี่เกินไป หรือ การบังคับประชาชนไปเสียทุกเรื่องอย่างมาตรการรัดเข็มขัดและห้ามนั่งท้ายรถกระบะ จะกลายเป็นปฏิกิริยาสะท้อนกลับด้วยการต่อต้านจากประชาชนจนทำให้การใช้อำนาจไม่น่ายำเกรงต่อไป ฉะนั้นข้อเสนอแนะทางออกสำหรับรัฐบาลอำนาจนิยม ควรใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบผสมผสานและเพิ่มการสร้าง ความชอบธรรมให้แก่ตนเองที่มากไปกว่าเรื่องความมั่นคงของชาติ

6.2.3 การปรับตัวของผู้นำอำนาจนิยม

จากผลการศึกษาที่พบว่าผู้นำแบบอำนาจนิยม อย่างพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีการใช้คำที่สะท้อนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยคำเฉลี่ยแล้วแทบไม่ต่างจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ซึ่งเป็นรัฐบาลเลือกตั้ง อย่างคำที่สื่อถึงสถาบันทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เช่นคำว่า “สภา, รัฐธรรมนูญ, ประชาธิปไตย, นิติรัฐ, นิติธรรม, สิทธิ, เสรีภาพ, เลือกตั้ง, ประชาชน” สาเหตุประการหนึ่งอาจเกิดจากความพยายามปรับตัวของผู้นำอำนาจนิยมในโลกการเมืองสมัยใหม่ ที่พยายามสร้างความยอมรับในระดับสากล เนื่องจากรัฐบาลรัฐประหารจะมักมีแรงกดดันต่างชาติ ทั้งด้านการเมือง การความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจจากนักลงทุน ดังจะเห็นได้จากหลังเกิดรัฐประหารในวันที่

22 พฤษภาคม 2557 ที่มีรายงานข่าว⁶⁰ ระบุว่านานาชาติออกแถลงการณ์ประณาม การแสดงความ ผิดหวัง วิตกกังวล และขู่ว่าจะถอนความช่วยเหลือทางการไทย ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมถึงเลขาธิการสหประชาชาติ สำหรับฮ่องกงได้เพิ่มคำเตือนด้านการเดินทางมายังไทยเป็นสูงสุดระดับ 2 ขณะที่สภาอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวกล่าววาทัวร์กรุ๊ปทั้งหมดจะถูกยกเลิกตั้งแต่วันที่ 24 ถึง 30 พฤษภาคม ในปีนั้น ซึ่งแน่นอนว่าเสถียรภาพทางการเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจประเทศ ประกอบกับเหตุผลด้าน จิตวิทยาหรือความรู้สึกเมื่อกล่าวถึงรัฐบาลทหารในประวัติศาสตร์ไทยอย่าง ยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลเอกสุจินดา คราประยูร ดังนั้น หากพลเอกประยุทธ์ยอมรับโดยตรงว่าตนเองเป็นรัฐบาล รัฐประหารที่มีลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยมหรือเผด็จการ ก็จะเป็นอุปสรรคในการสร้างความยอมรับ

ทั้งนี้ สิ่งที่น่าเชื่อว่ารัฐบาลพลเอกประยุทธ์มีการปรับตัวด้านการใช้คำพูดเพื่อเสริมภาพลักษณ์ ความเป็นประชาธิปไตยที่ 3 ประการ คือ

ประการแรก มีการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างโดดเด่น(หากเทียบกับรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์) อย่าง “สภา รัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตย เลือกตั้ง” ต่าง จากคณะปฏิวัติ-รัฐประหารในอดีตของไทย ที่งานของชัยอนันต์และกนก พบว่าแถลงการณ์และ ประกาศของคณะปฏิวัติมักใช้คำที่อ้างอิงถึงสถาบันการเมืองจำพวก “ชาติ ประเทศ ประเทศชาติ บ้านเมือง” จำนวนมากที่สุด

ประการที่สอง นอกจากจะสะท้อนผ่านการใช้คำแล้ว ตัวพลเอกประยุทธ์เองยังยืนยันด้วยว่า รัฐบาลของเขานั้นเป็นประชาธิปไตย 99.99 เปอร์เซ็นต์ และแทบไม่พบว่าพลเอกประยุทธ์ยอมรับ ตนเองว่าเป็นรัฐบาลเผด็จการ ดังที่ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับการ เสริมสร้างขีดความสามารถใน การแข่งขันการค้าของประเทศไทย ในงานประชุมสามัญประจำปี 2558 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยว่า

“ในวันนี้องว่าประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยทุกอย่าง 99.99 เปอร์เซ็นต์ ตอนนีหากจะว่าใคร ผมก็ไม่เคยว่า แต่อย่ามาต่อต้านกัน เพราะถ้าเป็นประเทศอื่นเวลาควบคุมอำนาจสั่งตติคุก

⁶⁰ กรุงเทพธุรกิจ. (2557). รวมปฏิกริยาต่างชาติต่อรัฐประหารในไทย. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560 <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/584338>

หมดแล้ว หรือถ้าไม่ทำตามสั่งติดคุก ยิ่งเข้า ไม่ต้องมานั่งปวดหัวแบบนี้ แต่เนี่ยพอปล่อยกันก็เอากันใหญ่เลย คนรักผมก็มี คนเกลียดผมก็เยอะ แต่ผมไม่ได้ต้องการให้ประเทศถอยหลัง ครั้งนี้ไม่เหมือนกับครั้งก่อน เพราะสถานการณ์เปลี่ยนไปแล้ว⁶¹

ประการที่สาม การหลีกเลี่ยงคำว่า “รัฐประหาร” “ยึดอำนาจ” “เผด็จการ” โดยใช้คำว่า “การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ” ซึ่งสะท้อนตั้งแต่ประกาศ คสช.ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ อีกทั้ง มีการขอความร่วมมือไม่ให้สื่อมวลชนหรือสำนักข่าวต่างๆ เรียก คสช.ว่าเป็นคณะรัฐประหาร หรือคณะยึดอำนาจ โดยให้เลี่ยงไปใช้คำว่า “การเข้าควบคุมอำนาจ” แทน⁶² และแม้กระทั่งการจัดงานเสวนาครบรอบ 3 ปี รัฐประหาร เจ้าหน้าที่ทหารได้ติดต่อผู้จัดงานโดยสั่งห้ามมีคำว่า “คสช.-เผด็จการ-รัฐประหาร” เพราะเป็นคำที่มีปัญหาด้านความมั่นคง⁶³

เพราะฉะนั้น ในที่สุดแล้ว ผู้นำทั้ง 2 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย หรือแม้กระทั่งผู้นำแบบอำนาจนิยม ก็ใช้กลยุทธ์การสื่อสารร่วมกันอยู่ประการหนึ่งคือ ความพยายามสร้างคำหรือเลือกใช้ศัพท์ที่เป็นประชาธิปไตยหรือหลีกเลี่ยงคำที่แสดงถึงภาพลักษณ์เชิงลบ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ขณะเดียวกัน ครั้งจะระบุว่าผู้นำประชาธิปไตยหรือรัฐบาลเลือกตั้งใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบประชาธิปไตยทั้งหมดก็อาจไม่ถูกต้องนัก เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่ารัฐบาลเลือกตั้ง ก็อาจจะมีความพยายามในการควบคุมสื่อด้วยเช่นกัน เพียงแต่อาจจะมีในรูปแบบของการควบคุมผ่านอำนาจเงินทุน

6.3 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

1. ในการศึกษาส่วนการนับคำ พบว่าบางคำมีลักษณะที่เป็นคำกลางๆ ยังไม่สามารถชี้วัดลักษณะของผู้นำได้อย่างชัดเจน การศึกษาต่อไปจึงควรวิเคราะห์การใช้วลีเด่นของผู้นำหรือมีกฎเกณฑ์-นิยามในการจัดประเภทที่เด่นชัดขึ้น

⁶¹ Wiiron Pleejun. (2558). 'ประยุทธ์' ยันไทยเป็นประชาธิปไตย 99.99 %. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560

<http://news.voicetv.co.th/thailand/182871.html>

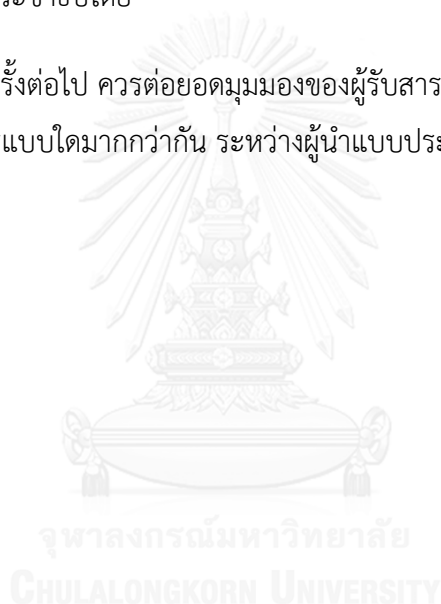
⁶² ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวและผู้ประกาศข่าวของสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม TV24 ของผู้วิจัย

⁶³ มติชนออนไลน์. (2560). เสวนาครบรอบ 3 ปี รัฐประหาร ถูกสั่งห้ามคำว่า “คสช.-เผด็จการ-รัฐประหาร” ซึ่งเป็นคำที่มีปัญหาด้านความมั่นคง. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560 <https://www.matichon.co.th/news/563794>

2. แม้ตามทฤษฎีจะระบุว่าลักษณะผู้นำแบบเสรี หรือ ให้อิสระ (delegative leadership or “laissez faire”) จะไม่พบในองค์กรระดับชาติ อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงผู้นำรัฐบาลอาจมีลักษณะผู้นำแบบให้เสรีในบางกรณี การศึกษาเพื่อต่อยอดในอนาคตจึงควรหาเครื่องมือเพื่อมาวิเคราะห์ในประเด็นผู้นำแบบให้เสรีด้วยเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การพยายามใช้กลยุทธ์การสื่อสาร ที่ไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง เช่น กรณีรัฐบาลที่อาจไม่ใช่รัฐบาลประชาธิปไตย แต่อาจมีความพยายามใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบประชาธิปไตยอาจนำมาสู่ความลัทธิ หรือ กรณี “ดีแต่พูด” ดังนั้น สำหรับการศึกษเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารในอนาคตควรหาวิธีการหรือกรอบการแยกแยะที่ชัดเจนระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยจริงๆ ออกจากรัฐบาลอำนาจนิยมที่อ้างว่าเป็นประชาธิปไตย

4. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรต่อยอดมุมมองของผู้รับสาร ว่ามีแนวโน้มเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับกลยุทธ์การสื่อสารแบบใดมากกว่ากัน ระหว่างผู้นำแบบประชาธิปไตยและแบบอำนาจนิยม

รายการอ้างอิง

- Al-Majali, W. (2015). Discourse Analysis of the Political Speeches of the Ousted Arab Presidents during the Arab Spring Revolution using Halliday and Hasan's Framework of Cohesion. *Journal of Education and Practice*, 6(14).
- Almond, G. A., & Powell, G. B. (1978). *Comparative politics: system, process, and policy* (2 ed.). Boston: Little, Brown.
- Bateman, T. S., & Snell, S. A. (1999). *Management, Building Competitive Advantage*: McGraw-Hill.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: an introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Chilton, P., & Schaffner, C. (1997). Discourse and Politics. In V. Dijk & T. A (Eds.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage.
- Deutsch, K. W. (1966). *The Nerves of Government: Models of Political Communication and Control. With a New Introd.* New York: Free Press.
- Fredriksson, A.-L. (2008). *Ideational Function and Lexical Repetition in Three American Presidential Speeches*: School of Humanities and Informatics, University of Skövde.
- Hackman, M. Z., & Johnson, C. E. (2013). *Leadership: A communication perspective*: Waveland Press.
- Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. *Journal of Social Psychology*, 10(2).
- O., F. C. (2016). Leader's communication pattern : a predictor of lecturer's job performance in Nigeria. *International Journal of Educational Leadership and Management*.
- Rush, M., & Althoff, P. (1971). *An Introduction to political Sociology*. London: Nelson.
- Wiroom Pleejun. (2558). 'ประยุทธ์' ยันไทยเป็นประชาธิปไตย 99.99 %. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560 <http://news.voicetv.co.th/thailand/182871.html>
- กระมล ทองธรรมชาติ. (2531). *การเมืองการปกครองไทย* (3 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กรุงเทพธุรกิจ. (2557). รวมปฏิกริยาต่างชาติต่อรัฐประหารในไทย. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560
<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/584338>
- จรรยา สุภาพ. (2522). หลักรัฐศาสตร์ (2 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช, & กนก วงษ์ตระหง่าน. (2526). ภาษากับการเมือง (1 ed.). กรุงเทพฯ: โครงการ
 เผยแพร่ผลงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2541). รัฐศาสตร์ ทฤษฎีความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์
 การเมือง. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า.
- ธงชัย สันติวงษ์, & ชนาธิป สันติวงษ์. (2542). องค์การกับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธัญพร บัวทอง. (2557). ถอดรหัส"ลีลาวาทะ"นายกฯไทย จนถึงสมัย "พล.อ.ประยุทธ์". Retrieved
 5 มิถุนายน 2558 [http://news.thaipbs.or.th/content/ถอดรหัสลีลาวาทะนายกฯไทย-
 จนถึงสมัย-พลอประยุทธ์](http://news.thaipbs.or.th/content/ถอดรหัสลีลาวาทะนายกฯไทย-จนถึงสมัย-พลอประยุทธ์)
- นันทนา นันทวโรภาส. (2557). สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). "ดร.นันทนา" วิพากษ์สื่อสารการเมืองของผู้นำ จากยุคทักษิณ ถึง
 นายกฯ ประยุทธ์. Retrieved 5 มิถุนายน 2558 [http://www.isranews.org/isra-
 news/item/37935-interview_580415.html](http://www.isranews.org/isra-news/item/37935-interview_580415.html)
- นันทพร วงษ์เชษฐา. (2554). ความหมายทางการเมืองในคำปราศรัยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร : 1
 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551-12 เมษายน พ.ศ. 2552. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต),
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะฉัตร ใหม่แก้ว. (2552). รูปแบบ เนื้อหา วิธีการนำเสนอ และวาทกรรมในรายการเปิดบ้าน
 พิษณุโลก. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). “ประยุทธ์” สบถ “ไอ้हां” ถ่ายรูปขึ้นนี้วกกลาง ชูสื่อถามมากๆ โดนด้วย.
 Retrieved 1 เมษายน 2560
<http://www.manager.co.th/politics/viewnews.aspx?NewsID=9580000011465>
- พิรงรอง รามสูต. (2549). “กลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลทักษิณ 2”. วารสารสถาบันพระปกเกล้า,
 4(1).
- ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์. (2558). รัฐบาลประชาธิปไตยเลือกตั้ง vs รัฐบาลเผด็จการทหาร :
 ประสบการณ์ล่าสุดของไทย. Retrieved 30 พฤษภาคม 2558
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1432287878

- มติชนออนไลน์. (2560). เสวนาครบรอบ 3 ปี รัฐประหาร ถูกสั่งห้ามคำว่า “คสช.-เผด็จการ-รัฐประหาร” ซึ่งเป็นคำที่มีปัญหาด้านความมั่นคง. Retrieved 28 พฤษภาคม 2560 <https://www.matichon.co.th/news/563794>
- ระวีวรรณ ประกอบผล และคณะ. (2548). พฤติกรรมการสื่อสาร (*Communication behavior*). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัลลภ ลำพาย. (2551). “แนวคิดและกระบวนการสื่อสารทางการเมือง”. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สนธิ บุญยรัตกลิน. (2555). ผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ : กรณีของนายกรัฐมนตรีร่วมสมัย. (ปรัชญา ศุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนุกตอทคอม. (2557). ภาพชุด บิ๊กตู่ สารพัดโยน ทั้งมามา-เปลือกกกล้วย หยอกล้อนักข่าว. Retrieved 1 เมษายน 2560 <http://news.sanook.com/1720533/>
- สฤกษ์รัฐ แจ้งสมบูรณ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในจังหวัดเชียงใหม่. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สาวิตรี ก้อนอาทร. (2551). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2553). เอกสารคำสอนวิชาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เขยประดับ. (2540). การสื่อสารกับการเมือง : เน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. (2546). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1: รูปแบบการสื่อสารของรัฐบาลยิ่งลักษณ์และประยุทธ์เมื่อเผชิญภาวะความท้าทาย ร่วม

จากการสรุปเนื้อหาของรายการ ที่สองผู้นำรัฐบาลสื่อสารใน 11 ภาวะเผชิญความท้าทายร่วมกัน โดยที่ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาการอธิบายของผู้นำรัฐบาลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ส่วนของการอธิบายที่มาของปัญหา อันเป็นการทราบนิยามและมุมมองของผู้นำรัฐบาลที่มีต่อปัญหานั้นๆ และ 2. ส่วนของการแก้ปัญหา อันเป็นการทราบวิธีการแก้ปัญหาของผู้นำรัฐบาลในเชิงโครงสร้าง เชิงการสั่งการ นโยบาย หรือ การใช้เทคนิคพิเศษเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จะได้ว่า

1.1 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร : รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน

1.1.1 ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ อุทกภัยครั้งใหญ่เมื่อปี 2554 นับเป็นภารกิจสำคัญอันดับต้นๆ ที่รัฐบาลต้องเผชิญ และต้องใช้กลยุทธ์ในการรับมือทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านการสื่อสารกับประชาชน

การอธิบายที่มาของปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำรัฐบาล อธิบายปัญหาอุทกภัยหรือน้ำท่วมใหญ่ เมื่อปี 2554 ว่าเป็นผลจากพายุเข้าหลายลูก และยอมรับว่าเป็นภัยธรรมชาติที่หนักหน่วงในรอบหลายปี เป็นเหตุสุดวิสัยไม่สามารถห้ามหรือควบคุมมิให้เกิดขึ้นได้ ไม่พบการพูดโดยตรงว่าน้ำท่วมไม่ใช่ความผิดของรัฐบาล แต่โดยนัยสำคัญคือ การอธิบายว่ามีใช่ความผิดพลาดของรัฐบาล อีกทั้ง ยังใช้การกล่าวอ้างว่า ปัญหาน้ำท่วม (หรือน้ำแล้ง) นี้ มิได้เกิดขึ้นเฉพาะที่ประเทศไทยเท่านั้น ต่างประเทศก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน

นางสาวยิ่งลักษณ์ ยังนำเสนอสารของผู้นำต่างประเทศที่แสดงความเห็นใจและเข้าใจปัญหาภัยธรรมชาติเพราะในประเทศเหล่านั้นก็เคยประสบวิกฤติเช่นนี้มาแล้ว เช่น การอ้างว่านายกรัฐมนตรีหญิงของประเทศออสเตรเลีย นางจูลีเย กิลลาร์ ได้โทรศัพท์มาให้กำลังใจและแจ้งว่ารัฐบาลออสเตรเลียยินดีให้ความช่วยเหลือ หรือจากประเทศญี่ปุ่นที่อ้างว่าญี่ปุ่นเคยเจอสภาพแบบนี้และใช้เวลาบริหารจัดการกว่า 20 ปี ขณะเดียวกันยังอ้างอิงความชอบธรรมแผนบริหารจัดการน้ำของรัฐบาล

ว่าได้ทูลรายงานแผนต่อพระมหากษัตริย์กษัตริย์ พร้อมน้อมนำกระแสพระราชดำริสมาปรับใช้ในการทำงาน

นอกจากนี้ ยังพบกรณีอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ นั้น นางสาวยิ่งลักษณ์ได้อ้างรายงานว่าเป็นปีนั้นมีปริมาณน้ำฝนในมาเลเซีย ที่อาจจะมากกว่าในช่วงเดียวกันของปีที่แล้วถึงร้อยละ 40 อันเป็นการย่ำแย่ เป็นเหตุสุดวิสัย

การแก้ไข้ปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ มักจะย่ำว่าไม่นิ่งนอนใจ และสั่งการรัฐมนตรีลงพื้นที่แก้้ปัญหา มีการตั้ง ศูนย์อำนวยการ หรือ คณะทำงาน เช่น ศูนย์อำนวยการ ศูนย์สนับสนุนการอำนวยการและการบริหาร สถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม (ศอศ.), คณะคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.), คณะกรรมการบริหารน้ำและอุทกภัยแห่งชาติ (กอนช.), คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.), พร้อมอธิบายหลักการทำงานและการแบ่งงาน ของศูนย์เหล่านี้ และย่ำว่านายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุม เพื่อให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับเรื่องน้ำท่วมอย่างเร่งด่วน

พร้อมกันนี้รัฐบาลยังได้อุ่นมั่งคั่งประมาณ ขยายวงเงินช่วยเหลือ และเร่งกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อย่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้แก้้ปัญหาเรื่องรายได้และอาชีพ หรือให้ กระทรวงแรงงาน ส้ารวจตัวเลขคนตกงานแล้วเร่งแก้ไข การแจกแจงตัวเลขเงินช่วยเหลือเยียวยา แก่ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เกษตรกรและประชาชนทั่วไป เน้นมาตรการในการที่ ช่วยดูแลบริษัทในเรื่องของธุรกิจ SME ได้รับฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางฟื้นฟู เพิ่มความมั่นใจ มีการรายงานความคืบหน้าการเยียวยา และความคืบหน้าในการอนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณ

มีการรายงานสถานการณ์น้ำในพื้นที่ต่างๆเป็นระยะ ว่าจุดใดคลี่คลายหรือยังมีปัญหาในแต่ละ สัปดาห์ เร่งการระบายน้ำ ด้วยการแสดงว่าได้สั่งการกระทรวงหรือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทำงาน และรายงานระดับน้ำว่าประสบความสำเร็จในการระบาย รวมถึงเน้นย่ำว่าได้มอบหมายรัฐมนตรีจัดหา และติดตั้งเครื่องสูบน้ำทั่วประเทศ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีการประชุมงานร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อบูรณาการร่วมกันของรัฐบาลกลาง และส่วนภูมิภาคในการเชื่อมโยงนโยบาย พร้อมชี้แจงว่าได้ให้ กระทรวงการต่างประเทศได้เชิญคณะทูตานุทูตต่างชาติ ที่ประจำในประเทศไทยเข้ามารับฟัง มาตรการในการดำเนินการในการแก้ไข้

เมื่อน้ำลดแล้ว นางสาวยิ่งลักษณ์ได้รายงาน การจัดกิจกรรมฟื้นฟูปัญหาหลังน้ำท่วมของแต่ ละกระทรวง พร้อมพูดถึงการแก้ปัญหาหน้าท่วมโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ลงตรวจพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เพื่อแสดงว่ารัฐบาลปรับปรุง ในเรื่องการใช้ถนนเป็นแนวในการกั้นน้ำ และย้ำ ประชาชนให้สบายใจ สร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนสบายใจว่ารัฐบาลมีการเตรียมการ อีกทั้งได้ตั้ง กองทุนประกันภัยให้ภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ รัฐบาลยังตั้งโจทย์ว่า จะทำอะไรให้นำเทคโนโลยีต่าง ๆ การสร้างความสมดุลจะ พิจารณาการใช้น้ำในประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้วยความมั่นคง ทำให้น้ำสามารถกลายเป็นพลังงาน พร้อมแสดงการเขียน master plan ของประเทศเพื่อแก้ปัญหาหน้าระยะกลางและระยะยาว เพื่อเป็น การยืนยันว่ามีมาตรการแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอย

1.1.2 สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าวและยางพารา

ในยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีการชุมนุมประท้วงเรื่องราคาสินค้าทางการเกษตรที่ สำคัญคือ ยางพารา โดยเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ มีการเรียกร้องให้รัฐบาลหาทางเพิ่มราคาให้ได้ กิโลกรัมละ 100 บาท นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารถึงการแก้ปัญหาสินค้าเกษตรอื่นๆบ้างในบางครั้ง เช่น เรื่องราคาผลไม้อื่นๆ ส่วนเรื่องข้าว ไม่พบการพูดถึงเรื่องราคาข้าวตกต่ำ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบาย อุหนุนราคาข้าวอยู่แล้ว จึงพบเพียงแนวทางการแก้ปัญหาข้าวในระยะยาวเท่านั้น

การอธิบายที่มาของปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำรัฐบาล อธิบายถึงราคายางพาราที่ตกต่ำลงว่า เกิด จากปัญหาหลายอย่าง โดยเฉพาะเรื่องของน้ำท่วมทำให้ ต้นยางล้มตาย ทำให้ราคาไม่ได้เป็นไปตามที่ คาดหวัง ซึ่งรัฐบาลก็จะพยายามทำให้ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม

ส่วนราคาสินค้าเกษตรอื่นๆที่ตกต่ำ นางสาวยิ่งลักษณ์ อธิบายเรื่องของกลไกตลาดว่า มีการ ปลูกหรือมีผลผลิตมากจนเกินไป ผลผลิตออกมาพร้อมกันจำนวนมาก ทำให้ราคาตก ผลไม้เน่าเสีย

การแก้ปัญหา

ในภาพรวมสินค้าเกษตรทุกประเภทนางสาวยิ่งลักษณ์ จะใช้การรับปากว่า จะเข้าไปดูปัญหา และจะทำให้ราคานั้นสูงขึ้นเรื่อยๆ

โดยการแก้ปัญหาเบื้องต้น มีการประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาลคือ บัตรสินเชื่อเกษตรกร เพื่อไปซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช ยาฆ่าแมลง เพื่อลดภาระด้านต้นทุนที่เป็นเงินสด

สำหรับการแก้ปัญหาระยะยาว นางสาวยิ่งลักษณ์เน้นย้ำ นโยบายการพัฒนาระบบภาค การเกษตรครบวงจร อย่างการทำเกษตรโซนนิ่ง ให้พื้นที่นั้นๆเหมาะสมกับพื้นที่เพาะปลูก ตามสถานะ ของน้ำ อากาศ และเส้นทางการคมนาคมขนส่ง หรือความเหมาะสมในแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นทางออก ให้เกษตรกร โดยรัฐบาลได้ให้เจ้าหน้าที่สำรวจร่วมกับกระทรวงมหาดไทย

ในกรณีเรื่องราคาขายพารา นางสาวยิ่งลักษณ์ระบุว่า จะรับฟังปัญหาแล้วก็ไปหารือใน คณะกรรมการแต่ละชุด ให้คณะกรรมการนั้นมีส่วนร่วมในการที่จะคิดและรับฟังข้อคิดเห็นของ ประชาชน แล้วก็นำไปแก้ไขในทิศทางที่ถูกต้อง พร้อมทั้งพูดถึงการแก้ปัญหาระยะยาว ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ รวมถึงการพัฒนาเรื่องอุตสาหกรรมยางพาราร่วมกันกับประเทศผู้ส่งออกยางพารา เป็น “รับเบอร์ซิตี”

ส่วนปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้กลยุทธ์แสดงให้เห็นภาพว่า รัฐบาลกำลังแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดงานยิ่งลักษณ์พบประชาชน ที่งานมหกรรมผลไม้ อย่างแรงด่วน โดยระบุเหตุผลของงานว่าเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย พร้อมกับเน้นย้ำการ แก้ปัญหาในระยะต่อไปคือการส่งเสริมให้มีการแปรรูปภาคการเกษตรมากขึ้นโดยที่รัฐบาลจะช่วย สนับสนุน

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ในการแก้ปัญหาสินค้าเกษตรคือ การยก ความสำเร็จจากการเจรจาการค้ากับรัฐบาลต่างประเทศที่พร้อมจะอุดหนุนผลผลิตจากไทย อาทิ การ ระบุว่ารัฐบาลอินโดนีเซียได้ตอบตกลงต่อสัญญาที่จะซื้อข้าวกับประเทศไทยจำนวน 1 ล้านตัน, รัฐบาล จีนจะให้การสนับสนุนในการสั่งซื้อสินค้าเกษตร จากประเทศไทยโดยเฉพาะ เช่น ข้าว ยางพารา หรือ ผลไม้ไทยต่างๆเพิ่มขึ้น, การหารือทวิภาคีกับนายกรัฐมนตรีเวียดนามเรื่องการค้าข้าวและยางพารา และเรื่องความมั่นคงทางอาหาร, มีการเชิญชวนให้ประเทศสวิตเซอร์แลนด์นำเข้าสินค้าเกษตรของ ประเทศไทยมากขึ้น, การอ้างว่ามีการสนับสนุนระหว่างประเทศผู้ผลิตข้าวของอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ ก็คือประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย ซึ่งจะมีการลงนามจัดตั้งสมาพันธ์โรงสีข้าว และผู้ค้าข้าวอาเซียนด้วย

นอกจากนี้ ยังพบการอ้างถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานต่างประเทศ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาสินค้าเกษตรของไทย อาทิ จากการดูงานประเทศนิวซีแลนด์ ที่นำเอา เทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับปรุงการผลิตและการแปรรูป อย่างการปรับปรุงผลไม้ให้มีคุณภาพสูงเพื่อการ

ส่งออก หรือใช้เทคนิคการถนอมอาหาร แปรรูป แก้ปัญหาสินค้าล้นตลาดในประเทศ หรืออย่างเรื่องการเพิ่มปริมาณน้ำมันขวดต่อตัว ซึ่งรัฐบาลไทยจะขอความร่วมมือทางวิชาการจากประเทศนิวซีแลนด์

1.1.3 ของแพง เศรษฐกิจแย่

ยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พบการโจมตีเรื่องสินค้าอุปโภคบริโภค มีราคาแพง จนทำให้ฝ่ายค้านใช้วาทกรรม “แพงทั้งแผ่นดิน” มาโจมตี เพราะถือว่าเรื่องปัญหาปากท้องจะสามารถสั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาลได้ ทั้งนี้ ประเด็นที่นางสาวยิ่งลักษณ์ออกมาชี้แจง มีทั้งกรณีภาพรวมเศรษฐกิจ ปัญหาราคาไข่ไก่ ราคาแก๊ส NGV และ LPG

การอธิบายที่มาของปัญหา

ในกรณีภาพรวมทางเศรษฐกิจ นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล ใช้หลักการอธิบายความผันผวนทางเศรษฐกิจและวิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งเกิดขึ้นทั้งสหรัฐอเมริกา ยุโรป จีน หรือเอเชีย ซึ่งกระทบกับประเทศไทยเนื่องจากรายได้หลักของไทยมาจากการส่งออก ฉะนั้น ในส่วนของนโยบายที่รัฐบาลแถลงกับรัฐสภา คือการสร้างเศรษฐกิจ ในประเทศให้แข็งแรง เข้มแข็งขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือนให้พี่น้องประชาชน เป็นการแก้ปัญหาของเการวมกับวิกฤตมหาอุทกภัยที่ถูกแทรกเข้ามา รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดนโยบายเพื่อตอบโจทย์ความสมดุลในประเทศ

ส่วนปัญหาสินค้าขาดตลาดหรือราคาสินค้านั้นแพง นางสาวยิ่งลักษณ์มักอธิบายกลไกตลาด เรื่อง "ห่วงโซ่อุปทาน (value chain)" เช่น เป็นผลพวงที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องของอุทกภัยน้ำท่วม เพราะช่วงที่น้ำท่วมจะมีปัญหาเรื่องของการกระจายสินค้า และบางโรงงานถูกปิดทำให้ของขาด หรือมีการกักตุนสินค้า ซึ่งได้ให้ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ประสานงานหลักในการที่จะแก้ปัญหาในเรื่องของสินค้าอุปโภคบริโภค และนอกจากเรื่องวัตถุดิบแล้วยังอธิบายเรื่องค่าขนส่งและพลังงานซึ่งเป็นต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงตามกลไกตลาดด้วย

อย่างกรณี ราคา NGV นางสาวยิ่งลักษณ์อธิบายว่า ที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามราคากลไกตลาดที่แท้จริง ซึ่งจากที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) อยากให้ราคาของ NGV นั้นขึ้นไปตามกลไกตลาด แต่รัฐบาลคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ เช่นเรื่องค่าโดยสารต่าง ๆ

ในส่วนของ LPG นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้คำว่า “ขอความเห็นใจ” ว่าที่ผ่านมามีการอุดหนุนเป็นจำนวนมาก ซึ่งสุดท้ายแล้วจะฝืนกลไกการตลาดไม่ได้ เลยเป็นที่มาของการทยอยปรับอย่างช้าๆ เพื่อให้พี่น้องประชาชนหรือผู้ใช้แต่ละกลุ่มมีการปรับตัว เช่นเดียวกับ NGV ที่มีการปรับราคาขายปลีกขึ้น กระทบกับผู้ขับรถแท็กซี่ ซึ่งรัฐบาลได้เข้าไปดูแลมาตรการในเรื่องของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น จะมีการมอบบัตรส่วนลดให้ รวมถึงบัตรเครดิตการดำเนินงานสำหรับผู้ขับรถแท็กซี่

ส่วนราคาน้ำมัน เช่น แก๊สโซฮอล์ ที่มีการปรับตัวขึ้น ถือว่าเป็นไปตามกลไกของราคาน้ำมันตลาดโลก พร้อมย้ำว่าบางรายการที่รัฐบาลยังเห็นว่า มีผู้ใช้ยังใช้อยู่เป็นจำนวนมากก็ชะลอการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมัน แต่สุดท้ายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถฝืนกลไกไปได้นาน ประกอบกับช่วงนี้ ประเทศอยู่ในช่วงของการฟื้นฟูหลังน้ำท่วม เลยมีผลกระทบเข้ามาทั้งสองทาง

เช่นเดียวกับ สินค้าบางส่วน ปัญหาเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมทำการผลิตยังไม่ได้เต็มที่ เพราะเพิ่งมีการฟื้นฟูของนิคมอุตสาหกรรม อันทำให้กลายเป็นรอยต่อเรื่องจำนวนอุปสงค์ อุปทาน ยังไม่สัมพันธ์กันกลายเป็นผลกระทบมายังพี่น้องประชาชน

ขณะที่ปัญหาราคาไข่ไก่ นางสาวยิ่งลักษณ์ก็อธิบายเรื่องอุปสงค์ อุปทาน โดยยกตัวอย่างว่า ขณะนี้มีปัญหาคือ ไข่ที่เป็นวัตถุดิบมีราคาถูก แต่เมื่อขายไปเป็นไข่เจียวกลับมีราคาแพง ซึ่งจะต้องนำต้นทุนทุกช่วงตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้ขาย พ่อค้าไข่ไก่ พ่อค้าคนกลาง มาจนถึงปลายทางมาแสดงแล้วให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ปัญหาต่อไปเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม และพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ได้อธิบายว่า สาเหตุหลักของปัญหาว่าอาจมาจาก ค่าดำเนินการบ้าง ค่าเช่าบ้าง หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้อัดลดตาม เนื่องจากผู้ประกอบการบางส่วนยังไม่ได้แน่ใจว่าราคาวัตถุดิบนี้จะลงทั้งหมดตลอดไปหรือไม่ เลยไม่ได้มีการปรับราคาสินค้า ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ที่จะต้องพยายามให้ราคาของปลายทางนั้นปรับลดลงไปตามกลไกตลาด ส่วนสาเหตุที่ราคาไข่ต้นทางราคาถูกเกิดจากปริมาณของการนำเข้า พันธุ์แม่ไก่เสรี เมื่อมีปริมาณมากก็ ทำให้ราคาถูกลง

ทั้งหมดอยู่ภายใต้การยอมรับปัญหา ทั้งภาครัฐเรือนทั้งภาคอุตสาหกรรม แต่ราคาของบางอย่างก็ลดลงบ้างแล้ว ซึ่งรัฐบาลจะเร่ง ให้สภาพทุกอย่างกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยเน้นย้ำหลักการว่า ฟื้นฟูเศรษฐกิจนี้ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูหลังน้ำลด และรัฐบาลมีความห่วงใยในความรู้สึกของพี่น้องประชาชน มีความห่วงใยเงินในกระเป๋าของพี่น้องประชาชน ไม่ได้นั่งนอนใจ

การแก้ไขปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ มักนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาทั้งกรณีเฉพาะหน้า และการแก้ปัญหาระยะยาวที่เชื่อมโยงกับนโยบายของพรรคเพื่อไทยที่รัฐบาลพยายามเข้าไปดูแลในทุกกลุ่ม รวมทั้งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลประสบความสำเร็จด้านการเจรจาเศรษฐกิจกับต่างชาติ สำหรับเรื่องของแพง เจ้าตัวจะย้ำหลักการว่า รัฐบาลพยายามที่จะดูแล แต่ไม่ใช่การไปแทรกแซงราคา อีกทั้งพบการให้ความหวังจากนายกรัฐมนตรีนางสาว ยิ่งลักษณ์ว่า ตั้งเป้าอยากเห็นเศรษฐกิจของไทยดีขึ้นกว่าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สภาพัฒน์ฯ ประมาณการ

เรื่องการแก้ปัญหาราคาพลังงาน นางสาวยิ่งลักษณ์ระบุว่า รัฐบาลมีการรับข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วไปหารือในคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพข.) อีกครั้ง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะมีมาตรการช่วยเหลือในส่วนของกลุ่มที่มีรายได้น้อยควบคู่กันไป ภายใต้ความสมดุล โดยนายกรัฐมนตรียมอบหมายกระทรวงพาณิชย์ให้ติดตามเรื่องราคาสินค้า เช่นเดียวกับเรื่องการแก้ปัญหาราคาไข่ไก่ ที่ให้ทางกระทรวงพาณิชย์กลับไปดูปริมาณการนำเข้าพันธุ์แม่ไก่เสรี พร้อมคำนวณจำนวนปริมาณการบริโภคแล้วบริหารจัดการอย่างให้เหมาะสม

สำหรับการแก้ปัญหาของแพงเร่งด่วน รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ใช้กลยุทธ์จัดรายการตอนพิเศษอย่างการให้นายกรัฐมนตรีลงพื้นที่ตลาดพร้อมรัฐมนตรีและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในการอธิบายที่มาและแนวทางแก้เรื่องของแพง พร้อมขอร่วมมือจากผู้ประกอบการในการปรับราคานั้นให้อย่างเป็นธรรม แล้วให้เป็นไปตามกลไกหรือต้นทุนที่แท้จริง และเปิดสายด่วน 1569 รับฟังการร้องเรียนจากพี่น้องประชาชนหากพบการขายเกินราคา ด้านภาครัฐเองก็จะแก้ปัญหาปัจจัยที่ทำให้ต้นทุน อย่างเรื่องของพลังงานหรือเส้นทางขนส่ง แต่มาตรการแรกหลังน้ำลด รัฐจะจัดหาศูนย์กระจายสินค้าไปต่างจังหวัดที่ไม่มีน้ำท่วมขัง แล้วลำเลียงอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องอุปโภคบริโภคเข้ามายังกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงจะมีการเร่งนำเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าขาดแคลน พร้อมทั้งการประกาศสินค้าที่ขาดแคลนทั้งหมดให้เป็นสินค้าควบคุม

นอกจากนี้ พบว่านโยบายอย่างหนึ่งที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ยกมาเป็นตัวแบบเพื่อแก้ปัญหาของแพงตามหลักกลไกตลาดคือ นโยบาย “ร้านธงฟ้า” ที่ใช้หลักการเพิ่มปริมาณราคากลางให้มากขึ้น ซึ่งกระทรวงพาณิชย์จะเป็นผู้คำนวณราคาที่เหมาะสม หากผู้ประกอบการอื่นขายในราคาที่แพงกว่าราคากลางนี้ ก็จะไม่มีการซื้อ สุดท้ายต้องปรับราคาลดลงมาใกล้เคียงกับราคาของธงฟ้า โดยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ระบุว่า ต้องการเพิ่ม 1 ธงฟ้า 1 ชุมชนให้ได้ให้เร็วที่สุด

นางสาวยิ่งลักษณ์ มักยกโครงการหรือนโยบายรัฐบาลว่าสามารถเข้ามาแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ อย่างการทำให้ประชาชนเข้าถึงกองทุน ทำให้คุณภาพชีวิตของพ

น้องประชาชนดีขึ้น เช่น โครงการพักชำระหนี้, แท็บเล็ต ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนนั้นมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีเท่าเทียมกับทุกพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการกองทุนสุขภาพ ทั้ง 3 กองทุนที่เรื่องของการดูแลอุบัติเหตุฉุกเฉิน, การพัฒนาบัตร 30 บาท, ส่งเสริมผู้ประกอบการ OTOP, โครงการรถเมล์ รถไฟ ค่า น้ำ ค่าไฟฟ้าฟรี, การรับจำนำข้าวเปลือกนาปี, การเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท, การเพิ่มเงินในกองทุนหมู่บ้าน, โครงการ SML, ปริญาตรี 15,000 บาท, มาตรการ บ้านหลังแรก รถยนต์คันแรก และ มาตรการลดราคาน้ำมัน

ด้านการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ต่างประเทศมาลงทุนในประเทศ และเสริมโอกาสให้กับเอกชนไทยที่ไปลงทุนต่างประเทศ พบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ยกผลหารหรือทวิภาคีกับต่างประเทศเรื่องของการเพิ่มเป้าหมายการค้าระหว่างกัน มีการใช้เวทีประชุมระหว่างประเทศเชิญนักธุรกิจของฝ่ายไทยไปเจอกับนักธุรกิจต่างประเทศ โดยนางสาวยิ่งลักษณ์จะย้ำว่า ภาคเอกชนได้รับความพอใจเป็นอย่างมาก เช่น การเจรจาที่เกาหลีใต้ สวิตเซอร์แลนด์ จีน ทาจิกิสถาน ซึ่งพบว่ารัฐบาลจะรายงานผลสำเร็จเรื่องข้อตกลงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ในการเดินทางเยือนแต่ละครั้ง

ส่วนภายในประเทศพบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์นำเสนอผลการอนุมัติโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร เช่น การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ครั้งที่ 7 ซึ่งครอบคลุมทั้งหมด 4 จังหวัดคือ จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และพัทลุง โดยรัฐบาลจะส่งเสริมทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ มากขึ้น รวมถึงการสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงด้านคมนาคมในระยะยาว

1.1.4 การจัดการหรือรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้อง

จากการศึกษารายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน พบการชี้แจงกรณีมีการชุมนุมเรียกร้องรัฐบาลโดยตัวนายกรัฐมนตรีในบางครั้ง ขณะที่ส่วนใหญ่จะมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งในส่วนของตัวเองนางสาวยิ่งลักษณ์เอง พบว่ามีการพูดถึงกลุ่มผู้เรียกร้องเรื่องราคาพลังงาน ราคา ยางพารา การเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลอย่าง องค์การพิทักษ์สยาม นำโดยพลเอก บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์ (เสธ.อ้าย) รวมถึง คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่พัฒนามาจากกลุ่มชุมนุมต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม โดย การเรียกร้องทางการเมืองของ 2 กลุ่มหลังนี้ จากการศึกษาลูกพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรงมากนัก

การอธิบายที่มาของปัญหา

กรณีข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ขับให้บริการรถโดยสารหรือรถขนส่ง ซึ่งเดือดร้อนจากการปรับขึ้นราคา NGV นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้การอธิบายตามหลักการความจำเป็น อันเนื่องมาจากการปรับราคาตามกลไกตลาด ของที่ประชุมนโยบาย กพช.

ส่วนข้อร้องเรียนเรื่องยารักษา นางสาวยิ่งลักษณ์อธิบายว่า นอกจากปัจจัยด้านอื่นๆแล้ว ยังเกิดจากผลกระทบจากน้ำท่วมด้วยทำให้ ผลิตผลต่างๆ หรือต้นยางก็เสียหายไปด้วย ซึ่งรัฐบาลก็รับทำให้ราคาน้ำมันกลับมาอยู่ในราคาที่สมควร และทำให้ราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ

ด้านกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมือง นางสาวยิ่งลักษณ์อธิบายว่า เกิดจากพื้นฐานความเข้าใจที่ต่างกัน การจะให้มารวมให้เป็นหนึ่งก็ต้องมีการถกเถียงถือเป็นเรื่องปกติ แต่ให้อยู่ในกรอบความสงบ อีกทั้ง พบการอธิบายในมุมของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างฝ่ายประชาธิปไตยและฝ่ายที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย เช่น การระบุว่า

“ประเทศไทยได้ผ่านความท้าทายในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยมาหลายทศวรรษ การเดินทางยังคงไม่ราบรื่น แม้แต่ขณะนี้ยังต้องปกป้องประชาธิปไตยจากผู้มีจิตใจที่ไม่เป็นประชาธิปไตยต่อไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 20 กรกฎาคม 2556)

การแก้ไขปัญหา

ในภาพรวมของหลักการชี้แจงและแก้ปัญหาของนางสาวยิ่งลักษณ์ จะใช้หลักที่ว่า รัฐบาลไม่ได้ปิดกั้น ในเรื่องข้อเสนอหรือแม้กระทั่งปัญหา เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีทุกกระทรวงที่จะต้องคอยติดตามและศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ควบคู่กับการนำปัญหาเข้าไปหารือในคณะกรรมการแต่ละชุด หรือแก้ในระบอบรัฐสภา ให้คณะกรรมการนั้นมีส่วนร่วมในการคิดและรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน แล้วก็นำไปแก้ไข แต่ถึงอย่างไร รัฐบาลพยายามทำนโยบายทุกนโยบายให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และไม่ลืมในการดูแลผู้ที่มีรายได้น้อย หรือการดูแลเฉพาะกลุ่ม

สำหรับการแก้ปัญหาเรื่อง NGV นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้หลักการโน้มน้าวพูดคุยกันกับทางกลุ่มชุมชนกลุ่มแท็กซี่ในเบื้องต้น ควบคู่กับการเพิ่มมาตรการลดภาระต้นทุนด้านอื่นๆให้ เช่น ระบุว่า จะมอบบัตรส่วนลดให้ รวมถึงบัตรเครดิตการ์ดพลังงานสำหรับผู้ขับรถแท็กซี่ ขณะเดียวกันรัฐบาลรับข้อคิดเห็นต่าง ๆ ไปหารือใน กพช. อีกครั้ง

ส่วนเดือดร้อนจากปัญหาด้านการเกษตร อย่างยางพารา นางสาวยิ่งลักษณ์ ก็ใช้หลักการโน้มน้าวว่า รัฐบาลยินดี ไม่ต่อต้านการชุมนุม โดยรัฐบาลพร้อมที่จะฟังเสียงของประชาชน และหลังจากที่ทราบปัญหาก็ก็นำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ลงไปในพื้นที่ พร้อมกำชับว่า ต้องรับฟังทุกปัญหา แต่ก็ขอความร่วมมือเพราะไม่อยากให้มีการปิดถนน ขณะเดียวกันอ้างว่า กรณีการชุมนุมเพื่อที่จะมีผลต่อความมั่นคง จะทำให้ภาพลักษณ์ประเทศเสียหาย จึงขอความร่วมมือเพราะขณะนี้ประเทศไทยได้รับการยอมรับกับนานาชาติประเทศ โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ระบุว่า ได้สั่งการให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศชี้แจงทำความเข้าใจกับทูตทุกประเทศ

ในด้านการรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง นางสาวยิ่งลักษณ์ จะอธิบายหลักการการชุมนุมในกรอบกฎหมายและสิทธิเสรีภาพที่พึงทำได้ และภาครัฐจะดูแลทั้งความปลอดภัยของผู้ชุมนุมด้วย และรวมถึงประชาชนไม่ให้มีผลกระทบกับพี่น้องประชาชนในการเดินทาง ใช้ชีวิตปกติ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้กฎหมายในบางกรณี เช่น การประกาศ พ.ร.บ. ความมั่นคงฯ แต่ นางสาวยิ่งลักษณ์ ก็เน้นย้ำว่า เป็นเพียงมาตรการเตรียมตัว มิได้ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลใช้ความรุนแรง โดยมอบหมายผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ รัฐบาลพร้อมให้ความร่วมมือแต่ไม่ได้ห้าม

คำพูดที่นางสาวยิ่งลักษณ์ กล่าวถึงกรณีกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง หรือ กลุ่มต่อต้านรัฐบาลนี้ มักใช้หลักการพูดให้เห็นภาพของการหาทางออกร่วมกัน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยและระบบรัฐสภาที่จะตรวจสอบกันอยู่แล้ว และกล่าวว่า ตนเองตั้งใจมาทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และอยากทำงานรับใช้พี่น้องประชาชน หวังว่าประชาชนจะให้โอกาส จึงเป็นห่วงไม่อยากให้สถานการณ์ยืดเยื้อที่มีผลกระทบต่อความมั่นใจของนานาชาติ และไม่อยากให้ความรุนแรงเกิดขึ้น

1.1.5 การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครครลง เช่น เรื่องทุจริต

รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ มักถูกโจมตีประเด็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย จากการศึกษาพบว่าในรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน นางสาวยิ่งลักษณ์ ได้มีการพูดชี้แจงประเด็นที่ถูกกล่าวหา เช่น กรณีโครงการบ้านหลังแรกและรถยนต์คันแรก กรณีการเดินทางไปต่างประเทศบ่อยครั้งจนถูกกล่าวหาว่าไม่สนใจงานสภา กรณีโครงการรับจำนำข้าวอย่างเรื่อง “ข้าวเน่า” กรณีโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่ถูกกล่าวหาว่า “กู้มาโกง” เป็นต้น

การอธิบายที่มาของปัญหา

กรณีโครงการบ้านหลังแรก และรถยนต์คันแรก ซึ่งเป็นนโยบายตอบสนองคนเฉพาะกลุ่มอย่างเจ้าของธุรกิจรถยนต์ นางสาวยิ่งลักษณ์ได้กล่าวปฏิเสธ โดยบอกว่าต้องการที่จะดูแลพี่น้องประชาชน ทำให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงาน

ส่วนการเดินทางไปต่างประเทศ นางสาวยิ่งลักษณ์ อธิบายว่า จุดประสงค์คือต้องการไปเพิ่มมูลค่าการค้า การลงทุน เชิญชวนต่างประเทศมาลงทุนกับประเทศไทย จะทำให้ไทยส่งออกสินค้าเกษตรและสินค้าหลาย ๆ ประเภทได้มากขึ้น กล่าวคือ เป็นการไปหาตลาดที่ใหญ่ขึ้น หรือตลาดใหม่

ขณะที่การตรวจสอบรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้การยั่วว่า ระบอบประชาธิปไตย มีกลไกในการตรวจสอบอยู่แล้ว และมีองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ที่สำคัญภาคประชาชนสามารถตรวจสอบรัฐบาลได้ ซึ่งรัฐบาลเองก็พร้อมที่จะให้ข้อมูลและชี้แจงทุกประการ

ในประเด็นข้าวเน่า นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้หลักการอธิบายว่า ต้องแยกปัญหาว่าเกิดขึ้นในขั้นตอนใด ระหว่างการผลิตที่โรงงานหรือการขนส่ง และปริมาณเท่าใด โดยรัฐบาลมีความเป็นห่วงว่า ถ้าแบบเหมารวม จะทำให้เสียภาพพจน์ของประเทศ ที่สำคัญคือเสียรายได้ ซึ่งได้มีการพูดคุยเพื่อให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องข้าวแล้ว พร้อมรายงานว่ กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่ติดตามเรื่องนี้ อีกทั้ง นางสาวยิ่งลักษณ์ ยังใช้การพูดเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่า ทุกคนมีจรรยาบรรณ โดยเฉพาะการขายข้าวซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลัก ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน เพราะเรื่องแบรนด์ของสินค้าเป็นสิ่งสำคัญ จึงเชื่อว่าไม่มีเจตนาอย่างนั้น นอกจากนี้ยังถือโอกาสขอความร่วมมือประชาชนให้ช่วยกันแก้ไขและร่วมกันสร้างความมั่นใจจะดีกว่า

การแก้ไขปัญหา

นอกจากการอธิบายสาเหตุ และชี้แจงเหตุผลโต้แย้งข้อกล่าวหาแล้ว นางสาวยิ่งลักษณ์ยังใช้หลักการเพิ่มน้ำหนักในขั้นตอนตรวจสอบ ให้ประชาชนส่วนร่วม หรือใช้เทคโนโลยีช่วยลดช่องว่างการทุจริต รวมถึงการตั้งองค์กรเพื่อเข้ามาแก้ไขประเด็นที่ถูกโจมตี อาทิ

การเพิ่มขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง ให้มีความโปร่งใสขึ้น อย่างโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของกระทรวงคมนาคม จะมีคณะกรรมการทั้งของกระทรวง และคณะกรรมการกลางในการตรวจสอบติดตามผลการทำงานด้วย แล้วที่สำคัญจะเปิดให้ภาคประชาชนภาคประชาชนส่วนร่วมด้วย ซึ่งงานก่อสร้างต่าง ๆ ก็เป็นรูปธรรมอยู่แล้ว ดังนั้นพี่น้องประชาชนสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการได้ นอกจากนี้ยังมอบหมายให้นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม)

เปิดให้ประชาชนร่วมอภิปรายด้านเทคนิคต่าง ๆ ของเทคโนโลยีในโครงการ เพื่อให้แน่ใจในเรื่องของ คุณภาพ

ในขณะที่เรื่องของความโปร่งใส และการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน นางสาวยิ่งลักษณ์ ระบุถึง แนวทางแก้ปัญหา โดยเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง การแก้ปัญหาโดยใช้แนวทางการบริหาร process (กระบวนการ) หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ปิดช่องว่างที่จะเป็นช่องว่างไม่ให้เกิดการทุจริต และ สุดท้ายคือการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจจับหรือวัด หรือตรวจสอบความถูกต้องในแต่ละ ขั้นตอน หรือ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ให้มากกว่าใช้คน

1.1.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือภายใน กรม.

จากบริบททางการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ มักถูกมองว่าไม่ค่อยมีความสัมพันธ์อันดี กับทหารหรือกองทัพ เนื่องจากอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ก็ถูกรัฐประหารมาก่อนหน้า องค์กร อิสระก็มีการตรวจสอบปากฝั่งทางการเมืองของนางสาวยิ่งลักษณ์อย่างเข้มข้น ส่วนความสัมพันธ์กับ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมี ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ จากพรรคประชาธิปัตย์ ก็ ถูกมองว่าการทำงานอาจไม่สัมพันธ์กันในแง่นโยบายและความร่วมมือเนื่องจากอยู่คนละพรรค การเมือง

ทั้งนี้ จากการศึกษารายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน พบประเด็นเหล่านี้ในกรณีน้ำท่วม ใหญ่ปี 2554 นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้หลักการว่า รัฐบาลได้รับความร่วมมือที่จากจากทุกหน่วยงาน ไม่นำ การเมืองมาเป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือประชาชน

การอธิบายที่มาของปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้หลักการไม่ยอมรับว่ามีความขัดแย้งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน เกิดขึ้น โดยย้ำเสมอว่า ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกกระทรวงรวมถึงทางกองทัพ กองทัพบก ทหาร ตำรวจ ระดมสรรพกำลังของทุกหน่วยงานเพื่อมาแก้ไขปัญหาให้พี่น้องประชาชน และในการ ทำงานครบรอบ 1 ปี นางสาวยิ่งลักษณ์ก็ได้แก่ภาพลักษณ์เรื่องความขัดแย้ง โดยกล่าวขอบคุณพี่น้อง ประชาชน รวมถึงขอบคุณหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกับรัฐบาลมาตลอด 1 ปี

การแก้ไขปัญหา

ในมุมมองการแก้ปัญหา จะพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ จะใช้หลักการสื่อสารในรายการ โดยเน้นย้ำเรื่องความร่วมมืออันดีกับทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาครัฐ หน่วยงานกองทัพ หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชน รวมถึงการแสดงภาพว่าสามารถทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายได้ อย่างการรายงานว่า กองทัพไทยได้เตรียมศูนย์พักพิงในพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดที่ถูกน้ำท่วม

ส่วนกรณีความสัมพันธ์กับผู้บริหารกรุงเทพฯ นางสาวยิ่งลักษณ์ ก็ใช้การยืนยันเช่นเดียวกันว่ารัฐบาลจะให้ความร่วมมือ และทำงานกับกรุงเทพมหานครเป็นอย่างดี และทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ยืนยันว่ารัฐบาลจะไม่ทิ้งประชาชน และทุกคนจะต้องได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนมาสู่สภาพปกติ โดยไม่มีกีดกันนำประเด็นการเมืองต่างๆ เข้ามาเกี่ยวพัน การทำงานต้องไม่มีการแบ่งแยก อย่างการรายงานผ่านรายการว่า นายฯได้มอบหมายให้คณะกรรมการระบายน้ำและกรมชลประทานหารือร่วมกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดโดยรอบกรุงเทพฯ ทั้งหมดอีก 6 จังหวัด เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการปรับแนวระบายน้ำใหม่หลังกระแสน้ำเปลี่ยนทิศทาง

นอกจากนี้ ยังพบการแสดงออกถึงความร่วมมือกับส่วนราชการอื่นๆ เช่นการขอขอบคุณอบิบัติที่เป็นแม่บ้านหลัก จัดงานเทศกาล OTOP ชวนชิมผลไม้ไทย พร้อมขอบคุณเอกชน คือ เทสโก้โลตัส ที่ช่วยอุดหนุนชาวสวนผลไม้ในงาน ขณะที่ประเด็นความขัดแย้งภายในรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี จากการศึกษารายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน ไม่พบการพูดถึงมากนัก

1.1.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

นับเป็นปัญหาที่มาหลายรัฐบาล และเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่ทุกรัฐบาลต้องเผชิญ โดยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ใช้หลักการทำความเข้าใจ การพูดคุย การแก้ปัญหาอย่างเท่าเทียม โดยไม่ได้อ้างว่าใครเป็นฝ่ายผิดหรือถูก กล่าวคือ

การอธิบายที่มาของปัญหา

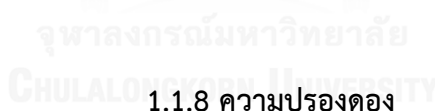
จากการศึกษาพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ อธิบายปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า การจะแก้ไขต้องทำความเข้าใจในเรื่องของปัญหาในพื้นที่ก่อน แล้วก็มาแก้ที่ต้นทาง ทั้งการลดความรุนแรง ขณะเดียวกันรัฐบาลต้องไปเสริมสร้างเศรษฐกิจ หรือการเข้าใจในเรื่องของศาสนาของภาคใต้มากขึ้น เป็นต้น

การแก้ไขปัญหา

แนวทางหลักที่นางสาวยิ่งลักษณ์เน้นย้ำในรายการ คือ ใช้หลักบูรณาการ พยายามหาวิธีไม่ให้เกิดความรุนแรง และเน้นเรื่องของการพัฒนา เรื่องของการศึกษาให้กับเยาวชน รวมถึงพัฒนาเศรษฐกิจทางภาคใต้

ส่วนการรักษาความปลอดภัย เป็นสิ่งที่รัฐบาลพยายามจัดวิธีการในการดูแลความปลอดภัย พร้อมย้ำหลักการเยียวยาสำหรับเยาวชนผู้ที่สูญเสียบิดามารดาในพื้นที่ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะเดียวกันยังพบการให้คำมั่นสัญญาตามหลักความเสมอภาคโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ว่า “ไม่ว่าจะอยู่จังหวัดไหนเราต้องเท่าเทียมกัน” และ “ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย ไม่ว่าจะเป็นเด็กผู้ใหญ่ก็ต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกันเช่นกัน”

ในด้านการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง นางสาวยิ่งลักษณ์ได้รายงานการประชุมร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงพร้อมรายงานปัญหาว่า การทำงานในพื้นที่นั้นยังไม่มีบุคคลในการทำงานที่มีบูรณาการอย่างแท้จริง จึง ได้มอบหมายให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ไปยกร่างการทำงานขึ้นมาใหม่ ในชื่อศูนย์บูรณาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบ.กช.) ซึ่งเป็นการบูรณาการโดยมี รองนายกรัฐมนตรี พลตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ เป็นประธาน ส่วนในภาครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์เปิดเผยว่า ทีมงานได้ดำเนินการร่วมกันกับ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ กอ.รมน. แล้ว ส่วนกระทรวงมหาดไทยก็ดูแลในด้านของตำรวจ

1.1.8 ความปรองดอง

ในบริบทการเมืองยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ยังมีความขัดแย้งทางการเมืองเรื่องสีเสื้อ ละความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ที่ยังคงรุ่มมาตั้งแต่การรัฐประหารรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ตั้งแต่ปี 2549 และเหตุการณ์สลายการชุมนุมกลุ่มคนเสื้อแดงเมื่อปี 2553 ทั้งนี้พบว่า การสร้างความปรองดอง หรือการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในมุมมองของนางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล เน้นย้ำหลักการที่ว่า การปรองดองต้องควบคู่กับประชาธิปไตย ขณะที่การอธิบายสาเหตุความขัดแย้งหลักๆคือเกิดจากเรื่องสองมาตรฐานในกระบวนการยุติธรรม และเรื่องความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้ เรื่องของการสร้างความปรองดอง มีความคาบเกี่ยวกับประเด็นที่มีการเสนอกฎหมายนิรโทษกรรม ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความปรองดองด้วย

การอธิบายที่มาของปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ มิได้พูดถึงสาเหตุของความขัดแย้งโดยตรง แต่อธิบายกว้างๆ ในเชิงหลักการผ่าน “หลักของการปรองดอง” ว่า ต้องให้ความเสมอภาคกับทุกคน โดยเป็นไปตาม "กฏนิติรัฐ" ภายใต้ความยุติธรรมกับทุกคนและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ ทั้งนี้ สามารถแปลความการอธิบายเหตุแห่งความขัดแย้งของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ว่าหมายถึงเกิดจากกระบวนการยุติธรรมที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน

นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้กลยุทธ์ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายปรองดอง โดยย้ำคำว่า การสร้างสามัคคีปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่น ทำให้เกิดการลงทุนในประเทศและต่างประเทศ แต่คำว่าปรองดองควบคู่กับคำว่าประชาธิปไตย ส่วนปัญหาภาคใต้ก็เป็นปัญหาหนึ่งในการสร้างความปรองดองเช่นกัน

การแก้ไขปัญหา

ในเชิงโครงสร้างหรือกระบวนการ นางสาวยิ่งลักษณ์กล่าวผ่านรายการว่า รัฐบาลแต่งตั้งศาสตราจารย์อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นประธานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ (คอ.นธ.) ตามรัฐธรรมนูญปี 2550 ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง มาตรการ ข้อเสนอแนะและกระบวนการต่างๆในการใช้กฎหมาย ด้วยความเป็นธรรมและสุจริตภายใต้มาตรฐานเดียวกันตามหลักนิติธรรม ที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ เมื่อได้ความเห็นเรื่องปรองดองแล้ว ก็จะปล่อยให้เป็นที่ของกลไกสภาฯ หรือเวทีของสภาผู้แทนราษฎร โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ให้เหตุผลว่า เพราะสภาฯมีตัวแทนที่มาจากภาคประชาชนอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะหาวิธีการหรือแนวทางปรองดอง นอกจากนี้ ยังสนับสนุนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ซึ่งก็ได้เสนอแนวทางการชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง 4 แนวทาง

ส่วนการสร้างความปลอดภัยเชิงนโยบาย มีการแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่สามารถเสนอความเห็นต่างๆ เข้ามาได้ เพื่อร่วมกันถกเถียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบของประชาธิปไตยและกฎหมาย ให้ประเทศเกิดความสงบสุขและร่วมกันเดินไปข้างหน้า โดยความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องการเมือง ก็ต้องใช้กลไกทางการเมืองมาแก้ไข พร้อมเชิญชวนว่า ถ้าทุกคนมีความคิดบวกและรับฟังซึ่งกันและกันบนวิถีประชาธิปไตย เชื่อว่าประเทศจะมีทางออก และมีบรรยากาศที่ดีร่วมกัน สุดท้ายเมื่อเกิดความเชื่อมั่นก็จะเป็นการเสริมสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคงต่อไป

1.1.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

ยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นยุครัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งต้องเร่งดำเนินการตามนโยบายที่พรรคเพื่อไทยได้หาเสียงไว้ ท่ามกลางการตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์จากฝ่ายค้าน ภาคประชาชน และนักวิชาการ โดยเฉพาะนโยบายที่ถูกมองว่าเป็นประชานิยมซึ่งอาจไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ก็ได้ใช้ช่องทางผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน เพื่อประชาสัมพันธ์ หรือชี้แจงประเด็นที่ถูกโจมตี รวมทั้งโน้มน้าวให้ประชาชนเห็นคล้อยตามเพื่อสร้างความชอบธรรมเพื่อดำเนินนโยบายเหล่านั้น อาทิ โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 2 ล้านล้านบาท, โครงการรถไฟความเร็วสูง, โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกทวาย, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท, และโครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (one tablet per child), พ.ร.บ.ปรองดอง รวมถึง โครงการเร่งด่วนหลังมหาอุทกภัยปี 2554 คือ โครงการบริหารจัดการน้ำ 3.5 แสนล้านบาท

ภาพรวมการอธิบายที่มาของปัญหา

ภาพรวมการอธิบายปัญหาของนางสาวยิ่งลักษณ์ในฐานะผู้นำรัฐบาล จะชี้ชวนให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่ออุดช่องว่างปัญหาในอดีตและเสริมศักยภาพการพัฒนาประเทศ

ภาพรวมการแก้ไขปัญหา

ในที่นี้คือการใช้กลยุทธ์ เพื่อให้ทำให้เป้าหมายคือโครงการหรือนโยบายที่ผลักดันให้ประสบความสำเร็จในระดับที่มากกว่าการพูดถึงที่มาของปัญหาหรือการเน้นเรื่องวัตถุประสงค์ความจำเป็น โดยในกรณีของรายการยิ่งลักษณ์พบประชาชนนี้ พบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้หลักการแสดงให้เห็นภาพของโครงการที่เป็นรูปธรรมแล้ว อาทิ การเดินทางไปศึกษาดูงาน หรือจัดรายการที่ต่างประเทศ รวมถึงการจัดรายการท่ามกลางนิทรรศการของรัฐบาล

ทั้งนี้ เนื่องจากในหัวข้อ “ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน” มีรายละเอียดจำนวนมาก งานวิจัยชิ้นนี้ จะแยกวิเคราะห์ออกเป็นรายโครงการที่สำคัญได้แก่

1.1.9.1 โครงการบริหารจัดการน้ำ

ในแง่ของการอธิบายปัญหา พบว่า ภายหลังจากเกิดปัญหาอุทกภัย อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเภทหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สิ่งที่พบในการสื่อสารของนางสาวยิ่งลักษณ์ คือ การพยายามชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการภายใต้สภาวะที่เป็นอยู่เกิดความติดขัดและแก้ปัญหาได้ไม่

พื้นที่ทั้งนี้ แม้รัฐบาลจะพยายามช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว แต่ประชาชนก็ยังยากลำบาก จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือโครงการที่สามารถรวมศูนย์การสั่งการหรือบูรณาการงานทุกส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นการปูพื้นฐานไปสู่โครงการระยะยาว นั่นก็คือ โครงการบริหารจัดการน้ำ งบประมาณ 3.5 แสนล้านบาท

อย่างการระบุว่า ปกติรัฐบาลมีนโยบายเรื่องการบริหารน้ำอยู่แล้ว แต่เมื่อเกิดเหตุทุกภัยที่มากกว่าปกติ จึงไม่สามารถแก้ไขได้ทันทั้งนี้ จึงต้องแบ่งการทำงานออกเป็นนโยบายเร่งด่วน และนโยบายระยะยาว ที่จะแก้ปัญหาทั้งระบบ

“อย่างเรื่องของน้ำจริงๆ แล้วมีนโยบายเชื่อม 25 ลุ่มน้ำอยู่แล้ว เพราะเราเห็นปัญหาแล้ว แต่เราไม่คิดว่าอุทกภัยจะมาเร็วและแรงขนาดนี้ ก็ตรงนี้ก็ต้องเร่งในส่วนของนโยบายที่เราคิดว่าเป็นนโยบายที่ระยะยาวก็ ต้องกลับมาทำ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“แผนของระยะยาว คือ แล่นสองหมื่นล้านนี้ ก็คือเราของงบประมาณมาด้วยสองวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์แรกก็คือ เยียวยาพี่น้องประชาชนทุกกลุ่ม อย่างเงินห้าพันบาทก็จะอยู่ในก้อนนี้ และเรื่องของการดูแลบ้านเรือนที่เสียหาย แล้วก็การซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน อย่างเช่น วัด โรงเรียนหรือถนนหนทาง ก็จะอยู่ในงบประมาณส่วนนี้ แต่ส่วนที่ทาง ดร. วีระพงษ์ พูดถึงนั่นก็จะเป็นงบประมาณที่มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจจะมีโครงการตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปีเป็นต้นไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา พบว่า จะมาในรูปแบบของการยกตัวอย่างประเทศที่มีโครงการบริหารจัดการน้ำที่ดีเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยว่า หากไทยใช้รูปแบบการจัดการดังกล่าว ก็จะสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งได้อย่างยั่งยืน

อย่างการเดินทางไปดูงานที่ประเทศเกาหลี ซึ่งนางสาวยิ่งลักษณ์รายงานข้อมูลว่า เกาหลีมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำซึ่งมีลักษณะปัญหา คล้ายๆกับบ้านเรา คือทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้ง เกาหลีเลยแก้ปัญหาด้วยการที่เอาแม่น้ำทั้งหมด 4 สาย มาเชื่อมระบบกัน โดยมีการพัฒนาแหล่งน้ำหรือเขื่อน และมีระบบการบริหารจัดการน้ำ อีกส่วนคือเรื่องของระบบบริหารจัดการน้ำ ซึ่งประเทศเกาหลีมีระบบซิงเกิลคอมมานด์ (single command) คล้ายกับไทยที่มี กนอช. โดยนางสาวยิ่งลักษณ์

ระบุว่า แต่ก่อนเกาหลีก็ประสบปัญหาว่าการระบบคนสั่งการ ซึ่งต้องอาศัยพยากรณ์ส่วนหนึ่ง ทำให้เสียเวลาในการตัดสินใจ แต่ปัจจุบันได้รวมศูนย์ที่เดียวกันโดยมีระบบซอฟต์แวร์ในการทำงาน

“ต้องเรียนว่าระบบนี้ต้องเอาเข้ามาเลยวิธีการบริหารต้องทำทันทีแต่ว่าการ ก่อสร้าง การปรับอย่างเช่นการเขียนซอฟต์แวร์ให้ออโต เมตริก 100% ก็ต้องค่อยๆ เขียนไปการที่จะไปปรับว่าเขื่อนจะต้องปิด-เปิดได้เร็วตรงนักนี้นั้นจะต้อง เป็นเรื่องของการก่อสร้างที่จะเป็นควบคู่กันไปแต่แผนในการบริหารจัดการน้ำ ต้องทำทันทีค่ะ เพราะไม่อย่างนั้นนี่ในช่วงที่เกิดสถานการณ์ต่างๆ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

“น้ำไหลมาเยอะเราบริหารในเรื่องของการตัดสินใจไม่เป็นเอกภาพอันนี้ก็เป็นที่เรียนในปีที่ผ่านมาที่เราเอาเราปรับปรุงและก็คิดว่าการบริหารตรงนี้จะต้องมีระบบมากขึ้นค่ะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

นอกจากนี้ การยกตัวอย่าง การเดินทางไปเยี่ยมศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของจีนที่ใช้ระบบ single command เช่นกัน แต่ของจีนจะรวมศูนย์ทั้งระบบน้ำและอุทกภัยเข้าไว้ด้วยกันภายใต้การทำงานของกระทรวงน้ำที่แยกต่างหากและมีกฎหมาย 3 ฉบับรองรับ รวมทั้งมีศูนย์วอร์รูม (war room) ที่เชื่อมต่อจากเมืองทุกเมืองของจีน มีการติดตั้งวงจรปิด อันเป็นแนวทางที่ไทยวางไว้

“แต่ของเราอาจไม่ไปเท่ากับจีน ณ วันนี้ เพราะเราต้องบูรณาการ 17 กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับน้ำ แต่เรายังไม่มีกฎหมายรองรับ มีกฎหมายภายใต้สำนักนายกฯที่มาใช้อยู่” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 เมษายน 2555)

ซึ่งการยกข้อมูลเหล่านี้มา ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า อาจเป็นการโน้มน้าวหรือชี้แนะ ให้ประชาชนเห็นความจำเป็นและให้เห็นชอบกับแผนบริหารจัดการน้ำของรัฐบาลยิ่งลักษณ์

1.1.9.2 โครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (one tablet per child)

โครงการนี้ กล่าวอีกชื่อคือโครงการแจกแท็บเล็ตสำหรับเด็ก ป.1 โดยในแง่การอธิบายปัญหา นางสาวยิ่งลักษณ์กล่าวปูพื้นให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ที่เป็นโลกแห่งเทคโนโลยี และโลกแห่งอินเทอร์เน็ต ซึ่งแท็บเล็ตคือส่วนประกอบหรือคือเครื่องมือที่จะใช้ในการเข้าถึงเทคโนโลยี และชี้ให้เห็นข้อดีว่าจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นการให้เด็ก ป.1 รุ่นชินเทคโนโลยีจะ เรียนรู้ได้เร็ว และเสริมพัฒนาการทางการเรียน นางสาวยิ่งลักษณ์ยังยกประสบการณ์ตนเองมาช่วย เสริมความมั่นใจแก่ผู้ชมอีกว่า เคยทำงานด้านการศึกษาในเรื่องของ one laptop per child ซึ่ง เมื่อก่อนเคยทำการสำรวจและวิจัยกลุ่มต่างๆแล้ว และจะนำข้อมูลมาใช้ โดยสรุปคือเป็นการเติมเต็ม การเรียนรู้ให้แก่เด็กๆ นั่นคือรูปแบบของการโน้มหน้าด้วยข้อมูลและเหตุผล

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา ซึ่ง ณ ที่นี้หมายถึงการยกระดับการอธิบายเพิ่มจากการโน้มหน้าให้ เห็นข้อดีของโครงการ มาสู่การการอธิบายเชิงรุก ได้แก่การแก้ข้อกล่าวหาหรือประเด็นโจมตีของสังคม เช่น ประเด็นการกลัวเด็กติดเกม ประเด็นเรื่องตำราเรียนแบบเก่าจะลดความสำคัญลง ประเด็นการติด เทคโนโลยีจนลืมความเป็นไทย ประเด็นเรื่องความเหมาะสมกับช่วงชั้นวัย ป.1 รวมทั้งประเด็นว่าเด็กที่ อยู่ห่างไกลจะมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตใช้หรือไม่

ทั้งนี้ นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้เทคนิคในการแก้ประเด็นปัญหาเหล่านี้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้ง การให้พิธีกรเป็นผู้ตั้งคำถามหรือขงคำถามให้ตอบในรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน การเล่นเกมหรือยกการใช้โปรแกรมตัวอย่างให้เห็นภาพว่าระบบซอฟต์แวร์มีความเหมาะสม การยกตัวอย่างว่า โครงการนี้สัมพันธ์กับนโยบายการให้สัญญาณไวไฟของรัฐบาล รวมทั้งการนำมาเชื่อมโยงกับคำขวัญ วันเด็กแห่งชาติด้วย

ตัวอย่างการอธิบายประเด็นเรื่องการที่แท็บเล็ตจะมาแทนที่ตำราเรียนแบบเดิมหรือไม่นั้น นางสาวยิ่งลักษณ์อธิบายว่า ตำราเรียนก็ยังมีอยู่ แต่จะเอาตำราเรียนเข้าไปอยู่ในเนื้อหาของแท็บเล็ต ทั้งนี้ ไม่ได้ต้องการให้แท็บเล็ตมาแทนตำราเรียน แต่แท็บเล็ตเป็นตัวเสริม ขณะเดียวกันในต่างจังหวัด ก็จะมีประโยชน์ว่าอย่างเด็กบางคนอาจไม่มีเงินที่จะซื้อหนังสือ ซึ่งแท็บเล็ตสามารถชดเชยในส่วนนี้ได้ อันเป็นการชูเรื่องการลดความเหลื่อมล้ำมาเป็นจุดเด่น

ส่วนเรื่องการห่วงเด็กติดเกมหรืออาจจะสาวยตาเสีย นางสาวยิ่งลักษณ์ ระบุว่าจากข้อห่วงใยได้ ผากข้อคิดนี้ให้กับทีมในการพัฒนาเนื้อหาไปดำเนินการ พร้อมยกข้อมูลมาอธิบายว่า โครงการนี้เริ่ม นานทดลองมานานแล้ว จึงทราบข้อห่วงใยของผู้ปกครอง เบื้องต้นในช่วงของการนำร่องอาจจะให้อยู่ ในความดูแลของคุณครู เพื่อให้ครูที่สอนเด็กชั้น ป.1 รู้จักการใช้อย่างถูกวิธี ในส่วนตัวของแท็บเล็ตก็

จะพยายามเน้นเรื่องของการโหลดเกมไม่ได้ แต่สิ่งที่รัฐบาลจะทำคือทำเป็นเกมที่เป็นเกี่ยวกับการเรียน การสอนอย่างเกมสะกดคำ โดยจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ได้สาดิเกมสะกดคำ ในรายการด้วย กล่าวคือไม่ได้ปฏิเสธเกมที่เสริมทักษะ แต่ก็จะนำข้อห่วงไปไปพิจารณาและปรับปรุงให้ รัตกุม

ต่อประเด็นโจมตีเรื่องวัยของเด็กว่าอาจจะยังไม่พร้อมสำหรับเทคโนโลยีนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์ ยกเหตุผลว่า เรื่องของการเรียนการสอน หากมีพัฒนาการและวางรากฐานตั้งแต่เด็ก เสริมให้เด็กได้ เรียน เป็นสิ่งที่รัฐบาลตั้งใจไว้ พร้อมกับใช้คำว่า “อยากเอาสิ่งที่เป็นความต้องการของเด็กเยาวชนมา เป็นตัวตั้ง” พร้อมเชื่อว่าจะเป็นการสร้างความแข็งแกร่งและเป็นภูมิคุ้มกันในอนาคต อีกทั้งเหตุผลใน การนาร่องในเด็ก ป.1 เพราะรู้ว่า ป.1 อยู่ในช่วงวิวัฒนาการมาก หากเราใส่อะไรไปในสมองเด็กก็รับได้ เป็นความตั้งใจที่อยากจะให้เขารู้จักคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์ และรู้จักคุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ต และรู้จัก หลีกเลี่ยงในสิ่งที่เป็นมุลมล

ในเรื่องสัญญาณไวไฟหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ต นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้โอกาสนี้ พูดถึงความ คืบหน้าของโครงการดังกล่าวของรัฐบาลว่า

“เราก็มีการนำแท็บเล็ตนี้ให้กับน้อง ๆ ชั้น ป.1 เพื่อที่จะดึงเอาองค์ความรู้ที่เป็น ประโยชน์มา แ่นอนวันนี้ได้แล้วส่วนของเนื้อหาและสื่อ คราวนี้ก็ขาดถนนที่จะไปก็คือ wifi ซึ่งโครงการ wifi ของรัฐบาลได้มีการตั้งเป้าไว้ว่าปีแรกเราอยากให้เห็น wifi ในที่สาธารณะ ต่าง ๆ ประมาณ 40,000 จุด ซึ่งเบื้องต้นกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็ได้ เริ่มไว้แล้วประมาณ 20,000 จุด ก็ได้เริ่มไปปรากฏภายใน 6 เดือนก็มีผู้ลงทะเบียนกว่า 300,000 รายแล้ว” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 กรกฎาคม 2555)

อีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ช่วยกล่อมเกล่าให้ประชาชนเห็นดีเห็นงามไปกับโครงการแท็บเล็ตควบคู่ไป กับการชี้แจงข้อโต้แย้ง คือการผนวกไปกับคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2555 ที่ว่า “สามัคคี มี ความรู้คู่ปัญญา คงรักษาความเป็นไทย ใส่ใจเทคโนโลยี” โดยคำว่า “คงรักษาความเป็นไทย” ถูก อธิบายผ่านรายการในช่วงวันเด็กแห่งชาติ หลังโครงการแท็บเล็ตถูกโจมตีว่าอาจจะทำให้เด็กหลง เทคโนโลยีจนลืมความเป็นไทย ว่า เด็กๆไม่ควรจะไปติดเทคโนโลยีจนลืมความเป็นเอกลักษณ์ของไทย แต่ยังคงย้ำหลักการว่าวันนี้โลกเปลี่ยนแปลงไป เราคงปฏิเสธการรับรู้เทคโนโลยีไม่ได้ แต่ถึงอย่างไร

รัฐบาลก็ยังคงห่วงใยฝากให้เด็กๆ รมณ์ตระวังเลือกศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีอย่างถูกวิธี ส่วนคำว่า “ใส่ใจเทคโนโลยี” ถูกอธิบายว่า การใช้คำว่าใส่ใจ เพราะอยากให้รู้ว่าเทคโนโลยีนั้นจะเข้ามาในชีวิตประจำวันอย่างไร แต่ไม่จำเป็นจะต้องเรียนรู้จนลึกลงไปปัจจุบัน และรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีหรือการท่องโลกอินเทอร์เน็ตอย่างไรให้ได้ความรู้ ให้ได้ประโยชน์

1.1.9.3 นโยบายค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท

ในแง่ของการอธิบายปัญหากรณีนโยบายค่าแรง 300 บาท ที่ถูกมองว่า อาจจะเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ประกอบการ และนำมาสู่การขึ้นราคาข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ นางสาวยิ่งลักษณ์ อธิบายความจำเป็นของโครงการด้วยการยกงานการศึกษาสถิติย้อนหลังค่าแรงของคนไทย ที่ไม่ได้เพิ่มขึ้นมาหลายปีแล้ว ขณะเดียวกันค่าครองชีพกลับเพิ่มขึ้นทุกปี จึงขอร้องให้เห็นใจผู้ใช้แรงงาน กล่าวคือรายจ่ายสูงขึ้นแต่รายได้ไม่ได้เพิ่มก็อยู่ไม่ได้ อีกทั้ง รัฐบาลคำนวณแล้วว่า รายได้ต่อเดือนเทียบกับค่าครองชีพต่อเดือน ยังถือว่าไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก

นางสาวยิ่งลักษณ์ ใช้หลักการขอร้องให้เห็นใจผู้ใช้แรงงานจากเหตุผลข้างต้น โดยกล่าวผ่านรายการว่า รัฐบาลขอความกรุณาเห็นใจทั้งภาคผู้ใช้แรงงาน และภาคผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งรัฐบาลเองต้องกลับไปดูว่าธุรกิจใดบ้างที่มีผลกระทบ อีกทั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ยังยกข้อดีว่า หากผู้ใช้แรงงานมีรายได้มากขึ้น สามารถมีเงินในการที่จะเข้ามาจับจ่ายใช้สอย สุดท้ายแล้วก็กลับเข้ามาหารายได้ของรัฐหรือรายได้ของบริษัทร้านค้าต่าง ๆ อุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็จะดีขึ้น การค้าขายก็จะดีขึ้น รัฐบาลเชื่อมั่นว่า เป็นการแก้ปัญหาจากฐาน ที่เรียกว่าฐานคนส่วนใหญ่ หรือฐานล่างของพีระมิด ให้มีรายได้ขึ้นมาระดับหนึ่ง จะทำให้เกิดการกระตุ้นการใช้จ่ายใช้สอยในประเทศ ซึ่งก็จะส่งผล ให้กับธุรกิจทั้งขนาดเล็กขนาดใหญ่ขึ้นนั้นค้าขายได้มากขึ้น

ในแง่ของการแก้ไข หรือการอุดช่องว่างการโจมตี นอกจากการที่รัฐบาลจะเข้าไปดูว่ามีธุรกิจใดบ้างที่ได้รับผลกระทบแล้ว นางสาวยิ่งลักษณ์ยังพยายามชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลเปิดรับฟังปัญหาและมีความยืดหยุ่นหรือเข้าไปช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่ผู้ประกอบการด้วยมาตรการต่างๆ อย่างการที่บอกว่ารัฐบาลพยายามเข้าไปทำงานอย่าง ใกล้ชิด และรับฟังปัญหาในรายละเอียดให้มากขึ้น ส่วนบริษัทขนาดใหญ่อาจจะยังไม่กระทบมากเพราะจากการสำรวจบริษัท ใหญ่บางแห่งก็จ่ายค่าแรงมากกว่า 300 บาทอยู่แล้วสำหรับแรงงานที่มีฝีมือ แต่ของ SME นางสาวยิ่งลักษณ์ได้ให้นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรมที่จะลงไปช่วยเหลือ รวมถึงเรื่องของแผนพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มคุณภาพแรงงานให้ดีขึ้นสมกับต้นทุน อันจะทำให้คุณภาพการผลิตนั้นกลับเข้ามาเหมือนเดิม ตามหลักการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่นางสาวยิ่งลักษณ์ได้สั่งการย้ายไปในการแก้ปัญหาทุกโรงงานอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบ

1.1.9.4 พ.ร.บ. ประรองดอง

กรณี พ.ร.บ.ประรองดอง มีความใกล้เคียงกับหัวข้อ “การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง” ในส่วนของการรับมือกับผู้ชุมนุมกลุ่มต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ซึ่งในหัวข้อนี้ จะเน้นเฉพาะหลักการที่นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้อธิบายความจำเป็นของการออกกฎหมาย หรือการโน้มน้าวให้ผู้รับสารคล้อยตาม โดยที่ผู้รับสารนี้มีทั้งกลุ่มที่ต้านรัฐบาลอยู่แล้ว รวมทั้งกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลแต่ก็แบ่งเป็นฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการประรองดอง

ในแง่ของการอธิบายปัญหา นางสาวยิ่งลักษณ์ ยกเรื่องปัญหาความขัดแย้งในอดีตของไทย ซึ่งหากร่วมกันผ่านพ้นจุดนี้ไปได้ก็จะทำให้ประเทศเดินต่อไปข้างหน้า แม้จะต้องยอมรับความเจ็บปวดด้วยการลืมนอดีต

“ก็เชื่อว่าทุกร่างก็มีประโยชน์กับทุกกลุ่ม ซึ่งการจะให้ทุกคนลืมนอดีตก็ยากเพราะบางคนสูญเสียคนเป็นที่รัก มีความเจ็บปวดไม่มีใครลืมิได้ แต่อยากให้อภัยกันเพื่อให้ประเทศเดินไปข้างหน้าถือเป็นเจตนาของการประรองดอง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา หรือการอธิบายเชิงรุก นางสาวยิ่งลักษณ์ได้นำประเด็นที่สังคมสงสัยมาตอบคำถามในรายการ กรณีที่กฎหมายประรองดองจะเอื้อประโยชน์แก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายรัฐมนตรี ผู้เป็นพี่ชายหรือไม่ นางสาวยิ่งลักษณ์ตอบในเชิงหลักการว่า เป็นการมองปลายทางที่เร็วเกินไป แต่วันนี้ควรเริ่มหารือในกระบวนการสร้างความประรองดองเสียก่อน ซึ่งรัฐบาลพร้อมรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งปฏิเสธว่าการประรองดองไม่เกี่ยวกับการคืนเงินให้อดีตนายรัฐมนตรี

“ไม่ยากให้มองว่าร่าง พ.ร.บ.ประรองดอง หากมีผลบังคับใช้จะเป็นการช่วยเหลือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายรัฐมนตรี หรือใครอื่นบ้าง เพราะเป็นการมองที่ปลายทาง ซึ่งเป็นเรื่องเร็วเกินไป ขณะนี้อยากให้ทุกคนมองที่ต้นทางก่อน เพื่อให้กระบวนการประรองดองเกิดขึ้น วันนี้เราควรเริ่มหารือกระบวนการเรื่องประรองดองกันก่อน จึงขอเชิญ เวทีนอกรัฐสภา ควรรวมข้อคิดเห็น แล้วนำมาหารือหรือถกในสภามากกว่า” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับการเอาเงินคืนให้ พ.ต.ท.ทักษิณ พี่ชาย อย่างแน่นอน เพราะมีการลงมติจากประธานคณะกรรมการทั้ง 35 คณะไปแล้วว่า ร่างพระราชบัญญัติปรองดองฉบับนี้ ไม่เกี่ยวกับการเงิน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

1.1.9.5 โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 2 ล้านล้านบาท, โครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง

สองโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนงานเดียวกัน ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ให้ความสำคัญในการสื่อสารผ่านรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน ด้วยจำนวนความถี่และปริมาณเนื้อหาที่ค่อนข้างมากกว่านโยบายด้านอื่นๆ โดยมีทั้งตัวนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการเดินทางไปต่างประเทศเพื่อดูตัวอย่างประเทศที่เป็นต้นแบบในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วย อย่างไรก็ตาม งานศึกษาชิ้นนี้เน้นข้อมูลที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาลเป็นผู้สื่อสารเป็นหลัก

ในแง่ของการอธิบายที่มาของปัญหา ในภาพรวม นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้หลักเศรษฐศาสตร์ มาอธิบายข้อดี เช่น หลักการต้นทุนที่เสียไปของประเทศ ยกปัญหาในปัจจุบันคือปัญหาสนามบินล้น หากไม่รีบพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง ซึ่งถ้ามีโครงการแล้วจะทำให้ลดต้นทุนการขนส่ง เพราะโครงการนี้จะเชื่อมโยงภาคขนส่งทุกระบบ ทั้งทางน้ำ บนบก และทางอากาศ อันเป็นการเปิดโอกาสพัฒนาประเทศ ดึงดูดการลงทุน และหลักการ connectivity ของภาคคมนาคมที่จะเอื้อให้ไทยเป็นศูนย์กลางของกลุ่มประเทศอาเซียน นำมาสู่การกระจายความเจริญ ลดความเหลื่อมล้ำภาคชนบท เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ เอื้อให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สุดท้ายจะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเชื่อมโยงความเป็น connectivity นั้นให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยรวม พร้อมกับยกตัวอย่างให้ประชาชนเห็นภาพที่สำเร็จแล้วในอนาคต

“จริงๆ มีเพิ่มกว่านี้อีกค่ะ คือว่าการที่วางโครงสร้างพื้นฐานเรา ต้องคิดถึงว่าการที่เราจะสร้างเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางน้ำ ทางบก ทางอากาศ คือ 1. ต้องคำนึงถึงการที่จะทำอย่างไรให้ลดต้นทุนในการขนส่งระยะยาว อย่างเช่นอีกไม่นานเราจะค้าขายส่งสินค้าผักจากทางเหนือไปขายทางใต้ กว่าจะใช้ระยะเวลาเนานก็ทำให้ผักหรือเรื่องของคุณภาพหรือว่าค่าใช้จ่ายในการขนส่งก็จะแพง อันนี้ก็คือสิ่งหนึ่งที่เราต้องคำนึง คำนึงถึงแหล่งของพืช สินค้าเกษตร อันที่ 2 คือแหล่งท่องเที่ยวในเชิงของทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเพราะว่าถ้าเรามีความเจริญไปนักท่องเที่ยวก็ไปหา ส่วนที่ 3 คือการนำความเจริญในการกระจายความเจริญไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศคือคำว่า *connectivity*” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 กรกฎาคม 2555)

ประเด็นเรื่องต้นทุนที่เสียไป นางสาวยิ่งลักษณ์ยกตัวเลขเชิงสถิติ มารายงานว่า ต้นทุนการขนส่งเป็นต้นทุนหลักของสินค้าทุกประเภท คือ 15% หากเราสามารถลดได้ 3-4% คือ margin ของผู้ประกอบการสูงขึ้นก็จะดีขึ้นในระยะยาว แต่ผลทางอ้อมคือการกระจายความเจริญ ลดความเหลื่อมล้ำ เพราะการลงทุนตรงจะเกิดการจ้างงาน หรือการไปเปิดพื้นที่ใหม่จะทำให้กระจายความเจริญลงไปอย่างทั่วถึง เศรษฐกิจดีขึ้น

ส่วนเรื่องคุณภาพชีวิต นางสาวยิ่งลักษณ์โน้มน้าวว่า คุณภาพที่ดีขึ้นของถนน รถไฟทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น และส่งเสริมเรื่องของการศึกษามากขึ้น เพราะต่างจังหวัดได้มีโอกาสเรียนรู้เท่ากับในเมือง รวมถึงเรื่องสาธารณสุข สุดท้ายคือลดความเหลื่อมล้ำทางด้านของการเมืองคือการใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างเสมอภาคและให้ทุกคนได้รับการดูแลในสิทธิที่ควรได้รับ

นอกจากนี้ จากรณีที่ประชาชนบางส่วนยังสับสนว่า งบประมาณ 2 ล้านล้านบาทจะได้เพียงรถไฟความเร็วสูงนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์ย้ำว่า โครงสร้างพื้นฐาน ไม่ได้มองแค่รถไฟความเร็วสูง แต่ยังมีเรื่องถนนหลักที่จะเชื่อมเมืองสู่ภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงเรื่องท่าเรือ อย่างการเชื่อมท่าเรือที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยังแหลมฉบัง

ในแง่การแก้ปัญหา ซึ่งหมายถึงกลยุทธ์เชิงรุกที่มากกว่าการอธิบายเพียงข้อดีด้วยข้อมูลเพียงอย่างเดียว จากการศึกษาพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ยกประสบการณ์และความสำเร็จของโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและรถไฟความเร็วสูงของต่างประเทศ ทำให้ประชาชนเห็นภาพมีการจัดนิทรรศการ จำลองภาพรวมของโครงการให้แก่ผู้สนใจ ที่สำคัญคือใช้เทคนิคการเชื่อมโยง

นโยบายใหม่ที่ว่านี้ให้ต่อยอดหรือให้เข้ากับนโยบายเดิมของทางพรรคเพื่อไทย เช่น เปรียบเทียบโครงการโอทอป กับสินค้าเด่นประจำท้องถิ่นของญี่ปุ่น ที่นำมาจัดจำหน่ายที่สถานีรถไฟ หรือ บนรถไฟฟ้าได้ด้วย อันเป็นการสร้างความหวังให้แก่ผู้ประกอบการโอทอปของไทย นอกจากนี้ยังพบการยกตัวอย่างสวนสาธารณะสหรัฐอเมริกาที่นำขบวนรถไฟเก่ามาปรับเป็นสวนสาธารณะ การยกตัวอย่างการศึกษาดูงานจากจีน หรือพบการเชื่อมโยงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไทยให้ไปด้วยกันกับนโยบายเปิด AEC ซึ่งจะทำให้ไทยได้เปรียบประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้ง ยังพบการรายงานการประชุมกรม. สัญจร ยังต่างจังหวัด ก็จะพูดถึงการทำยุทธศาสตร์จังหวัดให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ประเทศ กล่าวคือ จังหวัดนั้นๆจะอยู่ภายใต้การพัฒนาตามโครงการ 2 ล้านล้าน ซึ่งหากมีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ดี ก็จะนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขณะที่เรื่องการออกกฎหมายเพื่อกู้เงิน 2 ล้านล้านบาทที่จำเป็นต้องออกเป็น พ.ร.บ.เพื่อความยั่งยืน สม่าเสมอ ทำให้โครงการ ไม่สะดุด อีกทั้งยังอยู่ภายใต้วินัยทางการเงินการคลัง มีการตรวจสอบจากกลไกรัฐสภา อันหมายถึงการสร้างเชื่อมั่น และปิดรอยรั่วข้อครหาต่างๆในโครงการ

ตัวอย่างการยกภาพความสำเร็จจากต่างประเทศเช่น

“มีโอกาสไปนั่งรถไฟความเร็วสูง 350 กม.ต่อชั่วโมง เป็นเส้นทางแรกของจีนและเส้นทางแรกของโลก ซึ่งรถไฟนี้ประกอบที่จีนทั้งหมด และจีนเป็นประเทศที่มีเส้นทางรถไฟความเร็วสูงมากที่สุด ก็เป็นความชำนาญ และเราก็มีโอกาสไปนั่งรถไฟความเร็วสูงนี้ด้วย ซึ่งความเร็วที่ทำให้ระยะเวลาลดลง ทำให้รองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก ซึ่งระบบรถไฟความเร็วสูงของจีนนั้น เขาก็จะใช้ลักษณะรองรับเมืองต่อเมือง ดังนั้นการวางผังรถไฟแต่ละสถานีก็ต้องจำเป็นต้องวางแผนในเรื่องจุดเชื่อมต่อของแต่ละสถานี ซึ่งถ้าเกิดขึ้นกับไทย ความเจริญที่จะเข้าไปในแต่ละพื้นที่ก็จะมากขึ้น” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 เมษายน 2555)

ตัวอย่างการเชื่อมโยงกับโครงการโอทอปของรัฐบาล เช่น

“เรื่องในอนาคตถ้าสมมุติว่าเรามีรถไฟความเร็วสูงและจะผ่านตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น รถไฟทางสายเหนือสิ่งที่จะต้องเห็นคือว่าที่จังหวัดลำปางจะมีอะไรรับประทานหรือว่าแวะไป สายเหนือจะมีข้าวซอย แกงฮังเล ข้าวแต๋น ที่เป็นขนมหรือข้าวกรอบ ๆ มารับประทาน เรียกว่าจะเป็นอาหารเมนูสายเหนือ ลงมาจะมีเมนูในแต่ละที่ เช่น ผ่านทางโคราชจะมีหมี่โคราชให้รับประทาน เป็นต้น เราก็มองว่าอันนี้คือสิ่งที่เราอยากจะทำเรื่องในส่วนทางด้าน เทคโนโลยีกับทางด้านของภูมิปัญญาไทยและอาหารไทยที่จะได้สะท้อนในส่วนของแต่ละ สถานีรถไฟ ถ้าอนาคตเราปรับเป็นรถไฟสายท่องเที่ยว จะบูรณาการกับการท่องเที่ยวเข้า ตรงนี้ถ้าเป็นเมนูที่เราเรียกว่าเป็นแรงบันดาลใจจะใช้วิธีการคือผ่านทางสายไหนจะมี อาหารสายนั้นและคนไทยก่อนรับประทานต้องรับประทานด้วยปืนโต หรือว่าเราจะ พัฒนาการให้ดีขึ้นจะมีการปรับแบบเรียกว่าไทยปืนโต...อยากเห็นแบบนี้และมีรายละเอียดที่ ชัดเจนและความสะอาด สวยงาม และมีสินค้า OTOP ขาย อาจจะใช้วัสดุต่าง ๆ บนรถไฟ ด้วย เช่น ผ้าที่เป็นสินค้า OTOP” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

ตัวอย่างการพูดเชื่อมโยงกับนโยบายเปิด AEC

“ก็เลยต้องมาเตรียมความพร้อมของประเทศนี่คือสิ่งที่รัฐบาลต้องเร่งในการเตรียม ความพร้อม ความพร้อมนั้นต้องดูเช่นเดียวกันว่าอย่างไร เช่น เรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่เรา เคยคุยกัน ความเชื่อมโยง (Connectivity) เพราะว่าเรารองรับไม่ใช่ 60 กว่าล้านคนแล้วเรา กำลังจะรองรับคนอย่างน้อยในภูมิภาคอาเซียน ต้องเตรียมถนน ต้องจัดบ้านให้เรียบร้อย ขณะเดียวกันต้องเตรียมเรื่องของการวิจัยเพื่อให้สินค้าเราแตกต่าง คู่โดดเด่นดีขึ้น และ รวมถึงการขยายปริมาณ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

ขณะที่เรื่องการออกกฎหมายเพื่อกู้เงิน 2 ล้านล้านบาท นางสาวยิ่งลักษณ์ พูดให้ประชาชน เห็นภาพถึงความจำเป็นในการออกกฎหมายดังกล่าวว่าจะส่งผลดีต่อภาพรวมโครงการกว่าการใช้ งบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยยกเหตุผลว่า การออกพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) ต่างกับการตั้ง

งบประมาณปกติ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้แต่ละปี แต่ พ.ร.บ. จะเกิดความชัดเจนขึ้น และผ่านกลไกของ รัฐสภา อีกทั้งเรื่องสถานะคงคลังของรัฐบาลนั้น ยังมีสถานะเงินสำรองที่ดี ขณะที่ประเด็นหนี้ สาธารณะ รัฐบาลย้ำกับทางกระทรวงการคลังว่า ต้องยึดและรักษาวินัยการเงินการคลัง ไม่ให้เกินร้อยละ 50 ส่วนขั้นตอนการใช้หนี้ ไม่ใช่เป็นการจ่ายทั้งปี แต่ค่อย ๆ ททย่อยจ่าย เพราะดูรายรับในประเทศ ควบคู่กันไป และรัฐบาลก็พยายามหาแหล่งเงินกู้ที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำที่สุด

1.1.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า

จากบริบทการเมืองของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ชนะการเลือกตั้งในปี 2554 ซึ่งถูก วิเคราะห์ว่ารัฐบาลพรรคเพื่อไ้ใช้ยังคงใช้แนวนโยบายและอาศัยฐานเสียงจากพรรคไทยรักไทยเดิม ทั้งนี้ จากภาพรวมการศึกษาในหัวข้อการอธิบายตัวตนของรัฐบาลพบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ อ้างอิง ความชอบธรรมจากการเป็นรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ที่ให้ ความสนใจให้ความร่วมมือทั้งการค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนด้านอื่นๆ รวมทั้ง พบการอ้างอิง ถึงการเดินทางมาเยือนไทยของประมุขแห่งรัฐมาเลเซียในยุคนางสาวยิ่งลักษณ์อยู่บ่อยครั้งด้วย

การอธิบายที่มาของปัญหา

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะเน้นเรื่องของการอธิบายความชอบของรัฐบาลตนเองในแง่ นิยาม ทั้งนี้ใน ภาพรวมพบว่า นางสาวยิ่งลักษณ์หลีกเลี่ยงกับการกล่าวหาว่าพาดพิงถึงรัฐบาลก่อนหน้าหรือรัฐบาลอื่นๆ โดยตรง แต่จะอ้างอิงความชอบธรรมจากระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก และยังพบว่ามี การอ้างอิง ความนิยมจากโครงการรัฐบาลพรรคไทยรักไทยด้วย

นางสาวยิ่งลักษณ์ เริ่มจากการผูกตนเองติดกับระบอบประชาธิปไตย โดยย้ำว่า เมื่อประชาชน เลือกมา ก็ต้องทำงานตอบสนองประชาชน และให้สัญญาว่าจะทุ่มเททำงานเพื่อสร้างสิ่งที่ดีกว่ารวมถึง สร้างโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับทุกคน

ตัวอย่างเรื่องการยกย่องตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่าเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ เช่น

“คะก็กราบเรียนพี่น้องประชาชนนะคะ ก่อนอื่นก็ต้องขอขอบคุณพี่น้องประชาชนที่ ให้ความไว้วางใจดิฉันในการรับ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ก็ถือว่าเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ และก็เป็นความภาคภูมิใจของดิฉันนะคะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ดิฉันคิดว่าพี่น้องประชาชนเลือกดิฉันมาก็คงอยากให้เราทำงานเราเอง ไม่อยากเห็นการเล่นการเมือง เราเป็นนักการเมืองได้แต่ที่สำคัญต้องทำงานรับใช้ประชาชนซื้อสัตย์ต่อประชาชนค่ะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

ทั้งนี้ ในแง่การนิยามประชาธิปไตย นางสาวยิ่งลักษณ์ พยายามจะสื่อว่าประชาธิปไตยคือระบอบที่อำนาจเป็นของประชาชน อธิบายผ่านตอนหนึ่งของรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชนว่า

“สิทธิมนุษยชนเป็นหัวใจของประชาธิปไตย และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องยึดหลักประชาธิปไตย เราไม่สามารถและต้องไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตย และเราต้องคงไว้ซึ่งการสนับสนุนคุณค่าประชาธิปไตยด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 กันยายน 2556)

“ในขณะเดียวกัน ประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงการชนะการเลือกตั้งด้วยเสียงข้างมาก แต่เป็นการใช้อำนาจในวิถีทางที่เคารพต่อเสียงส่วนน้อย ซึ่งหมายถึงผู้ที่อยู่ในอำนาจต้องไม่ยึดติดกับอำนาจและไม่นำความต้องการของ ใครคนใดคนหนึ่งยึดเยียดให้กับผู้อื่น เชื่อว่าการดำเนินการของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน และความร่วมมือในการแก้ปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชนสามารถทำให้รัฐบาลตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น และจะทำให้อำนาจเป็นของประชาชนเสมอไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 กันยายน 2556)

นางสาวยิ่งลักษณ์ ยังใช้เทคนิคการเล่าประวัติส่วนตัว ภายหลังจากรับตำแหน่งที่ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เพราะต้องปรับตัวเพื่อทำงานตอบสนองพี่น้องประชาชนมากขึ้น แม้จะเหนื่อยแต่ก็เต็มใจ ไม่ท้อแท้ เพราะต้องทำงานตามที่ประชาชนคาดหวัง

“พอเมื่อได้ก้าวมาในวันที่ 23 สิงหาคมก็เป็นอีกความคาดหวังหนึ่ง ซึ่งแน่นอนสิ่งที่ดิฉันเองก็เลยรู้สึกเราเองไม่ควรมียุทธศาสตร์เลยเพราะว่าต้อง เร่งทำงานเพราะว่าช่วงที่ผ่านมาพี่น้องประชาชนก็เจอกับภาวะตั้งแต่เรื่องของ เศรษฐกิจ เรื่องของน้ำท่วมต่างๆ ก็คิดว่าตรงนี้เราต้องรีบยกภูเขาให้เร็วที่สุด และก็พยายามที่จะปรับตัวเองและก็มีผลงานต่างๆ ให้ตรงกับกับความคาดหวังของพี่น้องประชาชน ทุกวันนี้ก็ต้องกราบเรียนว่า ยากจริงๆ และก็เหนื่อยมาก และก็ต้องเร่งทำค่ะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ถ้าถามตัวเองก็อยากให้พี่น้องประชาชนสบายใจเยอะๆ แต่ก็ยังไม่พอใจค่ะ ถ้ามีเวลาอยากทำมากกว่านี้ อยากรู้เวลามากกว่า 24 ชั่วโมงค่ะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

อีกทั้ง ยังมีการเชื่อมโยงตนเองเข้ากับคุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้นำในระบอบประชาธิปไตย คือ การยินดีสนองงานประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม เสมอหน้ากัน และยังพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะหรือฟังเสียงสะท้อนจากประชาชน รวมถึงแสดงความกระตือรือร้นที่รัฐบาลต้องเร่งทำตามนโยบาย ตัวอย่างเช่น

“ต้องน้อมนำทุกความห่วงใย น้อมนำทุกข้อติชมนำมาปรับปรุง เพราะเจตนารมณ์รัฐบาลอยากจะทำให้พี่น้องประชาชนมีความสุข หรือรายได้ที่ดี อันนี้คือเป้าหมายของเรา” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“ผลงานต่าง ๆ ที่เราทำมาถือว่าพอใจค่ะ ทุกหน่วยงานทำงานอย่างเต็มที่ และต้องกราบเรียนพี่น้องประชาชนว่างานต่าง ๆ หรือนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้ต่อประชาชนได้เร่งดำเนินการในปีหนึ่งแล้วทั้งสิ้น”(รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“การให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต ในปี 2556 ก็คงจะเห็นงานรัฐบาลที่จะบูรณาการ โดยเฉพาะสิ่งที่เราต้องการเห็นคือความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และการช่วยเหลือในกลุ่มของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งรัฐบาลก็จะบูรณาการงานนี้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“เรียกว่าครบจบ 1 ปีแล้ว ถือโอกาสนี้ขอขอบคุณประชาชนคนไทยทุกคนที่ให้โอกาสรัฐบาล ได้ทำงานมาจนถึงวันนี้ ถ้าหากการทำงานทั้งหมดที่ผ่านมา เราเองก็กำลังจะติดตามและวิเคราะห์ดูว่าส่วนไหนบ้างในขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรที่เราต้องนำข้อห่วงใยหรือข้อติชมของพี่น้องประชาชนมาปรับปรุงในปีที่ 2 ต่อไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

นอกจากนี้ยังรวมถึงการแสดงภาพหรือข้อมูลให้เห็นว่าประชาชนนิยมชมชอบในตัวนายกรัฐมนตรี และคาดหวังในตัวนายกรัฐมนตรีอย่างมาก เช่น มีครั้งหนึ่งที่พิธีกรรายการระบุงว่ามีชาวสวนบางคนร้องไห้ น้ำตาไหล ตอนที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ที่จัดโครงการช่วยให้ชาวสวนขายผลไม้ได้ ซึ่งนางสาวยิ่งลักษณ์ตอบว่า

“ถ้าพี่น้องประชาชนให้ความสนใจและมาช่วยกันอุดหนุนมากและทางห้างร้านต่าง ๆ ให้ความร่วมมือ รัฐบาลก็ยินดีเพราะอะไรที่ทำให้เป็นประโยชน์และทำให้ชาวสวนเกษตรกรมีรายได้ที่ดีขึ้นก็เป็นหน้าที่ ที่ของรัฐบาลอยู่แล้ว” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 มิถุนายน 2556)

ประเด็นที่น่าสังเกตคือ นางสาวยิ่งลักษณ์มักเชื่อมโยงนโยบายและแนวทางการทำงานเต็มสมัยรัฐบาลพรรคไทยรักไทย ที่นำโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาช่วยต่อยอด หรือ กระตุ้นฐานเสียงให้ตระหนักถึงแบรนด์ไทยรักไทยที่อยู่ภายใต้การบริการของพรรคเพื่อไทย เช่น

การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร และการลงพื้นที่ต่างจังหวัดที่ยังให้กลิ่นอายเมื่อครั้งอดีต นายกรัฐมนตรีทักษิณจัด “ทัวร์นกขมิ้น” เยี่ยมเยียนประชาชน อย่างการนำเสนอภารกิจ ครม.สัญจร ในรายการ ซึ่งจัดประชุมขึ้นต่อเนื่องเดือนละครั้ง

“จริงๆแล้วต้องเรียกว่าที่ลงพื้นที่มี 2 วัตถุประสงค์ อย่างที่มาวันนี้ที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา คือมาประชุม ครม. สัญจร ซึ่งปกติเราก็ถ้าเป็นไปได้เราก็จะพยายามที่จะลงมาประชุมประมาณเดือนเว้นเดือน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 20 กรกฎาคม 2556)

“ครั้งนี้เราจะไปที่จังหวัดสุรินทร์ ก็ครอบคลุมประมาณ 8 จังหวัด คือ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลฯ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร จะให้รัฐมนตรีลงไปที่ทั้ง 8 จังหวัดในการที่ทำงานร่วมกับทางภาคเอกชนและผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะดูโครงการที่เร่งด่วนที่จะนำมาพัฒนา” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 กรกฎาคม 2555)

หรือแม้กระทั่งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ โอท็อป ซึ่งก็เป็นโครงการของพรรคไทยรักไทยอยู่แล้ว ก็เป็นอีกโครงการนางสาวยิ่งลักษณ์ให้ความสำคัญนำเสนอผลสำเร็จผ่านรายการอีกทั้ง ยังเชื่อมโยงไปถึงหน่วยงานที่เกิดขึ้นในยุคไทยรักไทย อย่างสำนักงานศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ หรือ Thailand Creative & Design Center หรือ TCDC ที่จะให้เข้ามาช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์โอท็อป

“การให้ความรู้ในเรื่องของการประกอบการธุรกิจหรือขยายกิจการ ในอนาคตเราได้ให้ทางกระทรวงศึกษาธิการในการจัด OTOP Mini MBA จะช่วยผู้ประกอบการศึกษาให้ก้าวสู่สากลได้ หรือแม้กระทั่งการให้ TCDC ช่วยออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ หรือการค้นคว้าวิจัยในรูปแบบของอาหาร การถนอมอาหาร นี่คือนี่สิ่งต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะเข้ามาในการสนับสนุนร้านค้า” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

การแก้ไขปัญหา

ในที่นี้ หมายถึง การยกระดับการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลตนเอง ผ่านการต่อย้ำแบรนด์ประชาธิปไตย เช่น ต่อย้ำว่าได้รับการตอบสนองจากประชาชน และต่อย้ำสิทธิพิเศษที่ตัวนางสาวยิ่งลักษณ์ได้รับ โดยส่วนใหญ่จะเป็นขูประเด็นว่าต่างประเทศหรือผู้นำโลกให้การตอบรับ เช่น การระบุว่า ประธานาธิบดีโอบามา แห่งสหรัฐอเมริกาที่ถูกขนานนามว่าเป็นต้นแบบประชาธิปไตย ได้สนับสนุนรัฐบาลจากการเลือกตั้ง

“ซึ่งท่านประธานาธิบดีโอบามาก็ได้ชื่นชมและแสดงความยินดีกับประเทศไทยของเรา ที่มีรัฐบาลที่ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยก็ถือว่าเป็นรัฐบาลที่มาจากการรับรองของประชาชนโดยตรงด้วยนะคะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

ส่วนความสัมพันธ์กับประเทศจีน นางสาวยิ่งลักษณ์ย้ำว่า เป็นครั้งที่สำคัญที่จีนแสดงบทบาทในการให้ความสำคัญกับประเทศไทยที่มีผู้นำระดับถึงรองประธานาธิบดีมาเยี่ยมประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ให้เห็นถึงความจริงจังในการยกความสัมพันธ์ของประเทศไทย

ความสัมพันธ์กับเมียนมาร์ นางสาวยิ่งลักษณ์ ยกข้อมูลมาว่า ประธานาธิบดี เต็ง เส่ง มาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ครั้งแรกในรอบ 57 ปี ซึ่งการหารือทางทวิภาคีที่และลงนาม MOU ในการพัฒนาร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาร์

ส่วนในระดับองค์การสหประชาชาติ (UN) นางสาวยิ่งลักษณ์ กล่าวถึงการหารือกับเลขาธิการ UN พร้อมอ้างว่า UN เองมีความชื่นชมประเทศไทยใน 2 ประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกคือเรื่องของสาธารณสุขถือว่าหลักประกันสุขภาพที่เราได้มีการเริ่มโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคที่ทำให้ประชาชนคนไทยได้เข้าถึงแหล่งในการรักษาสุขภาพถึง 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ ถือว่าทันสมัยมากและสูงกว่าประเทศที่พัฒนาด้วยซ้ำไป อีกทั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ได้รับเกียรติพูดในเวทีของสหประชาชาติ ในเรื่องความร่วมมือของประเทศไทยที่จะร่วมมือกับนานาประเทศในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการมั่นคงและความสงบ รวมถึงการดูแลสวัสดิการและสวัสดิภาพของเด็กและสตรี ซึ่งถือว่าไทยมีโอกาสอาศัยเวทีนี้ชี้แจงและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศไทย

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีอีกหลายประเทศที่นางสาวยิ่งลักษณ์ระบุว่า ต่างชาติให้การยอมรับ เช่น การหารือกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE), สหภาพยุโรป (EU), ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งนับเป็นการเยือนในรอบ 9 ปี ที่ไม่เคยมีนายกรัฐมนตรีไทยมาเยือน, ประเทศ

ปาปาวินวิกินี ซึ่งนางสาวยิ่งลักษณ์เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทยที่เดินทางมาเยือน, การได้รับคำเชิญจากบริษัทนิคเคอ ประเทศญี่ปุ่นแสดงปาฐกถาเรื่องฟิวเจอร์ ออฟ เอเชีย, การเดินทางเยือนและเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐทาจิกิสถาน, การมีโอกาสเฝ้าสมเด็จพระสันตะปาปาและได้กราบบังคมทูลให้เสด็จมาเยือนประเทศไทย เป็นต้น

ซึ่งในหลักการเดินทางเยือนผู้นำต่างประเทศและหารือข้อตกลงทางการค้านี้ นางสาวยิ่งลักษณ์ระบุว่า เรื่องของความเป็นประชาธิปไตยเป็นปัจจัยสำคัญที่ต่างประเทศจะพิจารณา อันหมายถึง การที่นางสาวยิ่งลักษณ์ อ้างอิงสาเหตุที่รัฐบาลตนเองประสบความสำเร็จในการเดินทางเยือนต่างประเทศและเกิดข้อตกลงทางการค้าและการลงทุนมากมาย เกิดจากรัฐบาลยิ่งลักษณ์มีความเป็นประชาธิปไตย

“ใช้ค่ะ ตรงนี้สำคัญ เพราะว่าถ้าเราไม่มีความสัมพันธ์ด้านผู้นำการเจรจาต่าง ๆ ก็จะไม่ค่อยข้างที่จะไม่สมบูรณ์และอาจจะไม่ราบรื่นเท่าไร ถ้าเรามีความสัมพันธ์ที่ดีอันนี้ก็จะมีประโยชน์มากทีเดียว” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 กันยายน 2555)

“ขอเรียนว่าคำว่าที่เขามองเรื่องของความเป็นประชาธิปไตย เพราะว่าไม่ได้มองในเรื่องของการเมือง แต่มองความเป็นประชาธิปไตยในเรื่องของข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ให้ความเสมอภาคและเป็นมาตรฐานที่ทุกที่ยอมรับ แต่ขณะเดียวกัน คำว่าความเป็นประชาธิปไตยนั้นคือการที่ให้ความเป็นธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการค้า เรื่องของความร่วมมือต่าง ๆ ที่มีสิทธิเสรีภาพที่จะต้องมีการไกล่เกลี่ยจากกลไกทางด้านการเมืองแล้ว จะต้องเป็นกลไกของการค้าที่หลายคนอาจจะพูดถึงเรื่องที่เราจะได้ยินกันบ่อย ๆ คือเรื่องของการค้าเสรี (FTA) ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้น (TPP) หรือ RCEP” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบอีกว่า นอกจากการอ้างอิงความชอบธรรมจากการเดินทางเยือนต่างประเทศและการได้รับการยอมรับจากผู้นำทั่วโลกแล้ว นางสาวยิ่งลักษณ์ ยังใช้เทคนิคซึ่งเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้นำในระบอบประชาธิปไตย คือ การรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชน เช่น การอ่านจดหมายจากทางบ้านด้วย

“ก็ขอเล่าว่าในตั้งแต่ช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาคณะดิฉันก็ได้รับจดหมายเป็นจำนวนมาก จากพี่น้องประชาชนคะ ที่ส่งมาทั้งที่บ้านทั้งที่ทำเนียบรัฐบาลส่วนใหญ่ก็ส่งมาให้กำลังใจ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“หลายฉบับคะที่ได้เสนอแนวความคิดดีๆ ตั้งแต่เรื่องของวิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม นะคะ น้ำท่วมขังต่างๆ แล้วก็รวมถึงการเสนอการนำนโยบายดีๆ ให้กับรัฐบาลด้วยนะคะ ซึ่ง ดิฉันจะขอยกตัวอย่างของท่านหนึ่งชื่อคุณวรรตการ ดวงตาเจริญวานิช จากจังหวัด สมุทรปราการซึ่งในที่นี้คุณวรรตการก็ได้บอกว่าอยากให้รัฐบาลนั้น นำเอานโยบายรัฐบาล เก๋าๆ กลับคืนมาเพื่อมาแก้ไขและปฏิบัติอย่างจริงจังนะคะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบ ประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

1.1.11 ด้านอื่นๆ เช่น การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว,คุณสมบัติส่วนตัว

ประเด็นคุณสมบัติส่วนตัวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกอบด้วย การเป็น นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก การเป็นนักธุรกิจที่ไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาก่อน และถูกโจมตีว่า ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของพี่ชาย รวมถึงพูดต่อที่สาธารณะไม่คล่องแคล่วหรือพูดไม่เก่ง

การอธิบายที่มาของปัญหา

นางสาวยิ่งลักษณ์ ยอมรับปัญหากรณีพูดจาผิดๆ ถูกๆ ผ่านทางรายการ โดยตอบคำถามถึงข้อ วิเคราะห์ดังกล่าวว่า เป็นคนเน้นทำงานมากกว่า หรืออาจจะเกิดจากปัญหาทางการสื่อสารเช่น การได้ ยืนไม่ชัด หรือ เรื่องของการที่ตนเองพูดเร็วเกินไปจนทำให้เกิดการพูดผิด ซึ่งก็จะพยายามปรับปรุงตัว

“เกิดมาจากคนที่ทำงานแล้วเราเองเน้นการทำงานค่อนข้างเยอะ บางครั้งก็อาจจะ ได้ยินชัดบ้างหรือไม่ชัดบ้างหรือการพูดที่อาจจะเร็ว ซึ่งเนื่องจากตัวเองเป็นคนพูดเร็วก็ พยายามปรับปรุง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“คิดเร็วกว่าพูดค่ะ แล้วก็เน้นทำเพราะดิฉันเองเป็นคนทีเรียกว่าพูดไม่เก่ง แต่ตั้งใจทำงานถามว่าหัวใจของการทำงานตั้งใจเต็มร้อยค่ะ แล้วก็อยากทำให้ดีที่สุดสี่เดือนนี้ก็เรียกว่าเป็นประสบการณ์ที่สำคัญยิ่ง ของชีวิตที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มของการที่มารับตำแหน่งก็สอนอะไรเยอะเรียนรู้อะไรเยอะ ปีหน้าก็คงต้อง ถ้าถามก็ต้องดีกว่าที่เป็นอยู่” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ก็ต้องบอกว่าพูดจากใจมากกว่า ดิฉันเป็นคนทีคิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ก็เป็นคนอาจจะในเรื่องของความสละสลวยการต่าง ๆ อาจจะไม่ค่อยเพราะว่า ดิฉันคิดว่าพี่น้องประชาชนเลือกดิฉันมาก็คงอยากให้เราทำงานเราเอง ไม่อยากเห็นการเล่นการเมือง เราเป็นนักการเมืองได้แต่ที่สำคัญต้องทำงานรับใช้ประชาชนซื่อสัตย์ต่อ ประชาชนค่ะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

ทั้งนี้ พบว่า เป็นการใช้เทคนิคอ้างอิงความชอบธรรมจากระบบประชาธิปไตยเพื่อมากลบจุดบกพร่องในเรื่องการพูด ด้วยเหตุผลว่า ประชาชนเลือกให้เราทำงานมากกว่าการใช้คำพูดที่ดูดีทางการเมือง ทั้งยังอาศัยประโยชน์จากการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรีคนก่อนหน้าที่ถูกโจมตีด้วยคำว่า “ดีแต่พูด”

การแก้ไขปัญหา

ในที่นี้หมายถึง เปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส หรือนำเอาจุดที่คนอื่นมองว่าบกพร่องมาเป็นจุดเด่น เช่น การรายงานผลการเยือนประเทศปาปัวนิวกินีในรายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน ซึ่งพิธีกรรมระบุว่า ทางปาปัวนิวกินี ได้มีการยกย่องนายกรัฐมนตรีว่าเป็นบุคคลต้นแบบของผู้หญิงที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ อันแสดงให้ประชาชนเห็นว่าต่างชาติยอมรับในตัวนางสาวยิ่งลักษณ์ โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ก็ใช้โอกาสนี้เอ่ยถึงบทบาทของสตรีทางการเมืองและสังคม

“จริง ๆ ไม่ใช่แบบนั้นค่ะ จริง ๆ แล้วผู้หญิงไม่ค่อยมีบทบาทมากนักซึ่งเราจะเห็นว่าในคณะรัฐมนตรีเขาจะมีผู้หญิงเป็นผู้หญิงแค่นั้นเดียว จำนวนผู้หญิงที่เป็นจำนวนวุฒิสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มาก คงอยากให้เห็นโอกาสนี้ที่จะให้ผู้หญิงได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นทั้งเรื่องของการทำงาน ประกอบอาชีพ บทบาททางสังคม และการเมือง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 27 เมษายน 2556)

ผู้วิจัยพบอีกว่า นางสาวยิ่งลักษณ์อาศัยความเป็นผู้หญิงหรือความเป็นแม่ ซึ่งใกล้ชิดกับเด็กๆ มาจัดรายการในช่วงวันเด็กแห่งชาติ ที่แสดงถึงการเข้าถึง เข้าใจและใกล้ชิดเด็กมากกว่านักร้องเมืองผู้ชาย อย่างการเล่านิทานให้เด็กฟัง และการอธิบายคำขวัญวันเด็กให้เด็กๆ ฟังด้วย

“ฉะนั้นวันเด็กก็ต้องรู้สึกว่ ในฐานะเป็นนายกรัฐมนตรีต้องทำอะไรให้เด็ก ๆ ก็คิดว่าวิธีเดียวที่จะสื่อสารกันได้และรู้สึกว่าเราใกล้ชิดกันก็น่าจะเป็น การเล่านิทานแต่ที่สำคัญก็ต้องให้น้อง ๆ นี้มีส่วนร่วมด้วยกับการเล่านิทาน นี้นะคะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

ที่สำคัญคือการเล่าประสบการณ์ความเป็นแม่ ที่ต้องเลี้ยงดูบุตรชายคนเดียว คือ น้องไปป์ หรือ เด็กชายศุภเสกข์ อมรฉัตร โดยที่นางสาวยิ่งลักษณ์ถ่ายทอดว่า การเลี้ยงลูกต้องเข้าใจจิตวิทยา และสอนลูกให้เป็นคนใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ รวมทั้งยังส่งเสริมให้น้องไปป์ได้เรียนทั้งโรงเรียนอินเตอร์และโรงเรียนไทย เพื่อไม่ให้ลืมรากเหง้าความเป็นไทย

“อย่างนี้ก็เป็นวิธีที่เลี้ยงลูกทางด้านของการจินตนาการ แต่ขณะเดียวกันจิตใจก็จะพยายามเลี้ยงดูเขาให้เขาใช้เหตุผลเป็นที่ตั้ง มากกว่าอารมณ์ ทุกอย่างก็จะให้เขาเข้าใจเหตุและผล และก็ต้องใช้วิจารณญาณของเขาเอง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“สำหรับน้องไปป์เนี่ย เนื่องจากดิฉันเองเนี่ยก็ถือว่าเราเป็นคนไทย น้องไปป์เรียนโรงเรียนอินเตอร์นะคะ เราก็หวังว่า ความเป็นไทยเราจะถูกหายไปเราก็ไม่อยากให้เห็นว่าน้องโตขึ้นจะได้แต่ภาษา อังกฤษเท่านั้น การอ่านภาษาไทยไม่ได้ก็เลย น้องไปป์กลายเป็นเด็กมี 2 โรงเรียนคะ โรงเรียนปกติเขาก็จะเรียนภาษาเรียนโรงเรียนอินเตอร์ว่าช่วงปิดโรงเรียน อินเตอร์จะไม่ตรงกับไทยก็จะให้เข้าไปเสริมในโรงเรียนไทย อย่างน้องเรื่องของภาษาไทย และประวัติศาสตร์ไทยเขาก็จะได้เรียนรู้ก็จะใช้วิธีนี้ในการเรียน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า นางสาวยิ่งลักษณ์พยายามสื่อความหมายผ่านสารไปสู่ผู้รับ เพื่อโต้แย้งประเด็นว่าแท้จริงแล้วเพศหญิงไม่จำเป็นต้องใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ผ่านการสอนน้องไปป์ ขณะที่ประเด็นการเป็นผู้หญิงยุคใหม่ ซึ่งรับภาระเป็นผู้บริหารบริษัท และจบการศึกษาจากต่างประเทศ อาจไม่ได้อยู่ในกรอบของความเป็นผู้หญิงไทย ในอีกนัยหนึ่งคือเพื่อป้องกันการโจมตีเรื่องไม่รักชาติ หรือไม่รักความเป็นไทย นางสาวยิ่งลักษณ์จึงอาศัยการสื่อสารผ่านการบอกเล่าเรื่องโรงเรียนของน้องไปป์ว่า ให้บุตรเรียนทั้งโรงเรียนระบบอินเตอร์และโรงเรียนไทย เพื่อให้ตระหนักว่าตัวผู้เป็นมารดาให้ความสำคัญตรงนี้เช่นกัน

1.2 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา : รายการคืนความสุขให้คนในชาติ

1.2.1 ภัยธรรมชาติ เช่นน้ำท่วมน้ำแล้ง

ปัญหาภัยธรรมชาติในช่วงการบริหารงานของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หลักๆเป็นเรื่องน้ำแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม และปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อธิบายปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้งในทิศทางหรือทำนองเดียวกันว่า เป็นเรื่องของ “climate change” หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะ เอลนีโญ ทำให้หลายจังหวัดอากาศเปลี่ยนแปลงมาก ฝนตกไม่หยุดต่อเนื่องกัน ทำให้เกิดการท่วมขังเป็นระยะเวลาที่นานกว่าปกติ และภาวะภัยแล้งที่จะแล้งหนักกว่าทุกๆปี พร้อมย้ำว่าเป็นปัจจัยที่รัฐบาลไม่สามารถจะควบคุม และไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้

นอกจากปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นปัจจัยที่ พลเอกประยุทธ์ กล่าวว่า เป็นต้นตอของปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมในช่วงปี พ.ศ.2557-2559 แล้ว การไม่มี zoning เกษตรกรรม การบุกรุกป่าและทำลายป่าจนเกิดเขาค้างเคียว ความยากจน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การทุจริตคอร์รัปชัน ก็เป็นอีกต้นตอหนึ่งของปัญหาภัยธรรมชาติที่ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา กล่าวถึงบ่อยครั้งในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ

การแก้ไขปัญหา

พลเอกประยุทธ์ มักจะเน้นการสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือทบทวนมาตรการการช่วยเหลือ เยียวยา รวมถึงการกำหนดมาตรการการประกันภัยน้ำท่วม และหามาตรการในการช่วยเหลือ โดยการจัดสรรพื้นที่ ที่มีความเหมาะสม ดูแลระบบชลประทาน ระบบป้องกันอุทกภัย จัดทำโซนนิ่งพื้นที่ในการเพาะปลูกให้มีความเหมาะสม มีการมอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไปดำเนินขุดลอกคูคลอง ทางระบายน้ำ เพื่อให้มีความพร้อมก่อนถึงฤดูฝน และได้สั่งการให้กองทัพ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยติดตามสถานการณ์อุทกภัยอย่างใกล้ชิด มีการสั่งการเร่งด่วน 3 เดือนในการกำจัด ผักตบชวา จอกแค้น ซึ่งกีดขวางทางระบายน้ำ สกปรกและไม่สวยงาม มีการสั่งการให้วางแผนเตรียมมาตรการต่างๆให้สอดคล้องกันเพื่อ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาก็แล้ว พร้อมสั่งการให้สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ สั่งทำฝนหลวง และจัดทำฐานข้อมูลสภาพอากาศ น้ำ ดิน พื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ของส่วนราชการในการประเมินสถานการณ์

นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ ยังกล่าวถึงมติคณะรัฐมนตรีได้มีการอนุมัติโครงการสร้างรายได้และพัฒนาการเกษตรแก่ชุมชน เพื่อบรรเทาปัญหาก็แล้ว ซึ่งเป็นอีกโครงการหนึ่ง ในพื้นที่แล้งซ้ำซาก จำนวน 3,052 ตำบล ใน 58 จังหวัด มีการสั่งการให้ทุกหน่วยงาน มีการประชุม สั่งการ รวมทั้งให้กองทัพมามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดระเบียบการส่งน้ำในคลองชลประทานให้กับพี่น้องเกษตรกร ให้เกิดความทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงการให้ทั้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้วางแผนการช่วยเหลือเร่งด่วนร่วมกันในขั้นต้น มีการวางแผนระยะยาว เพื่อจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำ ในปี 2558 - 2569 จำนวน 6 เรื่อง เพื่อให้ครอบคลุมทั้งหมดในทุกมิติ มีการสั่งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขุดสระเก็บน้ำ รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา และมีการจัดตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยรับช่วงต่อจาก คสช. นอกจากนี้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติ เห็นชอบมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาก็แล้วและมาตรการเพิ่มขีดความสามารถทางการเกษตร ที่กระทรวงการคลังเสนอ เพื่อบรรเทาปัญหาก็แล้วในระยะเร่งด่วน ที่จะส่งผลต่อความเป็นอยู่

ซึ่งนอกจากการใช้รูปแบบการสั่งการเพื่อแก้ปัญหาแล้ว พลเอกยังใช้รูปแบบของการขอความร่วมมือจากประชาชนในการแก้ปัญหาก็แล้ว โดยขอให้เกษตรกรปรับการปลูกพืชให้สอดคล้องกับสภาพอากาศและพื้นที่ ให้เกษตรกรปลูกพืชทดแทนเพื่อมีรายได้ จะต้องทำให้ชาวนาไม่ทนลำบากในการปลูกต่อไป ต้องหาพืชที่ทนแล้งได้ หรือต้องการน้ำน้อยได้ แต่มีราคาที่ใกล้เคียงกับราคาของข้าว ต้องเปลี่ยนไปปลูกพืชน้ำน้อย เลี้ยงจิ้งหรีด ปลูกถั่ว ปลูกผัก ซึ่งมีรายได้ดีกว่าปลูกข้าว ต้องใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้อย่างบูรณาการ และให้ทุกคนต้องเข้าไปศึกษาเรียนรู้ดิจิทัล จะช่วยทำให้เรา หูตากว้างไกลขึ้น เป็น smart farmer เป็นเกษตรกรที่ไม่หวังพึ่งแต่ธรรมชาติเพียงอย่างเดียว และรู้เท่าทันกับสภาพภูมิศาสตร์ด้วยรวมทั้งหาอาชีพเสริม โดยการกู้เงินในระบบ อย่างนำเงินที่รัฐสนับสนุนไปใช้ในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว ไปซื้อโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งต้องพึ่งพาระบบสหกรณ์ ระบบเกษตรแปลงใหญ่ ระบบ

เกษตรรายชนิด ไร่นาสวนผสม ธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อให้เกื้อหนุนกันเป็นระบบครบวงจร พร้อมย้ำคำว่า “ระเบิดจากข้างใน” ไปในทิศทางที่เหมาะสม และทำอย่างไรที่จะไม่ต้องพึ่งพารัฐเพียงอย่างเดียว อันหมายความว่า รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ต้องการให้ประชาชนแก้ปัญหาความเดือดร้อนจากผลกระทบภัยแล้งด้วยการปรับตัว เรียนรู้ และพึ่งตัวเองเป็นลำดับแรก

1.2.2 สินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

ปัญหาที่พบมากในช่วงรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ ปัญหาราคาข้าว ยางพารา และ อ้อยที่มีราคาตกต่ำอย่างมาก รวมถึงปัญหาผลไม้ล้นตลาด โดยเฉพาะราคาข้าว หลังจากที่ไม่มี การอุดหนุนราคาตามนโยบายรับจำนำข้าวของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

การอธิบายที่มาของปัญหา

เรื่องราคาสินค้าเกษตรนั้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อธิบายว่า ราคาสินค้าเกษตรที่ปรับขึ้นหรือลงนั้นต้องให้เป็นไปตามกลไกตลาดการค้าเสรี กลุ่มสินค้าเกษตรที่มีราคาเพิ่มขึ้น เช่น ลำไย จากภาคเหนือ เนื่องจากโรงงานอบแห้งลำไยเข้ามารับซื้อ ทำให้ตลาดมีการแข่งขันสูงขึ้น และรัฐบาลจับตาเรื่องของพ่อค้าคนกลางมีการกดราคา ส่วนเรื่องทุเรียน เงาะ ลองกอง จากภาคใต้ เนื่องจากมีผลผลิตออกสู่ตลาดลดลง เพราะฉะนั้นมาตรการในการรักษาระดับเพิ่มราคาสินค้าในกลุ่มนี้ ยังคงใช้มาตรการกระจายผลผลิตออกนอกแหล่งผลิตให้ได้ในช่วงที่มีผลผลิตมาก รวมทั้งการผลักดันส่งออกทั้งตลาดเดิมและการหาตลาดใหม่ต่างประเทศ ส่วนเรื่องของกล้วยไม้ ขณะนี้แม้จะมีราคาเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ถือว่าเพิ่มขึ้นในเกณฑ์ต่ำ เพราะว่าตลาดต่างประเทศมีความต้องการลดลง เนื่องจากผู้บริโภคหันไปซื้อกล้วยไม้พันธุ์ฟาแลนจากสิงคโปร์แทน รวมทั้งคุณภาพกล้วยไม้ไทยยังไม่ค่อยได้มาตรฐาน สำหรับผลผลิตทางการเกษตรของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ มังคุด และลองกอง ซึ่งในปีนี้ คาดว่าจะมีผลผลิตจำนวนมาก และอาจจะล้นตลาดนั้น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ได้รายงานขอแนวทางแก้ไข ซึ่งกำลังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เตรียมการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ได้แก่ การหาหรือเพิ่มตลาด การกระจายผลผลิตไปยังพื้นที่อื่นๆ ส่วนปัญหาราคายางตกต่ำ เนื่องจากผลิตผลทั่วประเทศเพิ่มขึ้นจากการรณรงค์การเพาะปลูกยางตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ราคาตลาดขึ้นกับ

ปริมาณที่มีอยู่ทั่วโลก แม้กระทั่งประเทศจีนราคาก็ตกเช่นเดียวกัน ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถจะทำให้ราคาสูงขึ้นได้

เรื่องของกลไกราคานั้น พลเอกประยุทธ์ มักจะย้ำว่า ราคาผลิตผลการเกษตรนั้นควบคุมยาก ควบคุมไม่ได้ทั้งหมด เป็นเรื่องของการแข่งขันเสรี ปริมาณความต้องการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเกษตรกรต้องช่วยกันและปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ด้วย ที่ผ่านมามีปัญหาเกษตรกรรวมกันที่ปลายเหตุมาโดยตลอด จึงต้องกลับไปแก้กลางเหตุและต้นเหตุ หรือสาเหตุ ถ้าแก้ปลายเหตุเช่นเดิมก็จะเหมือนเดิม ปัญหาจะกลับมาใหม่ ปัญหาเก่าก็ทับซ้อนอยู่ จึงต้องสร้างระบบและใช้เวลา เพราะที่ผ่านมาเมื่อสินค้าราคาตกตำรัฐบาลมักนำเงินไปอุดหนุนตลอดนับเป็นสิบปี ซึ่งไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น ทำให้พลเอกประยุทธ์ย้ำว่าจะไม่บิดเบือนราคา

นอกจากนี้ การอธิบายปัญหาของ พลเอกประยุทธ์ ยังมีการอ้างอิงถึงรัฐบาลก่อนหน้า และสถานการณ์โลก ที่ส่งผลต่อราคาสินค้าเกษตร อาทิ ความเดือดร้อนของเกษตรกร ก่อนหน้าที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะเข้ามานั้น ในภาคการเกษตร ค่อนข้างมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นชาวนาที่ไม่ได้รับเงินจากโครงการรับจำนำข้าว ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำทั้งข้าวและยางพารา จากปัญหาผลผลิตที่มีจำนวนมาก และประเทศคู่ค้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา ต่างก็อยู่ในช่วงเศรษฐกิจซบเซา มีการชะลอตัว ทำให้มีการนำเข้าสินค้าผลผลิตทางการเกษตรลดลง ส่วนของภาคเกษตรกรรมถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ มีปัญหาในเชิงโครงสร้าง การบริหารจัดการที่ผิดพลาดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาบางประการ การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ไม่สร้างความเข้มแข็ง ไม่ใช้วิธีการใช้จ่ายงบประมาณรัฐไปอุดหนุนในทางที่ถูกต้อง ทำให้เกิดช่วยเหลือแบบไม่ยั่งยืน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของราคา เรื่อง demand-supply ต่างๆ

ส่วนเรื่องการเงิน และงบประมาณที่ใช้ในมาตรการช่วยเหลือราคาสินค้าเกษตร พลเอกประยุทธ์ อธิบายว่า การใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ในวันนี้มัน ก็ยังมีปัญหาอยู่มาก งบประมาณประจำปีที่ตั้งไว้ก็ไม่สามารถใช้ได้เต็มจำนวน เพราะต้องหักส่วนหนึ่งไปใช้หนี้สาธารณะ จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ที่นำมาช่วยเหลือเกษตรกร และการใช้พัฒนาประเทศก่อนหน้านี้

การแก้ไขปัญหา

พลเอกประยุทธ์ ได้กล่าวถึงแนวทางในการแก้ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำไว้หลายแนวทาง แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งมักเป็นการสั่งการเชิงนโยบายบนหลักการให้ไว้ คือ การไม่บิดเบือนกลไกราคา อาทิ แนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในปีในปีการผลิต 2557/2558 คสช. ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ไปพิจารณาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผลผลิตทางการเกษตร เพื่อจะเชื่อมต่อการดำเนินงาน ของทุกหน่วยงาน โดยมอบหมายให้ พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ รองหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ คสช. ได้ไปพิจารณาร่วมกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหาอ้อยและน้ำตาลทรายทั้งระบบในระยะยาว เพื่อนำเสนอ คสช. พิจารณาต่อไป

ส่วนเรื่องข้าว รัฐบาลเน้นมาตรการลดภาระต้นทุนให้แก่พี่น้องชาวนา ผ่านการดำเนินโครงการ “ลดต้นทุนการผลิตเพื่อความสุขของชาวนาไทย” โดยมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ ประสานงานกับผู้ประกอบการปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการลดต้นทุนปัจจัยการผลิตสำหรับการปลูกข้าว หรือกลุ่มสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทำนาทั้งหมด พร้อมสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เตรียมดำเนินมาตรการในระยะยาวที่จะช่วยให้การปลูกข้าวเป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น การจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว ธนาคารปุ๋ย การให้ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตข้าว

นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ ยังใช้รูปแบบของการตั้งคณะทำงานหลายชุด หรือหน่วยงานจำนวนมาก เพื่อแก้ปัญหาในรายการนี้ และบ่อยครั้งที่มีแนวทางการแก้ปัญหาโดยให้ประชาชนพึ่งตัวเองมากกว่าพึ่งรัฐบาลเพียงอย่างเดียวด้วยการอำนวยการอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกร อาทิ รัฐบาลเตรียมพิจารณาดำเนินการจัดตั้งสถาบันพัฒนาการพาณิชย์ข้าวไทย และเพื่อป้องกันเกษตรกรทั้งอาชีพยามน้ำแล้ง รัฐบาลจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ 882 แห่ง ของกระทรวงเกษตรในทุกพื้นที่ การมีวิสาหกิจชุมชน social enterprise, holding company ในหลายจังหวัดซึ่งเป็นการร่วมมือกันของภาคเอกชนที่จัดตั้งบริษัทขึ้นมาแล้วให้ประชาชนบริหารกันเอง นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ ยังย้ำหลักการให้ประชาชนก็ต้องช่วยตัวเองเป็นหลัก โดยรัฐจะพยายามสนับสนุน อำนวยความสะดวกและหาโอกาสให้ เปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าในกรณีดังกล่าว แต่ไทยกลับยังต้องช่วยเหลือเงินอุดหนุนการเกษตร ทั้งนี้ ถ้าหากไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิด หรือเปลี่ยนวิสัยทัศน์

เหล่านี้ ประเทศจะเดินหน้าไม่ได้ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถลืมหามาปากได้ในอนาคต และจะแย่งเรื่อยๆ

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า มีพยายามอ้างถึงการรับฟังความเห็นจากหลายกลุ่มหลายฝ่ายที่มีปัญหาความเดือดร้อนจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ แต่ยังคงเน้นให้ทุกอย่างเป็นไปตามกลไกตลาด อาทิ การเรียกประชุมคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ หรือ กนย. ผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ และภาคเอกชนเข้าร่วมแนวทางการพัฒนายางพาราทั้งระบบ โดยพลเอกประยุทธ์ให้นโยบายว่า จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อกลไกการตลาดในปัจจุบัน เช่นเดียวกับเรื่องข้าวที่รัฐบาลมีการหารือแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันกับตัวแทนผู้นำเกษตรกรชาวนาจาก 5 องค์กร เกี่ยวกับปัญหาราคาข้าว โดยที่ พลเอกประยุทธ์ย้ำว่า รัฐบาลไม่ได้นั่งนอนใจ แต่การแก้ช่วยปัญหาเรื่องข้าวต้องทำบ่อยครั้งทุกฤดูกาล เพราะเป็นปัญหาที่ทับซ้อนมาเป็นเวลานาน

การแก้ปัญหาราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำของ พลเอกประยุทธ์ ที่นิยมใช้อีกแนวทางนั้น คือ การอุดหนุนต้นทุนการผลิต หรือการปล่อยกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกรเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย เช่น การช่วยเหลือสนับสนุนค่าปัจจัยการผลิตเกษตรกรชาวสวนยางรายละ 1,000 บาท ไม่เกินครอบครัวละ 15 ไร่ และย้ำอีกว่า การแก้ไขปัญหาจะต้องเป็นไปทั้งระบบและยั่งยืน นอกจากนั้นรัฐบาลยังจะช่วยเรื่องแหล่งเงินทุนต่าง ๆ และการบริหารจัดการเพิ่มรายได้เบื้องต้น เช่น การจัดหาตลาดใหม่ การปรับเปลี่ยนการปลูกยางให้เหมาะสมกับพื้นที่ ลดพื้นที่ปลูกยางต้นเก่า

ส่วนการอุดหนุนต้นทุนราคาข้าวเปลือก หลังจากที่ไม่มีโครงการรับจำนำข้าว ซึ่งรัฐบาล คสช. มองว่าเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดนั้น พลเอกประยุทธ์ได้ให้ความช่วยเหลือด้านการจัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ให้กับชาวนาที่มีอยู่ฉาบในภาคอีสานและภาคเหนือตอนบน (จำนำอยู่ฉาบ) เพื่อจูงใจให้มีการเก็บข้าวและนำออกขายในราคาที่เหมาะสม อีกทั้งมีโครงการประกันภัยข้าวนาปี ที่ทาง คสช. ได้มีมติอนุมัติให้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการ ส่วนเรื่องราคาอ้อย คสช. เห็นชอบให้กองทุนอ้อยและน้ำตาลทราย กู้เงินจาก ธ.ก.ส. ในอัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน เพื่อนำมาช่วยเหลือเพิ่มค่าอ้อย

นอกจากนี้ ยังพบการนำนโยบาย การจัดการพื้นที่การเกษตร การจัดสรรที่ดิน และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับราคา เป็นแนวทางที่ พลเอกประยุทธ์ ใช้แก้ปัญหา เช่น การทำโซนนิ่งพื้นที่เกษตรกรรมไปการทำเกษตรแปลงใหญ่ ในส่วนของการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรนั้น ให้ทหารเริ่มแผนงานซ่อมแซมถนนโดยใช้ยางพาราเป็นส่วนผสมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสั่ง

การให้กระทรวงคมนาคม กรมทางหลวง ทางหลวงชนบท เพิ่มการใช้ผลิตภัณฑ์ยางในประเทศให้มากขึ้น

1.2.3 ของแพง เศรษฐกิจแย่

อีกประเด็นหลักที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ถูกวิจารณ์นั้นคือความสามารถในงานบริหารงานด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นรัฐบาลทหารและสิ่งที่จะต้องเผชิญในรัฐบาลนี้ การถูกกีดกันทางการค้าและการลงทุนต่างบางประเทศ รวมทั้งปัญหาด้านความเชื่อมั่นในเสถียรภาพทางการเมือง

ทั้งนี้ ประเด็นที่พบได้แก่ เรื่องสินค้าราคาแพง ส่งออกไม่ได้ โรงงานอุตสาหกรรมย้ายฐานการผลิต ถูกตัดสิทธิพิเศษทางภาษี การท่องเที่ยวหด และปัญหาสลากร้าง เป็นต้น

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามอธิบายว่าปัญหาเศรษฐกิจเกิดจากปัญหาการเมืองภายใน และระบบเศรษฐกิจโลกที่มีภาวะซบเซาต่อเนื่อง ชี้ความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่เพียงแค่ออยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้จะพบว่า รัฐบาลตระหนักดีว่าขณะนี้ภาวะเศรษฐกิจมีความซบเซาต่อเนื่อง และไม่ได้นิ่งนอนใจ แต่ยังคงย้ำ ว่าช่วงนี้ หลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน หรือทางยุโรป สหรัฐอเมริกา ก็มีปัญหาเช่นกัน อีกทั้ง ไทยยังคงพึ่งพาการหารายได้จากภาคการส่งออกอยู่มาก จึงได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะในตลาดสหภาพยุโรป และเอเชีย เช่น จีน ที่เศรษฐกิจเริ่มชะลอตัว อีกทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยยังถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีจุดด้อยที่สำคัญในด้านระบบราชการ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และยังขาดประสิทธิภาพการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึง กฎหมายและกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกภาคธุรกิจก็ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการประกอบธุรกิจของนักธุรกิจต่างชาติ ซึ่งจากศักยภาพเศรษฐกิจไทยขณะนี้ พลเอกประยุทธ์อ้างว่า อาจต้องใช้เวลาอีกกว่า 12 ปี เพื่อจะก้าวผ่านกับดักประเทศรายได้ปานกลาง เข้าสู่ประเทศรายได้สูง อันเป็นการตอกย้ำมุมมองของผู้นำรัฐบาลว่า สาเหตุที่เศรษฐกิจไม่ดี ปัจจัยอย่างหนึ่งมาจากปัจจัยพื้นฐานของประเทศไทยเอง

ในส่วนของมุมมองด้านความมั่นคงกับเรื่องเศรษฐกิจ พลเอกประยุทธ์ระบุว่า เรื่องแรกของการจะทำให้เศรษฐกิจดีต้องรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศให้ได้ โดยจากสถานการณ์ความ

ไม่สงบทั้งหมดในประเทศภายในช่วงที่ผ่านมาก่อนปี 2557 วันนี้หลายอย่างดีขึ้น อีกทั้ง หลักการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่รัฐบาลใช้คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกลไกประชารัฐ รวมถึงสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ที่หมายถึงประชาชนที่อยู่ฐานล่าง

นอกจากนี้ สำหรับกรณีปัญหาเศรษฐกิจหรือของแพง พลเอกประยุทธ์ มักมีท่าทีป้ายเปี่ยงปฏิเสธ ไม่ยอมรับ และตอบโต้ด้วยอารมณ์ฉุนเฉียว ต่อการวิพากษ์วิจารณ์เศรษฐกิจโดยบุคคลหรือคณะบุคคลต่างๆ อาทิ การแสดงความไม่พอใจและบอกว่าเสียใจเมื่อเห็นข่าวในหนังสือพิมพ์ว่า มีนายกสมาคมผู้ประกอบการ วิพากษ์วิจารณ์เรื่องเศรษฐกิจและพูดว่ารัฐบาลยังไม่แก้ปัญหาใดๆ นายกรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไปสอบถามความต้องการ ซึ่งปรากฏว่า ทางสมาคมพูดในสิ่งที่รัฐบาลทำไปแล้ว ทำให้พลเอกประยุทธ์กล่าวในเชิงการบ่นพร้อมต่อว่าผู้วิจารณ์ว่า

“แสดงว่าการรับรู้ไม่ได้เลย วันนี้ทำทุกอย่าง ที่ผ่านมาทำน้อย เพราะอย่างนั้นขอให้เข้าใจกันบ้าง อย่ามาวิพากษ์วิจารณ์อีก เมื่อวิพากษ์วิจารณ์แล้วก็ทำให้ความมั่นใจการค้าลงทุนในประเทศตกลงไป เพราะไม่มั่นใจในสถานการณ์ ไม่เชื่อมั่นรัฐบาล อีกทั้งสื่อก็ขยายความกันใหญ่โต แล้วใครจะมาเชื่อมั่น และเรื่องเศรษฐกิจสำคัญขอให้เข้าใจ พูดไปหลายครั้งแล้ว มีปัญหามาสอบถามได้ ที่พูดทุกอาทิตย์ พูดทุกวัน ไม่เคยฟัง บอกให้ไปฟังกระทรวงก็ไม่ฟัง มีแต่เรียกร้องอย่างเดียว...ท่านไม่รู้เรื่องแล้วยังวิพากษ์วิจารณ์ แล้วจะเป็นอย่างไร ท่านจะเอาอย่างไร เข้ามาทำให้ทั้งสิ้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“อย่าไปฟังบางคนออกมาพูดโน่นพูดนี่ทุกวันไปทั้ง ๆ ที่ก็เคยเป็นรัฐบาลมาแล้ว แต่วันนี้ไม่เข้าใจใจก็แสดงว่าความรู้พื้นฐานไม่มีก็มาตำหนิติเตียนเรื่องโน้นเรื่องนี้มาโทษรัฐบาลนี้ ความเข้มแข็งไม่เกิด” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

ส่วนเรื่องที่บริษัทต่างชาติย้ายฐานการผลิต พลเอกประยุทธ์อ้างว่า สาเหตุที่ย้ายเพราะผู้ประกอบการระบุว่า เป็นการย้ายจากโรงงานเก่าที่ผลิตสินค้าขึ้นพื้นฐาน ไปหาโรงงานที่ทันสมัยแทน

พลเอกประยุทธ์ จึงฝากถึงพี่น้องประชาชนว่า อย่าเพิ่งตื่นตระหนก ทางผู้ประกอบการขอเวลาเพื่อปรับปรุงพื้นที่โรงงานต่าง ๆ ให้ทันสมัยขึ้น แล้วจะมีการจ้างงานเหมือนเดิม แต่วันนี้ประชาชนต้องหาอาชีพอื่นไปก่อน

เรื่องราคาน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊ส พลเอกประยุทธ์อธิบายว่า คสช. พิจารณามีความจำเป็นต้องมีการปรับราคาให้สอดคล้องกับราคาต้นทุนน้ำมันและให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและไม่ต้องการจะบิดเบือนราคาตลาด พร้อมบอกประชาชนอย่าเพิ่งเรียกร้อง อย่าเพิ่งโวยวาย เพราะ คสช. กำลังดำเนินการ ส่วนต่อไปเป็นหน้าที่ของรัฐบาลหน้า แต่ขณะนี้ ต้องปรับให้ตรงกันก่อน

“เราจะแก้ไขปัญหาระง่วนไปก่อน ให้เห็นว่าทำอย่างไรที่ท่านต้องการแล้วมันจะเกิดอะไร ถ้าไม่ทำมันจะเป็นอย่างไรทุกอย่างต้องการให้ท่านเรียนรู้ครับ เพราะฉะนั้นอย่างเพิ่งทะเลาะกัน รับฟังข้อมูลให้ได้และตรวจสอบเป็นประเด็น ๆ ไป” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

ทั้งนี้ ยังพบการอธิบายสภาพปัญหาเศรษฐกิจในเชิงให้ยอมรับสภาพอีกว่า ประเทศไทยอยู่ในระดับที่มีความสุขมาก ถึงแม้ว่าจะไม่เงินมากนัก หรือยังยากจนอยู่ แต่ประชาชนต้องอยู่ด้วยความพอเพียง ต้องมีสติเตือนตนเองว่ามีเพียงเท่านี้

การแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาพบการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจ พลเอกประยุทธ์มักอธิบายในเชิงหลักการว่าที่ผ่านมาประเทศไทยมีปัญหาสะสมทั้งเครื่องโครงสร้างต่างๆที่ไม่เอื้อต่อการลงทุน ส่วนการส่งออกเป็นเพราะปัญหาด้านการไม่คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อให้ส่งออกได้ มีการสั่งการไปยังผู้ค้าส่งว่าอย่ากักตุนสินค้าหรือเน้นกำไรมากนัก กล่าวคือ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องช่วยกันคนละไม้คนละมือ มีการเผื่อแผ่แบ่งปัน จะช่วยให้รอดวิกฤตการณ์ไปได้ เนื่องจากรัฐบาลดูแลทั้งหมดคงไม่ได้ ยิ่งประกอบกับวิกฤติภัยแล้ง จนพลเอกประยุทธ์ ระบุว่า “เหมือนกับโรคซ้่ากรรมซัด” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558) แต่หากเผชิญเช่นนี้บ่อย ๆ ก็จะมีเข้มแข็งไปเอง ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าต้องเตรียมตัว เตรียมใจ ให้อดทน และอดปัญหาเป็นเรื่องๆไป

รวมทั้งการแก้ปัญหา ต้องแก้ทั้งระบบ หากแก้แบบเดิม ที่ต้องใช้จ่ายงบประมาณล่วงหน้าจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลจะหลีกเลี่ยง จึงขอให้อดทนและเข้าใจรัฐบาล คสช. พร้อมย้ำว่า นึกถึงความ

เดือดร้อนของคนรายได้น้อย แต่จำเป็นจะต้องส่งเสริมด้านอื่นด้วย เพราะหากช่วยแต่ปัญหาผู้มีรายได้น้อยอย่างเดียว งบประมาณก็จะหมด จึงช่วยตามความจำเป็น

“อย่าคิดว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะได้ทั้งหมดหรือได้แบบที่ต้องการ มันไม่ได้หรอก เพราะรัฐบาลไม่ได้มีเงินมากมายขนาดนั้นต้องค่อยเป็นค่อยไป เรากำลังพิจารณาทั้งหนี้ครัวเรือน หนี้สาธารณะของประเทศ ได้มีการพูดคุยในฝ่ายเศรษฐกิจ กระทรวงการคลังแล้วว่าจะทำอะไร สิ่งใดที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่มีมูลค่าในอนาคต วันนี้รัฐบาลก็ไม่อยากสนับสนุนนะครับ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

และนอกจากการที่พลเอกประยุทธ์ มักอธิบายกรอบการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในเชิงหลักการกลไกตลาด ที่จะไม่ซ้ารอนนโยบายในรัฐบาลก่อนแล้ว ยังพบว่ามี การแก้ไขปัญหโดยใช้รูปแบบการสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาเฉพาะกรณี และหากพบเรื่องใดยังไม่มี ความคืบหน้า จะนิยมใช้คำว่า “อยู่ระหว่างดำเนินการ” หรือ “อยู่ระหว่างการพิจารณา” เช่น การระบุถึงเรื่องส่งเสริมการค้าเสรีอย่างเป็นธรรมชาติ การจัดตั้งตลาดกลาง การควบคุมราคาสินค้าสำหรับอุปโภค บริโภค การลด-เพิ่มภาษีต่าง ๆ กำลังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาดำเนินการ เช่นเดียวกับด้านพลังงาน ก็อยู่ระหว่างการพิจารณาว่าจะมีมาตรการดูแลปรับปรุงได้อย่างไรบ้าง แต่ทุกอย่างต้องอยู่ในกติกา วินัยการเงินการคลัง กฎเกณฑ์ กติกาของตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทมหาชน

ในส่วนของการปรับปรุงการแก้ไขปัญหาลือตเตอริราคาแพง พลเอกประยุทธ์นำข้อมูลมา รายงานความคืบหน้าผ่านรายการว่า ได้ให้กระทรวงการคลังออกการประกาศเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วน แต่ขอเวลาเล็กน้อยเพราะหากไปรื้อทั้งระบบจะเกิดความวุ่นวาย แต่ถึงอย่างไรก็พยายามที่จะแก้ไขปัญหาลือตเตอริ ให้ได้โดยเร็วในระยะแรก ก่อน ขอให้ประชาชนใจเย็น อย่าเพราะรีบร้อน เพราะต้องทำตามขั้นตอน

“เรื่องสลากกินแบ่งรัฐบาล วันนี้ก็ยังไม่จบอีกสักที่มีปัญหาทับซ้อนอยู่มากมาย เรียนไปหลายครั้งแล้วว่า คสช. ไม่ต้องการผลประโยชน์ ไม่ต้องการเอื้อประโยชน์ให้ใคร มันติดขัดข้อปัญหาบางประการ วันนี้เราพยายามใช้กฎ ใช้อำนาจ คสช. ถ้าใช้เรื่องนี้เข้าไปอีกทุกเรื่องไม่ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“ใช้อำนาจไปแล้วผิดขึ้นมาก็เดือดร้อนอีก วันนี้ก็ค่อย ๆ แก้ไขไปที่ละปัญหา วันนี้ก็เพิ่มโควต้าให้ ทำสีให้แยกแยะให้ชัดเจน ต้องมีคนเดือดร้อนแน่นอนเพราะเคยตัวกันมานานแล้ว...เราต้องมีกติกากันบ้าง ท่านอดทนวันนี้เดี๋ยววันหน้าต้องดีแน่นอน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

สำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคได้สั่งการกระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแล และรัฐบาลได้ตั้ง คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.) หรือร่วมกับภาคเอกชน เพื่อกำหนดแนวทางแผนปฏิบัติการ นอกจากนี้ รัฐบาลยังตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นต้น

พลเอกประยุทธ์ ยังอ้างเรื่องความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพื่อสื่อถึงการยอมรับ หรือยืนยันความเชื่อมั่นด้านเศรษฐกิจ และการลงทุน อาทิ ตัวแทนสหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ ตัวแทนสมาคมไทย-จีน ตัวแทนสภาธุรกิจตลาดทุนไทย ได้เข้าพบหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ โดยอ้างว่าทุกฝ่ายได้แสดงเข้าใจและได้รับทราบนโยบายของ คสช. หรือเรื่องของการส่งเสริมการลงทุน ที่อ้างถึงตัวเลขการลงทุนในคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ซึ่งเป็นการปลดล็อกโครงการที่ค้างการพิจารณาในห้างที่บ้านเมืองมีปัญหามาได้ส่วนหนึ่ง และอ้างว่าหลายประเทศส่วนใหญ่ ได้มีความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับไทยอย่างต่อเนื่อง การค้าต่าง ๆ การลงทุนต่าง ๆ ภาคเอกชนได้ดำเนินการไปตามปกติ อีกทั้ง มีการฝึกซ้อมระหว่าง กองทัพบกไทย-กองทัพบกออสเตรเลีย, เอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศไทยและผู้บัญชาการทหารสูงสุดกองทัพสิงคโปร์ ได้เข้าพบปะคณะ คสช. โดยทั้งสองประเทศได้เข้าใจถึงสถานการณ์ของประเทศไทยและการทำงานของ คสช. เป็นอย่างดี, การเดินทางเยือนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, ความร่วมมือไทย – จีน มีการเดินทางกระชับความสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือรอบด้าน พร้อมแสดงความเชื่อมั่นว่า จะสามารถผลักดันมูลค่าการค้าการลงทุน ให้ขยายตัว นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ยังปฏิเสธข่าวที่ต่างชาติไม่ยอมลงทุนในไทย โดยระบุว่า ประเทศต่างๆยังมองว่าประเทศไทยยังเป็นประเทศที่น่าลงทุน

“ทุกประเทศ แม้แต่ประเทศที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย มาหมดไม่ต้องกังวล เพราะเขาต้องค้าขาย ต้องกินต้องใช้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 กุมภาพันธ์ 2558)

รวมทั้งพบว่าพลเอกประยุทธ์ ได้อ้างการพบปะกับภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ 33 ประเทศ กว่า 9,000 บริษัท ว่าทุกคนมีความสุขที่อยู่ประเทศไทย และอยากขยายกิจการในประเทศ

แต่ก็ต้องแก้ไขในเรื่องของการอำนวยความสะดวก เรื่องกฎหมาย เรื่องข้อตกลงต่าง ๆ ที่ไม่เป็นสากล ซึ่งไม่เคยแก้ไขได้ในทุกรัฐบาลที่ผ่านมา

พลเอกประยุทธ์ ยังใช้รูปแบบการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในลักษณะของการขอร้องแกมบังคับ และขอความเห็นใจจากภาคเอกชนและประชาชนอีกด้วย เช่น ในเรื่องของการดูแลควบคุมราคาสินค้า และค่าใช้จ่ายของประชาชน ท่ามกลางความเดือดร้อนจากปัญหาสินค้าราคาแพง พลเอกประยุทธ์ขอร้องพ่อค้าคนกลางรายใหญ่ ให้ช่วยกันให้รักษาระดับราคาของสินค้าให้เกิดความเป็นธรรมกับคนมีรายได้น้อย โดยบอกว่าอย่าเพิ่งเอากำไรมากในขณะนี้เพราะทุกคนเดือดร้อนกันหมด ส่วนรัฐบาลก็พยายามกำกับดูแลราคาสินค้า ให้อยู่ในราคาที่เหมาะสม

ส่วนในเรื่องของค่าโดยสาร ค่าขนส่ง ที่มีผู้ประกอบการขอให้ปรับขึ้นราคานั้น นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้กระทรวงคมนาคมไปดูแลอย่างเร่งด่วน แต่จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม พร้อมให้ผู้ประกอบการเห็นใจคนจน ขณะเดียวกันเรียกร้องให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ส่วนท้องถิ่นทั้งสมาคมพ่อค้าและเอกชน ช่วยลดภาระค่าครองชีพให้กับประชาชนโดยให้ถือว่าเป็นการทำกุศล

“อีกส่วนคือองค์กรภายนอก พ่อค้า นักธุรกิจต่าง ๆ อาจจะต้องมาช่วยกันเสียสละว่าเราจะดูแลคนยากคนจนเหล่านี้อย่างไร รัฐบาลไปไม่ถึงทั้งหมดเพราะเงินก็มีเท่านี้ จำกัดต้องใช้มากมาย ปัญหาก็มาก ทุกคนช่วยกันเสียสละรับผิดชอบ อย่าไปหวังกำไรเต็มที่เหมือนเดิมต้องกำไรเท่าเดิม ทุกคนบอกว่าเศรษฐกิจตกเพราะ จริงๆแล้วผมถามว่าท่านขาดทุนหรือไม่ ท่านก็ไม่ขาดทุน ขาดทุนก็เล็กน้อย ก็เพียงแต่ลดกำไรลงไปหน่อย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“คนไทยหลายคนก็อาจจะไปเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งห้ามไม่ได้อยู่แล้วเป็นเสรีของท่าน และเป็นวันหยุดยาวด้วย ปีนี้ก็อยากให้ทุกคนลองเที่ยวในเมืองไทย เพราะต่างประเทศหลายประเทศก็มีความวุ่นวาย สภาพอากาศก็เปลี่ยนแปลง เที่ยวเมืองไทยกันสักที” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

ด้านการแก้ราคาสินค้า พลเอกประยุทธ์ให้นโยบาย แก่ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบ การดูแลราคาจำหน่ายของตัวแทนจำหน่ายและผู้ค้าส่ง ให้สอดคล้องกับราคาโรงงาน ไม่ให้มีการฉวยโอกาส รวมไปถึงถึงการดูแลราคาสินค้าปลีก ปลายทางให้มีความสอดคล้องกัน และจะใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดและรัดกุม เพื่อไม่ให้เกิดการกักตุนสินค้า และให้มีสินค้าเพียงพอกับความต้องการของพี่น้องประชาชน โดยรัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการเพื่อขยายระยะเวลาในการตรึงราคาสินค้าต่อไป

“ท่านก็ลดในเรื่องของ กล่อง ห่ออะไรลงไปบ้าง ในเรื่องของสีสัน ความสวยงาม แต่คุณภาพต้องดีเท่ากันอย่างนี้ทำได้หรือไม่ แล้วก็พิมพ์ไปที่กล่อง ที่แปรงสีฟันเลยก็ได้สมมติว่านี่เป็นช่วยชาติ แล้วก็ห้ามนำไปขายต่ออะไรทำนองนี้ ใครไปขายต่อก็จับกุมดำเนินคดี” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“ทำของใช้ที่จำเป็นแจกจ่ายชุมชนลดค่าใช้จ่าย ช่วงนี้เงินไม่ค่อยเข้ากระเป๋าของข้างนอกเลยแพง เรานำมาทำอะไรที่จำเป็นต้องใช้ตะกร้า กระเป๋าที่ทำไปก่อน พอวันหน้าดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้นค่อยไปซื้อแพง ๆ นี่เขาเรียกว่ามีภูมิคุ้มกันต้องเข้าใจ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

ส่วนเรื่องการแก้ปัญหาการส่งออก พลเอกประยุทธ์อธิบายถึงหลักการส่งออกที่ดี ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการหรือคุณภาพสินค้า เช่น ต้องนำความทันสมัย หรือใช้เทคโนโลยีในการผลิต ในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ใช้การวิจัยพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และจำเป็นต้องวางรากฐานการสร้างการแข่งขันในภาคเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอนาคตให้ได้

“วันนี้การส่งออกของเราค่อนข้างมีปัญหา เราต้องปรับปรุงด้านการวิจัย และพัฒนา และจัดหาธุรกิจใหม่ ๆ หรือว่าสิ่งที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งแปลกกว่าเขา ขายได้ราคาดีกว่าเขา น่าสนใจกว่าเขาเหล่านี้ อยู่ในขั้นการที่เราเริ่มต้นดำเนินการทั้งสิ้น ที่ผ่านมาก็อาจจะยังไม่ทันต่อสถานการณ์ในวันนี้ ทำให้มูลค่าในการส่งออกลดลง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“บางอย่างเราก็คิดมาแล้ว เพียงแต่เราต้องทำให้ไปสู่การผลิตให้ได้ ไปสู่การส่งออก ให้ได้ และสร้างแบรนด์ของเราเองบ้าง ก็จะทำให้ประเทศไทยมีรายได้มากขึ้น เป็นการ พัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมในวันนี้และอนาคตในวันข้างหน้า ไม่อย่างนั้นก็เหมือนเดิม เศรษฐกิจก็ตกต่ำอยู่แบบนี้ ท่านลองไปทำอะไรใหม่ ๆ เราจะต้องยกระดับกระบวนการ ความคิด วิจัย พัฒนาไปสู่กระบวนการผลิต และไปสู่การตลาด ในลักษณะเป็นอุตสาหกรรม โดยจะต้องคงคุณค่า คุณภาพที่ดี เป็นความพึงพอใจที่ถูกต้องของผู้บริโภค ทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติต่อไป หลายอย่างมีอนาคต” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

1.2.4 การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

การชุมนุมทางการเมืองของ กปปส. ที่ต่อต้านรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นำมาสู่การ รัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ทำให้แกนนำ นปช.และพรรคเพื่อไทย ถูกจับตาเป็นพิเศษ และมีการเรียกปรับทัศนคติ หากมีการแสดงความเห็นหรือเคลื่อนไหวต่อต้าน คสช. ซึ่งนอกฝ่ายมวลชนทางการเมืองแล้ว ยังมีกลุ่มนักศึกษาประชาธิปไตยใหม่ กลุ่มนักวิชาการ NGOs ที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล คสช. รวมถึง กลุ่มเกษตรกรที่เรียกร้องเชิงนโยบาย เป็นต้น

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มองว่า ปัญหาทางการเมืองเกิดจากแกนนำผู้ชุมนุมปลุกระดมมวลชน และสร้างความขัดแย้ง ซึ่งเป็นผลพวงจากการแสดงความเห็นตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลต่อความสงบสุขโดยรวมของประเทศ อีกทั้งยังมองว่า กลุ่มคนดังกล่าวมุ่งต่อสู้อาชนะ ไม่เคารพกติกา นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ ยังมองว่า สถานการณ์ประชาธิปไตยไทยที่ผ่านมา มีปัญหาหลายประการในทุกมิติ ทั้งในด้านการเมือง การเข้าสู่ระบบ อำนาจบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ การทุจริต ความไม่โปร่งใส เอื้อประโยชน์ และผลประโยชน์ทับซ้อน จนทำให้ข้าราชการไม่สามารถปฏิบัติงานในการให้บริการกับประชาชนได้

นอกจากนี้ ยังมีมุมมองสาเหตุของการชุมนุมหรือเรียกร้องว่า เกิดจากแกนนำ ผู้สนับสนุน นักวิชาการและอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรงหรือโดยอ้อมที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งบุคคลบางคนที่อาจมีอิทธิพลในเชิงสัญลักษณ์ ในการระดมมวลชนสร้างความขัดแย้งขึ้นมาจากแสดงความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย การแสดงออกดังกล่าว มีผลกระทบต่อความสงบสุขโดยรวม เพราะ

เป็นการมุ่งมั่นที่จะต่อสู้เอาชนะ ฝ่าฝืน กฎอัยการศึก โดยไม่เคารพกติกา กฎหมายความมั่นคงสูงสุดในปัจจุบัน

การเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย คสช. ไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องแปลก ที่แปลกก็มีอยู่เพียงว่า สถานการณ์ประชาธิปไตยไทยที่ผ่านมา มีปัญหาโดยตลอดในทุกมิติ ทั้งในด้านการเมือง การเข้าสู่ระบบ อำนาจอธิปไตย นิติบัญญัติ ตุลาการ การทุจริต ความไม่โปร่งใส เอื้อประโยชน์ และผลประโยชน์ทับซ้อน จนทำให้ข้าราชการไม่สามารถปฏิบัติงานในการให้บริการกับประชาชนได้ พลเอกประยุทธ์จึงไม่เข้าใจว่า ผู้เรียกร้องดังกล่าวเหล่านั้น มองข้ามเรื่องที่กำลังกล่าวมาไปได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริโภค และการประท้วงที่ยาวนาน

การแก้ไขปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา สื่อสารผ่านรายการ ด้วยการใช้ลักษณะการสั่งการอย่างเด็ดขาด ในการห้ามต่อต้าน ห้ามประท้วง ห้ามก่อให้เกิดความไม่สงบ หากฝ่าฝืนจะมีการดำเนินการตามกฎหมายพิเศษ รวมถึงการสั่งระงับสื่อสารมวลชนในข้อหาปลุกกระดม สำหรับผู้ที่ไม่มารายงานตัวนั้น พลเอกประยุทธ์ ถือว่าไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดอง ไม่เคารพกติกา ซึ่งจะต้องถูกดำเนินการอย่างเด็ดขาดตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป

สำหรับการห้ามชุมนุมทางการเมืองหรือต่อต้าน คสช. เกิน 5 คนนั้น มีความจำเป็น เนื่องจากเป็นระยะเริ่มแรกของการปฏิบัติงาน คสช. ต้องการให้เกิดความสงบสุขและปลอดภัยอย่างแท้จริงโดยทันที การระงับ ควบคุมสื่อต่างๆ บางสื่อ หรือบางสถานี หรือบางรายการนั้น ในระยะนี้มีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากตลอดระยะเวลาประมาณ 9 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งการชุมนุมประท้วงล่าสุด 6 เดือนที่ผ่านมา ได้มีการใช้สื่อทุกประเภทรวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ มาบิดเบือน ปลุกกระดม ปลุกปั่นต่อสู้ ทั้งนี้ พลเอกประยุทธ์การผ่านรายการถึงการสั่งห้ามการจัดงานลักษณะเช่น การจัดการพูดคุยทางการเมือง รับประทานอาหารระดมทุน เพราะยังไม่ถึงเวลา อีกทั้ง ถ้ามีการระดมได้เมื่อไหร่ พูดคุยได้เมื่อไหร่ จะทำให้เกิดการเลียนแบบ แล้วกลับไปสู่วงจรเดิม ซึ่งทั้งหมดผิดข้อกำหนดของ พ.ร.บ.กฎอัยการศึก ถ้าทำอีกจะถูกเรียกตัวมาดำเนินคดี ในฐานะผู้ฝ่าฝืนคำสั่ง คสช.

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้ชุดคำอธิบายความชอบธรรมในการรัฐประหาร และข้อเสียของประชาธิปไตยในช่วงที่ผ่านมา โดยพยายามยกตัวอย่าง และอธิบายประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ตามทัศนะของ พลเอกประยุทธ์ เพื่อเป็นเหตุผลในการห้ามชุมนุม เช่น ไม่อยากให้เกิดความวุ่นวาย คัดค้าน เลือกลง หรือโต้แย้งกับรัฐบาลเพราะกำลังปฏิรูปประเทศ เพื่อไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน โกงกิน

เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ทัวถึงและเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ใช่การเลือกตั้งอย่างเดียวแล้วได้นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาบริหารประเทศ เป็นสาเหตุที่ต้องรัฐประหาร

ส่วนนักวิชาการที่ต่อต้าน พลเอกประยุทธ์ได้ตอบโต้ผ่านรายการว่า หากไม่มีอคติเป็นอย่างอื่นคงจะเข้าใจ ส่วนข้ออ้างของนักวิชาการที่ว่าจำเป็นต้องทำเพราะสอนเรื่องการเมือง ก็มีวิธีการสอนแบบอื่นอีกหลายวิธีที่จะเข้าใจเรื่องการเมืองที่ถูกต้อง เช่น ควรสอนว่านักการเมือง ต้องทำตัวอย่างไร ประชาชนต้องเลือกอย่างไร ประชาชนนิยมที่สร้างปัญหาเป็นอย่างไร ซึ่งที่ผ่านมานักวิชาการมักสอนเพียงแค่การจะต้องเลือกตั้ง และจะต้องเป็นประชาธิปไตย ไม่พูดถึงความที่ขัดแย้งที่ผ่านมา นับว่าไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาประเทศ กล่าวคือ ผู้นำรัฐบาลพยายามยกวาทกรรมเสรีภาพบนความรับผิดชอบ และเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ มาเป็นหลัก

“อย่าสอนให้เสรีมากนัก คำว่าเสรีต้องมีขีดจำกัด อยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ต้องรู้จักหน้าที่ ต้องรู้จักการให้เกียรติบุคคลอื่นบ้าง... ประชาธิปไตยของโลกสากล เขายังต้องเคารพกฎหมาย มีกฎหมาย ข้อบังคับมากมาย เขาก็ไม่ได้ต่อต้านอะไรกันรุนแรงแบบบ้านเรา ถ้าเราจะไม่มีความหมาย ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบอะไรเลย เพราะถือว่าเป็นเรื่องของเสรีประชาธิปไตย ผมว่าอันตราย เพราะฉะนั้นเราน่าจะออกแบบให้เป็นประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับคนไทย สอนให้มีสติ จะคิด จะเชื่อ เพราะเราอยู่บนพื้นฐานข้อเท็จจริงและความมีเหตุผล อย่าให้เขาใช้ความยากจน ความเหลื่อมล้ำมาเป็นเครื่องมือในทางด้านการเมืองอีกต่อไปเลย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 ตุลาคม 2557)

เหตุผลในการขอความร่วมมือประชาชนในการปฏิบัติตามคำสั่ง คสช. เช่น อยากจะขอความร่วมมือกับทุกคนให้ช่วยกันนำบ้านเมืองไปสู่ความสงบ ไปสู่ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน อย่างที่ทุกคนต้องการและไม่ให้มีความขัดแย้งกันต่อไป ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จากนี้เป็นต้นไป คสช. คงจะได้รับความร่วมมือเช่นเดิม หรืออาจจะมากกว่าเดิม ทั้งในด้านความปรองดองสมานฉันท์ การปฏิรูป และร่วมมือกันในการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ผ่านพ้นเมฆหมอก ที่บดบังความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยมายาวนาน ทั้งนี้ เพื่อมอบอนาคตที่ดีงานให้กับลูกหลานของเราสืบไป คสช. ยืนยันไม่ได้มุ่งหวังจะมีอำนาจหรือแสวงหาผลประโยชน์ประการใด อีกทั้ง ความขัดแย้งในประเทศเป็นตัวถ่วงความเจริญทุกด้าน แต่ไม่ได้ ไม่ได้หมายความว่า คสช. จะไปกดดันใคร ไม่ฟังความคิดเห็นของใคร แต่วันนี้ถือว่าได้ผ่อนผันให้ทุกอย่างแล้ว ฉะนั้นจึงขอร้องให้หยุดสร้างวาทกรรม สร้างผลกระทบที่มีต่อการ

ปฏิรูป เพราะไม่เกิดประโยชน์ พร้อมขอให้ทุกคนร่วมมือกับรัฐบาล กับ คสช. ส่วนการเลือกรับสื่อ สิ่งใดที่สร้างความขัดแย้งอย่าไปเชื่อ เพราะบางทีก็มีจุดประสงค์อย่างอื่น มีเจตนาไม่บริสุทธิ์ แต่ตัวพลเอก ประยุทธ์อ้างว่า ตนเองมีเจตนาบริสุทธิ์ และขอบคุณในการที่จะมองอนาคตร่วมกัน อย่างที่วาดหวังไว้ใน 20 ปีข้างหน้า ไปพร้อม ๆ กัน

1.2.5 การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต

จากการศึกษาพบว่าเรื่องที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง ในยุครัฐบาลพลเอกประยุทธ์ เช่น เรื่องความคลุมเครือของประเด็นการจัดซื้ออาวุธ การลือกดตำแหน่งในแม่น้ำ 5 สาย (องค์การของคณะรัฐประหาร อาทิ คสช., คณะรัฐมนตรี, สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่ต่อมากลายเป็นสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.), คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ (กมธ.) ซึ่งต่อมากลายเป็นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) การค้ามนุษย์ ประมงผิดกฎหมาย สายการบินไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อธิบายข้อกล่าวหาการทุจริตภายในรัฐบาล และสภาต่างๆ ที่ถูกตั้งขึ้นมาโดย คสช. ว่าเป็นเรื่องของการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนข้อมูล เป็นการกระทำเพื่อโจมตี คสช. เช่น การเรียกร้องผลประโยชน์ ในการแต่งตั้งบอร์ด สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ไม่เป็นความจริง

“ผมพูดมาหลายครั้งแล้วก็ยังมีอยู่ ทราบแล้วว่าใครเป็นคนไปเรียกร้อง ยืนยันว่า คสช. ไม่มีทั้งสิ้น และกำลังหาวิธีการดำเนินการตามกฎหมาย ขอให้หยุดการกระทำดังกล่าว และผู้ที่เคยเสียเงินเสียทองให้ไปเรียกคืนโดยทันที” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

ส่วนกรณีการจัดซื้ออาวุธของกองทัพ ที่มีการโจมตี ร้องเรียน หรือพบข้อบกพร่องเพื่อโจมตี คสช. และกองทัพเช่นกัน พลเอกประยุทธ์ปฏิเสธว่า เป็นการใส่ความที่ไม่เป็นธรรม เพราะการจัดหาจัดซื้ออาวุธ มีการตรวจสอบและผ่านขั้นตอนของหน่วยงานรัฐอยู่แล้ว จนบางครั้งทำให้การจัดซื้อเกิดความล่าช้ากว่ากำหนด ซึ่ง คสช. ต้องการให้ทุกคนไว้วางใจ เพราะฉะนั้นอย่าโจมตีกันอีกเลย

ประเด็นการคุ้มครอง ประมงผิดกฎหมาย และมาตรฐานการบินพลเรือน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ระบุว่า เป็นปัญหาที่สะสมมานานหลายรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลเหล่านั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เช่น การต่อต้านการค้ามนุษย์ IUU, ICAO มีปัญหาทับซ้อนมายาวนานที่ผ่านมาจากหลายรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลนี้ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหายาวนานมาเป็น 10 กว่าปี มาในช่วงเวลาเพียง 7 - 8 เดือนได้ พร้อมถกเถียงว่า รัฐบาลนี้จะจริงจังทุกเรื่อง ทั้ง การจดทะเบียนเรือประมงไทย เพื่อให้นานาชาติรับรู้ถึงการแก้ไขปัญหา หลังจากถูกจัดอันดับให้อยู่ในระดับ Tier 3 ด้านสถานการณ์การค้ามนุษย์, และในเรื่องของกติกา IUU (Illegal Unreported and Unregulated Fishing) ทั้งนี้ ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นมานาน ได้มีการแจ้งเตือนตั้งแต่ปี 2553 โดยการจัดอันดับของไทยเป็น Tier 2 ในปี 2553-2556 จนกระทั่งถึงปี 2557 เมื่อรัฐบาล คสช.เข้ามาตรงกับช่วงการปรับมาเป็น Tier 3 พอดี ซึ่งรัฐบาลจะแก้ไขกลับไปให้ได้โดยเร็ว ขณะที่เรื่องแรงงานประมงนั้น พลเอกประยุทธ์ก็ยกข้อมูลมาอ้างเช่นกันว่า มีปัญหายาวนานเป็น 10 ปี ซึ่งได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รับผิดชอบ

การแก้ไขปัญหา

สืบเนื่องจากการปฏิเสธปัญหา ทำให้รูปแบบของการแก้ไขเป็นไปในเชิงการกำชับ หรือสั่งการ ด้านนโยบายเป็นหลัก โดยนอกจากที่ พลเอกประยุทธ์ จะพยายามยืนยันความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาในรัฐบาลว่ามีการทุจริตทุกกรณี ด้วยการยกมาตรฐานการตรวจสอบก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง พยายามอ้างว่ามีการใส่ร้าย บินเบียนข้อมูลจากผู้ไม่หวังดีแล้ว ยังใช้วิธีการยืนยันแนวนโยบายการเข้ามาปราบปรามทุจริตและมาตรการด้านกฎหมายที่รุนแรงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้รัฐบาล และ คสช. อาทิ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี ได้ย้ำถึงนโยบายของรัฐบาลนี้ว่าจะไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันโดยเด็ดขาด อย่างไรก็ตามการแต่งตั้งข้าราชการการเมืองชุดใหม่ ได้กำชับให้คณะรัฐมนตรีทุกคนเน้นความรอบคอบ และระมัดระวังในเรื่องของการแต่งตั้งที่ปรึกษาและตำแหน่งอื่น ๆ จะต้องไม่มีข้าราชการการเมืองคนใดไปแอบอ้างหรือไปกระทำการใด ๆ ที่ส่อไปในทางทุจริตเด็ดขาด

เรื่องการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน พลเอกประยุทธ์ย้ำว่า กำลังทำอยู่อย่างต่อเนื่อง อย่าไปฟังการพูดจาให้ร้ายต่าง ๆ ทุกกระบวนการของ คสช. ทำอย่างรอบคอบ ให้มีความชัดเจน ไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยวกับใคร ส่วนเรื่องการพิจารณาคดีหรือข้อร้องเรียน จะเร็วจะช้าก็เป็นเรื่องของกระบวนการยุติธรรม ตามหลักฐาน วัตถุ พยาน พยานบุคคล จึงวอนสังคมอย่ากดดันมากนัก

วิธีอีกอย่างที่พบ สำหรับการแก้ข้อกล่าวหาของพลเอกประยุทธ์ในด้านนี้คือ การเรียกร้องให้ประชาชน ใช้วิจาร์ณญาณในการรับข้อมูลผ่านสื่อ โดยมีทัศนคติว่า ห้ามฟังไปสื่อที่บิดเบือน หรือ

โซเซียลมีเดียที่บิดเบือน หรือบางคนที่ออกมาพูดบิดเบือน ขณะที่ตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คสช. ก็ยืนยันว่ามีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการของ คสช. ทั้งในด้านประวัติส่วนตัว ผลการปฏิบัติงาน การทุจริตคอร์ปชั่น การถูกฟ้องร้อง หรืออยู่ในกระบวนการฟ้องร้อง โดยจะตรวจสอบทั้งหมด ซึ่งหากแต่งตั้งไปแล้วตรวจพบมีความผิดก็ต้องถูกดำเนินคดี ปลดออกเช่นกัน

กรณีการเรียกรับผลประโยชน์ ในโครงการที่ คสช. ได้อนุมัติไปของทุกกระทรวง ยืนยันทุกกระทรวง ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการก่อสร้าง การบริหารจัดการน้ำ การขุดลอกคูคลอง สาธารณูปโภคพื้นฐาน และอื่น ๆ นั้น พลเอกประยุทธ์ได้ขอให้ประชาชนเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความจริงใจที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงโดยเร็วที่สุด และยังคงยืนยันเรื่องการไร้ผลประโยชน์แอบแฝง ไม่มีวาระส่วนตัวหรือซ่อนเร้น มีแต่ความจริงใจ และตั้งใจที่จะแก้ปัญหาให้พี่น้องประชาชนและประเทศชาติ

ส่วนประเด็นการค้ามนุษย์ ประมงผิดกฎหมาย และมาตรฐานสายการบินพลเรือน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้มาตรการทางกฎหมายพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหา เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นรัฐบาล มีลักษณะการสั่งการเด็ดขาด เช่น ได้มีการสั่งการให้มีการทบทวนกลไกในการทำงาน แก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ระดับชาติ เพื่อให้ทุกหน่วยงานทำงานอย่างมีความบูรณาการมากยิ่งขึ้น ให้มีการขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้อย่างจริงจัง ให้ตั้งคณะกรรมการ 5 คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการเรื่องค้ามนุษย์ คณะอนุกรรมการเรื่องประมงและ IUU เรื่องของมาตรการเพื่อป้องกันและจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย หรือ IUU Fishing มีการตั้งคณะทำงานเป็นวาระแห่งชาติ และการใช้มาตรา 44 โดยให้เหตุผลว่าเป็นการบูรณาการ พร้อมจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย” หรือ ศปมผ. ซึ่งเป็นศูนย์เฉพาะกิจ ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี ให้ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานหลัก ในส่วนของ ICAO ก็มีการจัดตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ในเรื่องของการบินพลเรือน เข้ามาตรวจสอบดำเนินการในข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งวันนี้รัฐบาลนี้ต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาเก่า

1.2.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม.

ในยุครัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พบเรื่องของความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายในคณะรัฐมนตรี (ครม.) ผ่านนำเสนอการอธิบาย ชี้แจง ผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติ เช่น การโยกย้ายตำแหน่งข้าราชการด้วย ม.44 ภายใต้การวิจารณ์ว่าเป็นการย้ายข้าราชการ

ที่มีความสัมพันธ์กับรัฐบาลเก่าออกแล้วเอาคนของตนเองเข้ามาทำงานแทน รวมถึงประเด็นความขัดแย้งกับสื่อมวลชน ประเด็นความสัมพันธ์กับตำรวจ ประเด็นการปรับ ครม. และทีมเศรษฐกิจ

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ พยายามอธิบายว่า การโยกย้ายข้าราชการเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้มีความขัดแย้งใดๆ และมีความจำเป็นเพื่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้ง การใช้ความเข้มงวดกับสื่อมวลชนในการเสนอข่าวผู้นำรัฐบาลและคณะรัฐมนตรีเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ประชาชน เช่น การปรับย้ายข้าราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม เป็นเรื่องภายในของทุกหน่วยงาน โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการ เพื่อลดความขัดแย้งที่มีมาแต่เดิม ส่วนประเด็นที่กล่าวหาว่าเป็นการโยกย้ายอีกฝ่าย หรือเป็นการรังแกข้าราชการ หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ทั้งนี้ในข้อเท็จจริง สืบเนื่องจากว่า ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในอดีตกับกระบวนการใช้อำนาจรัฐในทุกพื้นที่ จึงมีความจำเป็นต้องปรับเพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ กับประชาชน และสังคมให้เกิดการยอมรับ มิได้ถือเป็นการผิดส่วนบุคคลแต่ประการใด

ประเด็นการขัดแย้งกับสื่อมวลชน ที่มีปรากฏภาพและข่าวว่าพลเอกประยุทธ์แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว ต่อว่านักข่าว หรือวิพากษ์วิจารณ์การนำเสนอข่าวของสื่อต่างๆนั้น พลเอกประยุทธ์อธิบายว่า เกิดจากการที่สื่อไม่เข้าใจการทำงานของรัฐบาล และเป็นเหตุที่นำมาสู่ความขัดแย้ง หรือเป็นอุปสรรคในการทำให้บ้านเมืองสงบสุข โดยพบการเรียกร้องให้สื่อต่างๆ ต้องระมัดระวังในการส่งข่าว สำหรับการลงข่าวต้องถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อนว่า เรื่องนี้เป็นมาอย่างไร หากเขียนไปเอง จินตนาการไปเอง จะทำให้เสียหายในอนาคต โดยเฉพาะการขอความร่วมมือนำเสนอข่าวหรือคำพูดของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลในอดีต อีกทั้งพลเอกประยุทธ์ยังอ้างว่ามีความจำเป็นในบางเรื่องที่จะส่งผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน เช่น การกำหนดให้สื่อมีความระมัดระวังในการเสนอข่าว นอกจากนี้ยังขอความร่วมมือให้แต่ละสมาคม ตรวจสอบดูแลกัน อย่าให้มีการลวงละเมิดโดยเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ ไม่เป็นจริง หรือการให้ข่าวโดยไม่มีหลักฐาน ทั้งนี้ อยากให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวอ้าง อย่างไรก็ตาม คสช. ไม่ได้มุ่งหวังที่จะใช้อำนาจเข้าไปควบคุมสื่อแต่ประการใด อยากให้ทุกสมาคมสื่อ และสื่อทุกประเภทมีความเข้มแข็ง และเป็นที่น่าเชื่อถือของสาธารณชนเท่านั้น

ส่วนเรื่องการปรับคณะรัฐมนตรี หรือเรื่องข่าวความขัดแย้งภายในทีมเศรษฐกิจ พลเอกประยุทธ์ปฏิเสธเรื่องความขัดแย้ง โดยระบุว่า เป็นการปรับย้ายตามวาระและความเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในประเทศ และสถานการณ์โลก ซึ่งไม่หวังว่าจะทำให้เกิดแรงกระเพื่อมใดๆทั้งสิ้น เพราะแค่ต้องการสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานของคณะรัฐมนตรี

การแก้ไขปัญหา

ในที่นี้ นอกจากการปฏิเสธว่าไม่มีความขัดแย้งในเชิงหลักการแล้ว ยังพบการพยายามสร้างภาพบวกหรือภาพลักษณ์ที่ดีในเชิงขอความร่วมมือเพื่อสิ่งที่ดีกว่า โดยบางครั้งพบว่า พลเอกประยุทธ์พยายามใช้การสื่อสารแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย และใช้การขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายใต้บังคับบัญชา เพื่อแสดงถึงความร่วมมือ และการทำงานเพื่อชาติ เช่น ขอขอบคุณ ประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย และข้าราชการทุกหมู่เหล่าที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คสช. เป็นอย่างดี ส่วนราชการ อันได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้เข้มแข็ง เตรียมการเพื่อรองรับการปฏิรูป ซึ่งต้องทำให้ฝ่ายการเมืองมีระบบธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ จะได้ร่วมกันนำพาประเทศชาติไปสู่อนาคต

เรื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีปัญหาในการระงับการเลือกตั้งชั่วคราว และกรณีการแต่งตั้งโยกย้าย พลเอกประยุทธ์ ให้เหตุผลว่า เพื่อให้มีการปรับปรุงพัฒนาทุก ต้องการให้ได้รับการยอมรับ ไม่ได้มุ่งหมายทำลายชื่อเสียงเกียรติยศต่อองค์กร โดยอาจจะมีส่วนน้อยที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง และเข้าไปกำกับดูแล เพราะเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด พร้อมขอขอบคุณ อปท. ที่ให้ความร่วมมือ คสช. เพื่อเดินหน้าสู่การปฏิรูป ซึ่งรัฐบาล คสช. ไม่เคยนิ่งนอนใจต่อความต้องการของ อปท. แต่กำลังพิจารณาประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อทางแก้ไข

ต่อกรณีบุคคลในคณะรัฐมนตรีที่ถูกวิจารณ์ว่ามีสัดส่วนของทหารจำนวนมากในช่วงแรก พลเอกประยุทธ์ ให้เหตุผลชี้แจงว่า ทหารมาก ทหารน้อย ไม่ใช่ปัญหา เพราะเป้าหมายของประเทศขณะนี้คือประชาธิปไตยและตรารัฐธรรมนูญชั่วคราว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีทหารนำมาแก้เรื่องปัญหาเรื่องความความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย จึงอยากให้ทุกคนมองชาติเป็นหลัก อย่าสนใจตัวบุคคลมากนัก

สำหรับเรื่องสื่อสารมวลชน พลเอกประยุทธ์ ระบุว่า ไม่ใช่ศัตรูกับสื่อ ทุกสื่อ ทุกคน มีหน้าที่โดยสื่อต้องมีหน้าที่เหมือนกับเฝ้าบ้าน แต่ไม่ใช่มาทำให้เกิดความระแวงกันเอง

กล่าวโดยสรุป พลเอกประยุทธ์ใช้หลักการแก้ประเด็นเรื่องความขัดแย้งภายในองคาพยพระบบราชการหรือกับสื่อมวลชน ด้วยการปฏิเสธความขัดแย้ง แล้วยกเหตุผลเรื่องของความจำเป็นในการช่วยกันปฏิรูปประเทศหรือปรับปรุงระบบมาเป็นข้ออ้างเพื่อขอความร่วมมือหรือแต่งตั้งโยกย้าย

1.2.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

นับเป็นประเด็นต่อเนื่องที่ทั้งรัฐบาลพลเอกประยุทธ์และรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ต้องเผชิญ เนื่องจากยังเกิดความสูญเสียและมีเหตุปะทะอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ยังคงมีการใช้กฎหมายพิเศษและกองกำลังทหารควบคุมในพื้นที่

การอธิบายที่มาของปัญหา

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่พลเอกประยุทธ์ อธิบายปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ ว่าเกิดจากการเรียกร้อง การใช้ความรุนแรงของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ส่วนความหวาดระแวงเรื่องเจ้าหน้าที่ทำร้ายผู้บริสุทธิ์นั้น ยืนยันว่าไม่เป็นจริง โดยในภาพรวมเป็นการพูดถึงปัญหาความรุนแรงเฉพาะหน้า เช่น เรื่องการรักษาความปลอดภัย หรือ อธิบายสาเหตุการใช้กฎหมายพิเศษมากกว่ากล่าวถึงประวัติศาสตร์หรือที่มาของปัญหาเรื่องอื่นๆ เช่น ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ

พลเอกประยุทธ์ยังระบุว่า การบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทำได้ยากในพื้นที่ภาคใต้ อย่างการเก็บหลักฐานทำได้ยากลำบาก เพราะในพื้นที่มีกองกำลังฝ่ายสนับสนุนผู้ก่อเหตุ ทำให้เจ้าหน้าที่ใช้เวลาเหมือนปกติไม่ได้ พร้อมย้ำว่าเป็นห่วงพี่น้องประชาชนคนไทยทั้งหมด เพราะอยู่ในสถานการณ์มาโดยตลอด พบว่า มีบางส่วนที่มีพัฒนาการดีขึ้น แต่บางส่วนก็แย่ลงเพราะความไม่เข้าใจ

“ผมไม่เคยเห็น ไม่เคยสั่งลูกน้องหรือใครไปทำร้ายประชาชน ผมยืนยันถ้ามีก็นำหลักฐานมา ให้มันชัดเจนจะได้ลงโทษ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“เรื่องปัญหาภาคใต้คงเป็นเรื่องของการใช้กฎหมายไม่เป็นธรรมที่เขาบอกมานะครับ เรื่องการใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุ วันนี้ผมก็ยังไม่ได้สั่งให้ใครไปทำอะไรแบบนั้น มีแต่เพียงบอกให้ใช้กฎหมายบางครั้งก็อาจจะพูดจาไม่เข้าหูกันบ้าง บางทีก็ถูกต่อว่าอะไรแถวนี้ มันไม่ได้ ทุกคนมีหัวใจ เจ้าหน้าที่มีหัวใจที่จะดูแลท่านอยู่แล้ว ถ้าพูดไปพูดมาก็มีอารมณ์เหมือนกัน เจ้าหน้าที่ก็ต้องอดทน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

พลเอกประยุทธ์ ยังระบุว่า ไม่ว่าจะไทยพุทธ ไทยมุสลิม ตำรวจ ทหาร ไม่ใช่คนใจร้าย พอที่จะไปฆ่า ไประเบิด ผู้บริสุทธิ์โดยตั้งใจ พร้อมโต้แย้งผู้นำศาสนา ซึ่งทำนองว่ารัฐใช้ความรุนแรง พลเอกประยุทธ์ จึงย้ำว่ารัฐไม่เคยมีจิตใจร้ายเช่นนั้น แต่ทหารจำเป็นต้องอยู่ดูแลความสงบและดูแลประชาชนผู้บริสุทธิ์

“ถ้ามีอย่างนั้นผมก็ปล่อยให้ท่านรบกัไป ทหารก็ไม่ต้องไปอยู่นะครับ ไม่ได้ วันนี้เป็น กติกาของโลกเขา ถ้าไม่สงบก็ต้องมีทหาร ถ้าท่านไม่ให้มีทหารท่านก็สงบสิครับ ทหารก็ได้ กลับบ้าน ถ้าสงบไม่ฆ่ากัน ไม่ระเบิดกัน ไม่มีความวุ่นวาย เราก็พัฒนาได้แล้วจะมีทหารไป ทำไม ไม่มีใครอยากจะลงมาอยู่ อยู่แล้ว ถ้าไม่หวังว่าเพียงดูแลประชาชนที่บริสุทธิ์ ก็ขอให้ ใคร่ครวญให้ดี” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

การแก้ไข้ปัญหา

นอกจากเป็นการแก้ไข้กล่าวเรื่องการอำนวยความสะดวกและการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมในพื้นที่ ด้วยวาทกรรม “หากสงบทหารก็กลับ หากไม่สงบ ทหารก็ยังคงอยู่” แล้ว เรื่องการแก้ไข้ ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาล คสช. ยังให้ความสำคัญกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ มีการปรับ การพูดคุยเปลี่ยนแปลงไปให้เป็นรูปแบบ เป็นมาตรฐานมากขึ้น โดยให้เลขาธิการสภาความมั่นคง แห่งชาติ (สมช.) และคณะไปหารือเตรียมการในเดิหน้าแก้้ปัญหาให้เร็วที่สุด กล่าวคือ รัฐบาลแสดง ให้เห็นว่ามีการแก้ไข้ทั้งเชิงโครงสร้างและนโยบาย

อีกทั้ง ยังรายงานว่เรื่องที่ผู้บัญชาการทหารบก และรองผู้ว่าการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมจุดตรวจชลประทาน อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการทุ่งยางแดงโมเดล และให้ประเมินผลภายใน 3 เดือน หาก ได้ผลเป็นที่พอใจก็จะขยายผลไปสู่อำเภอื่อื่น ๆ เพื่อแสดงให้้เห็นการบูรณาการ การประสานงานกัน อย่างใกล้ชิด และมีความรับผิดชอบที่ชัดเจน

ในมุมของการพูดคุยเจรจา พลเอกประยุทธ์ระบุว่า การแก้ไข้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมารัฐได้ตั้งคณะพูดคุยสันติภาพ และมีการพูดคุยมาหลายครั้งแล้ว ซึ่งมีความก้าวหน้าตามลำดับ แต่ไม่ยอมใช้สิ่งเหล่านี้มาเป็นตัวกำหนดว่าจะเสร็จเมื่อไหร่อย่างไร __พร้อมย้ำนโยบายพูดคุยว่าต้อง พูดคุยในทุกมิติ ทุกกลุ่ม เนื่องจากผู้ก่อเหตุมีหลายกลุ่ม หากอีกกลุ่มเล็กก่อเหตุ แต่ยังมีบางกลุ่มก่อ

เหตุอยู่ปัญหาที่ไม่จบ ขณะที่ประเด็นการใช้กฎหมายพิเศษก็ยังยืนยันว่า รัฐไม่ต้องการใช้ แต่มีความจำเป็น อีกทั้ง ยังเรียกร้องไปยังผู้ก่อเหตุว่าขอให้ล้มเลิกความคิดแล้วกลับมาพัฒนาชาติไทย

“ฝากไปพวกที่ก่อเหตุต่าง ๆ ขอให้เลิก เรากลับมาเป็นคนไทย ร่วมกันพัฒนาชาติไทยด้วยกันดีกว่า เราจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โอกาสของภาคใต้มากมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 เมษายน 2559)

“แต่ยืนยันว่าไม่ต้องการใช้กฎหมายจริง ๆ แล้วไม่ต้องการใช้ ถ้าท่านเลิกใช้ความรุนแรงเราก็ใช้กฎหมายปกติ ต้องรีบดำเนินการให้ได้โดยเร็ว การพูดคุยต้องไปคุยกันมาในทุกมิติทุกกลุ่มด้วย ไม่ใช่คุยกลุ่มนี้อีกกลุ่มหนึ่งไม่เลิกอย่างนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาปัจจุบันมียุทธศาสตร์ชัดเจน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ยังใช้วิธีขอรับรองสื่อและประชาชน รัฐบาลต้องการยุติเรื่องปัญหาภาคใต้ เพราะมีความสูญเสียเกิดขึ้นมากมาย ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชน ซึ่งเป็นการขอรับรองในเชิงให้เห็นความจำเป็นของการเสริมกำลังทหารไปดูแลพื้นที่ให้ทั่วถึง ขณะเดียวกันยังพบการขอให้คนไทยทุกคน ทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิม ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลาที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงให้ปลอดภัย และผ่านพ้นวันเวลายากลำบากเหล่านี้ไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลจะแก้ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัยในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้โดยเร็ว ในทุกมิติ ในทุกมาตรการและวิธีการต่าง ๆ

1.2.8 ความปรองดอง

ประเด็นการสร้างความปลอดภัย ในยุครัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จากขอบเขตการศึกษาของผู้วิจัยในรอบ 2 ปีแรก พบมุมมองต่อปัญหาความขัดแย้งหรือการสร้างความปลอดภัยและแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาล คสช.ว่า การปรองดองเป็นเป็นแนวทางที่ดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูปประเทศ โดยนำคู่ขัดแย้งทางการเมืองเข้าสู่เวทีพูดคุยของรัฐบาล และ คสช.โดยที่ไม่ได้มองว่ากองทัพเป็นคู่ขัดแย้ง ทั้งนี้ มักพบการใช้กลไก กอ.รมน. ดำเนินการ พร้อมเน้นย้ำจะไม่มีการใช้กฎหมายพิเศษอย่าง มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2557 หรือการนิรโทษกรรมเข้ามาสร้างความปรองดอง

การอธิบายที่มาของปัญหา

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มองความขัดแย้งว่า ในช่วงที่ผ่านมาเกิดความทะเลาะเบาะแว้งในสังคม แบ่งเป็นฝักฝ่าย ดังนั้น ความปรองดองคือความสงบ เรียบร้อย โดยการปรองดองเป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องมีจิตใจอยากปรองดอง ไม่ใช่ถูกบังคับให้ปรองดอง หรือมีกฎหมายให้ปรองดอง ซึ่งคู่ขัดแย้งต้องเลิกทะเลาะกัน ไม่ใช่ความรุนแรงต่อกัน รวมทั้งการที่จะปรองดองกันจะต้องไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอีก ในขณะที่ คสช.เป็นเพียงคนกลางเท่านั้น

การแก้ไขปัญหา

ประการเร่งด่วนสำหรับการสร้างความปรองดอง คือ จะต้องไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แบ่งการปฏิบัติการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จะดำเนินการในเรื่องการปรองดองสมานฉันท์ ให้เร็วที่สุด ในกรอบเวลา 2-3 เดือน เริ่มจัดตั้งศูนย์การปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปทั้งในส่วนกลาง และ ในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปในระยะที่ 2 ทุกพื้นที่ต้องเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่ง คสช. ได้มอบหมายให้ กอ.รมน. ดำเนินการโดยเริ่มรวมกลุ่มจากเล็กไปสู่อุณหภูมิใหญ่ เพื่อให้ผู้เห็นต่างได้พบปะพูดคุยกัน รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการปฏิรูปเพื่อเตรียมการสู่การปฏิบัติโดยปราศจากความขัดแย้ง ซึ่งรูปแบบยังคงเป็นการสั่งการ จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลในเรื่องหลักๆ พร้อมเพิ่มเติมสำนักงานศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปเพื่อนำคู่ขัดแย้ง หรือผู้เกี่ยวข้องมาพูดคุยกันแล้ว ขณะที่ด้านวิชาการ ให้สถาบันพระปกเกล้ารับดูแลในภาคประชาชน

ส่วนข้อเสนอให้ใช้มาตรา 44 เพื่อนำมาช่วยให้กลไกปรองดองลุล่วงได้อย่างรวดเร็วนั้น พลเอกประยุทธ์ย้ำหลักการว่าการปรองดองเป็นคนละเรื่องกับกฎหมาย และจะต้องไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอีก ซึ่งไม่สามารถใช้กฎหมายบังคับได้ แต่การการปรองดอง คือ พุดจากัน เลิกทะเลาะกัน ไม่ใช่ความรุนแรงต่อกัน แต่หากมีความผิดอยู่แล้วใช้อำนาจมาตรา 44 ไปยกแก้ไขหรือยกเลิกความผิดนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะถือว่า เป็นการใช้มาตรา 44 ไปในทางที่ผิด

1.2.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

หลังการรัฐประหาร และการบริการงานภายใต้รัฐบาล คสช.ที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ มีหลายนโยบายที่พยายามผลักดันให้ ที่มีการออกกฎหมายพิเศษเพื่อควบคุมสถานการณ์และรักษาความสงบภายในประเทศ ต่อมา มีการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อร่าง

รัฐธรรมนูญ และออกกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีการผลักดันโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง โครงการบริหารจัดการน้ำ การจัดระเบียบสังคม การจัดการพลังงาน โรงไฟฟ้าถ่านหินและโครงการประชารัฐ

ภาพรวมการอธิบายที่มาของปัญหา

ภาพรวมการอธิบายปัญหาของพลเอกประยุทธ์ในฐานะผู้นำรัฐบาล จะแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาในอดีต ที่ไม่สามารถแก้ด้วยระบอบปกติ พร้อมทั้งพบการใช้กลยุทธ์เปรียบเทียบเชิงขมขู่ว่าหากไม่ยอมทำตาม จะทำให้เกิดผลเสียตามมา แล้วประเทศก็จะกลับสู่วงจรเดิม จึงเป็นที่มาของการผลักดันกฎหมาย และโครงการต่าง ๆ ในหลายด้านซึ่งต่างอ้างถึงความจำเป็นเร่งด่วนทั้งสิ้น

ภาพรวมการแก้ไข้ปัญหา

ในที่นี้คือการใช้กลยุทธ์ เพื่อให้ทำให้เป้าหมายคือโครงการหรือนโยบายที่ผลักดันให้ประสบความสำเร็จในระดับที่มากกว่าการพูดถึงที่มาของปัญหาหรือการเน้นเรื่องวัตถุประสงค์ความจำเป็นแบบปกติ โดยในกรณีของรายการคืนความสุขให้คนในชาติ พบว่า พลเอกประยุทธ์ใช้กลไกของรัฐบาล รัฐประหารหรือกฎหมายพิเศษร่วมผลักดัน หรือพบการใช้ความเป็นผู้นำชี้แจงตอบโต้ข้อโต้แย้งที่บางครั้งแฝงไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยืนยันว่าการดำเนินการทุกอย่างทุกฝ่ายต้องร่วมมือกับ คสช. ในการทำงาน อย่ามองเฉพาะประชาธิปไตยอย่างเดียว หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว เพราะถ้ามองเฉพาะเรื่องนั้นจะไปเรื่องอื่นไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ พลเอกประยุทธ์ ย้ำมาตลอด

“ดังนั้น ทุกคนทุกฝ่ายน่าจะร่วมมือกับ คสช. ในการทำงาน อย่ามองเฉพาะประชาธิปไตยอย่างเดียว ถ้ามองเฉพาะเรื่องนั้นจะไปเรื่องอื่นไม่ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“แล้วต่อไปก็เป็นเรื่องของการกำหนดโครงการต่าง ๆ ลงไป เป็นการทำประชาพิจารณ์ ก็ไม่ขัดแย้ง ทุกวันนี้ขัดแย้งกันเต็มไปหมด ก็ขอร้องพวกที่ยังเข้าไปสร้างความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ให้ขัดแย้งกับการทำงานของรัฐบาล อะไรที่เป็นประโยชน์ กรุณาอย่าขัดแย้งเลย อย่าใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือ อธิบายให้เขาเข้าใจ ผมรับได้ถ้าบอกว่า เขาต้องการจะอยู่แบบยากจนแบบนี้ หรือว่าจะอยู่ในชีวิตที่ดีขึ้น ไม่มีอะไรที่ได้มาเปล่า ๆ ต้องร่วมมือกัน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“ถ้าไม่ร่วมมือเลยก็ต้องอยู่แบบนี้ ก็จนอยู่อย่างนี้ รายได้ก็ไม่มี ธุรกิจก็ไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ แล้วใครจะทำให้ท่านร่ำรวยขึ้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“กลุ่มผลประโยชน์มาทำให้ทุกอย่างบิดเบือน ความร่วมมือก็ไม่เกิด ก็ทำไม่ได้ ประเทศก็พัฒนาไม่ได้ ถ้าชุมชนทำไม่ได้ แล้วอะไรจะทำได้ ต้องเริ่มจากชุมชนทั้งสิ้น เริ่มจากประชาชนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะประชาชนหรือพลเมืองก็แล้วแต่ ก็คือคนไทยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องไม่ให้ประเทศไทยนั้น ต้องชอกช้ำ ต้องเป็นเช่นในอดีตที่ผ่านมา นั่นคือสิ่งสำคัญที่พวกเรา คสช. และรัฐบาลนี้ให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน โดยไม่ได้คิดอะไรอื่นใดเลย เพียงแต่จะต้องทำภารกิจให้สำเร็จ คือให้ประเทศไทยนั้นมีความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

ทั้งนี้ เนื่องจากในหัวข้อ “ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน” มีรายละเอียดจำนวนมาก งานวิจัยชิ้นนี้ จะแยกวิเคราะห์ออกเป็นรายโครงการที่สำคัญได้แก่

1.2.9.1 กฎอัยการศึกและมาตรา 44

ในแง่ของการอธิบายปัญหา พลเอกประยุทธ์ ระบุความจำเป็นของการรัฐประหาร และการออกกฎหมายพิเศษว่า เนื่องการบริหารราชการแผ่นดิน สะดุดหยุดอยู่กับที่มาหลายเดือน จนงบประมาณ ปี 2557 ต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถเบิกจ่าย หรือดำเนินการได้ ทำให้ประชาชนและส่วนราชการ เดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้อง หาทางออกด้วยรัฐบาลที่มีอำนาจเต็ม และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย สกัดกั้นการขนย้ายอาวุธสงคราม วัตถุระเบิด และการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ ที่ได้ก่อเหตุความรุนแรงมาอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องการประกาศใช้กฎอัยการศึก ซึ่งเป็นกฎหมายความมั่นคงสูงสุด ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถหยุดความรุนแรงได้ทันที ซึ่งพลเอกประยุทธ์ ย้ำว่า ที่ผ่านมากฎหมายปกติปัจจุบันไม่สามารถยุติความขัดแย้ง ความรุนแรงได้เลย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทุกหมู่เหล่า แต่อย่างไรก็ตาม พลเอกประยุทธ์ พยายามยืนยันว่า เจ้าหน้าที่จะพยายามใช้อำนาจเท่าที่จำเป็น ไม่ใช้อำนาจเกินขอบเขต โดยให้ประชาชนเดือดร้อนน้อยที่สุด ระมัดระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อสถานการณ์กลับไปสู่สภาวะปกติ จะได้กลับไปใช้กฎหมายปกติโดยเร็วที่สุด นอกจากนี้เพื่อให้การบริหารราชการมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรา 44 เพื่ออำนวยความสะดวกให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา พบว่า เนื่องจากกฎหมายพิเศษ ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ และมีการต่อต้านจากประชาชนจำนวนมาก ทำให้ พลเอกประยุทธ์ มีท่าทีฉุนเฉียวในการตอบคำถาม หรืออธิบายการใช้กฎหมายพิเศษทั้งกฎอัยการศึก และมาตรา 44 พร้อมย้ำว่า การใช้มาตรการดังกล่าวยังคงมีความจำเป็น และประชาชนต้องยอมรับสภาพกับการใช้กฎหมายพิเศษ ที่สำคัญคือการขอให้ประชาชนอย่ากดดัน เช่น

“อย่ากดดันผม เจ้าหน้าที่กดดันอยู่แล้ว เพราะผมกดดันเขาให้ทำ ให้ทำ ให้เร็ว ให้ทัน พอท่านมากกดดันผมมาก ๆ ผมก็กดดันทับเข้าไปอีก แล้วงานก็ละเอียด ต้องใช้เวลา เห็นใจกันบ้าง มาตรา 44 อย่าไปกังวลมากนักเลย สนใจอยู่นั่น พอเลิกกฎอัยการศึก ก็มามาตรา 44 อีกแล้ว จากมาตรา 44 จะไปอะไรอีก รู้สึกไม่ไว้ใจกันเลย ที่ทำผิดทำถูกมากมาย ก็รับไว้ใจกันมาหลายปีแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“ไม่ใช่นำมาตรา 44 มาปราบโกง นำกฎหมายปกติมาปราบโกง แต่นำมาตรา 44 มา
 อำนาจการสอบสวนเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว สะดวก เจ้าหน้าที่ไม่อึดอัด ยอมรับสภาพกันบ้าง
 ตอนทำความผิดไม่เห็นรับเลย ไม่เห็นคิดเลย อย่าให้เป็นข่าวโครมครามกันนักเลย ”
 (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

1.2.9.2 โครงการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูง และโครงการบริหารจัดการน้ำ

ในแง่ของการอธิบายปัญหา_ในทุกโครงการ พลเอกประยุทธ์เน้นย้ำถึงปัญหาที่ผ่านมา และ
 กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเหล่านี้ ซึ่งจะช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ทั้งนี้ จะมีการ
 นำโครงการของรัฐบาลก่อนมาพิจารณาดูอย่างรอบคอบว่าโครงการใดที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปสู่
 การปฏิบัติ โดยแยกพิจารณา แยกดำเนินการใหม่ทั้งหมด เพื่อให้เริ่มต้นได้อย่างโปร่งใส โดยจะหา
 วิธีการเริ่มต้นโดยใช้งบประมาณประจำปี หรือ ใช้การลงทุนโดยภาคเอกชน ฯลฯ เพื่อเป็นการลดภาระ
 การใช้จ่ายจากการกู้เงินจำนวนมาก สำหรับโครงการบริหารจัดการน้ำ พลเอกประยุทธ์ อ้างว่า ที่ผ่าน
 มาทุกรัฐบาลก็มีแผนงานบริหารจัดการน้ำมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ต่อเนื่องเป็นภาคที่ครบวงจร

“วันนี้ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องร่วมมือกันเร่งเดินหน้าโครงการรถไฟความเร็วสูงให้ได้
 เมื่อมีก้าวแรก ก้าวต่อ ๆ ไปก็จะตามมา ขอให้ทุกคนมั่นใจถ้าเราชักช้ากว่านี้ก็จะเสียงานเสีย
 การ เราจะตามใครเขาไม่ทัน เพราะการประชุมทุกประเทศเขาพัฒนาหมด ขอให้พี่น้อง
 ประชาชนให้ความร่วมมือ ใครที่เดือดร้อนเราก็จะเยียวยาให้” (รายการคืนความสุขให้คนใน
 ชาติ, 25 มีนาคม 2559)

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา พบว่า มีการแยกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของการดำเนินงานที่
 เดินหน้าภายใต้กลไกของรัฐบาล คสช. ที่บางเรื่องใช้กฎหมายพิเศษควบคู่ไปด้วย และส่วนของการขอ
 ความร่วมมือประชาชนเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูง พลเอกประยุทธ์ ใช้การอธิบายถึง
 หลักการร่วมทุนกับต่างประเทศเป็นหลัก โดยเฉพาะประเทศจีน และมีความพยายามโน้มน้าวให้เห็น
 ถึงประโยชน์ของการร่วมทุน ประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับ และความจำเป็นที่จะต้องร่วมทุนก่อสร้าง

โครงการโครงสร้างพื้นฐาน โดย พลเอกประยุทธ์ ระบุว่า ในส่วนของเส้นทางรถไฟที่จะร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีนนั้น ขณะนี้กระทรวงคมนาคม ได้มีการหารือคณะทำงานร่วมไทย-จีนไปแล้ว เพื่อเตรียมการออกแบบ เวเนคืนที่ดิน เตรียมความพร้อมบุคลากร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีการถ่ายทอดกันไป ผลประโยชน์ตกอยู่กับประเทศทั้งสิ้นและสามารถเริ่มเป็นโครงการแรก เส้นทางกรุงเทพฯ-นครราชสีมา ระยะทาง 250 กิโลเมตร ซึ่งจะใช้เทคโนโลยีจากจีน ในการก่อสร้าง และถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งเรื่องก่อสร้าง การบริหารจัดการเดินรถ และจะต้องดำเนินการให้ได้เองในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ส่วนการตอบโต้ประเด็นที่สังคมสงสัยเนื่องจากการเพิ่มวงเงินในโครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงจำนวนมาก พลเอกประยุทธ์ ใช้การอธิบายว่า เป็นการบิดเบือนข้อมูลจนอาจทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งจำนวนวงเงินต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะด้วยเทคนิคและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อย่าเอาตัวเลขเดิมมาพิจารณา ให้ดูว่าคุณค่าหรือไม่ อย่ากำหนดด้วยราคาเพียงอย่างเดียว ต้องกำหนดด้วยประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และอยากให้ประชาชนทั้งประเทศเกิดความมั่นใจ อีกประเด็นที่พลเอกประยุทธ์ยกมาเป็นแนวทางแก้ข้อโจมตีเรื่องวงเงินและการกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย คือการอ้างการร่วมทุนกับเอกชน ซึ่งไม่ใช่เงินรัฐเพียงอย่างเดียว

“ในเรื่องของการลงทุนภาครัฐแต่ใช้ไม่ได้เพราะว่าติดโนนติดนี้มากมาย ผมจำเป็นต้องตัดสินใจ ไม่อย่างนั้นก็ไม่ได้งาน ไม่เกิดการจ้าง ไม่เกิดอะไรใหม่ ๆ เลย และก็บอกว่ารัฐบาลบริหารเศรษฐกิจไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมจึงอยากขอร้องว่าอะไรที่จะเกิดประโยชน์ขอให้ช่วยกัน อย่าคัดค้านกันเลย มีปัญหาอะไรอยากให้รัฐแก้ปัญหาให้ เราก็กแก้ปัญหาให้ แต่ต้องเดินหน้าให้ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“ต้องมีคนเดือดร้อนอยู่บ้าง แต่ประโยชน์ได้มากกว่าคนเดือดร้อนเราก็จะต้องดูแลให้มีความสุข หากที่อยู่ที่ยกให้กรณีที่อยู่ในเส้นทางดังกล่าว อย่าต่อต้านคัดค้านกันเลย ทำให้ประโยชน์ของชาติเสียหายไปมาก แต่ของตัวเองรัฐบาลก็จะดูแลให้ ขอให้เคารพใน กติกาในกฎหมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

ด้านการบริหารจัดการน้ำ พลเอกประยุทธ์ กล่าวโดยภาพรวม ไม่ลงรายละเอียดถึงสิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการ และใช้การตั้งคำถามเพื่อให้ยอมรับสภาพและเห็นคล้อยตาม ในการแก้ปัญหา น้ำระยะยาวทั้งระบบ ซึ่งอาจติดขัดอยู่ที่ขั้นตอนการรับฟังเสียงประชาชน เช่น

“ในเรื่องของการที่จะทำให้ต้องไปทำให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนเขาคงไม่ยอมรับนี่ แต่ทำอย่างไรเขาจะได้มีน้ำไว้ใช้ เพราะฉะนั้น ประชาชนต้องเข้าใจเราเหมือนกันว่าต้องหาทางออกที่จะทำอย่างไร ทำเขียนไม่ได้จะทำอย่างไร ทำอย่างไรอื่นได้ไหม แล้วจะช่วยกันดูแลอย่างไรในระยะยาว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 พฤศจิกายน 2557)

1.2.9.3 การร่างรัฐธรรมนูญ และการออกกฎหมาย

ในแง่ของการอธิบายปัญหา_โดยในภาพรวมแล้วพลเอกประยุทธ์จะเน้นถึงความจำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิรูป และเพื่อเปิดทางให้สามารถแก้ปัญหาที่ติดขัดในภาวะปกติ ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นขั้นตอนสำคัญของโรดแมปรัฐบาล คสช.

อย่างการร่างรัฐธรรมนูญ และการออกกฎหมายนี้ พลเอกประยุทธ์ พยายามอธิบายว่า รัฐบาล คสช.ใช้อำนาจอย่างสร้างสรรค์มาโดยตลอด พร้อมอ้างจำนวนการออกกฎหมายที่มีจำนวนมากกว่ารัฐบาลปกติ และผลักดันกฎหมายที่รัฐบาลอื่นละเลย และค้างอยู่ระหว่างการพิจารณาได้ โดยพลเอกประยุทธ์ กล่าวว่า เรื่องการมีรัฐธรรมนูญชั่วคราว มีความจำเป็นต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ แต่ละฝ่ายให้ชัดเจน เพราะเป็นการใช้พระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามรัฐธรรมนูญ โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า คสช. พยายามที่จะแก้ไขปัญหาทุกอย่างด้วยความรวดเร็ว ไม่ได้มุ่งใช้อำนาจในการทำร้ายใคร แต่ใช้อำนาจในทางสร้างสรรค์ความสงบสุขให้กับประชาชนและชาติบ้านเมือง คสช. ได้ส่งมอบข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ดำเนินการเร่งปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่ค้างค้างอยู่เป็นจำนวนมาก และรัฐบาลจะเร่งดำเนินการเสนอร่างกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ รวมทั้งจะเปิดช่องทางให้ภาคประชาชน ธุรกิจ และเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการทำธุรกิจการค้าต่าง ๆ พร้อมแสดงข้อมูลว่า ขณะนี้ได้เสนอร่างกฎหมายหลายประเภท จำนวนมากด้วยกัน ซึ่งยังอยู่ทั้งในขั้นตอนการเสนอร่าง ขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมาย ขั้นตอนการพิจารณาของ สนช. และการประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา พบว่า มีการใช้การอ้างถึงความรวดเร็วในการออกกฎหมาย และแก้ข้อขัดขัดทางนิติบัญญัติ ผ่านการตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ พร้อมทั้งย้ำว่าเนื้อหาในกฎหมายเหล่านั้นจะแก้ปัญหาเก่าที่สะสมค้างคามานาน ทั้งเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน และแก้ปัญหานักการเมืองภายใต้บรรยากาศที่ไม่ให้ประชาชนมีความขัดแย้ง

อย่างการร่างรัฐธรรมนูญ และการออกกฎหมายนี้ พลเอกประยุทธ์ ใช้การอธิบายความก้าวหน้าของการตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ และการออกกฎหมายจำนวนมาก พร้อมทั้งอ้างการทำงานในแบบที่รัฐบาลทั่วไปทำไม่ได้ มีการวางโรดแมปเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า รัฐบาลไม่สืบทอดอำนาจ พร้อมสร้างความชอบธรรมด้วยการอ้างประชาชน เช่น เรื่องของความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้พิจารณาร่างกฎหมายทั้ง คสช. ครม. และ สนช. เสนอขึ้นมาเองหลายฉบับ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวปี 2557 กำหนดไว้ตามโรดแมป ซึ่งโรดแมปจะถูกกำหนดโดยประชาชน ขณะที่สถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำประชามติ หรือการแก้ไขรัฐธรรมนูญชั่วคราวที่ทำได้ ก็เป็นเรื่องของประชาชนช่วยกันแสดงความคิดเห็น แต่อย่าขัดแย้ง นอกจากนี้ พลเอกประยุทธ์ ยังได้เสนอยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้ประชาชนรับทราบเท่านั้น เช่น ระบุว่าในส่วนของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จะประเมินทุก 5 ปี ทุกรัฐบาลต้องทำตามนี้ สำคัญเรื่องของความมั่นคง ในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม เรื่องพลังงาน เรื่องสาธารณสุข โภชนา พื้นฐาน การสร้างความเข้มแข็ง การลดความเหลื่อมล้ำ การให้ความเป็นธรรม ซึ่งจะใช้เป็นกรอบการพัฒนาาร่วมกันของประเทศของรัฐบาล ของเอกชน และประชาชน เพื่อจะขับเคลื่อนบ้านเมืองไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ แยกกันคนทั้งเงินทั้งโครงการงบประมาณก็เสียหายใช้อย่างไรทิศทาง

1.2.9.4 การจัดระเบียบสังคมและผู้มีอิทธิพล

ในแง่การอธิบายที่มาของปัญหา ด้านการจัดระเบียบสังคมและผู้มีอิทธิพล พลเอกประยุทธ์ ให้เหตุผลว่าที่ผ่านมา มีการปล่อยปละละเลยให้เกิดการละเมิดกฎหมาย เช่น สถานที่ค้าขายรुकกล้าที่สาธารณะ ทำรถตุ๋นโดยสารต่าง ๆ อันเป็นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รวมทั้งกรณีผู้มีอิทธิพลที่ไม่เกรงกลัวกฎหมายบ้านเมือง จึงเป็นเหตุผลที่รัฐบาล คสช. ต้องเข้ามาจัดการ นำมาสู่ความจำเป็นของการใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา 44 ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว

ขณะเดียวกัน พลเอกประยุทธ์ให้คำนิยามว่า “ผู้มีอิทธิพล” หมายถึงบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับการกระทำผิดกฎหมาย รวมความไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด แสวงประโยชน์ กดขี่ ข่มเหง พี่น้องชาวบ้านผู้บริสุทธิ์ที่ไม่มีทางต่อสู้ โดยผู้มีอิทธิพลดังกล่าว มักจะเป็นเครือข่ายอาชญากร ซุ่มมือปืน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญด้วย เรื่องอาวุธสงคราม

พลเอกประยุทธ์ ระบุเหตุผลของการดำเนินการเร่งด่วนว่า จะได้ไม่ไปพึ่งธุรกิจสีเทา ค้าขาย ผิดกฎหมาย หรือที่ทำในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ขยายของผิดที่หรือกิจการใดๆ ที่ผิดกฎหมายทั้งสิ้น ที่ผ่านมา เหล่านี้ ทำให้เกิดเงินจำนวนมากในระดับล่างที่ประชาชนมีการใช้จ่าย อย่างไรก็ตามการจัดระเบียบ สังคมมิใช่การไปไล่ล่าฆ่าฟันใคร เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพกฎหมายเท่านั้น

“นโยบายนี้ไม่ได้เป็นการไล่ล่าฆ่าฟันใคร เพียงแต่กำชับให้มีมาตรการที่เหมาะสมทาง กฎหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ อย่าปล่อยปละละเลย” (รายการ คืบความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“เพราะฉะนั้นเราต้องพิจารณาดูว่าอะไรมาก อะไรน้อยเสียหายอย่างไร แก้ไขได้ หรือไม่ถ้าแก้ไขได้ก็จำเป็นต้องทำนะไม่อย่างนั้นจะเกิดปัญหาส่วนร่วมกับพื้นที่ด้วย อย่าเห็น แก่ตัวกัน” (รายการคืบความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

ในแง่ของการแก้ไขปัญหาการจัดระเบียบสังคม เป็นอีกประเด็นที่ พลเอกประยุทธ์ จัดให้เป็น เรื่องเร่งด่วน โดยจะใช้อำนาจสั่งการ หรือใช้กฎหมายพิเศษ อย่างมาตรา 44 ในการจัดการปัญหาโดย หวังแก้ปัญหาอย่างทันทีทันใด นอกจากนี้ยังมีการอ้างถึงผลสำเร็จโดยการเปรียบเทียบกับก่อนหน้าที่ รัฐบาลเข้ามา และหลังจากที่รัฐบาลดำเนินการไปแล้ว เช่น เรื่องการจัดระเบียบสังคม ทั้งในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นที่ท่องเที่ยว ป่าเขา ชายหาด การจัดระเบียบรถจักรยานยนต์ รับจ้าง คิวรถตู้ การค้าขายบนทางเท้า หาบเร่ แผงลอย ทหารได้จัดไปแล้วในช่วงที่ผ่านมา ทำให้เกิด ความเรียบร้อย ประชาชนมีความสุข แต่หากย้อนกลับไปดูก่อน 22 พฤษภาคม 2557 จะพบว่าเรื่อง คิวมอเตอร์ไซด์ รถตู้ ทางเท้า ชายหาด รถแท็กซี่ รถเมล์ รถต่างๆ มีปัญหามากมาย แต่ตอนนี้หายไปหมด ขณะเดียวกันเมื่อ คสช.ว่างเว้นไปจัดระเบียบที่อื่น ปัญหาก็เริ่มกลับมา จึงขอทุกคนต้องเคารพ กฎหมาย เป็นต้น ที่สำคัญผู้กระทำผิดต้องยอมรับว่าตนเองผิดกฎหมาย ไม่สามารถอ้างเรื่องการขาด รายได้ ส่วนประชาชนก็ต้องไม่สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมาย

“เพราะฉะนั้นผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายจะต้องยอมรับว่า ตัวเองนั้นมีการกระทำ ความผิดอยู่ จะให้รัฐช่วยเหลืออะไรอย่างไร ถ้าไม่ยอมรับกันก็ช่วยเหลืออะไรไม่ได้...อีกประการ หนึ่ง คือประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับรัฐด้วย ช่วยกันเคารพกฎหมาย ไม่สนับสนุนการ กระทำผิดกฎหมาย ผิดระเบียบ ผิดกติกาที่กำหนด โดยไม่มีการบอกว่าทำผิดด้วยความ จำเป็นเพราะไม่มีรายได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“ทุกอย่างมีกฎหมายหมดวันนี้ บางอันไม่มีก็มีในสมัยนี้ แต่ทุกคนก็ไม่ค่อยเคารพ กฎหมาย สิ่งนี้อันตรายจะปฏิรูปอะไรไม่ได้ถ้าทุกคนไม่เคารพกฎหมาย” (รายการคืน ความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

1.2.9.5 โรงไฟฟ้า

ในแง่ของการอธิบายที่มาของปัญหานั้น นับว่าประเด็นเรื่องโรงไฟฟ้า เป็นอีกหนึ่งนโยบายที่ พลเอกประยุทธ์พยายามผลักดัน ผ่านรายการคืนความสุข โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงความจำเป็น เรื่อง การขาดแคลนพลังงาน เรื่องการถึงเวลาที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีเพื่อลดการนำเข้าพลังงานจาก ต่างชาติ และชี้ว่าวัตถุดิบที่ใช้อย่างถ่านหินมีความปลอดภัย

พลเอกประยุทธ์ ระบุว่า กรณีดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญที่กำลังมีปัญหาลูก สำหรับโรงไฟฟ้า ถ่านหินในประเทศไทยตอนนี้ยังสร้างไม่ได้ เพราะมีความขัดแย้งมาก ซึ่งพลเอกประยุทธ์ ยืนยันว่า โรงไฟฟ้าที่ใช้พลังงานถ่านหินนั้น เป็นโรงไฟฟ้าที่ถูกที่สุดในการลงทุน ในเรื่องของวัสดุที่จะใช้ คือถ่าน หิน เพียงแต่ต้องหาเทคโนโลยีโรงงานที่ทันสมัยเพื่อขจัดสิ่งที่เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งดูแล เยี่ยวยาประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้ หากคัดค้านเพียงอย่างเดียวประเทศไทยก็จะมี พลังงานไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ

ในแง่ของการแก้ไขปัญหา ต่อความพยายามผลักดันโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน พลเอกประยุทธ์ มักใช้วิธีเปรียบเทียบให้เห็นภาพสมกับการให้ข้อมูลตัวอย่างเพียงด้านเดียว เพื่อชี้แนะให้คล้อยตาม เช่น การยกตัวอย่าง ความคุ้มค่า ความจำเป็น และผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งสั่งห้ามไม่ให้ผู้เห็นต่าง เคลื่อนไหวคัดค้านต่อประเด็นดังกล่าวด้วย ยกตัวอย่างการพูดถึง การใช้น้ำมันกับแก๊สเพื่อผลิตไฟฟ้า

จำนวนมากถึงร้อยละ 70 หากเรายังไม่ลดวัตถุดิบตรงนี้ไป ก็จะทำให้ต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าสูงต่อไป ขาที่ตอนนี้ถ่านหินมีราคาถูกที่สุดและรัฐบาลก็จะทำให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด จึงเป็นที่มาของการหา แหล่งพลังงานมาทดแทน รวมทั้งตั้งคำถามว่า หากยังใช้แก๊สกับน้ำมันผลิตไฟฟ้า แล้วค่าไฟฟ้าสูงขึ้นจะ ทำอย่างไร นอกจากนี้ ยังพบการยกข่าวก๊าซใหม่บ่อขยะ พร้อมกับการบุกโหมน้ำวให้ประชาชนเห็นด้วย กับการสร้างโรงงานไฟฟ้าจากขยะด้วย

“วันนี้เขาทำได้แล้วเทคโนโลยีสมัยปัจจุบัน ผมอยากให้อุตสาหกรรม วันก่อนผมเห็นในทีวี ช่องหนึ่งนำโรงไฟฟ้าถ่านหินในประเทศลาวเพิ่งสร้างเสร็จ คนไทยด้วยซ้ำที่ไปสร้าง ก็เริ่มมี การผลิตแล้ว แล้วก็ตามข้อตกลงเขาต้องขายพลังงานไฟฟ้าส่วนนี้กลับมาประเทศไทยได้อีก นี้ใครครับ เราก็จำเป็นต้องซื้อเขาเพราะว่าแหล่งผลิตในประเทศไทยลดลง ๆ ไปเรื่อย ๆ พลังงานหมุนเวียน พลังงานทดแทนก็ยังไม่ทันการต้องตามต่อไปด้วย” (รายการคืนความสุข ให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“เรื่องของการเก็บพลังงานไฟฟ้าจากทดแทนเรา ก็ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอต้องซื้อ ทั้งหมด ต้นทุนการผลิตก็แพงก็สูง การขจัดวัสดุที่ใช้แล้ว จากแผงโซลาร์เซลล์ที่หมดอายุแล้ว อะไรเหล่านี้เป็นขยะทางอิเล็กทรอนิกส์ มีอันตราย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“เราต้องดูแลประเทศชาติกันด้วย ถ้าไม่ได้ก็ดูว่าจะไปทำได้ที่ไหนถ้าทุกที่ปฏิเสธกัน หมด ทำไม่ได้ผลิตไม่ได้ก็ไม่มีไฟฟ้าใช้ ซื้อใครก็ไม่อยากให้อีกก็ซื้อไม่ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“วันข้างหน้าด้านความมั่นคงมีปัญหากัน เขาไม่ส่งแก๊ส ไม่ส่งไฟฟ้าจะอย่างไรไป ช่วยผมคิดด้วย การคัดค้านอะไรผมไม่ว่า เพียงแต่ว่าต้องฟังเหตุฟัง ฟังผลหน่อย ถ้าเรา เข้มแข็งเพียงพอแล้ว เราผลิตทุกอย่างได้เองแล้ว ผมคิดว่าเราค่อยจะเป็นเสียงที่ดังพอ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“ต้องเร่งดำเนินการในหลาย ๆ โครงการ โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ปัญหาที่คือติดตรงที่ว่า บางโครงการนั้นต้องทำประชาพิจารณ์ผ่านการเห็นชอบ บางพื้นที่ยังทำไม่ได้หลายอย่าง เช่น โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน โครงการกำจัดขยะหรืออะไรหลาย ๆ อย่างที่เราจะทำให้เป็นความเข้มแข็ง เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ถ้าเราไม่สร้างตรงนี้ได้ อย่างไม่เศรษฐกิจของเราจะไปไม่ได้ เราจะค้าขายแบบเดิม ๆ ไม่ได้อีกแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

1.2.9.6 โครงการประชารัฐ

นับเป็นหัวใจหลักอย่างหนึ่งของแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล คสช. ที่ถูกพูดถึงบ่อยครั้งในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ทั้งนี้ ในแง่ของการอธิบายที่มาปัญหา พลเอกประยุทธ์ ย้ำว่า ที่ผ่านมามักใช้นโยบายประชานิยม ที่ภาคประชาชนหวังพึ่งพารัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำให้การแก้ปัญหาไม่ยั่งยืน นำมาสู่โครงการประชารัฐ ที่ต้องอาศัยทุกภาคส่วนร่วมกันพัฒนา ทั้งรัฐ ประชาชน และกลุ่มธุรกิจ ที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยการบูรณาการและประสานสอดคล้องกันของหน่วยงานรัฐ เอกชน ประชาชน ทั้งแนวตั้ง แนวนอน แม้กระทั่งสื่อที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความพยายามลบภาพประชานิยม และสร้างภาพของความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

“วันนี้ร่วมมือกับทุกภาคเอกชนไปด้วยในลักษณะประชารัฐ เพราะฉะนั้นต้องทำใหม่ คิดใหม่ ทำใหม่ อย่าทำแบบเดิม ถ้าทำแบบเดิมก็แบบเหมือนเดิม ก็ไม่สำเร็จ ไม่แข็งแรง ไม่มีอนาคต ประชาชนก็ยังช่วยตัวเองไม่ได้เหมือนเดิม เหมือนเราเลี้ยงไม่ให้เขาโต วันนี้ต้องให้ประชาชนเขาโตเร็ว ๆ ไม่ใช่โอ้อวดแล้วกันไปตลอดวันหน้าเราจะโตไม่ทันเขา เราต้องสร้างการเติบโตจากภายใน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 ธันวาคม 2558)

ในแง่ของการแก้ปัญหา ซึ่งในที่นี้หมายถึงความพยายามผลักดันโดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกมากขึ้น พบว่า พลเอกประยุทธ์ จะชี้ให้เห็นว่า ประชากรรัฐเป็นกลไกหนึ่งในการวางรากฐานประเทศ ที่ไม่ใช่ นโยบายประชานิยม พร้อมแสดงภาพให้เห็นถึงการรวมพลังจากทุกภาคส่วน ที่เน้นความยั่งยืน และไม่เน้นการะทางการคลังแก่ประเทศ อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ยังขับเคลื่อนด้วยกองทุนหมู่บ้าน ที่อัดฉีดงบประมาณลงไปในระดับชุมชน และความพยายามแก้ปัญหาภาคเกษตรกรรม โดยให้มีการกู้เงินใน

ระบบมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสร้างความชอบธรรมของโครงการว่าประสบความสำเร็จด้วยการเปรียบเทียบกับรัฐบาลก่อนหน้า มีการยกกรณีตัวอย่างในพื้นที่ที่ใช้โครงการประชารัฐว่ามีความยั่งยืน เป็นเป็นภาระแก่รัฐบาล เพื่อสร้างความรู้สึกลดน้อยตาม และสร้างการยอมรับจากประชาชน

“เรื่องที่สอง โครงการฟื้นฟูสระเก็บน้ำ บ.หนองคู่ 400 ไร่ เป็นโครงการหนึ่งในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ซึ่งเดิมผมให้รองนายกรัฐมนตรี ประวิทย์ฯ ไปตรวจเยี่ยมในพื้นที่...มีชาวบ้านมาร่วมมือ มีภาคธุรกิจเอกชนมาซื้อพื้นที่ จัดหาพื้นที่เพิ่มเติมให้ ร่วมกันบริจาค ซึ่งทำให้สามารถสร้างอ่างเก็บน้ำเป็นผลสำเร็จ ภาครัฐได้เข้าไปสนับสนุนให้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 มกราคม 2559)

“วันนี้รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนขนาดใหญ่ไปด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องแก้ปัญหาเดิม ๆ อยู่ ซึ่งควรจะแก้ไปนานแล้ว แต่แก้ไม่ได้ เพราะไม่ได้ดูทั้งระบบ วันนี้ได้นำทั้งระบบมาเป็นงานที่ยากพอสมควร งบประมาณสูง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 มกราคม 2559)

1.2.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า

เนื่องจากรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีที่มาจากการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 แม้จะมีกลุ่มสนับสนุนแต่ก็ถูกต่อต้านอย่างหนักจากประชาชน และประเทศประชาธิปไตย พลเอกประยุทธ์จึงต้องใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารสร้างความชอบธรรมในการอยู่ในตำแหน่งและการบริหารประเทศ ทั้งเชิงตั้งรับและเชิงรุก

การอธิบายที่มาของปัญหา

ในกรณีนี้ หมายถึงมูลเหตุแห่งการเข้ามามีอำนาจของพลเอกประยุทธ์และรัฐบาล คสช.โดยเหตุผลที่มีกระบุถึงและอธิบายในรายการ คือ การทำลายความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตยแบบเก่า เรื่องความแตกแยกทางความคิดทางการเมืองของประชาชนที่ยังรำลึก การชุมนุมประท้วงที่ยาวนาน ตลอดจนเหตุการณ์ความรุนแรง มีการใช้อาวุธสงคราม รวมทั้งมีการทุจริต ทำผิดกฎหมาย เป็นผลให้ประชาชนทั่วไปไม่มีความสุข และไม่ปลอดภัย รัฐบาลรักษาการไม่สามารถบังคับใช้กฎหมาย

ปกติได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากปล่อยให้ยืดเยื้อยาวนาน ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของคนไทยโดยรวม และประเทศไทย ตลอดจนผลประโยชน์ของมิตรประเทศที่มีในประเทศไทย รวมทั้ง พันธสัญญาต่าง ๆ ที่ไทยได้ทำไว้กับมิตรประเทศต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน มีการสร้างภาพให้เห็นว่าความขัดแย้งที่ผ่านมาเต็มไปด้วยความรุนแรงและอาวุธสงคราม ซึ่งส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น เรื่องการจับกุมอาวุธสงครามมีมากกว่า 2,000 กระบอก ทั้ง ปืนสงคราม ปืนกล เครื่องยิงลูกระเบิด อาวุธต่อสู้รถถัง ลูกกระสุนคอ ลูกกระเบิดขว้าง และเครื่องกระสุนเป็นจำนวนมาก และมีการจับกุมทุกสัปดาห์

พลเอกประยุทธ์ นิยามว่า การเข้ามาของ คสช. เพื่อยุติความรุนแรง ปลดลือคอข้อจำกัดที่คั่งค้างอยู่ในกระบวนการรออนุมัติจากรัฐบาลที่ผ่านมา และเพื่อคืนความสุขให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ และที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวง และได้รับการปกป้องจากคนไทยทุกคน

พลเอกประยุทธ์ ใช้การปฏิเสธถึงข้อกล่าวหาในทุกกรณีที่เป็นเรื่องทุจริต ประพฤติมิชอบ หรือการกล่าวหาในเชิงลบต่อ คสช. และรัฐบาล พยายามใช้ข้อครหาที่รัฐบาลก่อนหน้าถูกโจมตีมาเป็นจุดแข็งของตน หรือใช้เป็นนโยบายหลักที่ใช้สื่อสารกับประชาชน โดยระบุว่า คสช. จะมาใช้จ่ายงบประมาณอย่างไม่จำกัด เป็นไปไม่ได้ เพราะทุกอย่างต้องอยู่ในระเบียบวินัย การเงิน การคลัง ของทุกกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งมีการหารือ สอบถาม กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านกฎหมาย สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา การใช้จ่ายงบประมาณ จะไม่ใช่จ่ายจนเกินกำลัง จนเสียวินัยการเงินการคลังของประเทศ และไม่เกินยอดหนี้สาธารณะ แผนงานและโครงการที่ค้างคาอยู่อย่างเร่งด่วนซึ่งมีผลต่อประชาชน และเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะความต้องการพื้นฐานของประชาชน เงินหมุนเวียนในระบบ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการจากการจ่ายเงินจำนำข้าวที่ติดค้างอยู่ประมาณ 92,000 ล้านบาท ซึ่งได้ทยอยจ่ายไปแล้ว

พลเอกประยุทธ์ มักกล่าวพาดพิงถึงรัฐบาลก่อนหน้า และรัฐบาลที่ผ่านๆ มาว่าไม่สามารถแก้ปัญหา และทำให้คนไทยมีความสุขได้ นอกจากนี้ที่ผ่านมามีแต่่นักการเมืองที่เอื้อประโยชน์พวกพ้อง ไม่สนใจประชาชน เช่น คนไทยทุกคน ไม่มีความสุข มาประมาณ 9 ปีแล้ว และขณะนี้ทุกคนอยู่ในความสุขสงบมาก ตั้งแต่วันที่ 20 และ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา คสช. ไม่ต้องการก้าวเข้าสู่อำนาจ ไม่ต้องการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ใดๆ เลย แต่ประเทศชาติเดินหน้าต่อไปไม่ได้ ถ้าทหารและข้าราชการทุกคนไม่ทำอะไร ใครจะมาดูแลแก้ปัญหาให้ ในเมื่อประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์เดินหน้าต่อไปไม่ได้ ด้วยความขัดแย้ง เจ้าหน้าที่ถูกตำหนิ ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจ การบังคับใช้กฎหมายปกติทำไม่ได้ จึงขอให้เชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน ด้วยการให้ความ

ร่วมมือ ทั้งข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน พร้อมย้ำว่าประเทศชาติ ต้องมาก่อนเสมอ

และที่ผ่านมานั้น ปัญหาของประเทศหลายเรื่อง ถูกหมักหมมมาเป็นเวลานาน ไม่แก้ไข เพิกเฉย ไม่ตอบสนองผลประโยชน์ของชาติ และประชาชน สนองแต่กลุ่มตนเองและพวกพ้อง ซึ่ง อาจจะไม่ใช่นโยบายเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง เรื่องดี ๆ หลายเรื่องก็ไม่ได้รับการดำเนินการสานต่อ สำหรับมาตรการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ออกมาทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องของการสร้างคະແນນนิยม หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน เพราะฉะนั้น รัฐบาล คสช. จะกลับมาตอบสนองประชาชน สร้างความ เข้มแข็งให้ประชาชน

ปัญหาอีกประการที่ พลเอกประยุทธ์ นิยามว่าเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งคือระบอบ ประชาธิปไตยที่ผ่านมา โดยระบุว่า การเป็นประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์นัก จะเป็นอันตราย เกิดการ ขัดแย้งกัน ใช้ความรุนแรงต่อกัน เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมือง มีการก่อการ ร้าย และการใช้อาวุธสงคราม

การแก้ไข้ปัญหา

ในที่นี้หมายถึง การยกระดับการอธิบาย ที่มากกว่าการให้เหตุผลทั่วไป ซึ่งพบว่า มีการตอก ย้ำความชอบธรรมของตนเองด้วยการยกผลสำรวจความพึงพอใจของประชาชน มีการนำเสนอว่า ต่างประเทศให้การยอมรับและไม่ติดใจการรัฐประหาร มีการย้ำว่าตนเองไม่ใช่ นักการเมือง เป็นผู้เต็ม ไปด้วยความหวังดี เพียงแค่มาแก้ปัญหาชั่วคราว รวมถึง การอ้างความชอบธรรมจากรัฐธรรมนูญ ชั่วคราวและโรดแมปที่ คสช. จะดำเนินการต่อจากนี้ไป เพียงแค่ขอให้ทุกคนช่วยให้ความร่วมมือเพื่อ แก้ปัญหาประเทศ

พลเอกประยุทธ์ รับรองความชอบธรรมและความถูกต้องของการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ผ่านโครงสร้างอำนาจใหม่ พร้อมขอให้ประชาชนไว้ใจและมั่นใจในการทำงาน เช่น ย้ำว่า ตาม รัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับนี้ ไม่ว่า คสช. จะมีอำนาจมากเท่าใด หากผู้ใช้อำนาจนั้น ใช้ในการกระทำสิ่ง ดี ๆ เกิดประโยชน์กับคนไทย กับประเทศไทย ก็ไม่ต้องกังวล ถ้าไว้ใจผู้บริหารประเทศ หรือผู้ที่จะมา อยู่ในกระบวนการใช้อำนาจทุกคนในขณะนี้ มีธรรมาภิบาล มีคุณธรรม จริยธรรม มีความโปร่งใส มี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตาม หากเห็นว่า รัฐบาล คสช. เข้ามาแล้วทำไม่ดี หรือไม่ทำ ประโยชน์ ไม่โปร่งใส สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ฉะนั้น จึงขอความไว้วางใจกับการใช้อำนาจ ของ คสช.

พลเอกประยุทธ์ พยายามอธิบายว่า ตนเองไม่ใช่ข้าราชการเมือง ไม่มีฐานเสียง ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดในทางการเมือง ไม่ได้ต้องการอำนาจทางการเมือง มาทำงานเพื่อประเทศเท่านั้น และพยายามอธิบายว่า ที่ประเทศเดินทางมาถึงทางตัน มีต้นเหตุมาจากนักการเมือง และการทุจริต ไม่สามารถดำเนินการตามที่หาเสียงได้ รัฐเกิดความเสียหาย ประชาชนเดือดร้อน และ คสช.เข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น จะไม่ทำแผนงานโครงการตามฐานเสียง หรือเหตุผลทางการเมือง ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมทั่วถึง อย่างในอดีตที่เป็นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งได้นำปัญหาดังกล่าวไปหารือในการจัดทำงบประมาณปี พร้อมกับยกตัวอย่างว่า คสช.ได้เร่งรัดให้มีการจ่ายหนี้ให้กับชาวนาเร่งด่วนแล้ว และ คสช.กำลังพิจารณาว่าจะให้ความช่วยเหลืออย่างไรต่อไป ซึ่งจะพิจารณาในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

อีกทั้ง มีการอ้างถึงการพูดคุยกับต่างประเทศเพื่อให้เข้าใจปัญหาภายใน และการรัฐประหารที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนคล้อยตาม และเชื่อได้ว่านานาประเทศเข้าใจ และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ให้การต้อนรับท่านทูตสหรัฐฯ ในการเข้าหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน รองหัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้พบปะพูดคุยกับสภาหอการค้า กลุ่มผู้ประกอบการต่าง ๆ ของต่างประเทศ และรับฟังปัญหาข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางแก้ไข ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบจากมาตรการดังกล่าว ของอียูและของสหรัฐอเมริกา และจะใช้ท่าทีแข็งกร้าวเมื่อองค์กรนานาชาติมีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลอย่างชัดเจน ด้วยการอ้างเหตุผลของความเป็นเอกราชของชาติ และประเทศใดจะมีอำนาจเหนือหรือเข้ามากดดันไม่ได้

ผู้วิจัยพบอีกว่า พลเอกประยุทธ์มีการอ้างอิงถึงนักวิชาการต่างประเทศเพื่อรับรองความชอบธรรมของการรัฐประหาร เช่น ส่วนหนึ่งของการบรรยายพิเศษของศาสตราจารย์ มิเชล โทเปร์ จากมหาวิทยาลัยปารีสที่ 10 ของฝรั่งเศสที่ได้มาบรรยายให้ข้อคิดที่ว่า “การรัฐประหาร ก็อาจไม่ใช่การทำลายประชาธิปไตยเสมอไป เพราะบางครั้งการรัฐประหารในหลายประเทศ ก็เป็นการทำเพื่อเตรียมไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในอนาคต”

พลเอกประยุทธ์ มักใช้การอ้างอิงถึงตัวเลข สถิติ โพลล์ หรือผลสำรวจต่างๆที่ส่งผลด้านบวกต่อรัฐบาลเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน และความชอบธรรมในการอยู่ในอำนาจ เช่น ในช่วง 4 เดือนแรก มีสถิติการดำเนินการแก้ปัญหาให้กับพี่น้อง จนเป็นที่น่าพอใจ และสายด่วน 1567 ประชาชนใช้บริการแล้ว 949,788 เรื่อง ดำเนินการไปแล้วทั้งหมด 907,353 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 95.54 ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ไม่เคยทำมาก่อน รัฐบาลนี้ทำไปแล้ว ประชาชนก็มีความพึงพอใจมากขึ้น พร้อมกับยกความรวดเร็วในการจัดผังเมืองทั่วประเทศ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยทำได้เร็วขึ้น จาก 2

รัฐบาลที่ผ่านมามีได้เพียง 19 จังหวัด แต่รัฐบาล คสช. จะทำให้ครบ 77 จังหวัด นอกจากนี้ ศูนย์ดำรงธรรมได้ให้บริการมากกว่า 2.6 ล้านเรื่อง และดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วร้อยละ 97

1.2.11 อื่นๆ เช่น การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติพิเศษส่วนตัว

ประเด็นคุณสมบัติส่วนตัวของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ถูกสื่อผ่านรายการคืนความสุขให้คนในชาติ ประกอบด้วย เรื่องบุคลิกส่วนตัวที่เป็นคนอารมณ์ร้อน โผงผาง พุดชวานผ่าซาก รวมถึงการจัดรายการการคืนความสุข ที่ถูกวิจารณ์ว่าไม่มีความน่าสนใจ เพราะใช้รูปแบบรายการแบบยื่นพูดหน้าโพเดียมอย่างเป็นทางการ ซึ่งประชาชนมักจะหลีกเลี่ยงที่จะรับชม และบางครั้งทำให้ประชาชนไม่พอใจเพราะกินเวลาละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังใช้น้ำเสียงที่ดุดันและพูดเร็ว มีเนื้อหาจำนวนมาก จนไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ถูกวิจารณ์ว่าไม่มีความรู้ในเรื่องที่พูดด้วย

การอธิบายที่มาของปัญหา

แม้กรณีข้อวิจารณ์บุคลิกส่วนตัวจะไม่ถูกพูดถึงมากนักในรายการคืนความสุขฯ แต่พบว่า บางครั้งพลเอกประยุทธ์ ยอมรับว่าตนเองเป็นคนพุดจา ไม่สุภาพ โผงผาง แต่ก็ถือเป็นบุคลิกลักษณะส่วนตัวเช่นนี้อยู่แล้ว ส่วนเรื่องน้ำเสียง อารมณ์ที่ดุดัน สีหน้าโมโหนั้น ก็เกิดจากความเครียดในการทำงานบ้าง

“ทุกอย่างคนไทยจะได้ไม่เครียด วันนี้เครียดเหลือเกิน ผมเครียดมากทั้งการบริหารประเทศ ทั้งแก้ปัญหารัฐธรรมนูญ ทั้งการปฏิรูป คสช. เดี่ยวเลือกตั้งอีก มีบางคนบอกว่าผมต้องรับผิดชอบให้ผมลาออก ถ้าพูดอย่างนี้อันตราย ระวังตัวไว้ ด้วยคนพูดอย่างนี้ บอกถ้าไม่เรียบริ้อยไม่ผ่านผมจะต้องลาออก มันเรื่องอะไรของคุณ เดี่ยวผมจะดำเนินการกับคุณทางกฎหมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“ผมก็ต้องระมัดระวัง ผมไม่อยากจะคนประณามผม ผมไม่มีความอดทนเพียงพอที่จะให้กระทำความผิดแล้วหลีกเลี่ยงไปเรื่อย ๆ ผมไม่ใช่คนแบบนั้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“ผมขอโทษผู้ที่สุภาพอาจจะไม่ชอบ แต่ท่านต้องเห็นใจผม พอบอกให้ไปดูแล บอกไม่
เห็นผิดตรงไหนเลย ผิดตรงไหนไปอ่านดูที่เขียน อันนี้สร้างสรรค์ สนับสนุนท่านทุกอย่าง
โอ้โหดทุกวัน บอกว่าเป็นการติติง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

ส่วนประเด็นที่ถูกวิจารณ์ว่าไม่มีความรู้ในเรื่องที่พูดนั้น พลเอกประยุทธ์ปฏิเสธ พร้อมกับ
ยืนยันว่ามีการศึกษาข้อมูลมาอย่างดีแล้ว

“ต้องใช้ความรู้ใหม่ ๆ เพราะฉะนั้นผมก็ศึกษาด้วย อะไรด้วย ถามผู้รู้บ้าง ไม่ใช่คิด
เอาแต่ตัวเอง ผมไม่ใช่คนแบบนั้น ก็ต้องศึกษาคน ถ้าอะไรทำได้ก็ทำ ถ้ามีปัญหาสั่งไปแล้วไม่
ถูก ผมก็ไม่ไปฝันให้ทำอยู่แล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

ขณะที่ปัญหาของรายการคืนความสุขที่ถูกวิจารณ์เรื่องเวลาออกอากาศนั้น มีคำอธิบายว่า
ต้องการสื่อสารไปยังประชาชนให้เข้าใจแนวนโยบายของรัฐบาลให้มากที่สุด

การแก้ไขปัญหา

กรณีบุคคลิกส่วนตัว พลเอกประยุทธ์ มักใช้การพูดจาหวานล่อมเพื่อให้ประชาชนเข้าใจใน
บทบาท และบุคลิกของตนที่โฉบเฉี่ยว ความอดทนต่ำ และประชาชนต้องยอมรับให้ได้ นอกจากนี้ การ
แสดงความเห็นต่างเป็นสิ่งที่ พลเอกประยุทธ์ ไม่ต้องการเห็น เนื่องจาก พลเอกประยุทธ์ นิยามการ
แสดงความเห็นที่แตกต่างว่าเป็นความขัดแย้ง และยังใช้การข่มขู่กับผู้ที่แสดงความเห็นต่างในบางครั้ง
รวมทั้ง มักกล่าวในรายการเสมอว่า สิ่งที่ทำไปทั้งหมดทั้งสิ้นล้วนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และยุติธรรมกับทุก
ฝ่าย จึงไม่ควรจับผิดในบางเรื่อง

ส่วนปัญหาเรื่องรายการคืนความสุขฯ พลเอกประยุทธ์ ยังขอร้องให้ประชาชนติดตามรายการ
คืนความสุขในทุกๆวัน เพื่อให้รับทราบถึงผลงานรัฐบาล การดำเนินงาน ความก้าวหน้า และเข้าใจไป
ในทิศทางเดียวกัน และยอมปรับเวลาออกอากาศในบางกรณีตามความต้องการของพี่น้องประชาชน

“ผมก็ขอโทษ รบกวนเวลาท่านพอสมควร วันไหนมีกีฬาผมก็จะเลื่อนให้แล้วกัน พูดให้สั้น ๆ ลง ตอนนี่ก็ปรับเรื่องการออกอากาศไปแล้ว ในวันศุกร์ผมพูดคนเดียวแล้วกัน แค่อีกครึ่งชั่วโมงเล็กน้อยทำนองนี้ ในส่วนของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีก็ไปออกอากาศ ตอนเย็นวันธรรมดาเวลา 18.00 น. แล้วกัน ไม่เกินครึ่งชั่วโมง 20 – 30 นาที เขาเรียกว่าเผื่อแผ่แบ่งปัน ฟังผมบ้าง ตอนนี่ “ป่าแยม” ก็ไม่อยู่แล้ว ก็รอป่าคนใหม่แล้วกัน แต่ผมยังอยู่ขอเวลาพบกับท่านไปก่อนแล้วกัน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

ภาคผนวก 2: การวิเคราะห์หน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง

ทั้งนี้ เมื่อนำรูปแบบการสื่อสารและการใช้เทคนิคเมื่อเผชิญกับความท้าทายร่วมกัน มาวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎี “หน้าที่ของกลยุทธ์ (strategic function)” ประกอบด้วย⁶⁴

1. การข่มขู่หรือบังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (coercion)
2. กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม (legitimization and delegitimization)
3. กลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือ เบี่ยงเบนประเด็น หรือ การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล (dissimulation)

โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะใช้คำว่า “กลยุทธ์” ซึ่งหมายถึง หน้าที่กลยุทธ์ของวาทกรรมทางการเมือง ตามทฤษฎี strategic function จะได้ว่า

2.1 กรณีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง

นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้รูปแบบกลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ในแง่ของการสร้างความชอบธรรม ด้วยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งเป็นนักการเมือง มีการอ้างถึงการรับฟังเสียงของประชาชน แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพยายามแสดงออกถึงการกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยแสดงให้เห็นภาพการลงพื้นที่ รายงานผลการส่งรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆ เพื่อมาแก้ปัญหาหน้าท่วม

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรมของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง

⁶⁴ Chilton, P., & Schaffner, C. (1997). Discourse and Politics. In V. Dijk & T. A. (Eds.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage. Page 211-215.

“ท่านรัฐมนตรีที่ได้มีการสั่งการให้ลงไปค้างคืนที่จังหวัดที่มีปัญหาน้ำท่วมหนักค่ะ ทั้งหมด 12 จังหวัดนะคะ...รัฐบาลก็ไม่ได้นั่งนอนใจนะคะก็เร่งรัดในการแก้ไขปัญหา... ลักษณะของการทำงานที่เรียกว่า 2 พิ 2 อาร์ จริง ๆ ต้องกราบเรียนพี่น้องประชาชนค่ะว่า วอร์รูม (War Room)นี้เป็นวอร์รูม 24 ชั่วโมง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

มีการสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเองด้วยว่า น้ำท่วม มีสาเหตุของรัฐบาลนี้ แต่เกิดจากรัฐธรรมนูญ หรือ พายุเข้าหลายลูกในรอบหลายปี เป็นสิ่งที่เหนือการควบคุม

“และก็ถือว่าวันนี้สถานการณ์น้ำท่วมต่างๆ นั้นหนักมากจริงๆ ค่ะ ตั้งแต่พายุโซนร้อนนกเตน วันนี้ล่าสุดก็มีพายุเมสาดเข้ามาอีกนะคะ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมแล้วคะน้ำท่วมขังตลอดค่ะต้องกราบเรียนพี่น้องประชาชน ว่าน้ำเยอะจริงๆ ค่ะการระบายน้ำก็เป็นเรื่องที่ทำได้อาก” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

อีกประเด็นที่พบในแง่การสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล เช่น การอ้างความเข้าใจจากต่างประเทศ และย้ำอีกว่า ต่างประเทศก็ประสบปัญหาน้ำท่วมเหมือนกัน

“เป็นอุทกภัยธรรมชาติที่เป็นเหตุสุดวิสัยและก็ได้เกิดขึ้นกับประเทศ ไทยประเทศเดียวเพราะขณะนี้เกิดอุทกภัยเช่นนี้กับหลายๆ ประเทศเช่นเดียวกันค่ะ ประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือประเทศไทย” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“ท่านนายกรัฐมนตรีหญิงของประเทศออสเตรเลีย นายกรัฐมนตรีจูเลีย กิลลาร์ ก็ได้โทรศัพท์มาให้กำลังใจและก็แจ้งว่ารัฐบาลออสเตรเลียนั้นยินดีให้ความช่วยเหลือและก็ร่วมมือกับประเทศไทย ทั้งยินดีที่จะถ่ายทอดข้อมูล” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“เรื่องการบริหารจัดการน้ำ ความกังวลจะต่างจากญี่ปุ่น แต่เราก็ใช้โอกาสนี้ชี้แจง เขาก็เข้าใจเพราะเขาก็เคยเจอสภาพนี้มานาน เขาทำเรื่องการบริหารจัดการน้ำมานานแล้ว เกินกว่า 20 ปี” รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 เมษายน 2555)

ในขณะที่พลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล เมื่อประสบกับปัญหาภัยแล้ง มีแนวโน้มใช้กลยุทธออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ซึ่งมีลักษณะตามทฤษฎีว่า การใช้อำนาจเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมบุคคลอื่น วาทกรรมที่จัดอยู่ในประเภทของการบังคับที่อยู่ในรูปแบบชัดเจน เช่น การใช้คำสั่ง กฎหมาย บทบัญญัติ และการทำให้คนฟังต้องยอมรับเพื่อจะดำเนินการพูดหรือเขียนต่อไปได้ ทั้งนี้ แม้จากการศึกษาจะพบเรื่องการอธิบายภัยแล้งว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่สิ่งที่พลเอกประยุทธ์มักจะเน้นย้ำคือการให้ประชาชนยอมรับสภาพปัญหาให้ได้ และหาทางช่วยเหลือตัวเองในเบื้องต้น อย่าหวังพึ่งพารัฐบาลเพียงอย่างเดียว เพราะบางครั้งปัญหาก็มาจากประชาชนเอง

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับของพลเอกประยุทธ์ กรณีภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง

“บ้านเรานั้น ไม่มีปากก็ไม่มีน้ำ ผมพูดหลายครั้งแล้ว ต้องช่วยกัน ทั้งรักษาและฟื้นฟู สิ่งที่ถูกรุกรานไปแล้วด้วย ขอความร่วมมือด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“ณ วันนี้ก็เห็นเรียกร่องน้ำ สำหรับปลูกข้าวในพื้นที่ที่ห้ามปลูก ผมก็ไม่รู้ว่าเอาน้ำที่ไหน ก็เรียกร่องให้กรมชลประทานเปิดน้ำเพื่อจะมาเลี้ยงข้าว แล้วบอกว่าไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะทำอาชีพอื่นไม่เป็น ก็ต้องไปหาเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้าราชการ ศูนย์ดำรงธรรมก็ได้ ไปบอกว่าไม่มีรายได้จะให้ทำอะไร ผมคิดว่าเขาคงไม่ไปทรมาน ให้ไปใช้แรงงานจนมากมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“วันนี้ต้องแก้ทุกอันทั้งระบบ ก็ได้สั่งการไปแล้วในเรื่องน้ำนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยดูแลสถานการณ์ วางแผน ป้องกัน แก้ไข เตรียมมาตรการแก้ไขให้ได้ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นทางการเกษตรก็ต้องไปหาอาชีพเสริมจะทำอย่างไร ทำไม่ได้ก็คือไม่ได้...วันนี้ยามาตั้งหลักตั้งท่าเรียกร้องกันมากมายก็ไปดูแลแก้ไข เตรียมการแก้ปัญหา ปกษาเจ้าหน้าที่” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“เราอาจจะรอรับการช่วยเหลือของรัฐจนมากเกินไป จนช่วยเหลือตัวเองไม่เป็น วันนี้ต้องช่วยกัน แล้วก็อยากฝากข้าราชการทุกระดับ ทบวง กรม ลงไปช่วยเขาด้วย เพราะน่าสงสารบางครั้งเขาก็ทำอะไรไม่ออก ชาวไร่ ชาวนา ผู้มีรายได้น้อย ต้องช่วยเขา คิดถึงแววตา คิดถึงหน้าตาที่ต้องตากแดดกล่ำฝน ผมเห็นใจ เหยี่ยวนไปทุกคนเลย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

ขณะที่การแก้ปัญหาภัยแล้งของพลเอกประยุทธ์ มีแนวโน้มเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และสอนให้ประชาชนผู้ประสบภัยรู้ช่วยเหลือตนเอง หรือทำตามหลักการที่รัฐบาลระบุ ส่วนการแก้ปัญหาระยะยาวเรื่องน้ำท่วมน้ำแล้ง ที่เป็นโครงการขนาดใหญ่เพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวก็จำเป็นต้องทำ แต่ติดขัดที่ขั้นตอนประชาพิจารณ์ ถ้าประชาชนไม่ยอมก็แก้ปัญหาอะไรไม่ได้ จึงสั่งให้กระทรวงมหาดไทยไปดำเนินการให้เร็วที่สุด

“อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการน้ำ ยังคงต้องมองไปในอนาคตปี 60 ด้วย ซึ่งสภาพลมฟ้าอากาศ ยังเป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยาก ดังนั้น เพื่อความไม่ประมาท จึงขอความร่วมมือพี่น้องประชาชนทุกคน ทุกภาคส่วน ช่วยกัน “ประหยัด” ใช้น้ำเท่าที่จำเป็น ช่วยกันคนละไม้คนละมือ รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาทำแผนการจัดการน้ำระยะยาวถึงปี 69” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กุมภาพันธ์ 2559)

“จะต้องหามาตรการในการช่วยเหลือ โดยการจัดสรรพื้นที่ ที่มีความเหมาะสม ดูแลระบบชลประทาน ระบบป้องกันอุทกภัย จัดทำโซนนิ่งพื้นที่ในการเพาะปลูกให้มีความเหมาะสม พื้นที่ใดที่มีปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง เป็นประจำซ้ำซาก จะต้องทำให้ชาวนาไม่ทนลำบากในการปลูกต่อไป ก็ต้องหาพืชที่ทนแล้งได้ หรือต้องการน้ำน้อยได้ แต่มีราคาที่ไม่ใกล้เคียงกับราคาของข้าว คล้าย ๆ กับการโซนนิ่งในอนาคต” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มิถุนายน 2557)

“วันนี้เราต้องดูคนเหล่านี้ก่อน เช่นพื้นที่ที่อยู่นอกชลประทาน ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ถ้าปลูกข้าวทั้งหมด เท่าไหร่น้ำก็ไม่พอ จะทำอย่างไรให้คนเหล่านี้เขาได้ทำอย่างอื่นแทน แต่เขาต้องมีความพึงพอใจด้วย เพราะคนไทยทราบดีไม่ชอบถูกบังคับอยู่แล้ว แต่ก็ลำบากมาตลอดคงต้องแก้ไขกัน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มิถุนายน 2557)

“แล้วก็ในเรื่องของการผ่านการทำประชาพิจารณ์ เหล่านี้จะเป็นปัญหาหมดถ้าไม่ยอมกันเลยก็ทำอะไรไม่ได้ทั้งสิ้น ก็แก้ปัญหอะไรไม่ได้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้น วันนี้เรามีปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภค แหล่งน้ำประปา การส่งน้ำประปาให้ทั่วถึงยังมีปัญหา ผมคุยกับกระทรวงมหาดไทยไปแล้ว ก็รับว่าจะดำเนินการให้เร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะดำเนินการได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 พฤศจิกายน 2557)

2.2 สิ้นค้าเกษตรกรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

สำหรับนางสาวยิ่งลักษณ์ ต่อกรณีสิ้นค้าเกษตรกรตกต่ำ ในเรื่องของราคายางพารา ที่ถูกเกษตรกรยื่นข้อเรียกร้องขอราคาสูงกว่าที่เป็นอยู่ นางสาวยิ่งลักษณ์มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ในแง่ของการชอบธรรมด้วยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของผู้พูดซึ่งคือนักการเมือง มีการอ้างถึงการรับฟังเสียงของประชาชน ตั้งคณะกรรมการแก้ปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และพยายามแสดงออกถึงการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตามลักษณะผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ด้วยการอธิบายสาเหตุของราคายางพาราหรือราคาผลไม้ที่ตกต่ำลงว่าเป็นไปตามกลไกตลาด และยังแสดงภาพของการไปศึกษาดูงานต่างประเทศเพื่อกลับมาแก้ปัญหาการเกษตรในไทย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและทำลายความชอบธรรมของนางสาวยิ่งลักษณ์
กรณีสินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

“สำหรับในเรื่องของปัญหายางพาราก็จะมีการร้องเรียนเรื่องของราคายาง จริงก็ คุณ
ดวงพรคงทราบช่วงนี้ก็มีปัญหาหลายอย่าง เรื่องของน้ำท่วมด้วยทำให้ ผลิตผลต่างๆ หรือ
ต้นไม้อ่างๆ ต้นยางต่างๆ ก็ไปล้ม ขณะเดียวกันก็ราคาก็ไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวัง รัฐบาลก็
รับที่จะพยายามที่จะทำอะไรให้ราคานั้นกลับเข้ามาในราคาที่สมควร...ก็คงต้องไปดู และ
ทำให้ราคานั้นสูงขึ้นเรื่อยๆ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“เราเองก็จะรับฟังปัญหาแล้วก็ไปหารือในคณะกรรมการแต่ละชุด ให้คณะกรรมการ
นั้นมีส่วนร่วมในการที่จะคิดและรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน แล้วก็นำไปแก้ไข” (รายการ
รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“ได้มีการประชุมหลายครั้ง รัฐบาลได้ให้เจ้าหน้าที่สำรวจร่วมกับกระทรวงมหาดไทย
ว่าพื้นที่นี้ วันนี้เป็นอย่างไรก็เริ่มจะมีแนวทางที่ชัดเจนขึ้นว่าในแต่ละพื้นที่เหมาะสมจะปลูก
อะไร แต่แน่นอนการประกาศเช่นนี้ก็คงจะเป็นความสมัครใจของพี่น้องประชาชนมากกว่า
รัฐบาลพยายามที่จะหาทางเลือกให้กับเกษตรกรเพื่อที่จะเพิ่มรายได้” (รายการรัฐบาลยิ่ง
ลักษณ์พบประชาชน, 29 มิถุนายน 2556)

“ถ้าเรายกระดับคุณภาพสินค้าของเราไม่ได้เพียงแต่ที่เราจะขายที่ประเทศ
นิวซีแลนด์ได้ เราก็จะขายที่อื่น โดยเฉพาะทางสหภาพยุโรป (EU) และมูลค่าเพิ่มก็จะเห็น
หลายอย่าง เช่นบ้านเราทำเกษตรอินทรีย์ สินค้าต่าง ๆ ที่อนุรักษ์สามารถขายได้” (รายการ
รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 30 มีนาคม 2556)

นอกจากนี้ยังพบการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือการปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล ในความหมายตามทฤษฎีที่ว่า ใช้หลักการ การพูดด้วยคำหวาน (euphemism) ซึ่งส่งผลให้ข้อความคลุมเครือ เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นที่ไม่อยากอ้างถึง ด้วยการรับปากว่าจะพยายามยกระดับราคา ให้ให้ความหวังด้วยการเตรียมแก้ปัญหาทั้งระบบ การทำเกษตรโซนนิ่ง การจัดตั้งอุตสาหกรรมยางพาราร่วมกันกับประเทศผู้ส่งออกยางพาราเป็น “รับเบอร์ซิตี้” และการอ้างต่างประเทศที่พร้อมจะรับซื้อยางพาราและสินค้าเกษตรอื่นๆจากไทย หรือการจัดมหกรรมผลไม้ เพื่อเปิดตลาดให้พ่อค้าแม่ค้า นอกจากนี้ ยังพบการพลิกวิกฤติเป็นโอกาสด้วยการประชาสัมพันธ์นโยบายบัตรสินเชื่อเกษตรกร ซึ่งจะมาช่วยแก้ปัญหาจุดนี้พอดี ซึ่งอาจเข้าลักษณะการเบี่ยงเบนประเด็นไปสู่เรื่องนโยบายของรัฐบาล

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริงหรือการปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีสินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

“ประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ตอบตกลงต่อสัญญาที่จะซื้อข้าวกับประเทศไทยจำนวน 1 ล้านตัน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“ท่านเหวิน เจียเป่า ก็ได้รับแจ้งว่ารัฐบาลจีนจะให้การสนับสนุนในการสั่งซื้อสินค้าเกษตร จากประเทศไทยโดยเฉพาะมะเขือเป็นสินค้าที่ไทยได้ดุลอยู่แล้ว แต่ประเทศจีนก็จะสั่งซื้อเพิ่มคะ อย่างเช่น ข้าว ยางพารา หรือผลไม้ไทยต่างๆเพิ่มขึ้นคะ” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“และถือโอกาสเปิดนโยบายหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลคือบัตรสินเชื่อเกษตรกร จะได้มอบให้กับตัวแทนเกษตรกรทั้งหมด 19 จังหวัดที่จะจำบัตรเครดิตนี้ไปซื้อปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช ยาฆ่าแมลง เพราะช่วงนี้ก็ใกล้ที่จะเริ่มปลูกข้าวใหม่แล้ว จะได้นำเอาวงเงินตรงนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อที่จะให้เกิดผลผลิตต่อไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 กรกฎาคม 2555)

“อันนี้จะนอกเหนือจากการประชุมร่วม ก็จะเป็นหารือทวิภาคีของนายกรัฐมนตรีกับ นายกรัฐมนตรีเวียดนาม ซึ่งก็ถือว่าต่อเนื่องจากครั้งที่ผ่านมา ที่ท่านได้เดินทางมาเยือน ประเทศไทย เราก็ได้มีการหารือไปแล้ว ก็จะมาคุยต่อในเรื่องของการค้า อย่างเช่นเรื่องของ ข้าว ยางพารา ก็จะเป็นความร่วมมืออีกส่วนหนึ่งที่เราจะร่วมมือในส่วนของยางพารา” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 27 ตุลาคม 2555)

“รวมถึงการพัฒนาเรื่องอุตสาหกรรมยางพาราที่จะทำอย่างไรให้พัฒนาอุตสาหกรรมนี้ ร่วมกันเรียกว่า รับเบอร์ซีดี ในส่วนของประเทศมาเลเซียก็มีการคาดหวัง และอยากเห็นการพัฒนาที่ร่วมกัน เช่นกัน” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 27 เมษายน 2556)

“และเรื่องของการค้าภาคการเกษตร ประเทศสวีตฯก็นำเข้าสินค้าเกษตรของ ประเทศไทยหลายอย่าง รวมถึงทางด้านของการข้าวหอมมะลิ ทุ่งกุลาร้องไห้ และได้มีการ เชิญชวนให้มีการนำเข้าสินค้าของประเทศไทยมากขึ้น” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบ ประชาชน, 14 กันยายน 2556)

“วันนี้รัฐบาลทำการบ้านในเรื่องของการปลูกพืชพลังงาน อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง วันนี้ต้องการพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น ฉะนั้นเราก็มาทำการบ้านตรงนี้ก็จะเป็นช่วยให้ทำรายได้ เหมาะสมดีขึ้นก็จะแก้ปัญหาเรื่องของการราคาสินค้าโภคได้ในระยะยาว” (รายการรัฐบาลยิ่ง ลักษณ์พบประชาชน, 29 มิถุนายน 2556)

“เรียนพี่น้องเกษตรกรว่าการจัดนิทรรศการครั้งนี้ก็เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่รัฐบาลอยากจะเพิ่มช่องทางจัดจำหน่ายให้กับชาวเกษตรกร ในอนาคตอยากจะขอร่วมกันในการสนับสนุนว่าเราสามารถร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพสินค้า และการแปรรูปภาคการเกษตรให้มากขึ้น รัฐบาลจะช่วยในการที่จะทำอย่างไรให้สินค้าต่าง ๆ เหล่านี้ออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดให้มากขึ้น ในที่สุดเราจะได้ก้าวไปสู่คำว่า คราวไทยสู่ครัวโลกต่อไป” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 มิถุนายน 2556)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กรณีการแก้ปัญหาสินค้าเกษตรตกต่ำ นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรม บนฐานกลยุทธ์ควบคุมความจริง

ขณะที่พลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ควบคู่กับกลยุทธ์ลดความชอบธรรมของรัฐบาลก่อนหน้าและสร้างความชอบธรรมให้รัฐบาลตนเอง กล่าวคือ

กรณีการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ อย่างการยืนยันว่ารัฐบาลไม่สามารถมีนโยบายอุดหนุนเกษตรกรได้ เนื่องจากเป็นไปตามกลไกตลาดเสรี ซึ่งพ่อค้าคนกลาง และเกษตรกรต้องช่วยกันและปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ นอกจากนี้พลเอกประยุทธ์ ยังกล่าวถึงแนวทางในการแก้ปัญหา ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำไว้หลายแนวทาง แต่ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เหลือเฉพาะหน้า ภายใต้อำนาจที่รัฐบาลสามารถช่วยเหลือได้ และมอบนโยบายเพื่อปูทางไปสู่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ตามแนวคิดของ คสช. คือประชาชนยืนได้ด้วยตนเอง โดยมีฐานคิดว่า ที่ผ่านมาเมื่อสินค้าราคาตกต่ำรัฐบาลก็นำเงินอุดหนุนตลอด เป็นบิดเบือนราคา เป็นการแก้ปัญหาเกษตรกรรวมกันที่ปลายเหตุ ซึ่งรัฐบาลนี้จะไม่ทำ

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ของพลเอกประยุทธ์ กรณีสินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

“ภาคการเกษตรนั้น ผมคิดว่าพี่น้องเกษตรกรลำบากมากแล้ว เพราะฉะนั้นต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ มีความเข้าใจสภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม น้ำ ดิน อากาศ นับวันจะยังมีปัญหามากขึ้นทุกวันในอนาคตอันใกล้นี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 พฤษภาคม 2559)

“หากพร้อมใจกันรับฟังปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อาจจะยากในระยะแรก เพราะว่าเคยทำมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย แต่ก็ขอให้เชื่อมั่นว่ารัฐบาลลงรายละเอียดทุกอย่าง ไม่ได้คิดเพื่อจะ ทำให้ทุกอย่างผ่านพ้นไปง่าย ๆ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 มกราคม 2559)

“ซึ่งวันนี้ราคาข้าวขาวลดลงมาก มีปัญหากับประชาชน ได้ข่าวว่าโรงสีบางโรงสกัดราคาข้าวมาก กำลังให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ไปตรวจสอบ ให้ได้ข้อเท็จจริงมา จะเอาเปรียบเขาไม่ได้ และวันนี้ประชาชนที่เป็นชาวไร่ชาวนาน่าสงสารน่าเห็นใจ ต้องร่วมมือกับรัฐบาลอย่างมั่งแต่ทำไปอย่างเดียว ไม่ได้มุ่งหวังให้ขาดทุนอยู่แล้ว แต่ต้องดูแลประชาชนร่วมกันด้วย เพราะเราเป็นประชารัฐ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 ธันวาคม 2558)

“เรื่องราคาสินค้าการเกษตรก็ลดลงไปอีก รายได้ก็ลด แล้วทำอย่างไร เราแข่งขันกับใครไม่ได้ เกษตรกรมีรายได้น้อยก็เดือดร้อน รัฐก็ต้องหาเงินเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ก็เหมือนงูกินหาง จะทำอย่างไร ฝากคิดเท่านั้นเอง วันนี้ฝากคิดไปก่อน วันหน้าจะทำอย่างไรเมื่อวันหน้าสถานการณ์ดีขึ้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“ถ้าท่านไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องของการรับความรู้ การเปลี่ยนแนวความคิด การเปลี่ยนวิสัยทัศน์เหล่านี้ไปไม่ได้ ประเทศไปไม่ได้ เกษตรกรเราก็ไม่มีวันที่จะล้มตาอ้าปากได้ อีกต่อไปในอนาคตจะแย่งลง ๆ เรื่อย ๆ วันนี้เราทำทั้งระบบอยู่นะครับ แต่ไม่เกิดขึ้นในวันเดียว นี่คือปัญหาของผมของท่าน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“เพราะถ้าแข่งขันกันเองทั้งหมดยิ่งไปไม่ได้ทั้งหมด ราคาที่ตกไปเรื่อย ๆ เรื่องข้าว เรื่องยาง อะไรก็แล้วแต่ เราต้องรวมกลุ่มกันให้ได้ ทุกประเทศไม่ใช่แค่ 2-3 ประเทศ ทุกประเทศที่มีการปลูกยาง ปลูกข้าวต่าง ๆ เพราะเราไม่ใช่คู่แข่งกันแล้ววันนี้เราเป็นพันธมิตร หุ่นส่วนทางยุทธศาสตร์” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“ก็ต้องช่วยตัวเองบ้าง เงินทองก็รัฐสนับสนุนบ้าง สร้างอำนาจความสะดวกหาโอกาสให้อะไรให้ ต่างประเทศเขาไปโน่นแล้ว เรายังมานั่งต้องช่วยเหลือค่าการเกษตร” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“และอย่าเรียกร้องอะไรจนมากมาย จนเกินข้อเท็จจริง เป็นไปไม่ได้ ให้ความเป็นธรรมกับอาชีพอื่น ๆ เขาด้วย รัฐบาลก็มีหน้าที่ต้องดูแลเขาเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าดูแลเฉพาะเสียงส่วนใหญ่” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ถ้าจะใช้เงินมาก ๆ คงไม่ไหวแล้ว ตอนนี่ก็ช่วยไปมากแล้ว คงต้องใช้เวลาไม่มากในการที่จะสร้างมาตรฐานราคาให้สูงขึ้น ผมคิดว่าวันนี้ถ้าราคาน่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่ แต่อาจจะกำไรน้อยหน่อยสำหรับชาวนาที่ลงทุนสูง ผมถึงบอกไปแล้วว่าการลงทุนต้องไปลดอย่างไรค่า การลงทุนในการทำนาหรือการทำสวนยาง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 พฤศจิกายน 2557)

“ประเทศเราก็แก้ปัญหา มาพอขาดราคาตกนำเงินอุดหนุน ๆ ตลอด มันเกิดอะไรขึ้นมาได้หรือยัง ก็ไม่เกิดซักที ก็เป็นอย่างนี้เป็นสิบ ๆ ปีมาแล้ว เพราะฉะนั้นอย่าไปบิดเบือนราคา” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

ขณะที่กลยุทธ์ลดความชอบธรรมรัฐบาลก่อนหน้า พลเอกประยุทธ์มีแนวโน้มกล่าวถึงรัฐบาลก่อนหน้า ว่ามักใช้นโยบายประชานิยม บิดเบือนกลไกตลาดอุดหนุนเงินเกษตรกร ซึ่งทำให้ประชาชนเสพติด หรือการอธิบายว่า ปัญหาทางพาราตกต่ำ เป็นส่วนหนึ่งจากนโยบายรัฐบาลเมื่อปี 2547 ของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ที่รณรงค์การเพาะปลูกยาง

นอกจากนี้ การอธิบายปัญหาของ พลเอกประยุทธ์ ยังสร้างความชอบธรรมแก่ตนเอง ด้วยการอ้างสถานการณ์โลก ที่ส่งผลต่อราคาสินค้าเกษตร อาทิ ความเดือดร้อนของเกษตรกรก่อนหน้าที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะเข้ามานั้น ในภาคการเกษตรหลายภาค ก่อนข้างมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นชาวนาที่ไม่ได้รับเงินจากโครงการรับจำนำข้าว ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำทั้งข้าวและยางพารา จากปัญหาผลผลิตที่มีจำนวนมาก และประเทศคู่ค้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา ต่างก็อยู่ในช่วงเศรษฐกิจซบเซา มีการชะลอตัว ทำให้มีการนำเข้าสินค้าผลผลิตทางการเกษตรลดลง

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและทำลายความชอบธรรม ของพลเอกประยุทธ์กรณีสินค้าเกษตรตกต่ำ เช่น ข้าว ยางพารา

“เพราะฉะนั้นคนอื่นที่รู้จักก็กันช่วยเบา ๆ ลงบ้าง รัฐบาลเร่งทุกอย่าง แต่ก็ไม่ทันใจ เป็นไปไม่ได้ เพราะปัญหาเหล่านี้หมักหมม ทับซ้อนมาหลายปี หลาย 10 ปี ด้วยซ้ำไป แล้วแทนที่วันนี้ควรจะมาพูดกันเรื่องว่าเราจะปรับปรุงข้าวให้มีคุณภาพอย่างไร อย่างเดียว อันนี้ต้องมาไล่แต่ผลผลิตเลย ตั้งแต่ผลผลิต ตั้งแต่ตลาด ตั้งแต่พันธุ์ข้าว ตั้งแต่ราคาต้นทุนการผลิต ไม่ใช่ แล้ววันนี้จะเอากันเร็ว ๆ วัน ๆ คงลำบาก อันนี้คือสิ่งที่ปัญหา ข้อเท็จจริงที่ผ่านมา” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ไม่ใช่ว่าพอรัฐบาลปัจจุบันออกมาตราการอะไรออกไป ชัดแย้งกับของเดิม ซึ่งความมุ่งหวังของเราต้องการให้ดีกว่าเดิม เราก็ถูกต่อต้าน ก็จะเรียกร้องเหมือนเดิม ซึ่งก็ง่ายดี ถ้ารัฐบาลให้ทุกอย่างเหมือนเดิม แต่ปัญหาก็คือว่าเราจะสร้างปัญหาให้ลูก หลาน เราต่อไปในอนาคตอีกด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“หลายประเทศเขาก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน แม้กระทั่งประเทศจีน ผมหารือกับเขาเรื่องราคารายต่าง ๆ เขาบอกราคาก็ตกเหมือนกัน ในขณะนี้เขาก็ไม่สามารถจะทำให้ราคาสูงขึ้นได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ส่วนของภาคเกษตรกรรม ผมถือว่าเป็นโจทย์ เป็นปัญหาใหญ่ของประเทศ เรามีปัญหาในเชิงโครงสร้าง ในการบริหารจัดการที่ผิดพลาดในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาบางประการ การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด เราไม่ค่อยได้สร้างความเข้มแข็ง ไม่ได้ใช้วิธีการใช้จ่ายงบประมาณรัฐไปอุดหนุนในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดช่วยเหลือแบบไม่ยั่งยืน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเรื่องของราคา เรื่อง demand supply ต่าง ๆ ก็เหมือนกับคนเป็นไข้เหมือนถูกเลี้ยงไข้มาโดยตลอด หรือไม่ก็ฉีดยา กินยาผิดของ โรคก็เป็นอยู่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ไม่หาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“ความเดือดร้อนของพี่น้องเกษตรกร ก่อนหน้าที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะเข้ามานั้น ในภาคการเกษตรหลาย ๆ ภาค ค่อนข้างมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นพี่น้องชาวนาที่ไม่ได้รับเงินจากโครงการจำนำข้าว ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ทั้งข้าวและยาง จากปัญหาผลผลิตที่มีจำนวนมาก และประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกา ต่างก็อยู่ในช่วงเศรษฐกิจซบเซา มีการชะลอตัว ทำให้มีการนำเข้าสินค้าผลผลิตทางการเกษตรลดลง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 ตุลาคม 2557)

“โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกษตรกรรมแก่ปลายเหตุมาตลอด ต้องกลับไปแก้กลางเหตุและต้นเหตุ ผมใช้คำง่าย ๆ และสาเหตุถ้าเราแก้ปลายเหตุอย่างเดิมก็แก้เหมือนเดิม ปัญหาที่กลับมาทับใหม่ ปัญหาใหม่ก็เกิด ปัญหาเก่าที่ทับซ้อนอยู่มันจะไปแก้อะไร ต้องสร้างระบบ ใช้เวลา ถ้าเดือดร้อนก็เดือดร้อนทุกอย่าง ทุกอย่างเดือดร้อนไปหมดถ้าไม่ช่วยกัน”
(รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

2.3 ของแพง เศรษฐกิจย่าแย

นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม โดยพบการสร้างความชอบธรรม แสดงผลงานของรัฐบาลตนเอง ซึ่งอ้างอิงความชอบธรรมตามระบบประชาธิปไตย เน้นความใส่ใจปัญหาพี่น้องประชาชน

ทั้งนี้ นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้หลักการอธิบายความผันผวนทางเศรษฐกิจและวิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งกระทบกับประเทศไทย เป็นการแก้ปัญหาของเการวมกับวิกฤตมหาอุทกภัยที่ถูกแทรกเข้ามา รวมทั้งอธิบายหลักกลไกตลาด เช่น สินค้าบางส่วน ปัญหาเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมทำการผลิตยังไม่ได้เต็มที่ หรือสินค้าบางอย่างเช่น ไข่ไก่ มีการนำเข้าแม่พันธุ์ในยุครัฐบาลก่อนหน้า นอกจากนี้ ยังใช้เทคนิคการสร้างภาพลักษณ์ด้วยการจัดรายการร่วมกับรัฐมนตรีในระหว่างการลงพื้นที่ตรวจราคาสินค้า พร้อมกับชูนโยบายแก้ปัญหาระยะยาวที่เชื่อมโยงกับนโยบายของพรรคเพื่อไทยที่รัฐบาลพยายามจะเข้าไปดูแลในทุกกลุ่ม

ด้านการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ต่างประเทศมาลงทุนในประเทศ และเสริมโอกาสให้กับเอกชนไทยที่ไปลงทุนต่างประเทศ พบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ยกผลหารือทวิภาคีกับต่างประเทศ เรื่องของการเพิ่มเป้าหมายการค้าระหว่างกัน มีการใช้เวทีประชุมระหว่างประเทศเชิญนักธุรกิจของฝ่ายไทยไปเจอกับนักธุรกิจต่างประเทศ โดยนางสาวยิ่งลักษณ์จะย้ำว่า ภาคเอกชนได้รับความพอใจเป็นอย่างมาก ซึ่งเหล่านี้ตรงกับหลักการกลยุทธ์การสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเอง

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและทำลายความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีของแพง เศรษฐกิจย่าแย

“ต้องพูดว่าการทำงานนั้นเราเจอทั้งหมด ทั้งแก้ปัญหาของเก่ารวมกับวิกฤตมหาอุทกภัยที่เราต้องแทรกเข้ามาทำในส่วนนี้ การเร่งรัดนโยบายเพื่อตอบโจทย์ความสมดุลในประเทศ เพราะจะเห็นว่า เรื่องเศรษฐกิจต่าง ๆ มีความผันผวน ฉะนั้นเราก็ต้องเร่งในส่วนนี้ เพราะนโยบายรัฐบาลล้วนเป็นนโยบายที่เสริมความแข็งแกร่งในประเทศ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“เราทำ 2 อย่างควบคู่กันไป คือการสร้างเรื่องของความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจในประเทศก็คือการเข้าถึงกองทุน ขณะเดียวกันก็ร่วมกันในการทำให้คุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชนดีขึ้น อย่างเช่น โครงการ พักหนี้ พักชำระหนี้ เรื่องที่ปลื้มก็คือให้เด็กนักเรียนนั้นมีโอกาสในการได้ศึกษาเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกับทุกพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการต่าง ๆ เรื่องกองทุนสุขภาพ ทั้ง 3 กองทุนที่เราบูรณาการเรื่องของการดูแลอุบัติเหตุฉุกเฉินให้กับประชาชน การพัฒนาบัตร 30 บาทใหม่” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“ขณะนี้พยายามดูแลอย่างต่อเนื่อง ที่หลาย ๆ มาตรการที่เราพยายามผลักดันทั้งในส่วนของการลดค่าใช้จ่าย หรือการพัฒนาคุณภาพฝีมือ และสร้างรายได้และที่สำคัญคือว่าการทำอะไรให้พี่น้องประชาชนนั้นมีรายได้และอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไปค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 5 พฤษภาคม 2555)

“ที่มาที่เราเห็นแล้วว่าเป็นความลำบากของพี่น้องประชาชนที่เจอผลกระทบช่วงนี้ เราเองพยายามที่จะมีมาตรการในการแก้ไข แล้วช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเฉพาะกลุ่มมากขึ้น อย่างเช่นโครงการรถเมล์ รถไฟ ค่าน้ำ ค่าไฟฟรี ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแล้วครับ. ได้มีมติในการเห็นชอบให้ขยายต่อตรงนี้จะช่วยผู้มีรายได้น้อยสามารถที่จะขึ้นรถไฟหรือรถเมล์ฟรี แล้วส่วนของการใช้ที่ต่ำกว่า 50 หน่วย” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 5 พฤษภาคม 2555)

“คำถามที่พี่น้องเกษตรกรบอกว่า ขายสินค้าแล้วไม่ได้ราคา ตรงนี้จะเห็นว่าราคาวัตถุดิบได้ลดลงแล้ว แต่เมื่อราคาวัตถุดิบลดลงแล้ว ถามว่าทำไมราคาปลายทางไม่ปรับตัวตามวัตถุดิบที่ลดลง ก็มาจากสาเหตุหลักๆ คือว่าบางส่วนของโรงงานที่เรียนว่าในส่วนอื่นๆ ที่จะอธิบายต่อไปว่า ค่าดำเนินการบ้าง ค่าเช่าบ้าง หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ลดลงตาม” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 5 พฤษภาคม 2555)

“วันนี้เราได้รับเสียงพูดกันจากพี่น้องประชาชนว่าข้าวของแพง จากที่ดูก็คงจะเป็นลักษณะของผลพวงที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องของอุทกภัยน้ำท่วม เพราะช่วงที่น้ำท่วมจะมีปัญหาเรื่องของการกระจายสินค้าว่าอาจจะมีสินค้าขาดและบางโรงงานถูกปิดไปช่วงน้ำท่วมก็เลยทำให้ของขาดและก็ราคาเลยขึ้นมาอย่างต่อเนื่องพอมาคราวนี้ถามว่าในช่วงของต้นปีก็เริ่มมีแนวโน้มของราคาที่ลดลงแต่ก็ต้องเรียนว่ายังไม่ได้ลงในเท่ากับจุดที่พี่น้องประชาชนคาดหวังแน่นอนค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 5 พฤษภาคม 2555)

“การเดินทางครั้งนี้เชิญนักธุรกิจไปหารือถึง 107 บริษัท และมีนักธุรกิจที่เงินเข้ามาหารือกันถึง 800 บริษัท จีนก็ให้ความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 เมษายน 2555)

“เป็นการที่ทำให้ทุกคน ทุกประเทศได้รู้จักประเทศไทย และที่สำคัญวันนี้ประเทศไทยพร้อมแล้วสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศไทยว่า สิ่งที่เราที่เขามองเห็นว่าท่วมอยู่เนี่ยวันนี้ไม่ได้เป็นอย่างนั้นแล้ว ประเทศไทยเตรียมตัวที่จะรับนักท่องเที่ยวได้แล้ว...ก็ถือว่าประเทศไทยเราอยู่ในสถานการณ์ที่ดีและที่ทุกประเทศให้ความสนใจแล้วก็มี ความสนใจในการที่จะลงทุนกับประเทศไทยก็ได้รับการตอบรับค่อนข้างดี” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

“แต่สิ่งที่ควรจะทำก็คือว่าทำอะไรให้กลไกนี้เป็นไปตามการตลาด แต่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ตั้งแต่คำนึงถึงตั้งแต่ในเรื่องของปริมาณ เขาเรียกว่า อุปสงค์ อุปทาน ให้เกิดความสมดุล เพราะว่าอย่างนี้กลไกการตลาดจะเดินได้ อันนี้ก็เป็นอย่างนี้แล้วถามว่าราคาสินค้าเป็นอะไรอยู่ในใจฉันตลอดเวลา เพราะว่าดิฉันเองอาจจะไม่มีโอกาสมาลงพื้นที่มากนัก แต่ก็ได้มีการติดตามจากกระทรวงพาณิชย์ตลอดเวลา พอท่านรัฐมนตรีมารับตำแหน่งก็ยิ่งฝากตลอดเวลาเลยว่า อย่าลืมนะดูราคาสินค้า ก็วันนี้ก็ค่อยๆ เริ่มออกมา” (ราชวิทยาลัยลักษณะพบประชาชน, 25 กุมภาพันธ์ 2555)

“คือเบื้องต้นต้องบอกว่าราคา NGV มันยังไม่เป็นไปตามราคาตลาดที่แท้จริง ก็คือว่า ฉะนั้นในเรื่องของพลังงานเราก็มีนโยบายที่จากการประชุมนโยบาย กพข. ก็คือ นโยบายพลังงานแห่งชาติก็มีแผนที่จะอยากให้ราคาของ NGV นั้นขึ้นไปตามกลไกตลาด แต่ว่าเราก็คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างค่าโดยสารต่าง ๆ ที่จะมากมีมิติในการขึ้นเดือนละ 50 สตางค์ ล่าสุดก็เราเองจริง ๆ แล้วการที่จะขึ้นก็คำนึงถึงผู้ที่ประกอบการ” (ราชวิทยาลัยลักษณะพบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

ในขณะที่พลเอกประยุทธ์ จัดการปัญหาเรื่องของแพงและเศรษฐกิจย่ำแย่ ด้วยการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ควบคุมกลยุทธ์ควบคุมความจริง กล่าวคือ

พบแนวโน้มการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ในกรณีการยืนยันว่า รัฐบาลจะไม่ยอมออกนโยบายเพื่ออุดหนุน ช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ที่เข้าข่ายลักษณะการบิดเบือนกลไกตลาดโดยเด็ดขาด มีการเรียกร้องให้ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการ พ่อค้าคนกลาง ยอมรับสภาพ ปรับตัว และช่วยเหลือตัวเองไปก่อน พร้อมทั้งออกกฎหมายควบคุมมิให้มีการกักตุนสินค้า ส่วนความเดือดร้อนของประชาชน พบการใช้คำว่า “ของแพงก็อย่าไปซื้อ รอให้เศรษฐกิจดีขึ้นก่อน” ให้ประชาชนเตรียมตัว

เตรียมใจ ทำให้การแก้ปัญหาส่วนมักใช้กลไกทางราชการตั้งคณะกรรมการ หรือ มอบหมายนโยบาย ช่วยเหลือเพียงหลักการ

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับ ของพลเอกประยุทธ์ กรณีของแพง เศรษฐกิจ
ย่าแย่

“ทำของใช้ที่จำเป็นแจกจ่ายชุมชนลดค่าใช้จ่าย ช่วงนี้เงินไม่ตืออย่าเพิ่งซื้อของข้างนอกเลยแพง เรานำมาทำอะไรจำเป็นต้องใช้ตะกร้า กระเป๋าก็ทำไปก่อน พอวันหน้าดีขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้นค่อยไปซื้อแพง ๆ นี่เขาเรียกว่ามีภูมิคุ้มกันต้องเข้าใจ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“อีกส่วนคือองค์กรภายนอก พ่อค้า นักธุรกิจต่าง ๆ อาจจะต้องมาช่วยกันเสียสละ ว่าเราจะดูแลคนยากคนจนเหล่านี้อย่างไร รัฐบาลไปไม่ถึงทั้งหมดเพราะเงินก็มีเท่านี้ จำกัดต้องใช้มากมาย ปัญหาก็มาก ทุกคนช่วยกันเสียสละรับผิดชอบ อย่าไปหวังกำไรเต็มที่เหมือนเดิมต้องกำไรเท่าเดิม ทุกคนบอกว่าเศรษฐกิจตกเพราะ จริงๆแล้วผมถามว่าท่านขาดทุนหรือไม่ ท่านก็ไม่ขาดทุน ขาดทุนก็เล็กน้อย ก็เพียงแต่ลดกำไรลงไปหน่อย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“อย่าคิดว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะได้ทั้งหมดหรือได้แบบที่ต้องการ มันไม่ได้หรอก เพราะรัฐบาลไม่ได้มีเงินมากมายขนาดนั้นต้องค่อยเป็นค่อยไป เรากำลังพิจารณาทั้งนี้ คราวเรือน หนี้สาธารณะของประเทศ ได้มีการพูดคุยในฝ่ายเศรษฐกิจ กระทรวงการคลังแล้วว่าจะทำอะไร สิ่งใดที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่มีมูลค่าในอนาคต วันนี้รัฐบาลก็ไม่อยากสนับสนุนนะครับ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“ใช้อำนาจไปแล้วผิดขึ้นมาก็เดือดร้อนอีก วันนี้ก็ค่อย ๆ แก้ไขไปที่ละปัญหา วันนี้ก็เพิ่มโควต้าให้ ทำสีให้แยกแยะให้ชัดเจน ต้องมีคนเดือดร้อนแน่นอนเพราะเคยตัวกันมานานแล้ว...เราต้องมีกติกากันบ้าง ท่านอดทนวันนี้เดี๋ยววันหน้าต้องดีแน่นอน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“อย่าไปฟังบางคนออกมาพูดโน่นพูดนี่ทุกวันไปทั้ง ๆ ที่ก็เคยเป็นรัฐบาลมาแล้ว แต่วันนี้ไม่เข้าใจอีกก็แสดงว่าความรู้พื้นฐานไม่มีก็มาตำหนิติเตียนเรื่องโน้นเรื่องนี้มาโทษรัฐบาลนี้ ความเข้มแข็งไม่เกิด” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“เรื่องเศรษฐกิจ พอตีมีเรื่องภัยแล้งเข้ามาอีก เหมือนกับโรคซ้ำกรรมซ้ำหรือไม่ก็ไม่รู้ แต่ธรรมดาถ้าเราเผชิญหน้าแบบนี้บ่อย ๆ เราก็จะเข้มแข็งเอง ปัญหาอยู่ที่ว่า “เราเตรียมตัวเตรียมใจ” ได้แค่ไหน อดทนได้แค่ไหน เพราะเราไม่เคยเจอ พอมีปัญหาที่อึด ๆ ช่องกันไปวันนี้ต้องแก้ปัญหาทั้งระบบ ถ้าแก้แบบเดิมก็เป็นแบบเก่า แล้วเงินทองเราก็ใช้จ่ายลวงหน้ามากมาย วันนี้ก็ต้องอดทนและต้องเข้าใจด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

สำหรับกลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือการปกปิด ซ่อนเร้นข้อมูล รวมถึงการเบี่ยงประเด็นนั้นพบว่า พลเอกประยุทธ์เปี่ยมเบนความสนใจจากประเด็นเศรษฐกิจแย่ ข้าวของแพง ไปสู่การโทษสาเหตุที่ทำให้สภาพเศรษฐกิจหรือการส่งออกไม่ได้ นั่นเกิดจากพื้นฐานของประเทศไม่ดี ไม่มีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ฉะนั้น รัฐบาลจะต้องเข้าไปเสริมในจุดดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยมองว่า การใช้กลยุทธ์นี้ ทำให้รัฐบาลเปลี่ยนจากการเป็นฝ่ายรับ กลายเป็นการรุกไล่ฝั่งผู้เรียกร้องคืนว่าต้องหันไปปรับปรุงตนเอง รวมถึงการพูดคำหวานปลอบใจเพื่อให้ยอมรับชะตากรรม ซึ่งตรงตามทฤษฎี การปิดบังซ่อนเร้นข้อมูล ส่งผลให้ข้อความคลุมเครือ เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นที่ไม่อยากอ้างถึง

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของพลเอกประยุทธ์ กรณีของแพง เศรษฐกิจแย่

“ประเทศไทยอยู่ในระดับที่มีความสุขมาก ถึงแม้ว่าเราจะไม่มีสตางค์มากนัก เรายังยากจนอยู่ เราต้องอยู่ด้วยความพอเพียงลูกหลานก็อย่ารบกวนพ่อแม่มากนัก ต้องมีสติของตัวเองว่า เรามีแค่นี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“นี่ก็คือความล้มเหลวของ OTOP เหมือนกัน ผมว่าต้องไปดูตั้งแต่กระบวนการผลิต ให้สอดคล้องกับ supply ด้วย demand supply ต้องสอดคล้องกันทั้งหมด ไม่ใช่เขาไม่ต้องการอะไรก็ผลิตอยู่นั้น จะไปขายให้ใคร เลิกไปทำอย่างอื่น แล้วก็ไปสู่การเป็นธุรกิจ SMEs ใช้แนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระองค์ทรงรับสั่งไว้แล้วเรื่องความพอเพียง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“วันนี้การส่งออกของเราค่อนข้างมีปัญหา เราต้องปรับปรุงด้านการวิจัย และพัฒนา และจัดหาธุรกิจใหม่ ๆ หรือว่าสิ่งที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งแปลกกว่าเขา ขายได้ราคาดีกว่า เขา น่าสนใจกว่าเขาเหล่านี้ อยู่ในขั้นการที่เราเริ่มต้นดำเนินการทั้งสิ้น ที่ผ่านมาก็อาจจะยังไม่ทันต่อสถานการณ์ในวันนี้ ทำให้มูลค่าในการส่งออกลดลง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“บางอย่างเราก็คิดมาแล้ว เพียงแต่ว่าเราต้องทำให้ไปสู่การผลิตให้ได้ ไปสู่การส่งออกให้ได้ และสร้างแบรนด์ของเราเองบ้าง ก็จะทำให้ประเทศไทยมีรายได้มากขึ้น เป็นการพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมในวันนี้และอนาคตในวันข้างหน้า ไม่อย่างนั้นก็เหมือนเดิม เศรษฐกิจก็ตกต่ำอยู่แบบนี้ ท่านลองไปทำอะไรใหม่ ๆ เราจะต้องยกระดับกระบวนการความคิด วิจัย พัฒนาไปสู่กระบวนการผลิต และไปสู่การตลาด ในลักษณะเป็นอุตสาหกรรม โดยจะต้องคงคุณค่า คุณภาพที่ดี เป็นความพึงพอใจที่ถูกใจผู้บริโภค ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่อไป หลายอย่างมีอนาคต” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

“วันนี้ถ้าจะสังเกตดูจะเห็นว่าทุกประเทศ เขาปรับปรุงแบบทางด้านธุรกิจใหม่แล้ว เป็นเศรษฐกิจแนวใหม่ คือไม่พึ่งพากิจการที่มีรายได้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เพียงอย่างเดียว เช่น ไปพึ่งการส่งออกอย่างเดียวก็ไม่ได้ ต้องไปดูในคลัสเตอร์อื่น ๆ ด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

2.4 การจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง บนฐานกลยุทธ์ อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม กล่าวคือ มีลักษณะของการใช้คำหวาน ภาษาสละสลวย หรือหลีกเลี่ยงการตอบโต้ ว่ายินดีรับฟังทุกปัญหา ทุกความเดือดร้อน ช่วยกันทางทางออก รับปากว่าจะตั้งคณะกรรมการรับฟังความเห็นเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งเป็นรูปแบบของการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือปกปิดซ่อนเร้นความจริง ขณะเดียวกันกลยุทธ์ที่ใช้ควบคู่กันคือการอ้างอิงความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตยว่าจะรับฟังปัญหาแล้วนำเสนอสู่กระบวนการแก้ไขตามระบอบรัฐสภาซึ่งมีการตรวจสอบถ่วงดุลกันอยู่แล้ว และการชุมนุมเป็นสิทธิที่ทำได้ตามระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลไม่ได้ห้าม แต่ไม่ยอมให้เกิดภาพของความรุนแรงซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ประเทศและผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจตามมา ส่วนกลุ่มผู้ชุมนุมที่ต่อต้านรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ได้สร้างวาทกรรมผ่านรายการว่าผู้ชุมนุมดังกล่าวเป็นฝ่ายตรงข้ามประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งการต่อสู้กันทางอุดมการณ์ที่รัฐบาลประชาธิปไตยต้องเผชิญ

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีการจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

“หลังจากที่ทราบปัญหาก็ก็นำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ลงไปในพื้นที่ เพราะว่าต้องรับฟังทุกปัญหา แต่ก็ขอความร่วมมือจริงๆ เราก็ไม่ยอมให้มีการปิดถนนหรือใดใดเกิดขึ้น เพราะว่าไม่มีสิ่งไหนรัฐบาลพร้อมที่จะฟังเสียงของประชาชน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“เราก็คงจับตรงนี้มาประเมินในการรับข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วก็ไปหารือใน กพช. อีกครั้ง อย่างไรก็ตามเราก็จะมีมาตรการที่จะพยายามที่จะหาวิธีการในการช่วยเหลือเสริมใน ส่วนของกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่จะไม่เป็นภาระมากนัก อันนี้ก็จะพยายามทำควบคู่กันไป” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“เราเองเราไม่ได้ปิดกั้น ในเรื่องของข้อเสนอหรือแม้กระทั่งปัญหา ก็ถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีทุกกระทรวงที่จะต้องคอยติดตามและศึกษาผล กระทบที่จะเกิดขึ้น แต่ว่า ขณะเดียวกันก็ต้องเรียนว่าการทำงาน เราเองก็จะรับฟังปัญหาแล้วก็ไปหารือใน คณะกรรมการแต่ละชุด ให้คณะกรรมการนั้นมีส่วนร่วมในการที่จะคิดและรับฟังข้อคิดเห็น ของประชาชน แล้วก็นำไปแก้ไข” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“ในฐานะประชาชนก็อยากเห็นอะไรก็ได้ที่ประคองไปด้วยกันจูงมือไปด้วยกัน อยากให้คนไทยมีความสุขไม่อยากเห็นบ้านเมืองมีหน้าตาของความขัดแย้ง อยากทำทุกอย่างให้เป็นไปอย่างสงบ สันติวิธี” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“เรื่องตัวเองคงไม่คิด เพราะว่าดิฉันเองเชื่อว่าเราตั้งใจมาทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และเราอยากทำงานรับใช้พี่น้องประชาชนก็เชื่อว่าคงจะให้โอกาสเรา และเป็นห่วงว่าไม่ อยากให้สถานการณ์ยืดเยื้อที่มีผลกระทบต่อความมั่นใจของนานาชาติ และความรุนแรง ต่าง ๆ ไม่อยากให้เกิดขึ้น” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์
กรณีการจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

“ประเทศไทยได้ผ่านความท้าทายในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยมาหลายทศวรรษ การเดินทางยังคงไม่ราบรื่น แม้แต่ขณะนี้ยังต้องปกป้องประชาธิปไตยจากผู้มีจิตใจที่ไม่เป็น ประชาธิปไตยต่อไป” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 กันยายน 2556)

“รัฐบาลทำคนเดียวคงไม่สัมฤทธิ์ผลก็ขอความร่วมมือจากทุกคนให้เปิดใจ มองไปข้างหน้าว่าจะทำอย่างไรพร้อมนำข้อเสนอของกลุ่มผู้ชุมนุมทุกฝ่ายเสนอสู่สภาหาทางออก ร่วมกัน” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“ประชาชนที่มาชุมนุมก็ขอให้อยู่ในขอบเขต กฎหมายและระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลพร้อมให้ความร่วมมือ ไม่ได้ห้าม แต่ไม่อยากเห็นความรุนแรงเช่นที่ผ่านมา อยากให้ทุกคนเดินไปข้างหน้าให้ยุติความขัดแย้ง” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“และเราเองก็ส่งเสริมการชุมนุมการใช้สิทธิเสรีภาพโดยสงบ และสิ่งที่สำคัญฉันได้ เน้นย้ำกับท่านผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติว่าการดูแลประชาชนนั้นจะต้องดูแลด้วยสันติและปราศจากอาวุธ และสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ นั้นพึงทำได้” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

“เพราะเราเชื่อว่าไม่มีใครอยากให้เหตุนี้เกิดเราอยู่ด้วยกันด้วยบรรยากาศที่สงบมาปีกว่านี้ ดิฉันก็อยากเห็นแบบนี้ต่อไป และพร้อมที่จะทำงานรับใช้พี่น้องประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยและระบบรัฐสภาที่จะตรวจสอบกันอยู่แล้ว” (รายรัฐบาลยังลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

ในขณะที่พลเอกประยุทธ์ จัดการปัญหาหรือรับมือกับกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้อง โดยมีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ กล่าวคือ มีการอ้างกฎหมายความมั่นคงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในช่วงเปลี่ยนผ่าน หรือมีการใช้ลักษณะการสั่งการอย่างเด็ดขาดในการห้ามต่อต้าน ห้ามประท้วง จำนวนมาก หากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎหมายพิเศษ สำหรับผู้ที่ไม่เชื่อฟังจะถือว่าไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดอง ไม่เคารพกติกา ทั้งนี้ กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย เพื่อความสงบเรียบร้อย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ของพลเอกประยุทธ์ กรณีการจัดการ หรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

“การประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองหรือต่อต้าน คสช. เกิน 5 คนนั้น มีความจำเป็น เนื่องจากช่วงนี้ เป็นระยะเริ่มแรกของการปฏิบัติงาน คสช. ต้องการให้เกิดความสงบสุขและปลอดภัยอย่างแท้จริงโดยทันที” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“อย่างไรก็ตาม หากมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางใช้ความรุนแรง จะถูกควบคุมนานกว่าคนอื่น แต่ไม่เกิน 7 วัน โดยจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดี” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“กรุณาอย่าเรียกร้องอะไรกันมากนัก ในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งโดยใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งจะต้องร่างขึ้นมาใหม่ ในระยะที่ 2 นี้ ให้ทันเวลาเพื่อจะนำไปสู่การเลือกตั้งประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ และเกิดการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม ตามที่ทุกพวกทุกฝ่ายต้องการ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“แล้วอีกอันก็คือการพูดของอดีตนักการเมือง ที่มีคติบ้างหรือว่าอยู่ในพรรคการเมืองบ้างก็จะขู่ว่าจะใช้การชุมนุม ขู่กับรัฐบาล ข่มขู่เจ้าหน้าที่รัฐ ว่าจะใช้ความรุนแรงว่าจะปรองดองไม่ได้หรือว่าจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงเหมือนภาคใต้อันนี้อันตรายนั่นถือว่าเป็นการพูดในเชิงเหมือนกับลักษณะการก่อการร้าย ถ้าพูดแบบนี้ เพราะฉะนั้น พวกนี้ถูกบันทึกไว้หมดแล้วจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายโดยทันที” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

นอกจากนี้ ยังพลกฤษฎ์การสร้างความปลอดภัยให้แก่ตนเองและทำลายความปลอดภัยของรัฐบาลก่อนหน้า ด้วยการยกเหตุผลว่า ปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการชุมนุมประท้วงเป็นเรื่องปัญหาที่สะสมมาจากอดีต เนื่องจากใช้เสรีภาพมากเกินไป กล่าวคือระบอบประชาธิปไตยสร้างความวุ่นวายแล้วไม่สามารถจัดการปัญหาได้ ส่วนที่รัฐบาล คสช.เข้ามาเป็นการเสียสละด้วยความหวังดีต่อประเทศชาติ ไม่เป็นศัตรูของใคร ขณะเดียวกันยังพบการทำลายความปลอดภัยของกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาล คสช. ด้วยการย้อนถามว่า รัฐบาลก่อนหน้ามีความวุ่นวายมากมาเหตุใดถึงเลือกมาต่อต้านเฉพาะรัฐบาล คสช.และมีการสร้างวาทกรรมว่า ผู้ต่อต้าน คสช.คือผู้ก่อความวุ่นวาย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความปลอดภัยและลดความปลอดภัย ของพลเอกประยุทธ์ กรณีการจัดการหรือการรับมือกับผู้ชุมนุมเรียกร้อง

“สำหรับผู้ที่ไม่มีรายงานตัวนั้น ต้องถือว่าไม่ให้ความร่วมมือในการสร้างความปลอดภัย และยังคงมุ่งมั่นที่จะต่อสู้เอาชนะ ฝ่าฝืน กฎอัยการศึก โดยไม่เคารพกติกา กฎหมายความมั่นคงสูงสุดในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องถูกดำเนินการอย่างเด็ดขาดตาม กระบวนการยุติธรรมต่อไป” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“ทุกกลุ่มทุกฝ่ายต้องหันมาร่วมมือกัน เสริมสร้างความรักความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์ ยุติการใช้ความรุนแรงต่อกัน สิ่งใดที่จะเป็นข้อขัดแย้งหรือเห็นต่าง ต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ก่อน และให้นำมาหารือเพื่อหาทางออกให้เป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มทุกฝ่าย เพื่อให้ประเทศชาติเดินหน้าต่อไปได้ และคืนความสงบสุขให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่า” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“สำหรับการเชิญบุคคลมารายงานตัวนั้นมีความจำเป็น โดยเป็นการเชิญผู้ที่อยู่ในความขัดแย้ง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น แกนนำ ผู้สนับสนุน นักวิชาการและอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรง หรือโดยอ้อมที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งบุคคลบางคนที่อาจมีอิทธิพลในเชิงสัญลักษณ์ ในการระดมมวลชนสร้างความขัดแย้งขึ้นมาอีก จากการแสดงความคิดเห็น ตามกระบวนการประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามหากการแสดงออกดังกล่าว มีผลกระทบต่อความสงบสุขโดยรวม” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“มีเรื่องอื่นๆ อีกมากมายที่พวกเราต้องช่วยกันทำ ซึ่งคงไม่สำเร็จหากยังมีการประท้วงหรือไม่ร่วมมืออยู่ ขอเวลาให้เราได้แก้ไขปัญหาให้ท่านโดยเร็ว จากนั้น ทหารก็จะกลับไปทำภารกิจของเราต่อไป และจะคอยเฝ้ามองประเทศชาติ และประชาชนชาวไทยก้าวต่อไปข้างหน้าสู่อนาคต ด้วยความสุขแบบยั่งยืน ตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นที่ปรารถนาของชาวไทยทุกคน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“เรื่องที่มีการกล่าวว่า มีการกักขังทางการเมือง เรียนว่า ไม่ใช่การเมืองที่ทำในวันนี้ พวกเราไม่ได้ทำอะไรที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ไม่ได้เป็นศัตรูของใคร เราต้องการทำให้บ้านเมืองเป็นปกติ หลายมิติเนื่องจากบ้านเมืองมีปัญหาซับซ้อนมากมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มิถุนายน 2557)

“การเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย ซึ่ง คลสช. ไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องแปลก ที่แปลกก็มีอยู่ เพียงว่า สถานการณ์ประชาธิปไตยไทยที่ผ่านมา มีปัญหาโดยตลอดในทุกมิติ ทั้งในด้านการเมือง การเข้าสู่ระบบ อำนาจบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ การทุจริต ความไม่โปร่งใส เอื้อประโยชน์ และผลประโยชน์ทับซ้อน จนทำให้ข้าราชการไม่สามารถปฏิบัติงานในการให้บริการกับประชาชนได้ ผมไม่เข้าใจว่า ผู้เรียกร้องดังกล่าวเหล่านั้น มองข้ามเรื่องที่กำลังมาไปได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ การประท้วงที่ยาวนาน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“ก็อย่าให้เกิดความวุ่นวาย คัดค้าน เลือกข้าง โต้แย้งกับรัฐบาลในทำนองนี้ เรากำลังปฏิรูปประเทศอยู่ เพื่อไม่ให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน โกงกิน เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทั่วถึง และเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ใช่เลือกตั้งอย่างเดียว แล้วได้นักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพเข้ามาบริหารประเทศ อย่างนี้ไม่ใช่ เราถึงต้องทำวันนี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

“ประชาธิปไตยไทยนั้น ถ้าสอนให้คนรู้จักแต่เพียงลัทธิ เสรีภาพ ไม่คำนึงถึงหน้าที่ ไม่รู้จักผลประโยชน์แห่งชาติว่าอยู่ที่ไหน ก็ยังคงเป็นแบบนี้ต่อไป ผมต้องการใช้คำว่าพวกเราทุกคนก็ไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์สำหรับประเทศไทย ถ้ายังเป็นอย่างนั้นอยู่อีก... อย่าสอนให้เสรีมากนัก คำว่าเสรีต้องมีขีดจำกัด อยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ต้องรู้จักหน้าที่ ต้องรู้จักการให้เกียรติบุคคลอื่นบ้าง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 ตุลาคม 2557)

2.5 การตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต

นางสาวยิ่งลักษณ์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม โดยเฉพาะการการอ้างอิงระบอบประชาธิปไตย โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ยังใช้หลักการเพิ่มน้ำหนักในขั้นตอนตรวจสอบ ให้ประชาชนส่วนร่วม พร้อมย้ำว่า ระบอบประชาธิปไตย มีกลไกในการตรวจสอบอยู่แล้ว และมีองค์การอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ที่สำคัญภาคประชาชนสามารถตรวจสอบรัฐบาลได้ ซึ่งรัฐบาลเองก็พร้อมที่จะให้ข้อมูลและชี้แจงทุกประการ

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์
กรณีการตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต

“คณะกรรมการในการจัดซื้อก็ส่วนหนึ่ง ทีมงานที่ทำหน้าที่ของกระทรวงคมนาคมก็ทำ และเราก็ต้องมีคณะกรรมการกลางในการตรวจสอบติดตามผลการทำงานด้วยแล้วก็ตามที่สำคัญเราคงมีในลักษณะจากภาคประชาชนด้วย เพราะจริง ๆ แล้วงานก่อสร้างต่าง ๆ ก็เป็นรูปธรรม ดังนั้นพี่น้องประชาชนสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะผู้ที่อยู่บ้านใกล้เคียงกับบริเวณที่เราทำการก่อสร้าง” (รายการรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 มกราคม 2556)

“มีกลไกของระบอบนี้ในการตรวจสอบอยู่แล้วมีองค์กรอิสระในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และที่สำคัญภาคประชาชนที่จะตรวจสอบรัฐบาล รัฐบาลก็พร้อมในการที่จะให้ข้อมูล และชี้แจงทุกประการ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

“ก็คงจะต้องมีการประกาศในการทำงานอย่างโปร่งใสในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง... ได้ยินท่านชัชชาติว่าอยากให้มีการเปิดอภิปรายด้านเทคนิคต่าง ๆ ของเทคโนโลยีของแต่ละที่ เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมกันในการที่จะส่งต่อนิติธรรมการภายในปีนี้” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 มกราคม 2556)

ขณะที่บางนโยบายอย่างรถยนต์คันแรก และโครงการบ้านหลังแรก ที่ถูกวิจารณ์ว่าอาจตอบสนองเฉพาะคนบางกลุ่ม และการเดินทางไปเยือนต่างประเทศบ่อย จนถูกมองว่าเกินความจำเป็นนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริงหรือการเบี่ยงประเด็นในการชี้แจง โดยยกเหตุผลคือ เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือเพื่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีการตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต

“เรียนว่าโดยภาพรวม จุดประสงค์เรานั้นต้องการไปเพิ่มเรื่องของมูลค่าการค้า การลงทุน นั่นก็แปลว่าเราอยากเชิญชวนต่างประเทศมาลงทุนกับประเทศไทย และขณะเดียวกันเรื่องของการค้าซึ่งเราก็มีเรื่องการส่งออกสินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและสินค้าหลาย ๆ ประเภท อันนี้คือภาพรวมตรงนี้” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 24 พฤศจิกายน 2555)

“เรื่องของบ้านหลังแรก รถคันแรก ซึ่งตรงนี้ 2 นโยบายนี้ หลายคนอาจจะบอกว่าเราดูแลกลุ่มไหน จริงๆ แล้วก็ต้องการที่จะดูแลพี่น้องประชาชนที่จะมีบ้านหลังแรก หรือรถยนต์คันแรก และที่สำคัญเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจค่ะ เพราะว่าการซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ต่างๆ นั้นก็จะทำให้อุตสาหกรรมต่างๆ มาสอดคล้องกันเกิดการจ้างงาน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

ในขณะที่พลเอกประยุทธ์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ควบคู่กับกลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ

โดยกลยุทธ์ควบคุมความจริงหรือการปิดบังซ่อนเร้นหรือการเบี่ยงประเด็นนั้น พบในการอธิบายปัญหาการค้ำมนุษย์ ประมงผิดกฎหมาย และสายการบินไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเรื่องอื้อฉาวเหล่านี้ พลเอกประยุทธ์อธิบายว่าเป็นปัญหาค้างคามาจากรัฐบาลก่อนที่ไม่แก้ไข รัฐบาลนี้เข้ามาตรงจังหวะที่เกิดปัญหาพอดี จึงอาศัยอำนาจที่มีเพื่อแก้ไข พร้อมย้ำอุดมการณ์ว่าเสียสละเข้ามา รัฐบาลมีความมีความจริงใจ ขอให้ประชาชนไว้ใจ และให้เหตุผลเพื่อเลือกข้างที่บิดเบือนข้อมูล อีกทั้งยังพบการแสดงความจริงใจเอาใจกับแก้ปมปัญหาเก่าที่ค้างค้ำ อย่างปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาประมงผิดกฎหมาย ปัญหามาตรฐานการบินพลเรือน โดยอำนาจพิเศษตามมาตรา 44 เพื่อสร้างภาพเบี่ยงประเด็นว่า รัฐบาลนี้เอาใจจริงกับการปราบทุจริต

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของพลเอกประยุทธ์ กรณีการตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจริต

“เรื่องประมงนี้ผมเป็นกังวลในเรื่องการตรวจสอบ หรือการที่จะเข้ามาตรวจสอบความก้าวหน้าในต้นเดือน มกราคม ประมาณวันที่ 20 มกราคม 2559 ซึ่งจะมีคณะทำงานของ IUU เข้ามา ช่วงนี้เราต้องยอมรับในความบกพร่องของเรา ที่มีมาอย่างยาวนานต่อเนื่อง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 ธันวาคม 2558)

“การต่อต้านการค้ามนุษย์ IUU, ICAO อะไรต่าง ๆ ก็แล้วแต่ที่มีปัญหาทับซ้อนมายาวนานที่ผ่านมาจากหลาย ๆ รัฐบาลที่ผ่านมา รัฐบาลนี้จะจริงจังทุกเรื่อง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 กรกฎาคม 2558)

“เรื่องแรงงานประมงวันนี้อาจจะมียาหลายท่านไม่เข้าใจ ว่ามีปัญหามายาวนานพอสมควรเป็น 10 ๆ ปี เรื่องการค้ามนุษย์มีปัญหา ผมได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ซึ่งรับผิดชอบในเรื่องนี้มาตั้งแต่แรกกับผม ช่วยดำเนินการในการขับเคลื่อนเรื่องนี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“ทุกเรื่องมีปัญหาไปหมด ลืมไปทั้งหมดแล้ว ก่อน 22 พฤษภาคม 2557 เป็นอย่างไร วันนี้จะเดินหน้าไปสู่ความขัดแย้งใหม่อีกแล้ว เรากำหนดให้มีการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“เรื่องการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน รัฐบาลกำลังทำอย่างต่อเนื่อง อย่าไปฟังที่ออกมาพูดจาให้ร้ายต่าง ๆ เหล่านั้น วันนี้เราต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ ให้มีความชัดเจนขึ้นในทุกกระบวนการ ผม และ คสช. ก็ไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยวอะไรตรงนั้นเลย ...อย่าไปฟังแต่สื่อที่บิดเบือน โศกเศียลมีเดียที่บิดเบือนหรือบางคนออกมาพูดบิดเบือน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

ส่วนกลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ พบในกรณี เรื่องความคลุมเครือของประเด็นการจัดซื้ออาวุธ การเลือกตำแหน่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยพลเอกประยุทธ์ปฏิบัติเสี่ยงแข็งว่าไม่มีเรื่องการทุจริต เป็นเรื่องของการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนข้อมูล เป็นการกระทำเพื่อโจมตี คสช. ส่วนการตรวจสอบนั้นเป็นเรื่องของกระบวนการยุติธรรม วอนสังคมอย่ากดดัน พร้อมย้ำรัฐบาลนี้ว่าจะไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันโดยเด็ดขาด

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับของพลเอกประยุทธ์ กรณีการตอบโต้ชี้แจงกรณีที่ทำให้ภาพลักษณ์รัฐบาลเสียหาย หรือสิ่งที่ถูกมองว่าไม่ถูกครรลอง เช่น เรื่องทุจจริต

“ส่วนผู้ที่คอยทุจจริตเหล่านั้น ผมก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมยังมีข่าวจ้องจะทำความผิดตลอดเวลา นัดกันจะเป็นกลุ่มประโยชน์แอบอ้าง คลซ. อ้างรัฐบาล อ้างความใกล้ชิดคนโน้น คนนี้มาตลอด สังคมต้องช่วยกันเฝ้าระวัง ทำให้เห็นว่าทุจจริตเหล่านั้นเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจไม่อย่างนั้นรัฐบาลก็จะทำอะไรไม่ได้อีก จะเริ่มโครงการอะไรใหม่ ๆ ก็เริ่มโจมตีกันไปอีกแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 31 ตุลาคม 2557)

“อีกเรื่องที่ผมให้ความสำคัญสูงสุดในขณะนี้ ผมซักราคาญแล้ว คือเรื่องของการทุจจริต ไม่ทุจจริตเหล่านี้ ผมได้หารือกับท่านรัฐมนตรีก็รับรองนายกรัฐมนตรีก่อน ท่านจะดำเนินการอย่างจริงจังในกรณีที่มีการแอบอ้างว่ายังมีการทุจจริตในนโยบายอยู่ ก็ผมเป็นนโยบาย ท่านว่าผมไม่ได้ เพราะผมไม่ได้มีเจตนาทุจจริตอะไรเลย ไม่เคยต้องการผลประโยชน์ แต่ท่านกล่าวอ้างว่ามีการทุจจริตเชิงนโยบาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“เพราะฉะนั้นอย่ามาพูดว่ารัฐบาลนี้มีเหมือนกัน ทุจจริตเหมือนกัน ไม่ใช่อยู่ที่ทุจจริตแล้ว จะดำเนินการอย่างไรต่อไป ไม่ใช่หยุดทั้งหมด ไม่ใช่หยุดไม่ทำเลย ไม่ได้ก็ต้องต่อไป คนทำผิดก็เอาออกไป ลงโทษ ตีคุกอะไรไป” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 เมษายน 2559)

“จะมีการตั้งกรรมการตรวจสอบทุกคน ว่าถูกหรือไม่ถูก ผิดตรงไหน อะไร อย่างไร ถ้าผิดก็ลงโทษทั้งวินัยและอาญา ก็ขอให้รอผลการดำเนินการไป อย่าเร่งด่วน รีบร้อน วันนี้ต้องเดินหน้าไปด้วย ข้างหลังก็แก้ตามไป ถ้านำนี้มาตี อันนี้เดินไม่ได้หมด ขอให้ไว้วางใจผมก็แล้วกัน เพื่อจะให้ความเป็นธรรม ถ้ายังไม่ผิดก็อย่าไปหาว่าเป็นผู้ต้องหา เพราะเสียชื่อเขา ขอให้เป็นไปตามหลักฐานในเชิงประจักษ์” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“เรื่องสื่อ ทั้งสื่อไทย สื่อต่างประเทศ ก็ต้องทำความเข้าใจกัน เพราะส่วนใหญ่แล้ว สื่อก็มักจะไปสอบถามจากเหยื่อ จากผู้เสียหาย ซึ่งบางครั้งก็ไม่เข้าใจ วันนี้ผมได้สั่งการให้ กระทรวงการต่างประเทศ ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นพิเศษ แต่ในเรื่องของการแก้ปัญหา ทั้งระบบนั้น เรามีคณะทำงานเรื่องนี้อยู่แล้ว โดยผมเป็นประธานเอง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 กุมภาพันธ์ 2558)

“ผมก็อยากจะเรียนว่า ผมก็ไม่เห็นประโยชน์ที่ผมจะไปลือใคร เข้ามาทำงานตรงนี้ เพราะในเมื่อเราไม่ต้องการอะไรแล้วเราจะไปลือเขาทำไม มีแต่ลืออย่างเดียวก็คือ ลือด้วยความรู้ความสามารถของเขา เขามีความรู้ความสามารถก็นำเขาเข้ามา จะได้ปฏิบัติ ได้จริง ๆ ถ้านำคนที่ไม่มีความรู้มาเลยก็ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

“เพราะฉะนั้นก็ให้เกียรติเขาหน่อย ให้เกียรติกับคนคัดสรรเขาหน่อย แล้วถ้าเราได้มา เรียบร้อยแล้ว เราก็จะนำทุกเกล้าทุกกระหม่อมถวายเพื่อทรงแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาปฏิรูป แห่งชาติ (สปช.) ต่อไป” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

“เพราะฉะนั้นสังคมอย่าเพิ่งไปตัดสินเลยว่าจะไปลือกลบเป๊กหรืออะไรก็แล้วแต่ ผม ขอร้องไม่อย่างนั้นจะวุ่นวายไปหมด ทำงานก็ไม่ได้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

2.6 ปัญหาความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม.

นางสาวยิ่งลักษณ์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง โดยปกปิดข้อมูลในเชิงคุณภาพ คือ ละเลย หลีกเลียง ปฏิเสธ ไม่ยอมรับว่ามีความขัดแย้งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเกิดขึ้น โดย ย้ำเสมอว่า ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกกระทรวงรวมถึงทางกองทัพ ทหาร ตำรวจ และ กรุงเทพมหานคร แม้จะเป็นคนละพรรคการเมือง แต่ยืนยันว่าไม่นำเรื่องการเมืองมาเกี่ยวกับการ

ทำงาน ทั้งนี้ เมื่อการปฏิเสธว่าไม่มีความขัดแย้งแล้ว ยังสำคัญด้วยการสร้างภาพลักษณ์อันดีระหว่างหน่วยงาน อย่างการพยายามฉายให้เห็นภาพความร่วมมืออันดีในรายการฯ ตอกย้ำการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีปัญหาเรื่องความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม

“ต้องเรียนว่าก็ได้ความร่วมมือร่วมใจกันของคนไทย เพราะดิฉันเองเห็นแล้วก็ชื่นใจ ตั้งแต่ช่วงของวิกฤต เห็นว่าคนไทยรักกันและมาช่วยกัน นั่นคือทำให้เชื่อมั่นว่าบรรยากาศที่เราอยากเห็นทุกคนมีความรักความสามัคคี ดิฉันก็เชื่อว่า ถ้าเราช่วยกันแบบนี้ก็น่าจะเกิดขึ้น และที่ผ่านมาก็กราบขอบพระคุณพี่น้องประชาชน รวมถึงขอบคุณหน่วยงานราชการทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกับรัฐบาลมาตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ก็ทำให้เราผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ และสามารถประคับประคองประเทศต่อไปได้” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“ดิฉันก็ให้คณะกรรมการระบายน้ำและกรมชลประทานหารือร่วมกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดโดยรอบ กทม. ทั้งหมดอีก 6 จังหวัด เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการปรับแนวระบายน้ำใหม่ เนื่องจากกระแสน้ำนั้นได้เปลี่ยนทิศทางไปแล้วนะคะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการทุกหน่วย ในการใช้สถานที่โดยเฉพาะส่วนของกองทัพไทย ที่ได้เตรียมการในการจัดศูนย์พักพิงในส่วนของจังหวัดใกล้เคียง จังหวัดที่ปลอดภัยจากน้ำท่วม” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“ปัญหาทุกภัยต่าง ๆ เราเองก็ได้รับความร่วมมือ ความสามัคคีปรองดองจากทุกภาคส่วนจริง ๆ ค่ะ ไม่ว่าจะภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาครัฐ หน่วยงาน กองทัพ หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชน ก็ได้รับความร่วมมือครั้งนี้อย่างแท้จริง” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“ยืนยันว่า รัฐบาลจะให้ความร่วมมือ และทำงานกับกรุงเทพมหานครเป็นอย่างดี ในส่วนที่กรุงเทพมหานคร นั้นร้องขอ ซึ่งขณะนี้เราได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และยืนยันว่า รัฐบาลจะไม่ทิ้งประชาชน และทุกคนจะต้องได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนมาสู่สภาพปกติ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“และยืนยันหลักการในแก้ไขต่างๆ ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงโดยรวดเร็วค่ะ ไม่มีการนำประเด็นการเมืองต่างๆ เข้ามาเกี่ยวพันนะคะวันนี้ เรามีคำว่าประเทศไทยและพี่น้องประชาชนคนไทย การทำงานต้องไม่มีการแบ่งแยก” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ตุลาคม 2554)

“รับความร่วมมืออย่างดีค่ะจากทุกกระทรวงรวมถึงทางกองทัพ กองทัพบก ทหาร ตำรวจ นะคะ ให้ความช่วยเหลือพี่น้องประชาชนอย่างเต็มที่ค่ะ วันนี้เราระดมสรรพกำลังของทุกหน่วยงานเพื่อมาแก้ไขปัญหาให้พี่น้องประชาชน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

ขณะเดียวกันก็พบว่า พลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ปกปิด บิดเบือน ซ่อนเร้นข้อมูล เช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งเรื่องข้าวการเมืองจนนำมาสู่

การแต่งตั้งโยกย้ายที่เกิดขึ้นในยุครัฐบาล คสช.จำนวนมากภายในองคาพยพ ระบบราชการ กับส่วนท้องถิ่นหรือกับสื่อมวลชน ด้วยการปฏิเสธความขัดแย้ง แล้วยกเหตุผลเรื่องของความจำเป็นในการช่วยกันปฏิรูปประเทศหรือปรับปรุงระบบมาเป็นข้ออ้างเพื่อขอความร่วมมือหรือแต่งตั้งโยกย้ายแทน เช่นเดียวกับ กรณีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนคณะรัฐมนตรี ที่พลเอกประยุทธ์ ให้เหตุผลชี้แจงว่า เป็นเรื่องของความเหมาะสม อยากให้ทุกคนมองชาติเป็นหลัก อย่าสนใจตัวบุคคลมากนัก

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของพลเอกประยุทธ์ กรณีปัญหาเรื่องความขัดแย้งหรือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน หรือภายใน กรม.

“การปรับย้ายข้าราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม เป็นเรื่องภายในของทุกหน่วยงาน โดยมีเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการ เพื่อลดความขัดแย้งที่มีมาแต่เดิม ส่วนประเด็นที่กล่าวหาว่าเป็นการโยกย้ายอีกฝ่าย หรือเป็นการรังแกข้าราชการ หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ทั้งนี้ในข้อเท็จจริง สืบเนื่องจากเราได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในอดีตกับกระบวนการใช้อำนาจอธิปไตยในทุกพื้นที่...จึงมีความจำเป็นต้องปรับเพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน...ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ กับประชาชนและสังคมให้เกิดการยอมรับ มิได้ถือเป็นการผิดส่วนบุคคลแต่ประการใด” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“การกระจายอำนาจการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ที่มีอยู่แล้วเดิม คสช. ไม่ได้มองว่ามีปัญหาอะไรที่มากนัก มีแต่เพียงการสรรหาบุคลากรในการทำหน้าที่ในเรื่องของความโปร่งใส ความมีประสิทธิภาพ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“เราให้ความสำคัญกับข้าราชการทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด แต่ก็จำเป็นต้องมีการยึดโยงกับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคไว้ด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“ผมขอให้ สื่อ สมาคมนักข่าวไทย นักข่าวต่างประเทศ ได้เข้าใจการปฏิบัติงานของ คสช. ในระยะที่ 2 จำเป็นต้องให้เกิดความสงบเรียบร้อยให้มากที่สุด... หากท่านมีเจตนา ร่วมกันปฏิรูปประเทศ ท่านก็น่าจะเข้าใจ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 กรกฎาคม 2557)

“ผมไม่ศัตรูกับท่านอยู่แล้ว แต่ท่านก็ไม่เคยแก้ไขตัวเอง บางสื่อที่ชอบทำให้เกิดความ ชัดแย้ง ขยายความขัดแย้ง ไปจับเล็กจับน้อยมาตลอดเลย เปิดเฟซบุ๊ก เว็บไซต์ให้คนมาคอม เม้นท์สิ่งที่เป็นความขัดแย้ง ทำไมท่านไม่เปิดเว็บไซต์ขึ้นมาแล้วทำให้สังคมปรองดองกัน ท่านไม่ช่วยผมเลย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“เรื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต้องขอภยันะครับอยากให้มีการ ปรับปรุง พัฒนาทุกอย่าง ตอนนี้อย่าโกรธกันไปมาเลยนะครับ เราต้องการให้ได้รับการ ยอมรับ ไม่ได้มุ่งหมายจะไปทำลายชื่อเสียง เกียรติยศหรือองค์กรของท่าน โดยอาจจะมีส่วน น้อยที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง เราคงต้องช่วยกันกำกับดูแล เพราะว่าเป็นหน่วยงานที่อยู่ ใกล้ประชาชนมากที่สุด” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“ในปีใหม่นี้ ผมเข้าใจดีว่าพี่น้องข้าราชการ ไม่ว่าจะป็นตำรวจ ทหาร ข้าราชการท้องถิ่น อาสาสมัคร ต่างต้องเสียสละทำหน้าที่คอยปฏิบัติงานช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่พี่น้องประชาชน ที่สัญจรไปมา ซึ่งในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนนั้น ผมเข้าใจดีว่า ในหลาย ๆ เรื่อง มีปัญหา อุปสรรค ทั้งในกฎเกณฑ์ ความพร้อมของเครื่องมือ เครื่องมือ กฎระเบียบที่ต้องแก้ไข ก็ขอให้ท่านได้ทุ่มเท ทำด้วยใจ ด้วยความเสียสละ ให้ทุกท่าน ตระหนักว่า ข้าราชการ อาสาสมัคร เป็นอาชีพที่ต้องเสียสละเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ให้ประชาชนมีความสุขและปลอดภัยในช่วงวันหยุดราชการหลายวัน อย่างเช่นในช่วงวันปี ใหม่” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 ธันวาคม 2557)

“บางครั้งอาจจะมีผลพลาดบ้างในการติดต่อสื่อสาร แต่ให้รู้ความตั้งใจของรัฐบาลของทุกกระทรวงมานี้ อาจจะมีการสื่อสารที่ไม่ตรง ไม่เข้าใจกันบ้าง หนักนิดเบาหน่อยก็ให้อภัยกัน วันนี้เราอยู่ทีมเดียวกัน ท่านบอกว่าท่านมีหน้าที่ ท่านบอกว่าท่านมีสิทธิ และหน้าที่ของสื่อ จะต้องนี้ต้องโน่นผมไม่ได้ขัดแย้งท่าน ท่านนายกสมาคมสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย (ส.น.ว.ท.) บอกว่า ขอร้องให้ผมเข้าใจ สื่อ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“การปรับย้าย อย่าไปกังวลเหมือนกัน การปรับย้ายจะเข้าวาระเดือนเมษายน ตุลาคมมีอยู่แล้ว ใครผิदन้อยก็ย้ายตามวาระไป ไปอยู่ตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม ที่ภาคทัณฑ์ คดีแบบนั้น ถ้าคดีผิดกฎหมายทุจริตเลยจริง ๆ ก็ต้องออกจากหน้าที่ตรงนั้นก่อน คราวนี้เอา ออกจากหน้าที่ค่อนข้างยาก เพราะมีกฎหมายของ ก.พ. ด้วย แล้วก็อาจจะต้องใช้กฎหมาย ของผม เอาเขาออกมา แต่ไม่ได้เป็นความผิด ยังสอบสวนไม่เสร็จก็ลอบต่อ ถ้าเขาอยู่อาจจะ มีปัญหาหรือเปล่า ต้องเข้าใจตรงนี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“ส่วนในเรื่องของการปรับคณะรัฐมนตรีครั้งนี้ นั้น ก็ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ทั้งในประเทศ และสถานการณ์โลก และช่วงนี้ก็จะเป็นช่วงระยะที่ 2 ของรัฐบาล ด้วย วันนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 สิงหาคม 2558)

2.7 ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

นางสาวยิ่งลักษณ์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม โดยเป็นการสร้างความชอบธรรมว่ารัฐบาลนี้ รับฟังปัญหา และเข้าใจปัญหาข้อเรียกร้องในพื้นที่ที่มีมาอย่างยาวนาน เพราะฉะนั้น จึงต้องใช้แนวทางการพูดคุยเจรจาสันติภาพ รัฐบาลจะให้ความเสมอภาค ความยุติธรรมแก่คนทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ความขัดแย้งได้เนื่องจากขาดการทำงานแบบบูรณาการ อันเป็นการแสดงให้กลุ่มผู้เห็นต่างหรือประชาชนทั่วไปยอมรับในตัวรัฐบาลว่าเป็นรัฐบาลที่มีความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง พร้อมทั้งใช้เทคนิคการให้ความหวังว่ารัฐบาลจะเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ และส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องศาสนาของภาคใต้ให้มากขึ้น

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ต่อกรณีปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

“ก็ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงไปแล้ววันที่ 22 กันยายนก็พบว่าการทำงานในพื้นที่นั้นยังไม่มีบุคคลในการทำงานที่มีบูรณาการอย่างแท้จริงก็ได้มีการมอบหมายให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือที่เรียกว่า กอ.รมน. ไปยกร่างการทำงานขึ้นมาใหม่ใช้ชื่อว่าศูนย์บูรณาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศบ.กช. ซึ่งเป็นการบูรณาการโดยมี รองนายกรัฐมนตรี พลตำรวจเอก โกวิท วัฒนะเป็นประธาน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

“แต่การแก้ปัญหาภาคใต้นั้น ต้องมาทำความเข้าใจในเรื่องของปัญหาในพื้นที่ก่อน แล้วก็มาแก้ที่ต้นทางว่าเราจะพยายามทำอย่างไร ทั้งในส่วนของการลดความรุนแรงแล้วก็ขณะเดียวกันเราก็ต้องไปเสริมสร้างในเรื่องของเศรษฐกิจหรือการเข้าใจในเรื่องของศาสนาหรืออะไรต่างๆ ในส่วนของภาคใต้มากขึ้นนะคะ อันนี้ก็จะเป็นส่วนหนึ่งนะคะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ส่วนสุดท้ายสำหรับผู้สูญเสียบิดามารดารัฐบาลก็มีนโยบายที่จะเยียวยาใน เรื่องของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แน่นอนค่ะ...ไม่ว่าจะอยู่จังหวัดไหนเราต้องเท่าเทียมกันนะคะ...ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย ไม่ว่าจะเป็เด็กผู้ใหญ่ก็ต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกันเช่นกันค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

ส่วนการศึกษาพลเอกประยุทธ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล กรณีการใช้กลยุทธ์เมื่อเผชิญกับปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า พลเอกประยุทธ์มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ทั้งนี้พบการสื่อสารไปยังกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบว่าขอให้หยุดกระทำการ และพบการสื่อสารไปยังประชาชนทั่วไปเพื่ออธิบายถึงสาเหตุการส่งกำลังทหารเข้าพื้นที่ว่า จำเป็นต้องทำ เพราะยังไม่มี ความสงบ หากภาคใต้สงบเรื่องก็จบ ทหารก็จะถอนกำลังออกมา โดยพลเอกประยุทธ์อธิบายว่า สาเหตุปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ ว่าเกิดจากการเรียกร้อง การใช้ความรุนแรงของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ส่วนความหวาดระแวงเรื่องเจ้าหน้าที่ทำร้ายผู้บริสุทธิ์นั้น ยืนยันว่าไม่เป็นจริง

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ของพลเอกประยุทธ์ ต่อกรณีปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

“ผมไม่เคยเห็น ไม่เคยสั่งลูกน้องหรือใครไปทำร้ายประชาชน ผมยืนยันถ้ามีก็นำหลักฐานมา ให้นำมันชัดเจนจะได้ลงโทษ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“ถ้ามีอย่างนั้นผมก็ปล่อยให้ท่านรบกันไป ทหารก็ไม่ต้องไปอยู่นะครับ ไม่ได้ วันนี้เป็นกตีกาของโลกเขา ถ้าไม่สงบก็ต้องมีทหาร ถ้าท่านไม่ให้มีทหารท่านก็สงบสิครับ ทหารก็ได้กลับบ้าน ถ้าสงบไม่ฆ่ากัน ไม่ระเบิดกัน ไม่มีความวุ่นวาย เราก็พัฒนาได้แล้วจะมีทหารไปทำไม ไม่มีใครอยากจะลงมาอยู่ อยู่แล้ว ถ้าไม่หวังว่าเพียงดูแลประชาชนที่บริสุทธิ์ ก็ขอให้ใคร่ครวญให้ดี” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

“ฝากไปพวกที่ก่อเหตุต่าง ๆ ขอให้เลิก เรากลับมาเป็นคนไทย ร่วมกันพัฒนาชาติไทย ด้วยกันดีกว่า เราจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โอกาสของภาคใต้มากมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 เมษายน 2559)

“แต่ยืนยันว่าไม่ต้องการใช้กฎหมายจริง ๆ แล้วไม่ต้องการใช้ ถ้าท่านเลิกใช้ความรุนแรงเราก็ใช้กฎหมายปกติ ต้องรีบดำเนินการให้ได้โดยเร็ว การพูดคุยต้องไปคุยกันมาในทุกมิติทุกกลุ่มด้วย ไม่ใช่คุยกลุ่มนี้อีกกลุ่มหนึ่งไม่เลิกอย่างนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาปัจจุบันมียุทธศาสตร์ชัดเจน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 สิงหาคม 2557)

2.8 ความปรองดอง

โดยในที่เน้นเป็นการศึกษาภาพรวมหรือแนวคิดของนโยบายการสร้างความปลอดภัยในภาพรวมของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้นำรัฐบาล ขณะที่การพยายามผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างความปลอดภัยหรือการนิรโทษกรรม ผู้วิจัยได้จำแนกไปไว้ในหัวข้อ การความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่านางสาวยิ่งลักษณ์ มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ควบคู่กลยุทธ์ควบคุมความจริง ในการอธิบายและแก้โจทย์เรื่องการสร้างความปลอดภัย โดยกรณีกลยุทธ์อ้างความชอบธรรมนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์เน้นย้ำหลักการว่า ปรองดองต้องควบคู่กับคำว่าประชาธิปไตย ภายใต้มาตรฐานเดียวกันตามหลักนิติธรรม ที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ พร้อมทั้งยังแสดงภาพลักษณ์ว่าต้องใช้ของกลไกสภาฯ หรือเวทีของสภาผู้แทนราษฎร ที่มีตัวแทนจากภาคประชาชนอยู่แล้วในการดำเนินการ รัฐบาลขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่สามารถเสนอความเห็นต่างๆ เข้ามาได้ เพื่อร่วมกันถกเถียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาศึกษาแนวทางสร้างความปลอดภัยด้วย เหล่านี้ หมายถึงการที่รัฐบาลพยายามสร้างการรับรู้แก่ผู้รับสารให้เห็นว่ารัฐบาลมีหลักการปรองดองที่เป็นสากล รับฟังข้อเสนอจากทุกฝ่าย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีความ
ปรองดอง

“เป็นการเริ่มต้นในการสร้างความสามัคคีปรองดอง หลังประเทศชาติบอบช้ำมามาก ในการพูดคุยทำความเข้าใจร่วมกัน โดยใช้เวทีของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีตัวแทนของประชาชนเป็นที่พิจารณา ที่สำคัญไม่ต้องการให้ประเทศชาติต้องอยู่ในวังวนความขัดแย้งไม่มีที่สิ้นสุด และร่วมกันผลักดันให้ประเทศไปข้างหน้า” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“คงต้องขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่จะเปิดใจ หันหน้ามาพูดคุยกัน หรือสามารถเสนอความเห็นต่างๆ เข้ามา เพื่อร่วมกันถกเถียงให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบของประชาธิปไตย และกฎหมาย ให้ประเทศเกิดความสงบสุขและร่วมกันเดินไปข้างหน้า สร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศชาติ ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องการเมืองก็ต้องใช้กลไกทางการเมืองมาแก้ไข” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 2 มิถุนายน 2555)

“หลักของการปรองดองดูว่าทำอะไรให้เขาเรียกว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมนะคะ แล้วก็ให้ความเสมอภาคกับทุกคนแล้วที่สำคัญก็ต้องเป็นไปตามเรียกว่า "กฏนิติรัฐ" ที่ภายใต้ความยุติธรรมกับทุกคนแล้วก็เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศนั่น ดิฉันยึดคำนี้ก่อน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“จริงๆ คำว่าปรองดองควบคู่กับคำว่า ประชาธิปไตยนะคะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ในเรื่องปรองดองก็ได้เข้าสู่สภา ก็น่าจะปล่อยให้เป็นที่ของกลไกสภา เพราะว่า สภาเองก็มีตัวแทนที่มาจากภาคประชาชนอยู่ ก็จะสามารถที่จะคุยกันได้ว่าวิธีการหรือ แนวทางอย่างไร” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“มีคำสั่งแต่งตั้งท่านศาสตราจารย์ อุกฤษ มงคลนาวิน นะคะ เป็นประธานอีกชุดหนึ่ง ค่ะ เป็นประธานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ หรือ คอ.นธ. ตาม รัฐธรรมนูญปี 2550 ค่ะ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้จะมีหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางมาตรการ ข้อเสนอแนะและกระบวนการต่างๆในการใช้กฎหมาย ด้วยความเป็น ธรรมและสุจริต ภายใต้มาตรฐานเดียวกันค่ะ ตามหลักที่เป็นหลักนิติธรรมนะคะ ที่เป็น ที่ยอมรับของนานาชาติ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

สำหรับการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ซึ่งหมายถึงการใช้ภาษาที่สละสลวย โดยอาจจะเลี้ยง ประเด็น หรือปกปิดข้อมูลไม่ให้ผู้ฟังได้รับอย่างครบถ้วนนั้น นางสาวยิ่งลักษณ์ พยายามทำให้เห็น ภาพรวมของการปรองดองว่าจะนำมาสู่สิ่งที่ดีกว่า และนำมาซึ่งความเชื่อมั่นด้านการค้าการลงทุนหรือ ส่งผลดีต่อประเทศ ขณะที่การพยายามอธิบายว่า สิ่งที่จะทำให้เกิดความปรองดองได้ คือ กระบวนการ ยุติธรรมที่ไม่สองมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่มแนวร่วม ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีความปรองดอง

“เชื่อมั่นว่าถ้าเราาร่วมกันคิดบวก เราก็จะใช้หลักในการที่เราองด้วยความบวก มี ความรัก มีความเมตตา กัน มีความเอื้ออาทรกัน ดิฉันเชื่อว่าเราก็จะมารับฟังความคิดเห็น ต่าง ๆ บนเวทีที่สร้างสรรค์ แน่แน่นอนถ้าทุกคนมีความคิดบวกและเราฟังซึ่งกันและกันบน ระบบวิถีประชาธิปไตย เชื่อว่าประเทศจะมีทางออก และมีบรรยากาศที่ดีร่วมกัน” (ราย รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“ประทับใจในส่วนที่พี่น้องประชาชนมีความรักความเอื้ออาทรกัน และเราก็จะเห็นว่าด้วยสายตาต่าง ๆ ที่มีความรัก ถ้าเราใช้พลังตรงนี้ให้มาเป็นพลังของการคิดบวกเพื่อให้ประเทศเรามีทางออก และเพื่อให้บรรยากาศของประเทศมีความรัก ความสามัคคี สูดท้ายก็มีความเชื่อมั่นและเสริมสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคงต่อไป” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 29 ธันวาคม 2555)

“วันนี้เราเองประเทศไทยอยากเห็นความสามัคคีปรองดองที่จะเกิดขึ้น สามัคคีนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องของความรักความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันก็ เป็นความหมายแรกของคำว่าสามัคคี” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“ในเรื่องของนโยบายอีกนโยบายหนึ่งก็คือ การสร้างสามัคคีปรองดอง และสมานฉันท์ของคนในชาติ ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญ...ถ้าประเทศชาติมีความปรองดองบรรยากาศต่างๆ ก็ดีขึ้น ก็ส่งผลทางเศรษฐกิจ...ความเชื่อมั่นก็เกิดการลงทุนในประเทศและต่างประเทศ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 1 ตุลาคม 2554)

ขณะเดียวกันพบว่า พลเอกประยุทธ์ มีแนวโน้มการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือชู้บังคับให้ยอมรับ ต่อนโยบายสร้างความปรองดอง ทั้งนี้ มาจากนิยามความปรองดองที่พลเอกประยุทธ์ ระบุว่าความปรองดองคือความสงบ เรียบร้อย ไม่เกิดความทะเลาะเบาะแว้งในสังคม แบ่งเป็นฝักฝ่าย การสร้างความปรองดองของพลเอกประยุทธ์จึงเป็นไปในเชิงการทำให้ทุกฝ่ายยอมรับกฎเกณฑ์บางประการแล้วหยุดเคลื่อนไหว เพื่อความสงบเรียบร้อย โดยที่รัฐบาลเป็นคนกลาง ซึ่งตรงกับกลยุทธ์การบังคับ หรือควบคุมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ส่วนในเชิงของการปฏิบัติการ เช่น การใช้โครงสร้างทางการ อย่าง กอ.รมน. ดำเนินการในพื้นที่ตามนโยบายที่ให้ไว้ ซึ่งเน้นเรื่องของความมั่นคงเป็นหลักก่อน แม้จะยังไม่ใช้มาตรา 44 เพื่อยังคับให้เกิดความปรองดองก็ตาม

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือชู้บังคับให้ยอมรับ ของพลเอกประยุทธ์ กรณีความปรองดอง

“ระยะที่ 1 ช่วงแรกของการควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ จะดำเนินการในเรื่องการปรองดองสมานฉันท์ ให้เร็วที่สุด ในกรอบเวลา 2-3 เดือน นอกจากงานความมั่นคงและขับเคลื่อนได้ เริ่มจัดตั้งศูนย์การปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปทั้งในส่วนกลางและในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปในระยะที่ 2 ทั้งนี้ ทุกพื้นที่ต้องเริ่มจากครอบครัวหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด คสช. ได้มอบหมายให้ กอ.รมน. ดำเนินการโดยเริ่มรวมกลุ่มจากเล็ก มาใหญ่ เพื่อให้ผู้เห็นต่างได้พบปะพูดคุยกันแต่เนิ่นและมีให้เป็นปัญหาต่อไปในระยะที่ 2 รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อเตรียมการสู่การปฏิบัติให้พร้อมในระยะที่ 2 โดยปราศจากความขัดแย้งตั้งแต่บัดนี้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“เรื่องการปฏิรูปได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลในเรื่องหลัก ๆ ซึ่งได้สั่งการเพิ่มเติมในส่วนของสำนักงานในรูปแบบของศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปว่า นอกจากการนำคนมา นำคู่ขัดแย้ง หรือใครที่เกี่ยวข้องมาพูดคุยกันแล้ว เป็นไปได้หรือไม่ต้องการให้นำ 3 เรื่องหลัก ๆ ด้านวิชาการ สถาบันพระปกเกล้ารับดูแลในภาคประชาชน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 พฤษภาคม 2557)

“การสร้างความปรองดองเหมือนกัน มาตรา 44 ใช้ไม่ได้ เป็นเรื่องของความยินยอมของแต่ละคนว่า หัวใจคนไทยของแต่ละคน แต่ละพวกที่ขัดแย้งจะยอมรับในการปรองดองคือ พุดจากกัน เลิกทะเลาะกัน ไม่ใช่ความรุนแรงต่อกัน นั่นแหละปรองดอง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

2.9 ความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

รัฐบาลทั้งสองยุค มีความพยายามผลักดันโครงการหรือนโยบายสำคัญหลายกรรม หลายวาระ ซึ่งแน่นอนการที่รัฐบาลจะผลักดันนโยบายใดได้นั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน หรือมีแรงเสียดทานน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามท้ายที่สุดพบว่า มีทั้งโครงการที่ใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสาร

ผลักดันอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 2 ล้านล้านบาท ของพรรคเพื่อไทย ขณะที่รัฐบาล คสช.หลายนโยบายสามารถผลักดันไปได้อย่างรวดเร็วด้วยการใช้กฎหมายพิเศษ ยกเว้นโครงการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่ในกรอบการศึกษา 2 ปี ของผู้วิจัย (2557-2559) ยังไม่พบการดำเนินโครงการดังกล่าว

ทั้งนี้ ในภาพความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับหรือผลักดันโครงการเร่งด่วน โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม อ้างความสามารถ และแสดงวิสัยทัศน์ของรัฐบาล โน้มน้ำใจข้อดีของการมีโครงการ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาประเทศมหาศาล โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ แก้ปัญหาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ โดยพบว่า มีการสื่อสารผ่านรายการเป็นระยะๆ คล้ายหลักการโฆษณา เพื่อกล่อมเกลาคณะทูตเห็นเห็นภาพแบบรูปธรรม รวมถึงเชื่อมโยงกับนโยบายเดิมของพรรคไทยรักไทยที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อนหน้านี้ด้วย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

“ในแง่ของภาครัฐ ต้องไปดูว่าอะไรบ้างที่เป็นต้นทุนโดยรวมที่สูงขึ้นที่รัฐต้องช่วยยกตัวอย่างในเรื่องของพลังงานหรือเส้นทางขนส่ง ซึ่งวันนี้โครงการนโยบายของรัฐบาลทำเรื่องของวางโครงการพื้นฐาน เพื่อที่จะลดต้นทุนขนส่งในอนาคต อันนี้ก็ต้องทำควบคู่กันไป แต่อาจจะไม่ได้ตอบโจทย์วันนี้” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 กุมภาพันธ์ 2555)

“คนเกาหลีนี่มีการพัฒนาในเรื่องของระบบบริหารจัดการน้ำซึ่งมีลักษณะปัญหาคล้ายๆกับบ้านเราก็คือประเทศเกาหลีก็มีน้ำท่วม และช่วงของน้ำแล้งก็มีเรื่องของปัญหาภัยแล้งเหมือนกัน เขาก็เลยแก้ปัญหาด้วยการที่เอาแม่น้ำทั้งหมด 4 สาย มาเชื่อมระบบกัน โดยมีการพัฒนาแหล่งน้ำหรือเขื่อน แล้วก็มีการบริหารจัดการน้ำ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

“ถ้ามาคุยถึงค่าแรงจริง ๆ แล้วถ้ากลับไปดูสถิติย้อนหลัง ค่าแรงของคนไทยไม่ได้เพิ่มขึ้นมาหลายปีแล้ว ขณะเดียวกันค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นทุกปีอันนี้ก็เรียนว่าส่วนหนึ่งก็เห็นใจผู้ใช้แรงงานเถอะค่ะ เพราะผู้ใช้แรงงานเองก็มีรายจ่ายที่จะต้องเกิดขึ้น...เราเชื่อมั่นว่าถ้าเราเข้าไปแก้ปัญหาจากฐานเรียกว่าฐานคนส่วนใหญ่มาก ที่สุดก็คือฐานล่างของพีรามิดมากที่สุดให้มีรายได้ขึ้นมาระดับหนึ่งก็จะทำ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

“มีโอกาสไปนั่งรถไฟความเร็วสูง 350 กม.ต่อชั่วโมง เป็นเส้นทางแรกของจีนและเส้นทางแรกของโลก ซึ่งรถไฟนี้ประกอบที่จีนทั้งหมด และจีนเป็นประเทศที่มีเส้นทางรถไฟความเร็วสูงมากที่สุด ก็เป็นความชำนาญ และเราก็มีโอกาสไปนั่งรถไฟความเร็วสูงนี้ด้วย ซึ่งความเร็วที่ทำให้ระยะเวลาลดลง ทำให้รองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมาก” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 เมษายน 2555)

“คือว่าการที่วางโครงสร้างพื้นฐานเรา ต้องคิดถึงว่าการที่เราจะสร้างเส้นทางคมนาคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางน้ำ ทางบก ทางอากาศ คือ 1. ต้องคำนึงถึงการที่จะทำอะไรให้ลดต้นทุนในการขนส่งระยะยาว อย่างเช่นอีกไม่นานเราจะค้าขายส่งสินค้าผักจากทางเหนือไปขายทางใต้ กว่าจะใช้ระยะเวลานานก็ทำให้ผักหรือเรื่องของความสดหรือว่าค่าใช้จ่ายในการขนส่งก็จะแพง อันนี้ก็คือสิ่งหนึ่งที่เราต้องคำนึง” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 28 กรกฎาคม 2555)

“เรื่องในอนาคตถ้าสมมุติว่าเรามีรถไฟความเร็วสูงและจะผ่านตามจังหวัดต่าง ๆ เช่นรถไฟทางสายเหนือสิ่งที่ควรจะเห็นคือว่าที่จังหวัดลำปางจะมีอะไรรับประทานหรือว่าแวะไปสายเหนือจะมีข้าวซอย แกงฮังเล ข้าวแต่น ที่เป็นขนมหรือข้าวกรอบ ๆ มารับประทานเรียกว่าจะเป็นอาหารเมนูสายเหนือ ลงมาจะมีเมนูในแต่ละที่ เช่น ผ่านทางโคราชจะมีหมี่โคราชให้รับประทาน เป็นต้น” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“ถ้าหลังจากที่สมมุติว่ารถไฟความเร็วสูงไปลง กรุงเทพฯ – เชียงใหม่ จากเชียงใหม่ แล้ว สิ่งที่เชียงใหม่ควรจะให้คือเชียงใหม่ควรกระจายต่อไปยังจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้จังหวัดนั้นได้รับการกระจายอย่างทั่วถึง อันนี้คือโมเดลที่เรามอง” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 มกราคม 2556)

“เราไม่ได้ต้องการให้ tablet มาแทนตำราเรียนแต่ tablet เป็นตัวเสริมแต่ขณะเดียวกันในต่างจังหวัดก็จะมีประโยชน์ว่าอย่างน้อยๆบางคน อาจจะไม่มีเงินที่จะซื้อหนังสือเราก็สามารถเอา tablet เนี่ยยืมไปอื่นหนังสือแทนได้ก็จะเป็นการชดเชยในส่วนตรงนี้ได้แน่ะคะ อาจจะทำให้มีโอกาสได้เรียนกันได้อ่านหนังสือหรือได้ฝึกหัดด้วยกันทั่วถึงค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

ในขณะที่พลเอกประยุทธ์นั้น พบการใช้กลยุทธ์สร้างความชอบธรรมบ้าง แต่ทว่าส่วนใหญ่มีความโดดเด่นหรือมีแนวโน้มการใช้กลยุทธ์ขู่บังคับให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการมากกว่า กล่าวคือ อ้างความชอบธรรมว่าเข้ามาแก้ปัญหาสารพัด ดังนั้น จะต้องใช้กฎหมายพิเศษเพื่อแก้ปัญหาค้างคาต่างๆ มีการบังคับผู้ต่อต้านโครงการว่าต้องทำตาม เพราะหากต้องรอฟังความเห็นจะล่าช้า อย่างกรณีการสร้างเขื่อน สร้างโรงไฟฟ้า และชี้ให้เห็นสาเหตุของความเร่งรีบรวบรัดว่าเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีการใช้กฎหมายเด็ดขาดในบางกรณี อย่างการจัดระเบียบสังคมด้วยมาตรา 44 เป็นต้น

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ ของพลเอกประยุทธ์ กรณีความจำเป็นในการออกกฎหมายบางฉบับ หรือผลักดันโครงการเร่งด่วน

“ถ้าไม่ร่วมมือเลยก็ต้องอยู่แบบนี้ ก็จนอยู่อย่างนี้ รายได้ก็ไม่มี ธุรกิจก็ไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ แล้วใครจะทำให้ท่านร่ำรวยขึ้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“กลุ่มผลประโยชน์มาทำให้ทุกอย่างบิดเบือน ความร่วมมือก็ไม่เกิด ก็ทำไม่ได้ ประเทศก็พัฒนาไม่ได้ ถ้าชุมชนทำไม่ได้ แล้วอะไรจะทำได้ ต้องเริ่มจากชุมชนทั้งสิ้น เริ่มจากประชาชนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะประชาชนหรือพลเมืองก็แล้วแต่ ก็คือคนไทยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเราจะต้องไม่ให้ประเทศไทยนั้น ต้องชอกช้ำ ต้องเป็นเช่นในอดีตที่ผ่านมา นั่นคือสิ่งสำคัญที่พวกเรา คสช. และรัฐบาลนี้ให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน โดยไม่ได้คิดอะไรอื่นใดเลย เพียงแต่จะต้องทำภารกิจให้สำเร็จ คือให้ประเทศไทยนั้นมีความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“อย่ากดดันผม เจ้าหน้าที่กดดันอยู่แล้ว เพราะผมกดดันเขาให้ทำ ให้ทำ ให้เร็ว ให้ทัน พอท่านมากกดดันผมมาก ๆ ผมก็กดดันทับเข้าไปอีก แล้วงานก็ละเอียด ต้องใช้เวลา เห็นใจกันบ้าง มาตรา 44 อย่าไปกังวลมากนักเลย สนใจอยู่นั่น พอเลิกกฎอัยการศึก ก็มามาตรา 44 อีกแล้ว จากมาตรา 44 จะไปอะไรอีก รู้สึกไม่ไว้ใจกันเลย ที่ทำผิดทำถูกมากมาย ก็รับไว้ใจกันมาหลายปีแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“วันนี้ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องร่วมมือกันเร่งเดินหน้าโครงการรถไฟความเร็วสูงให้ได้ เมื่อมีก้าวแรก ก้าวต่อ ๆ ไปก็จะตามมา ขอให้ทุกคนมั่นใจถ้าเราซึกซ้ากว่านี้ก็จะเสียงานเสียการ เราจะตามใครเขาไม่ทัน เพราะการประชุมทุกประเทศเขาพัฒนาหมด ขอให้พี่น้องประชาชนให้ความร่วมมือ ใครที่เดือดร้อนเราก็จะเยียวยาให้” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“ในเรื่องของการที่จะทำให้ต้องไปทำให้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนเขาคงไม่ยอมตรงนี้ แต่ทำอย่างไรเราจะได้น้ำไว้ใช้ เพราะฉะนั้น ประชาชนต้องเข้าใจเราเหมือนกันว่าต้องหาทางออกที่จะทำอย่างไร ทำเขื่อนไม่ได้จะทำอย่างไร ทำอย่างอื่นได้ไหม แล้วจะช่วยกันดูแลอย่างไรในระยะยาว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 28 พฤศจิกายน 2557)

“ต้องเร่งดำเนินการในหลาย ๆ โครงการ โดยเฉพาะโครงการการก่อสร้างต่าง ๆ ปัญหาที่คิดตรงที่ว่า บางโครงการนั้นต้องทำประชาพิจารณ์ผ่านการเห็นชอบ บางพื้นที่ยังทำไม่ได้หลายอย่าง เช่น โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทน โครงการกำจัดขยะหรืออะไรหลาย ๆ อย่างที่เราจะทำให้เป็นความเข้มแข็ง เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ถ้าเราไม่สร้างตรงนี้ไว้ อย่งไรเศรษฐกิจของเราก็ไปไม่ได้ เราจะค้าขายแบบเดิม ๆ ไม่ได้อีกแล้ว” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 มิถุนายน 2558)

“นโยบาย (จัดระเบียบสังคม)นี้ไม่ได้เป็นการไล่ล่าฆ่าฟันใคร เพียงแต่กำชับให้มีมาตรการที่เหมาะสมทางกฎหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ อย่าปล่อยปละละเลย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“เพราะฉะนั้นเราต้องพิจารณาดูว่าอะไรมาก อะไรน้อยเสียหายอย่างไร แก้ไขได้หรือไม่ถ้าแก้ไขได้ก็จำเป็นต้องทำนะไม่อย่างนั้นจะเกิดปัญหาส่วนร่วมกับพื้นที่ด้วย อย่าเห็นแก่ตัวกัน กลายเป็นว่าพื้นที่เราไม่ให้ใครมาทิ้ง ไม่ให้สร้างโรงขยะ ไม่ให้สร้างที่หลุมขยะอะไรต่าง ๆ ก็แล้วแต่ แล้วจะไปทิ้งที่ไหนใจใหม่ ในเมื่อจำเป็น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“เราต้องดูแลประเทศชาติกันด้วย ถ้าไม่ได้ก็ดูว่าจะไปทำได้ที่ไหนถ้าทุกที่ปฏิเสธกันหมด ทำไม่ได้ผลิตไม่ได้ก็ไม่ไฟฟ้าใช้ ซื่อใครก็ไม่อยากให้ซื่อที่ซื่อไม่ได้อีก” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“วันนี้รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนขนาดใหญ่ไปด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องแก้ปัญหาเดิม ๆ อยู่ ซึ่งควรจะแก้ไปนานแล้ว แต่แก้ไม่ได้ เพราะว่าไม่ได้ดูทั้งระบบ วันนี้ได้นำทั้งระบบมาเป็นงานที่ยากพอสมควร งบประมาณสูง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 มกราคม 2559)

2.10 การนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า

ทั้งรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ การนิยามรัฐบาลตนเอง ด้วยกลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและทำลายความชอบธรรม โดยส่วนตัวนางสาวยิ่งลักษณ์จะพยายามหลีกเลี่ยงการพูดถึงรัฐบาลก่อนหน้า แต่จะเน้นสร้างความชอบธรรมให้ตนผ่านการสร้างภาพว่าเป็นรัฐบาลประชาธิปไตย ขณะที่พลเอกประยุทธ์ พบทั้งการสร้างความชอบธรรมให้แก่ตนเองว่าเป็นผู้มีความหวังดีต่อชาติ ไม่มีเจตนาแอบแฝง เข้ามาเพื่อขจัดปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการใช้เสรีภาพบนความไม่รับผิดชอบและการดำเนินนโยบายที่ฉาบฉวย ไม่ยั่งยืนของรัฐบาลที่อ้างว่าเป็นประชาธิปไตย แต่ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทย

กล่าวคือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะผู้นำรัฐบาล มีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม โดยอ้างอิงความชอบธรรมจากการเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ที่ให้ความสนใจให้ความร่วมมือทั้งการค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนด้านอื่นๆ รวมทั้ง พบการอ้างอิงถึงการเดินทางมาเยือนไทยของประเทศมหาอำนาจในยุคนางสาวยิ่งลักษณ์อยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงตนเองเข้ากับคุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้นำในระบบประชาธิปไตย คือ การยินดีสนองงานประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม เสมอหน้ากัน และยังพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะหรือฟังเสียงสะท้อนจากประชาชน รวมถึงแสดงความกระตือรือร้นที่รัฐบาลต้องเร่งทำตามนโยบาย อีกทั้ง นางสาวยิ่งลักษณ์มักเชื่อมโยงนโยบายและแนวทางการทำงานเดิมสมัยรัฐบาล

พรรคไทยรักไทย ที่นำโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาช่วยต่อยอด หรือ กระตุ้นฐานเสียงให้ตระหนักถึง
แบรนด์ไทยรักไทยที่อยู่ภายใต้การบริการของพรรคเพื่อไทย

ตัวอย่าง การใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม ของนางสาวยิ่งลักษณ์
กรณีการนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า

“ซึ่งท่านประธานาธิบดีโอบาม่าก็ได้ชื่นชมและแสดงความยินดีกับประเทศไทยของ
เรา ที่มีรัฐบาลที่ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยก็ถือว่าเป็นรัฐบาลที่มาจากการ รับรองของ
ประชาชนโดยองค์ด้วยนะคะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“น้องประชาชนคะก็ขอเล่าว่าในตั้งแต่ช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาคะดิฉันก็ได้รับ
จดหมายเป็นจำนวนมากจากพี่น้องประชาชนคะ ที่ส่งมาทั้งที่บ้านทั้งที่ทำเนียบรัฐบาลส่วน
ใหญ่ก็ส่งมาให้กำลังใจ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 26 พฤศจิกายน 2554)

“ก็ถือว่าเป็นครั้งที่สำคัญนะคะ ที่จีนแสดงบทบาทในการให้ความสำคัญกับประเทศ
ไทยที่มีผู้นำระดับถึงรอง ประธานาธิบดีมาเยี่ยมประเทศไทยนั้น เป็นสิ่งที่ดี เขาเองเป็นสิ่งที่
ให้เห็นถึงความจริงจังในการที่จะสร้างความสัมพันธ์ในการยก ระดับของประเทศไทย” (ราย
รัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ในส่วนของอาหารหรือของทางด้านเลขาธิการUN เราก็ถือโอกาสว่าไหนๆไปแล้วเราก็
เห็นว่าท่านไป เราก็ขอไปหารือในเชิงทวิภาคีในการติดตามความคืบหน้าคะ ในส่วนของ
UN เองมีความชื่นชมประเทศไทยใน 2 ประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกคือเรื่องของสาธารณสุข
สุขถือว่าหลักประกันสุขภาพที่เราได้มีการ เริ่ม 30 บาท ตั้งนานแล้วทาง UN ถึงขนาดเอ่ย
ชมว่าเราเองได้ทำให้ประชาชนคนไทยได้เข้าถึงแหล่งในการรักษา สุขภาพถึง 90 กว่า
เปอร์เซ็นต์ ว่าทันสมัยมากและสูงกว่าประเทศที่พัฒนาด้วยซ้ำไปเค้าชื่นชมเราได้ถือโอกาส”
(รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 มีนาคม 2555)

“ถามว่าการทำงานทั้งหมดที่ผ่านมาฉัน เราเองก็กำลังจะติดตามและวิเคราะห์ดูว่า ส่วนไหนบ้างในขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรที่เราต้องนำข้อห่วงใย หรือข้อติชมของพี่น้องประชาชนมาปรับปรุงในปีที่ 2 ต่อไป” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“ทั้งนี้ต้องน้อมนำทุกความห่วงใย น้อมนำทุกข้อติชมนำมาปรับปรุง เพราะ เจตนารมณ์รัฐบาลอยากจะให้พี่น้องประชาชนมีความสุข หรือรายได้ที่ดี อันนี้คือเป้าหมายของเรา...ถามว่าท้อไหม ไม่ท้อค่ะ ต้องทำงานอย่างเต็มที่เพราะว่าพี่น้องประชาชนคง คาดหวัง” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 25 สิงหาคม 2555)

“เมื่อเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทย รู้สึกว่ายังมีผู้คนอีกหลายกลุ่มที่ยังไม่ได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมด้วยถูกจำกัด ดังนั้นจึงสัญญาว่าจะทุ่มเททำงานเพื่อสิ่งที่ดีกว่าให้กับพวกเขา เพื่อสร้างโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับทุกคน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 กันยายน 2556)

“สิทธิมนุษยชนเป็นหัวใจของประชาธิปไตย และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องยึดหลักประชาธิปไตย เราไม่สามารถและต้องไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตย และเราต้องคงไว้ซึ่งการสนับสนุนคุณค่าประชาธิปไตยด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 กันยายน 2556)

เช่นเดียวกับพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำรัฐบาลมีแนวโน้มใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรมเช่นกัน โดยการสร้างความชอบธรรมผ่านวาทกรรมประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย หรือการใช้เสรีภาพนำมาสู่ความขัดแย้ง ความรุนแรง แม้กระทั่งการระบุว่า รัฐบาลที่เลือกตั้งไม่สามารถแก้ปัญหาประเทศได้ดีเท่ากับรัฐบาลคสช. และไม่สามารถทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความสุข ความสงบ เป็นเวลากว่า 9 ปีแห่งความขัดแย้ง

พลเอกประยุทธ์ พยายามอธิบายว่า ตนเองไม่ใช่ นักการเมือง ไม่มีฐานเสียง ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดในทางการเมือง ไม่ได้ต้องการอำนาจทางการเมือง มาทำงานเพื่อประเทศเท่านั้น และพยายามอธิบายว่า ที่ประเทศเดินทางมาถึงทางตัน มีต้นเหตุมาจากนักการเมือง และการทุจริต ไม่สามารถดำเนินการตามที่เขาเสี่ยงได้ รัฐเกิดความเสียหาย ประชาชนเดือดร้อน

พลเอกประยุทธ์ มีกระบวนท่า การเข้ามาของ คสช. เพื่อยุติความรุนแรง ปลดล็อคข้อจำกัดที่คั่งค้างอยู่ในกระบวนการรออนุมัติจากรัฐบาลที่ผ่านมา และเพื่อคืนความสุขให้ประชาชนคนไทยทั้งชาติ โดยภาพรวมคือการสร้างความชอบธรรมด้วยการโจมตีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ การอ้างความมั่นคงชาตินิยม และวาทกรรม “คืนความสุข”

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์อ้างความชอบธรรมและลดความชอบธรรม พลเอกประยุทธ์ กรณีการนิยามรัฐบาลตนเองหรือรัฐบาลก่อนหน้า

“เพราะฉะนั้นเรื่องการปฏิรูปกองทัพ และตำรวจ อย่างกังวลผมเข้าใจดี เราต้องไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน ถ้าไม่มีทหาร ไม่มีตำรวจเลยคงอยู่ไม่ได้ ทุกประเทศในโลกอยู่ไม่ได้หมด เขามีทหารทั้งหมด ต้องเข้มแข็ง ไม่ได้มีไว้เพื่อรบ มีไว้เพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ และดูแลเรื่องเศรษฐกิจ จะได้มีน้ำหนักรวมมากขึ้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 เมษายน 2559)

“ผมไม่ยากให้ท่านใช้คำว่า ประเทศให้อะไรกับท่าน รัฐบาล คสช. นี้ ให้อะไรกับท่านบ้าง “ท่านคิดว่าวันนี้ ท่านได้ทำอะไรให้กับประเทศชาติ” และแผ่นดินที่ท่านอยู่อาศัยหากินมา มีรายได้มาก รายได้น้อย อะไรก็แล้วแต่” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 ธันวาคม 2558)

“ที่ผ่านมานั้น หลายเรื่อง ปัญหาของประเทศนั้น ถูกหมักหมมมาเป็นเวลานาน ไม่แก้ไข เพิกเฉย ไม่ตอบสนองผลประโยชน์ของชาติ และประชาชน สนองแต่กลุ่มตนเองและพวกพ้อง ซึ่งอาจจะไม่ใช่นโยบายเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง เรื่องดี ๆ หลายเรื่องก็ไม่ได้รับการดำเนินการสานต่อ สำหรับมาตรการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ออกมาทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องของการสร้างคะแนนนิยม หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน เพราะฉะนั้น สิ่งที่จะกลับมาตอบแทนประชาชน สร้างความเข้มแข็งให้ประชาชน ทุกอย่างเกิดขึ้นไม่ได้ วันนี้รัฐบาล และคสช. กำลังดำเนินการทั้งสิ้น ขอความร่วมมือจากทุกคนด้วย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 พฤศจิกายน 2558)

“เพราะฉะนั้นวันนี้เราต้องหารัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับประเทศไทยของเราให้ได้ ขอความร่วมมือด้วยจากทั้ง คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) คงเข้าใจกันกันดีแล้ว ประเด็นสำคัญคือ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคณะทำงานใด ๆ ก็แล้วแต่ไม่ว่าจะเป็นประชาชนต้องมองกลับมาที่ปัญหาของบ้านเรา โจทย์ของบ้านเราว่ามีอะไรบ้างแล้วเกิดจากปัจจัยภายในภายนอกอย่างไร” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 ตุลาคม 2558)

“ผมอยากให้คนไทยทุกคนตระหนักว่าที่ผ่านมา 10 กว่าปีนั้น ประเทศไทยมีปัญหา มาโดยตลอด ประชาชนแตกแยก ไม่มีความสุข...สังคมแตกแยกขาดความเป็นระเบียบ กฎหมายไร้ความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ด้อยโอกาสถูกเอารัดเอาเปรียบ มีความเสื่อมล้ำไม่เป็นธรรม ประเทศชาติอ่อนแอ รัฐบาลนี้เข้ามาตอนที่ประเทศไทยกำลังจะเป็นแบบนี้จริง ๆ กำลังจะไปไม่รอดอยู่แล้ว เมื่อเข้ามาแล้ว ผมต้องการให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนจากสภาพเดิม ๆ แล้วเดินหน้าต่อ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารครั้งนี้ เราน่าจะสามารถวางรากฐานที่มั่นคงให้กับประเทศไทยของเราเพื่อเตรียมไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอันสมบูรณ์ในอนาคต...ปัญหาที่สะสมมายาวนานก็ต้องช่วยกันแก้ อย่าโยนภาระให้กับรัฐบาล หรือ คสช. ให้ใช้อำนาจอย่างเดียว ไปไม่สำเร็จ” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 29 พฤษภาคม 2558)

“เมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้วก็เรียกร้องกับรัฐบาล เรียกร้องความต้องการจากรัฐบาลจนไม่มีความเพียงพอ เมื่อไม่เพียงพอ รัฐบาลก็ต้องมาดูแลเป็นพิเศษ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวมีปัญหาการบริหารราชการ ไขใหม่ คนอื่นก็ไม่ต้องได้ นี่แหละคือปัญหาของประชาธิปไตยไทย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

“เพราะฉะนั้น เมื่อรัฐบาลเลือกตั้งบริหารประเทศก็ไม่ได้ การใช้แล้วการอาวุธสงครามก็หาตัวไม่ได้ เพราะฉะนั้น รัฐบาลเลือกตั้งเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้แล้วจะทำอย่างไร ประชาชาติความสงบสุขของประชาชนจะอยู่ที่ไหน แหะละนี่คือเหตุผลอันหนึ่งที่ผมต้องเข้ามา ก็เท่านั้นเอง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“เราเป็นอิสระไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใครมาเป็นร้อยปีแล้ว วันนี้เราทำไมจะต้องให้คนอื่นเขามาเที่ยวไปฟ้องร้องใครคนโน้นคนนี้ให้เขาช่วยมาแก้ปัญหาให้เรา ผมว่าน่าอาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 30 มกราคม 2558)

“จะพยายามเดินทางไปเยือนประเทศให้น้อยที่สุด เพราะว่า ไปตามความจำเป็นเท่านั้น เราพยายามจะใช้จ่ายงบประมาณให้น้อยที่สุด ไม่สิ้นเปลือง ให้ได้ประโยชน์ ไม่ได้ประโยชน์ก็ไม่ไป ฉะนั้นจะทำอย่างไรก็เดี๋ยวก่อนอีกครึ่งหนึ่ง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 26 กันยายน 2557)

2.11 ด้านอื่นๆ เช่น การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติส่วนตัว

สำหรับนางสาวยิ่งลักษณ์ พบว่ามีแนวโน้มการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง หรือเบี่ยงเบนความสนใจ เนื่องจากการนำการโจมตีในด้านข้อบกพร่อง เช่น การพูดไม่ชัด นำมาเปลี่ยนให้เป็นโอกาส โดยย้ำว่า เน้นการทำงานมากกว่าการพูด หรือแม้กระทั่งเรื่องความเป็นผู้หญิงซึ่งถูกมองว่าเป็นเพศที่ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล นางสาวยิ่งลักษณ์ใช้รายการฯ เพื่อสื่อว่าตนเองใช้เหตุผลในการเลี้ยงดูบุตรชาย และนำความเป็นผู้หญิงมาสุขภาพของการส่งเสริมบทบาทสตรีในสังคมไทย ผ่านนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หรือผ่านการแสดงวิสัยทัศน์ทั้งในรายการและในเวทีนานาชาติ รวมถึงการฉายภาพของความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่หัวหน้าธุรกิจ ผ่านการให้พิธีกรถามว่า ใช้ประสบการณ์ในการเป็นนักธุรกิจมาช่วยแก้ปัญหาประเทศอย่างไร

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ควบคุมความจริง ของนางสาวยิ่งลักษณ์ กรณีการแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติส่วนตัว

(ปาปัวนิวกินี ได้มีการยกย่องท่านนายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลต้นแบบของผู้หญิงที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ) “จริง ๆ ไม่ใช่แบบนั้นค่ะ จริง ๆ แล้วผู้หญิงไม่ค่อยมีบทบาทมากนักซึ่งเราจะเห็นว่าในคณะรัฐมนตรีเขาจะมีผู้หญิงเป็นผู้หญิงแค่คนเดียวจำนวนผู้หญิงที่เป็นจำนวนวุฒิสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มาก คงอยากให้เห็นโอกาสนี้ที่จะให้ผู้หญิงได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นทั้งเรื่องของการทำงาน ประกอบอาชีพ บทบาททางสังคม และการเมือง” (ราชบัลลังก์ยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 27 เมษายน 2556)

“อย่างนี้ก็เป็นวิธีที่เลี้ยงลูกทางด้านของการจินตนาการ แต่ขณะเดียวกันจิตใจก็จะพยายามเลี้ยงดูเขาให้เขาใช้เหตุผลเป็นที่ตั้ง มากกว่าอารมณ์ ทุกอย่างก็จะให้เขาเข้าใจเหตุและผล และก็ต้องใช้วิจารณ์ญาณของเขาเอง” (ราชบัลลังก์ยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 14 มกราคม 2555)

“ก็ต้องบอกว่าพูดจากใจมากกว่า ดิฉันเป็นคนที่ไม่คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ก็เป็นคนอาจจะในเรื่องของความสละสลวยการต่าง ๆ อาจจะไม่ค่อยเพราะว่า ดิฉันคิดว่าพี่น้องประชาชนเลือกดิฉันมาก็คงอยากให้เราทำงานเราเอง ไม่อยากเห็นการเล่นการเมือง เราเป็นนักการเมืองได้แต่ที่สำคัญต้องทำงานรับใช้ประชาชนชื่อสัตย์ต่อ ประชาชนค่ะ” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“ข้อด้วยก็หลายๆ ท่าน อาจจะวิจารณ์ดิฉันว่า อาจจะพูดจาไม่ถูกบ้างอะไรบ้างจริงๆ แล้ว ก็ต้องเรียนว่าเราเกิดมาจากคนที่ทำงานแล้วเราเองเน้นการทำงานค่อนข้างเยอะ บางครั้งก็อาจจะได้ยื่นขัดบ้างหรือไม่ขัดบ้างหรือการพูดที่อาจจะเร็ว ซึ่งเนื่องจากตัวเองเป็นคนพูดเร็วก็พยายามปรับปรุง” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

“คิดเร็วกว่าพูดค่ะ แล้วก็เน้นทำเพราะดิฉันเองเป็นคนที่ไม่เรียกว่าพูดไม่เก่ง แต่ตั้งใจทำงานถามว่าหัวใจของการทำงานตั้งใจเต็มร้อยค่ะ แล้วก็อยากทำให้ดีที่สุดเดือนนี้ก็เรียกว่าเป็นประสบการณ์ที่สำคัญยิ่ง ของชีวิตที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มของการที่มารับตำแหน่งก็สอนอะไรเยอะเรียนรู้อะไรเยอะ ปีหน้าก็จะต้อง ถ้าถามก็ต้องดีกว่าที่เป็นอยู่” (รายรัฐบาลยิ่งลักษณ์พบประชาชน, 31 ธันวาคม 2554)

ขณะที่พลเอกประยุทธ์ มีแนวโน้มการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับ โดยจากคำวิจารณ์เรื่องน้ำเสียงดุตัน พูดจาโผงผาง ความอดทนต่ำ และมักตำหนิผู้อื่นหรือแสดงกิริยาอาการมักโกรธ บางครั้งแม้เจ้าตัวจะยอมรับและกล่าวขอโทษ แต่ก็ถือเป็นบุคลิกลักษณะส่วนตัวเช่นนี้อยู่แล้ว อันเป็นการแสดงให้เห็นผู้ชมรายการรับให้ได้ เพื่อประโยชน์ในด้านเนื้อหาสาระที่ประชาชนและข้าราชการจะได้รับฟังการพูดของผู้บริหารที่กำลังถ่ายทอดนโยบาย ซึ่งพบว่ามีคำสั่งการให้ข้าราชการสรุปเนื้อหาในรายการคืนความสุขเพื่อนำส่งด้วย

ตัวอย่างการใช้กลยุทธ์ออกคำสั่งหรือขู่บังคับให้ยอมรับของพลเอกประยุทธ์ กรณีการแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว, คุณสมบัติส่วนตัว

“ทุกอย่างคนไทยจะได้ไม่เครียด วันนี้เครียดเหลือเกิน ผมเครียดมากทั้งการบริหารประเทศ ทั้งแก้ปัญหารัฐธรรมนูญ ทั้งการปฏิรูป คสช. เดี่ยวเลือกตั้งอีก มีบางคนบอกว่าผมต้องรับผิดชอบให้ผมลาออก ถ้าพูดอย่างนี้อันตราย ระวังตัวไว้ ด้วยคนพูดอย่างนี้ บอกถ้าไม่รีบร้อยไม่ผ่านผมจะต้องลาออก มันเรื่องอะไรของคุณ เดี่ยวผมจะดำเนินการกับคุณทางกฎหมาย” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 25 มีนาคม 2559)

“ผมก็ต้องระมัดระวัง ผมไม่อยากให้คนประณามผม ผมไม่มีความอดทนเพียงพอที่จะให้กระทำความผิดแล้วหลีกเลี่ยงไปเรื่อย ๆ ผมไม่ใช่คนแบบนั้น” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 24 เมษายน 2558)

“ผมขอโทษผู้ที่สุภาพอาจจะไม่ชอบ แต่ท่านต้องเห็นใจผม พอบอกให้ไปดูแล บอกไม่เห็นผิดตรงไหนเลย ผิดตรงไหนไปอ่านดูที่เขียน อันนี้สร้างสรรค์ สนับสนุนท่านทุกอย่าง โอ้โหดทุกวัน บอกว่านี่เป็นการตติง” (รายการคืนความสุขให้คนในชาติ, 27 มีนาคม 2558)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-สกุล นายเชือก โชติช่วย

วัน เดือน ปีเกิด 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2531

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2555 ร.บ.(การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2549 โรงเรียนคำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์ จ.ยโสธร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2557 หัวหน้าพรรคไทยมหารัฐพัฒนา

พ.ศ.2557 ผู้สมัคร ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยมหารัฐพัฒนา

พ.ศ.2557 ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม TV24

พ.ศ.2555 ผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล สังกัด Asia Update

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY